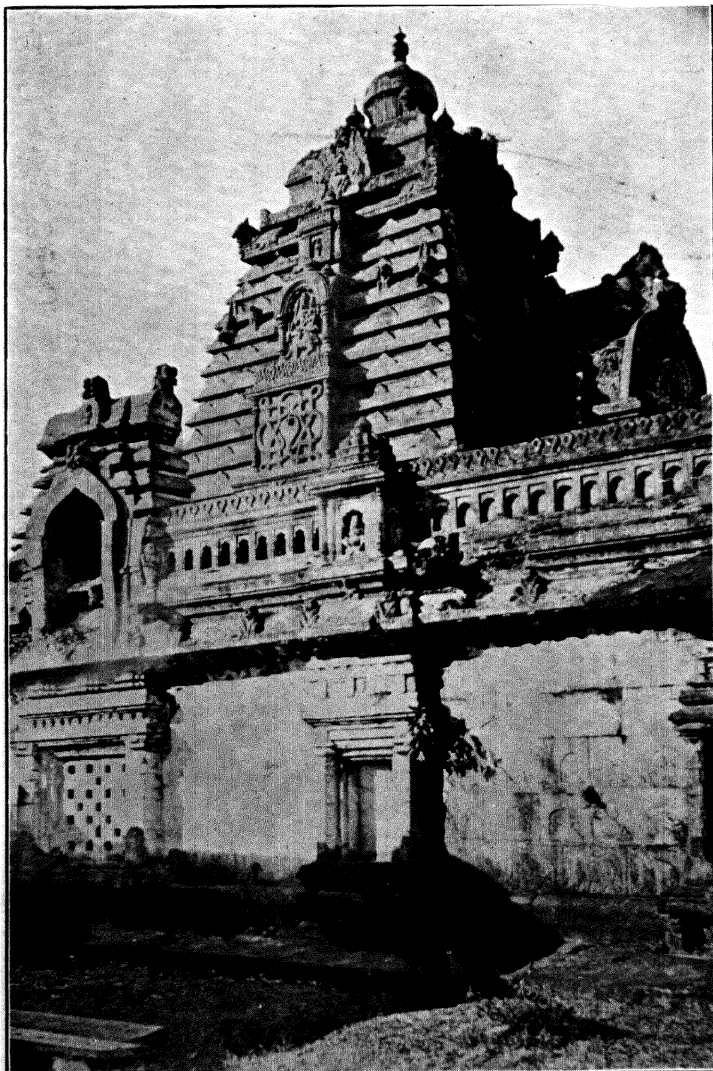

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200628

UNIVERSAL
LIBRARY

ಬನವಾಸಿಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
(ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ)

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ—೩

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ :

ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್.

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಂಪಾದಕರು :

ಎಂ. ಎಸ್. ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್.

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಬಿ.ಎ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡು

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

೧೯೩೪

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಮು ನ್ನ ಡಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಘನೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಂದು “ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಟನ ಸಮಿತಿ”ಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎರಡು ಬಗೆಯವು :

೧. ಈ ನವೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹರಡಬಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವ, ಚರಿತ್ರೆ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಲಲಿತವಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾದಾಸ್ಪದವಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕುವು. ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರಬಹುದು ; ಅಥವಾ ಭಾಷಾಂತರಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ಸಂಕಲನಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

೨. ಕನ್ನಡದ ಪೂರ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ಇವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು ; ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದ ಶುದ್ಧ ಪಾಠವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು, ಪೀಠಿಕೆ, ಶಬ್ದಕೋಶ, ಅವಶ್ಯವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ “ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ” ಮೂರನೆಯದು. ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಗುಣಜ್ಞರ ಪರಾಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

ಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಂತೂ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವುದೇ ಅಪೂರ್ವ. ಇದು ವ್ಯಸನಕರ ವಾದ ಸಂಗತಿ. ಒಂದು ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು, ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಬೇಕು ; ಇಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನಾದರೂ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಸಮಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಅತಿವಿರದಂತೆ, ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅದರದರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೂ ಹಿತಕರವೂ ಪ್ರಯೋಜನಕರವೂ ಆಗ ಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಗಮನ—ಕಥಾಸರಣಿ ಕೆಡಬಾರದು ; ಒಟ್ಟು ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕ್ಕೆ, ಪಾತ್ರಸಿರೂಪಣಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರಬಾರದು ; ಅವಶ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯ ಸಾರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬಾರದು ; ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಧಾನ ವಾದದ್ದು—ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ, ಆತನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಲೋಪ ಬರಕೂಡದು. ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಂಗ್ರಹಕಾರನ ಕರ್ತವ್ಯ ; ಆದರೆ ಕಷ್ಟ. ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸೆರೆಸಿ ಎಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಆತನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಧರ್ಮಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರಲಾರನು. ಯಾವ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಈ ಭಾವವನ್ನೂ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಬಿಡಲಿ ಎಂದು ಆತನು ತನ್ನೊಡನೆಯೇ ಹೋರಾಡದೆ ಇರನು. ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣ ವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ, ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹ ಬಹುಜನ ಸಮ್ಮತವಾಗಬೇಕೆನ್ನು ವುದನ್ನು ಮರೆಯನು. ಕೊನೆಗೆ ಸಹೃದಯರ ಕರುಣೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನು ಶರಣನು.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಮತ್ತಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ವಿಷಯ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕಥಾ ರಚನೆಯ

ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾತ್ರನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸರಳಸಹಜರೀತಿ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಾಮರಸನ ಕವಿತಾಮಾರ್ಗ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು. ಈ ಕಾವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ವರೂ ರುಚಿ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮತಗ್ರಂಥವಾದುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೋಧನೆಯೂ, ಧರ್ಮೋಪದೇಶವೂ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಇವೂ ಕೂಡ ಉದಾತ್ತಭಾವವುಳ್ಳ, ವಿಶಾಲ ಹೃದಯವುಳ್ಳ, ವಿವಿಧ ಮತಗಳ ನಾಮರೂಪಾಂತರಗಳಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ ಆದರಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲೂ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತನಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಮತೋದ್ಧಾರಕರ ಜೀವನಚರಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಮರ್ಶನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದೆ. ಏನಾದರೂ ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಛರು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿದರೆ ತಿದ್ದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಹಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬರಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, }
೨೫-೬-೧೯೩೪. }

ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ,
ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

ವಿಷಯ	ಪುಟ
ಮುನ್ನುಡಿ	i
ಸಂಕೇತಗಳ ವಿವರ	vi
ಪೀಠಿಕೆ	ix
ಪರಿಶಿಷ್ಟ I	lxvii
ಪರಿಶಿಷ್ಟ II (ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆ)	lxxvii
ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ	xciii
೧. ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ	೧
೨. ಮಾಯಾ ದೇವಿಯ ಬಾಲ್ಯ	೮
೩. ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಗೆ ಮೋಹ	೧೭
೪. ಅಲ್ಲಮನ ವೃತ್ತಾಂತ	೨೮
೫. ಮಾಯೆಯ ತಿರಸ್ಕಾರ	೩೮
೬. ಬಸವಾದಿಗಳ ಅವತಾರ	೫೦
೭. ಮಹಾದೇವಿಯುಳ್ಳ ನವಿರಕ್ತಿ	೫೮
೮. ಗೋಗ್ಗಯ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶ	೬೪
೯. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶ	೭೧
೧೦. ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶ	೭೫
೧೧. ಬಸವರಾಜನಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗೋಪದೇಶ	೮೬
೧೨. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೋಪದೇಶ	೯೯
೧೩. ಗೋರಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ	೧೦೫
೧೪. ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ	೧೧೪
೧೫. ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆ	೧೨೮
ಟಿಪ್ಪಣಿ	೧೩೩
ಶಬ್ದಕೋಶ	೧೫೭

ಸಂಕೇತಗಳ ವಿವರ

ಅ. ದೇ. ರ.	.	.	.	.	ಅಮುಗಿ ದೇವಯ್ಯನ ರಗಳೆ
ಅ. ವೈ.	.	.	.	.	ಅಲ್ಲಮ ವೈ.
ಕವಿ. ಚ.	.	.	.	.	ಕವಿಚರಿತ್ರೆ
ಕ. ಕ. ಜೀ. ವಿ.	.	.	.	.	ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಜೀವನ ಕಾಲ ವಿಚಾರ
ಗು. ರಾ. ಚಾ.	.	.	.	.	ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರೆ
ಚಿ. ಬ. ಪು.	.	.	.	.	ಚಿನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ
ಚೋ. ಬ. ಚ.	.	.	.	.	ಚೋರಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ
ನಿ. ನಂ. ರ.	.	.	.	.	ನಿರಂಜನಮಂಶ ರತ್ನಾಕರ
ಪ್ರ. ಕ.	.	.	.	.	ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ
ಪಾ. ಸೋ. ಪು.	.	.	.	.	ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಪುರಾಣ
ಪ್ರ. ಕೋ. ಪ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೋಲು ಪದಗಳು
ಪ್ರ. ನ. ತಾ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ನಟನ ತಾರಾವಳಿ
ಪ್ರ. ಪು.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣ
ಪ್ರ. ದೇ. ರ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆ
ಪ್ರ. ಸೋ. ಸಂ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ಸೋತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ
ಪ್ರ. ದೇ. ವ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು
ತ. ಪ್ರ. ಲೀ. (ಪಿ. ಬ.)	.	.	.	.	ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ-ತೆಲುಗು ಪಿಡುಪರ್ರಿ ಬಸವಕವಿ
ತ. ಪ್ರ. ಲೀ. (ಪಿ. ಸೋ.)	.	.	.	.	ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ-ತೆಲುಗು ಪಿಡುಪರ್ರಿ ಸೋಮನಾಥ
ತ. ಪ್ರ. ಲೀ.	.	.	.	.	ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ-ತಮಿಳು
ಸಂ. ಪ್ರ. ಲೀ.	.	.	.	.	,, -ಸಂಸ್ಕೃತ
ಗ. ಪ್ರ. ಲೀ.	.	.	.	.	,, -(ಗದ್ಯಾತ್ಮಕ)
ಪ್ರಾ. ಕಾ.	.	.	.	.	ಪ್ರಾಧರಾಯನ ಕಾವ್ಯ
ಬ. ಧ್ವಾಂ. ದಿ.	.	.	.	.	ಬಸವಧ್ವಾಂಶ ದಿವಾಕರ

ಬ. ಪು.	ಬಸವ ಪುರಾಣ
ಭೈ. ಕಾ.	ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ
ಭೈ. ಕಾ. ಕ. ರ.	ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ ಕಥಾಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರ
ಮ. ದೇ. ಪು.	ಮಹಾದೇವಿಯುಕ್ಕನ ಪುರಾಣ
ಮ. ದೇ. ರ.	ಮಹಾದೇವಿಯುಕ್ಕನ ರಗಳೆ
ರಾ. ಕಾ.	ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯ
ರೇ. ಸಿ. ಪು.	ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ
ರೇ. ಸಿ. ರ.	ರೇವಣ ಸಿದ್ಧ ರಗಳೆ
ರೇ. ಸಾಂ.	ರೇವಣ ಸಾಂಗತ್ಯ
ವ. ಶಾ. ಸಾ.	ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ
ವೀ. ಧ. ಶಿ.	ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಶಿರೋಮಣಿ
ವೀ. ಮ. ಪು.	ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾಪುರಾಣ
ಶಿ. ಕ. ಸಾ.	ಶಿವಕಥಾಸಾಗರ
ಶಿ. ಚಿಂ.	ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ಶಿ. ತ. ಮಂ.	ಶಿವಾದ್ವೈತಮಂಜರಿ
ಶಿ. ಸೂ.	ಶಿವಾನುಭವಸೂತ್ರ (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ)
ಶೂ. ಸಂ.	ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ
ಶೂ. ಸ. (ಮು.)	ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ—ಮುದ್ರಿತ (ಗೂಳೂರು ಸಿದ್ಧವೀರಣಾರ್ಯನದು)
ಸಿ. ಪು.	ಸಿದ್ಧರಾಮ ಪುರಾಣ
ಸಿಂ. ಪು.	ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ
ಸಿ. ಶಿ.	ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ
ಸೂ. ತ.	ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರ
Kan. Lit.	Kannada Literature by E. P. Rice
Tel. Lit.	Telugu Literature by Chen-chaiya and Bhujanga Rao

ಪೀಠಿಕೆ

I. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕರ್ತೃ.—ಚಾಮರಸನು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಧಾರಗಳೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಾಗಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮುಕ್ತಾಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕವಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಹೆಸರು, ಗುರು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಲವು ಒಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೊದಲನೆಯ ಗತಿಯ ಷಟ್ಪದಿಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾಲ್ಕು ಕಂದಗಳೂ ಒಂದು ವೃತ್ತವೂ ಇವೆ.¹ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ “.....ನಿಖಿಳಾಗಮ ನಿವುಣಂ ಸುನಾಮ ಸೀಮಂ ಚಾಮಂ” ಎಂಬದಾಗಿಯೂ “ನಾನೊರೆವೆನಿಳಿಗೆ ವಸ್ತುಕದಿಂದಂ” ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, ಇರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಬೇಕಾದರೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಗಳೆಯಲ್ಲೋ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲೋ ಬರೆದಿರುವುದಾದರೂ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂದ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು.²

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕರ್ತೃ ಚಾಮರಸನೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.³ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯಕವಿ, ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ, ಶಾಂತಲಿಂಗದೇಶಿಕ ಮುಂತಾದವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅನೇಕ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಪೂರ್ವ

1. ಪಂಶಿಷ್ಟವನ್ನು I (i) ನೋಡಿ. ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗತಿಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಗತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಕಂದಪದ್ಯವಿದೆ. 2. ಹರೀಶ್ವರನು ಬರೆದಿರುವ ಶರಣ ರಗಳೆ, ಪ್ರಸನ್ನ ಶಂಕರ ಲಿಂಗಾಂಕಿತ ಕೆಲವು ರಗಳೆಗಳು, ಸಾನಂದ ಪುರಾಣದ ಕೆಲವು ಸಂಧಿಗಳು, ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ. 3. ಪ್ರೌ. ಕಾ. ಸಂಧಿ 21, ಪದ್ಯಗಳು 30-31; ರಾ. ಕಾ. ಸಂಧಿ 14, ಪದ್ಯ 2; ಗು. ರಾ. ಚಾ. ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 33; ಭೈ. ಕಾ. ಕ. ರ. ಸಂಪುಟ I, ಪುಟ 79-80.

ಕವಿಸ್ತವಾವಸರದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ದಾಗಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪಿಡುಪರ್ದಿ ಸೋಮ ನಾಥನೂ⁴ ಪಿಡುಪರ್ದಿ ಬಸವಕವಿಯೂ⁵ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಚಾಮರಸ ಬರೆದನೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ತಾವು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದೆವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಚಾಮರಸ ಬರೆದನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಬಹುದು.

II. ಚಾಮರಸನ ಕಾಲ.—ಚಾಮರಸನ ಕಾಲವನ್ನು⁶ ಡಾ|| ಕಿಟ್ಟಲ್ ಅವರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1460 ಎಂದೂ, 'ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಇ. ಪಿ. ರೈಸ್ ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 1430 ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಪಂಡಿತ ಸುಬ್ರಾಯಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾರತ ಕರ್ತನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಚಾಮರಸನು ಹರೀಶ್ವರ ಮತ್ತು ರಾಘವಾಂಕರ ಸಮಕಾಲೀನ ನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹರೀಶ್ವರ ಮತ್ತು ರಾಘವಾಂಕರ ಕಾಲವನ್ನು⁷ 'ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು⁸ ಇ. ಪಿ. ರೈಸ್ ಅವರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1165 ಎಂಬದಾಗಿಯೂ, ⁹ಡಾ|| ವೆಂಕಟ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ವೆಂಬದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿತನ್ನ ಗ್ರಂಥ ಮುಕ್ತಾಯಮಾಡಿದ ಕಾಲ ವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಇರುವುದು ಈ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎರಡು ಕಥೆಗಳು ಈ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು¹⁰ ಚಾಮರಸ ಮತ್ತು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು; ಎರಡನೆಯದು¹¹ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರಾಘವಾಂಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಮೊದಲನೆಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಚಾಮರಸನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ,

4. ಪ್ರ. ಲೀ. ತ. (ಪಿ. ಸೋ.) ಪುಟ 166. 5. ಪ್ರ. ಲೀ. ತ. (ಪಿ. ಬ.) ಪುಟ 94. 6. ಡಾ|| ಕಿಟ್ಟಲ್ ಅವರ ನಿಘಂಟು, ಪೀಠಿಕೆ ಪುಟ vi. 7. ಕವಿ ಚ. ಸಂಪುಟ II, ಪುಟ 59; Kan. Lit. ಪುಟ 68. 8. ಪ್ರ. ಕ. ಸಂಪುಟ IV, ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟಗಳು 5-16. 9. ಕವಿ ಚ. ಸಂಪುಟ I, ಪುಟ 168. 10. Kan. Lit. ಪುಟ 55. 11. ಕ. ಕ. ಜೀ. ವಿ. ಪುಟ 166. 12. ಗು. ರಾ. ಚಾ. ಸಂಧಿ 13. 13. ರಾ. ಕಾ. ಸಂಧಿ 14.

ಗದುಗಿನ ದೊರೆಯಾದ ದೇವರಾಯನು ಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಮಿರಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಮೊದಲ ಐದು ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ ಚಾಮರಸನು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಐದು ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಒಪ್ಪಿಸಲು, ಪಂಡಿತರು ಚಾಮರಸನ ಕೃತಿ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಗಂಡನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಂತೆಯೂ, ತರುವಾಯ ಚಾಮರಸನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆಯೂ, ಆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ದೊರೆ ಆನೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ರಾಘವಾಂಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂಪೆಗೆ ಹೋದಂತೆಯೂ, ಅಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಚಿಂತನಾಗಿ ರಾಘವಾಂಕನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವನಿಂದ ¹⁴ಹರಿಹರನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮನೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಂತಕಥೆಗಳು ಇರುವುದುಂಟು. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಈ ದಂತ ಕಥೆಗಳು ಕವಿಗಳ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾಮರಸನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1430 ಸುಮಾರಿ ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದೇ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದು ವೀರಕ್ತರು ಇದ್ದರೆಂದು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಚಾಮರಸ, ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ, ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಈ ನೂರೊಂದು ವೀರಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಚಾಮರಸ ಮತ್ತು ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಲ್ಲ

14. ರಾಘವಾಂಕನ ಸೋದರಮಾವನೂ ಕವಿಯೂ ಆದ ಹರಿಹರ, ಗುಹಾಸುರನ ಸಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ ಹರಿಹರನಲ್ಲ.

ದಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಣ್ಯದಂಡೇಶನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಆಧಾರಗಳಿರುವುದು
 ರಿಂದಲೂ,¹⁵ ಪ್ರಾಥಮಿಕವರಾಯನಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು
 ಅವುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ಚಾಮರಸನು
 ಕ್ರಿ. ಶ. 1430ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

III. ಚಾಮರಸನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ.—ಚಾಮರಸನ ವಿಚಾರ
 ವಾಗಿ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿ
 ಗಳು, ಗುರು, ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ ಮುಂತಾದುವಾವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.
 ಕರಸ್ಥಲದ ವೀರಣ್ಣೊಡೆಯ, ನಾಗದೇವ ಮುಂತಾದ ವಿರಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು,
 ನಾಗಲಿಂಗನ ಕಥೆ, ವಿರಕ್ತರ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯು
 ತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಚಾಮರಸನ ವೃತ್ತಾಂತ ಮಾತ್ರ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಚಾಮರಸನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇರುವೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ,
 ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ ¹⁶ಗುರು
 ರಾಜ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆತನ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
 ನೋಡಿದರೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ.
 ಚಾಮರಸನು ನಾಗಣವುರದವನೆಂದು ¹⁷ಪ್ರಥಮದೇವರ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಹೇಳಿದೆ. ಆತನು ಗದುಗಿನವನೆಂದು ¹⁸ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ, ¹⁹ಜೋರ
 ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕವರಾಯನ ಕಾವ್ಯ,
 ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯಕಥಾಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರಗಳಿಂದ ಆತನು ವಿಜಯನಗರದ
 ಪ್ರಾಥಮಿಕವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ನೂರೊಂದು ವಿರಕ್ತರಿಗೆ ²⁰ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬವರು
 ಪಟ್ಟಲ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಈ ಶಂಕರಾ
 ಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚಾಮರಸನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ
 ರಾಘವಾಂಕರ ಕಾವ್ಯ, ಜೋರಬಸವ ಚರಿತ್ರಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಉದ್ವಾನಿಯ

15. ಮುಳಬಾಗಿಲಿನ ಶಾಸನಗಳು ೩, ೯೬; ಕೋಲಾರ 104; ಬೌರಿಂಗವೇಟೆ 72,
 87; ಇತ್ಯಾದಿ. 16. ಸಂಧಿ ೧೩, ಪದ್ಯ ೧೩. 17. ಪ್ರ. ಸಾಂ. ಪುಟ ೨, ಪದ್ಯ ೧೨.
 18. ಸಂಧಿ ೧೩, ಪದ್ಯಗಳು ೨೭—೩೩. 19. ಜೋ. ಬ. ಚ. ಸಂಧಿ ೧, ಪದ್ಯಗಳು
 ೩೧—೩೬. 20. ನಿ. ವಂ. ರ. ಪುಟ ೩೩.

ವೀರೇಶನೇ ಲಿಂಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಗುರುವಾದಂತೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಚಾಮರಸನು ಜನ್ಮತಃ ವೀರಶೈವನೆಂದು ನಾವು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆತನನ್ನು “ಆನ್ಯಮತ ಕೋಳಾಹಲ”, “ವೀರಶೈವಾ ಚಾರಮಾರ್ಗ ಸಾರೋದ್ಧಾರ” ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ²¹ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಚಾಮರಸನು ಕಿರಿಯ ಪದ್ಮರಸ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬೊಮ್ಮರಸಾದಿಗಳಂತೆ ವಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಮುಕುಂದ ಪದ್ವಿ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಹೆಸರುಗಳು ಚಾಮರಸನ ಬೇವನ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಾದರೂ ಅವರು ವಾದ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂದಾಗಲಿ, ಚಾಮರಸನು ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ನೆಂದಾಗಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.²²

ಚಾಮರಸನು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಪಂಥದ ಪ್ರಕಾರ ಚಾಮರಸನು ತಂದ ಮೇಲೆ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ಅದರ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ, ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ಅನಂತರ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ಮಂತ್ರಿಪದವಿಯಿಂದ ಸಿವೃತ್ತನಾಗಿ ²³ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚಾಮರಸನಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತೆಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಪ್ಪಂಭಕಗಳಾಗಿ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವನೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

21. ಗು. ರಾ. ಚಾ. ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 27. 22. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ.ಎ. ಅವರು ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ ಸಂಪುಟ LVII, (1928) ಪುಟ 79ರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ “He defeated in linguistic disputations both the Vaishnava Acharya Mukunda Peddi and the Smartha Poet Kumara Vyasa” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. 23. ಪ್ರೌ. ಕಾ. ಸಂಧಿ 20, ಪದ್ಯ 44. ದಾವಣಗೆರೆಯ 29ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚಾಮನ್ಯಪಾಲ ಅಥವಾ ಚಾಮರಾಜನ ವಿಚಾರ ವಿದೆ. ಇವನು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇವನೇ ಚಾಮರಸನೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಲ್ಲ. ಜಕ್ಕಣ್ಣ ಎಂಬ ಅಂಧ್ರಕವಿಯ ವಿಕ್ರಮಾಂಕ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ

IV. ಅಲ್ಲಮನ ವಿಚಾರ.—ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ²⁴ ಅಲ್ಲಮನ ಚರಿತ್ರೆ ಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಪ್ರಭುದೇವರೆಂದೂ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವೆಂದೂ ನಾಮಾಂ ತರಗಳುಂಟು. ಅಲ್ಲಮನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ, ಪರಶಿವನ ಅವತಾರ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವರೂಪಿಯೆಂದು ಆತನನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ವೀರಶೈವೋದ್ಧರಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಲೆದೋರಿ, ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಸಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮ ನಾತನು ; ಶಿವಶರಣರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಧಾವಿಯೂ ವೈರಾಗ್ಯಪರನೂ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಮಹಾತ್ಮನಾತನು. ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವೀರಶೈವೋದ್ಧಾರದ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಾಂಗ ವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾತನು.

ಕ್ರಿ. ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೈವ-ವೀರಶೈವ ಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವು ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹುರುಪಿನಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಾಂತವು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶೈವ ಪಂಡಿತರು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣದ ರಚನೆಯೂ ಶೈವಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಪ್ರಚಾರವೂ ಉಂಟಾಗಿ, ಆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವಾಹವು ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶಕ್ಕೂ ಬಂದುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ. ಆಗ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತೋದ್ಧಾರದ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮೂರು ಇದ್ದುವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸೊನ್ನಲಾಪುರ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ. ಸೊನ್ನಲಾಪುರದಲ್ಲಿ

ಚಾಮನಾಮಾತ್ಯನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇವನು, ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಚಾಮನಾಮಾತ್ಯನು ವೀರಶೈವನೆಂದಾಗಲಿ, ಚಾಮರಸನೇ ಆಗಿರುವ ನೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ವಿಕ್ರಮಾಂಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ ಸಂಘಟೆ LVII, ಪುಟ 79ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲಾ ಕರ್ತೃ ಚಾಮರಸನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, “ This Chamarasa was evidently the patron of Siddhanna Mantri, who in turn patronised the Telugu poet Jakkanna who wrote Vikramarka Charitramu ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಾಧುವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 24. ಶಿವಶರಣನಾದ ಅಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬವನು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವನ ವಿಚಾರ ಶಿ. ಕ. ಸಾ. ಕಥೆ ೮೬ರಲ್ಲಿದೆ.

ಮೃಡಮೂರ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗತತ್ಪರನಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರಾವತಾರವೆನಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಜಂಗಮಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗತತ್ಪರನಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ ಬಸವಸೆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ಅಲ್ಲಮನು ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗತತ್ಪರನಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಮೂವರು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರವರ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳೂ ಮಹಿಮೋನ್ನತಿಯೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಗಳು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ರ ಸೇರಿ ವೀರಶೈವ ಮತೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯವು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆರವೇರುವುದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಆಲೋಚಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆತನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಲಂಕರಿಸಿದನು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂವರು ಮಹಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನೂ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಇನ್ನೂ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಾದರೋ,—ಆತನ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ—ಮೊದಲಿನಲ್ಲೇ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಜಿತಕಾಮನಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಜೀವವು ಪಕ್ಷಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ನಮಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಿ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಇದ್ದಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಧನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ಆತನು ಜ್ಞಾನದ ಖನಿಯಾದನು. “ನಾನೆಂಬಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾನುಂಡೆನಾದರೆ ಎನಗದೇ ಭಂಗ. ಸ್ತುತಿ ಸಿಂದೆಗೆ ನೊಂದೆನಾದೊಡೆ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ”²⁵ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗುವಂತೆ “ನಾನು” ಎಂಬ ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಭುಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಸಹಜ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತು. ಆತನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

ಭಕ್ತಸ್ಥಲ ಮಾಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲಗಳ ಮನೋಭಾವವು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಸಾಧನೆಯ ಹೋರಾಟಗಳಾಗಲಿ, ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ತೊಡಕುಗಳಾಗಲಿ, ದಾಸೋಹದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಭುವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆತನು ಮನುಷ್ಯರ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಯಾವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜನಿತವಾಗಿವೆ? ಆ ಬುದ್ಧಿಯ ಗುಣಾವಗುಣಗಳೇನು? ಎಂಬದಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಾಂತನಾಗಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಚಿದಂಶವನ್ನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಸರ್ವದ ರಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಕಳೆಯಿದ್ದು ಸರ್ವವೂ ಶಿವಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಭೇದಬುದ್ಧಿಯೂ ಅದ್ವೈತಭಾವವೂ ಆತನಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿದ್ದುವು.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಏಕತ್ವಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನ್ನು ಐಕ್ಯಮಾಡಿದ್ದ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಯಾವ ಋಷಿಗಳು, ಸಾಧಕರು, ಸಿದ್ಧರು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮದ ಕೋಟಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕ್ರಿಯಾರಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಅಲ್ಲಮನು ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಜರೆಯುವುದಿರಲಿ, ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕರ್ಮದ್ವಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿರೆಂದೂ ಲಿಂಗದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ “ನಿರ್ವಯಲಾಗಿ” ಹೋಗಿರೆಂದೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಷಟ್ಸ್ಥಲವು ಕರ್ಮಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದರೂ ಜೀವನು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಲು ಸಾಧನೆ ಬೇಕೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆ ಸಾಧನೆಗೆ ಕರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಬೇಕೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ವೀರಶೈವವು ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವು ಲೋಕ ಸಂಚಾರಮಾಡಿದನು. ಜ್ಞಾನರಹಿತರಾಗಿ ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಕರ್ಮ ಪಾಷಂಡಿಗಳೆನಿಸಿದ ಅನೇಕರಿಗೆ—ಒಳಗೆ ನೋಡಿರೋ, ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ವೆಂಬುದು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ, ಭವಿಯೆಂಬುದು ಬೇರೆ, ಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದು ಬೇರೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪರಿಯೇ ಬೇರೆ—ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತಿದ್ದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪ್ರಭುವು ಬಹಳ ಮೈರಾಗ್ಯಪರನಾದರೂ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಲವು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆತನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಡುವುದು. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚನ್ನಬಸವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸುಗುಣಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಂತೆಯೂ, ಚನ್ನಬಸವನನ್ನು ಪುತ್ರನಂತೆಯೂ, ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಮಿತ್ರನಂತೆಯೂ ಆದರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತಾನು ಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಬಹಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಿದ್ದು ಅವರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತ, ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ನಲ್ಲುಡಿಗಳಿಂದ ತಿದ್ದುತ್ತ, ತತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲ ಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿಮಹತ್ವವು ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ವೀರಶೈವದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆತನು ಅದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಗುಪ್ತವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನೂ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆತನ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆತನ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಬೋಧೆಯನ್ನೂ ಓದಿದವರು ಆ ಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯರು. ಆತನು ವೀರಶೈವಮಾರ್ಗೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾದರೂ, ಮತಾಭಿಮಾನದ ಸಂಕುಚಿತ ಹೃದಯವು ಆತನದಲ್ಲ. ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಹೃದಯವು ವಿಶ್ವವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದ್ದು. ಆತನ ಮೂರ್ತಿ ಆತ್ಮ

ಸಾಕ್ಷಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಾದ್ದರಿಂದ ಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರ ನಾಮಾಂಕಿತನಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವಂತೆ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇರುವಂತೆ ಆತನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

V. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ.—ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಅದ್ಭುತ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಓದಿದವರು ಚಾಮರಸನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ, ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ವಂದನೆಮಾಡಿ ಬಸವ, ಚನ್ನಬಸವ, ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅವತಾರ ಪುರುಷರ ಹರಕೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ “ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಲ್ಲಿತ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನು ನಾನೆಲ್ಲರಜಿವದದಲಿ ಪೇಳುವೆನುಚಿತವಚನದಲಿ” ಎಂದು ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು “ಸತ್ತವರ ಕಥೆಯಲ್ಲ, ಜನನದ ಕುತ್ಸದಲಿ ಕುದಿಕುದಿದು ಕರ್ಮದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸಿಲುಕುವರ ಸೀಮೆಯ ಮಾತು ತಾನಲ್ಲ, ಹೊತ್ತುಹೋಗದೆ ಫುಂಡರಾಲಿಸ ಮತ್ತ ಮತಿಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲ”²⁶ ಜೀವನವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಏಕೈಕಮಾಡಿಸಿದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಶರಣರ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ ಎಂದು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪರವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ಆದಿ ರುದ್ರನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಆಗಮೋಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಆದಿ ರುದ್ರನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ರಜತಾಚಲವನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಾಸ್ಥಾನ ವರ್ಣನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರ ರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

26. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೀರಶ್ಯವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪದ್ಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

27 ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ “ಪರಕಲಿಸಿ ದಂತಚ್ಛವಿಯ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು
 ಧರಿಸಿ ಕರ ಚೆಲುವ ಬಾಯ್ತೆತ್ತಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿ” ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು
 ಧರಿಸಿ “ಶಿವನೆ, ನಿನ್ನೊಡ್ಡೊಲಗದೊಳೊಪ್ಪುವ ಮಹಾಘನಮಹಿಮ
 ಗರು ಭವಕೆ ಬಾರದೆ ನಿತ್ಯಸುಖದಿಂದಿಪ್ಪರೋ ಮೇಣು ಇವರಿಗೆಯು ನೆಲೆ
 ಲ್ಲವೊ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಶಿವನು ನಾಮರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು
 ಲ್ಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿತ್ಯಸುಖವೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
 ನಾನವ ಶರೀರದಿಂದ ಜನಿಸಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುವನು.
 ಾಗಾದರೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗುರುವಾರು? ಎಂದು
 ಳಲು ಈಶ್ವರನು, ನಿರಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ
 ಳ್ಪಿದ ಅಲ್ಲಮನೇ ಆ ಗುರುವೆಂದೂ, ಆತನು ಅನುಪಮನೆಂದೂ ಗುಣ
 ಶಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ತಾನು
 ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಜ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾಗಿ ಶಪಥಮಾಡಿ ತನ್ನ
 ಲಮಸಗುಣದ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು 28 ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ
 ಧರಿಸುವಳು.

ಬೆಳುವಲ ನಾಡಿನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬನವಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುನುಕಾರ
 ಪನಿಗೂ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಮಾಯಾದೇವಿಗೂ ಮಾಯೆ ಮಗಳಾಗಿ
 ನಿಸಿದಳು. ಮಾಯೆ ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ “ಮುತ್ತು ನರಿತಿಹ ಜೀವ
 ಳರಿಗೆತ್ತಿ ಕಾಮಗ್ರಹ ಏಕಾರತೆ ಮುತ್ತು ಮುರುಟಿಸುತಿದುದು;”
 ಮಾಧಿಗತರಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬೆತ್ತಬಿದಿರು ಬೆಳದಿದ್ದವರಿಗೂ ಚಿತ್ತಸಂಚಲ
 ಲಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಕಾಮ
 ಳಹಗಳು ಜನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣವೋ! ಈ ಮಾಯೆ ಎತ್ತಣೆಂದ
 ದುದೋ! ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರಲು ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿ
 ವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಗಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ

27. ಈ ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣದ ಕಥೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿದೆ.
 ಶಿಷ್ಯ I (ii) ಭಾಷವನ್ನು ನೋಡಿ. 28. ಪಾರ್ವತಿ ಷೋಡಶಕಲಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ
 ದು ರೂಪವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುಗ್ಧಳಾದಂತೆಯೂ ಭೂಮಿಗೆ
 ಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಹಿಡಿದುತಾ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರ. ಸಾಂ. ಸಂಧಿ ೧, ಪದ್ಯ
 ೩ ೮೧-೮೩ರಲ್ಲಿದೆ.

ಯನ್ನೂ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಶಪಥವನ್ನೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಜನನ ವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನಾಮಸ್ಮರಣವು ಮಾಯಾ ಮೋಹಗಳನ್ನಡಗಿಸುವುದೆಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ತೆರಳುವನು.²⁹

ಮಾಯಾದೇವಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಳಾಗಿ, ಸಕಲ ಕಲಾ ಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಿ ರೂಪಯೌವನ ಶೋಭಾ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು ಆಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪತಿ ಯಾರೆಂದು ಮಮಕಾರನು ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಕುಲಗುರುವಾದ ಅಹಂಕಾರಾಚಾರ್ಯನು ಬಂದು ಆಕೆಗೆ ಪರಶಿವನೇ ಪತಿಯಲ್ಲದೆ ಮಾನವರಾರೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವನು; ಅನಂತರ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಯಾದೇವಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು. ಮಾಯೆ ಬನವಸೆಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಹೀಗೆ ಮಾಯೆ ಮಧುಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು “ಸ್ವರೂಪಸ ನಾಮವನು ಮಱಿಮಾಡಿ” ಹದಿನಾರು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿಟನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, “ಬೆನ್ನೊಳು ಮೆಱಿಸಿ ಮದ್ದಳೆ ಸಹಿತ” ಮಧುಕೇಶ್ವರಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದನು. ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮದ್ದಳೆ ಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿರಲು ಲಾಸ್ಯಸೇವಾಸಕ್ತಳಾಗಿ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಯಾದೇವಿ “ಕಾರಮುಗಿಲಿನ ಗರ್ಜನೆಯ ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದ ಸೋಗೆಯಂತಿರೆ ಹಾರವಿಸುತ” ಆ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿದಳು. ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ “ಚಿತ್ತಜನಕವಿಯಲಿ ಬೆಂಬಿದ್ದು ಮೌನದ ಳಿದಿಳಾ ಮಾಯೆ.” ಆಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಸಖಿಯರು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು “ಆವ ದೇಶದ ಪುರುಷನೈ, ನಿನಗಾವ ಹೆಸರೈ, ನೀನು ನೆಲೆಗೊಂಡಾವ ತಾವಿನಲಿಪೈಯೈ” ಎಂದು ಸಂಭಾವಿಸುತ ವಿನಯದಿಂದ

29. ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ, ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯ ವಾದುವನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ತೋರಿಸಲಾಗುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಋಷಿಗಳು ಹಿಂದೆ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕಾಮಬಾಧೆಯಾಗಿತ್ತೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತೆಯೂ, ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಲೀಲೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರ. ಪು. ಸಂಧಿ ೪ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕೇಳಿದರು. ಅಲ್ಲಮನು ನಸುನಗುತ್ತ “ದೇಶವೆಮ್ಮದು ಹೇಳುವಡೆ ಪರದೇಶ, ಬಿರುದಿನ ಬಿಂಕಕಾರರ ವಾಸಿಗರನಲ್ಲೆ ನಿಸುವಲ್ಲಮನೆಂಬ ಪೆಸರೆನಗೆ; ಲೇಸು ಮಾಡುವ ಠಾವುಗಳಲಭಿಲಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದುವೆವು, ಸುಖವಾಸಿಗಳು ನಾವು” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಸಖಿಯರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು “ಒಳ್ಳಿತಾಯಿತು ಕಾರ್ಯ, ನೀನಿನ್ನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಹ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಲ್ಲವಿಡು; ಸುಖದಿಂದಲೆಮ್ಮೊಡತಿಯ ಸವಿಾಪದಲಿ ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾವಸ್ತುಗಳೊಳೆಮ್ಮೆಲ್ಲ ರೋಪಾದಿಯಲಿ ಮನಬಂದಲ್ಲಿ ನೀನಿಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಳಿಕ ಮಾಯಾದೇವಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಂದೆಗೆ ತೋರಿಸಿ ಆತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಅಂತಃಪುರದ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಬಿಡಾರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಮನು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ “ಭರತವಿದ್ಯಾದ್ಯುಪೇಕ ಕಳೆಗಳ ಪರಿಚರಿಯ ನೆವದಿಂದ ಮಾಯಾ ತರುಣಿ ಮನದೊಳು ಸೊಗಸಿ ಮಾತಾಡಿಸುವಳಲ್ಲ ಮನ”. ಮಾಯೆ ವಿರಹದಿಂದ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಕೃಶಕಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾತರವನ್ನೂ ಸಖಿಯರು ನೋಡಿ “ಒಡತಿ ನಿನ್ನಯ ಬಗೆಯ ಭಾವವ ನಾಚದೆಮ್ಮೊಡನೆ ನುಡಿದೆಯಾದಡೆ” ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸುವ ಉಪಾಯಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಮಾಯಾದೇವಿ “ಕನ್ಯಾಭಾವ ಭಂಗಿಯ ಮನದ ನಾಚಿಕೆಯೊಂದು, ನೆಟ್ಟನೆ ಜನಪತಿಯ ಮಗಳೆಂಬ ಹೆಕ್ಕಳ ಹೆಮ್ಮೆ ತಾನೆರಡು, ತನಗೆ ಸಮಸಂಪ್ರಾಪ್ತನಲ್ಲದ ಮನುಜಗಳು ಪಿದನೆಂಬ ಮಿವೆಯ ಘನತೆ ಮೂಟು” ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಚಿ ಮೌನವಾಗಿರಲು ಸಖಿಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.³⁰ ಬಳಿಕ ಮಧುಮಾಸಿ³¹ ಎಂಬ ಸಖಿ ಅಲ್ಲಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಯಾದೇವಿ ಆತನ ನೆಪದಿಂದ ವಿರಹ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಆ ರಾತ್ರಿ

30. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಕಲೆ ಎಂಬ ಸಖಿ ಕುಂತಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಪಡೆದ ಕಥೆಯನ್ನೂ, ದ್ರೌಪದಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರ ಅಹಲ್ಯೆಯರ ಪ್ರಣಯವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರ. ಪು. ಸಂಧಿ ೫, ಪದ್ಯಗಳು ೪೦-೪೫ರಲ್ಲಿದೆ. 31. ಸಕಲೆ ಬಂದಂತೆ ಪ್ರ. ಪು. ದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವಳು. ಆ ರಾತ್ರಿ, ಅಲ್ಲಮನೂ ಮಾಯೆಯೂ ಸೇರುವರು. ಆದರೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾದ ಅಲ್ಲಮನು ತನಗೆ ವಶನಾಗದೆ ನಿರ್ದೋಹಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಯೆ ಶೋಕಾಶ್ಚರ್ಯಭರಿತಳಾಗುವಳು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸಖಿಯರು ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಮಾಯೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವಳು. ಈ ವರ್ತಮಾನ ಮೋಹಿನೀದೇವಿಗೆ ತಿಳಿದು ಆಕೆ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಗಳ ಅವಿವೇಕಕ್ಕೂ ದುರ್ನೀತಿಗೂ ಬಹಳ ವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವಳು. ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಖಿಯರಲ್ಲಿ ಸಕಳೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಸಕಳೆ! ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲ್ಲೆ, ನೀನೇತಕೆ ವಿಚಾರಿಸದಾದೆ” ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲು ಆ ಸಕಳೆ ಚಾರ್ವಾಕವಾದವನ್ನು ತಲೆ ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ “ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವಪೂರ್ವವದಪ್ರಿಯೋಳು ಜನಪತಿಯ ಸುತೆಯಹುದಪೂರ್ವತೆ, ಇನಿತ ಪ್ರಿಯೋಳು ಪಟುವಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನು ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸುವದಪೂರ್ವ, ಅದಪ್ರಿಯ ಮನಸು ಬಂದಂತಿರಲಿ, ಮಾಯಾಂಗನೆಗದೇತಕೆ ಕಾಡು ಕಟ್ಟಳೆ?” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮೋಹಿನೀದೇವಿ ಮಗಳ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ ದಿಂದಲೂ ಸಕಳೆಯ ಚಾಣೈಯಿಂದಲೂ ಸೋತು ಸಮ್ಮತಿಸಿ “ಅರಸ ನಪ್ರಿಯದ ತೆಪದಲಿದನಾಚರಿಸುವುದು” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಬಂದ ಅಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾದೆವೆಂದು ಸಖಿಯರು ಸಂತೋಷಿಸಿ ಮಾಯೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವರು. ಅನಂತರ ಸಕಳೆ ಅಲ್ಲಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಇನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ, ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು—ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಶಿವತತ್ವಪರವಾಗಿದ್ದ ಅಲ್ಲಮನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಕಳೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ—ಒಳ್ಳೆಯದು, ಈಗೇನು, ಋಣಸಂಬಂಧವಿದ್ದರೆ ಮಾಯೆ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ದೊರೆಯುವಳು—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಬರುವಳು.

ಮಾಯಾದೇವಿ ಅಲ್ಲಮನ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಬೆಂಚಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲು³² ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ವಿಮಲೆ ಎಂಬವಳನ್ನು

32. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು, ಭೂಮಿಗೆ ಹೋದ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ ಏನುಮಾಡಿ ದಳು? ಎಂದು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ಕೇಳಿದಹಾಗೂ ಆಗ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಹಾಗೂ ಪ್ರ. ಸಾಂ. ಸಂಧಿ ೫, ಪದ್ಯಗಳು ೧೩-೧೬ರಲ್ಲಿ.

ಕರೆದು—ನೀನು ಹೋಗಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸು, ತಾನು ಭೂಮಿಗೆ ಹೋದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿರುವಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ವಿಮಲೆ ಅದರಂತೆ ಬನವಸೆಗೆ ಬಂದು ಮಾಯೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು; ಮಾಯೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಮನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಳು.³³ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಯಾದೇವಿ “ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬವನು ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಬೋಮ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳುವರೆಲ್ಲರು, ಇವನೇ ಸಂದ ಮದ್ದಳೆ ಯಲ್ಲಮನು, ಬಿಡು, ಹೊಂದದಾ, ನೀ ಹೇಳುವುದು ಹುಸಿ” ಎಂದು ವಿಮಲೆಗೆನ್ನಲು ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ “ವಿಷಯದ ವಿಕಳತನವನು ಬಿಟ್ಟು ಸಲೆ ಸಾತ್ವಿಕದ ಬುದ್ಧಿಯಲೀಕ್ಷಿಸು” ಅಲ್ಲಮನ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಮಧುಕೇಶ್ವರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ, ಅಲ್ಲಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು, ದೇವನಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ನೀನು ಸೂಚಿಸು, ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾಯೆ ಹೇಳಿ ವಿಮಲೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೇವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ವಿಮಲೆ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಯಿಂದ ದೇವನಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಮಾಯೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಲಾಸ್ಯ ಗೀಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಕೊನೆಗಂಡು “ನಟ ನಾಟಕನ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಬಗೆಯಲಿ ಮಾಟ ಮಕರಿಸಿ ಕಾಣಲಾಯಿತು.” ಆಗ ಅಲ್ಲಮನು ಆಕೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಸದಮಲ ಸಸ್ವರೂಪವ ಕಾಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದನುಚಿತ

33. (a) ವಿಮಲೆ ಅಲ್ಲಮನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಮಕಾರನು ಹೊಂಚು ಕೇಳಿ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡಂತೆಯೂ, ಅವನನ್ನು ವಿಮಲೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರ. ದೇ. ಕೋ. ಪದಗಳು ೧೭೮-೧೮೨ರಲ್ಲಿದೆ. (b) ಅಲ್ಲಮನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಾದ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರು ಸದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ದಂಪತಿಗಳೆಂದು ಶಿ. ಚಿಂ. ಸಂಧಿ ೨೯ ಪದ್ಯ ೪೧ರಲ್ಲಿದೆ. ಅವರು “ಸಂತೋಷದಿಂದೆ ರಾಜ್ಯಾದಿ ವೈಭವದೊಳುಂ ಸಂತತಂ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದ” ದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಪ್ರ. ಪು. ಸಂಧಿ ೩, ಪದ್ಯ ೪೫ರಲ್ಲಿದೆ. ಮರಿ ರಾಜವಟ್ಟೀಶನ ಪ್ರ. ನ. ತಾ. ೪ನೆಯ ಪದದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನು ದೊರೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹರಿಹರನ ಪ್ರ. ದೇ. ರಗಳೆಯಲ್ಲಾ ದರೋ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. “ನಾಗವಾಸಾಧಿಪತಿಯಪ್ಪ ಸಲ್ಲಲಿತ ನಾಯಕಗೆ” (ನೃತ್ಯಶಾಲೆಯ ಯಜಮಾನ) ಅಲ್ಲಮ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ವೆನುತ” ಮದ್ದಳೆಯನ್ನು ಜಸಾಡಿ ಸಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು. ಮಾಯಾದೇವಿ ಶೋಕಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ವಿಮಳೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ವಿಮಲೆ “ಬಾಲೆ? ಹಂಬಲಿಸಿದಡೆ ಫಲವೇನು? ಏಳು ತಡೆದಿರದಲ್ಲಮನನೀರೇಳು ಲೋಕದಲಿಗಿ ಸೋಡುವೆವು” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ರಾಜಕುಮಾರಿ ಒಬ್ಬ ಮದ್ದಳೆಯವನ ಹಿಂದೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಕೊರಟುಹೋದಳೆಂದು ಊರಿನವರೆಲ್ಲ ಆಡುತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಈ ವರ್ತಮಾನ ಮಮಕಾರ ಮೋಹಿನೀದೇವಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಅವಿವೇಕಕ್ಕೆ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಆಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

ಮಾಯೆ ವಿಮಲೆ ಮತ್ತು ಸಖಿಯರು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳ ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆದು, ಬಿಸಿಲು ಸುಂಟುರುಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಒಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಂಡ ತಪಸ್ವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಂತೆ ಕಚ್ಚಟ ವಿಭೂತಿಯ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಆತುರದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು “ಎದ್ದೋಡಿದರು ಹುಲಿಗಂಡ ಹುಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ.” ಅಲ್ಲಮನು ಋಷಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಮಾಯೆಯ ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ಮರುಗಿದವನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಮಾಯೆಯ ಕೆಳದಿಯರು ಆತನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು “ಲೇಸು ಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯ, ಮಾಯೆಯನೀಸುದಿನ ಮನವೊಲಿಸಿ ಕಡೆಯಲಿ ಘಾಸಿಮಾಡುವುದುಚಿತವೇ ನಿನಗೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಮನು “ಆರು ವೊದಲಿ ಬಯಸಹೇಳಿದರು? ಆರು ಕಾಣುತ ಕರೆಸಹೇಳಿದರು? ಆರು ತನ್ನನು ಬಳಿಕ ಉದಾಸಿನ ಮಾಡಹೇಳಿದರು? ನಾರಿಯರಿಗಿದು ಸಹಜ ಸಂಚಲ ಕಾರಣಿಕತನ; ತನ್ನ ತಾನೇ ದೂರಿಸಿ ದಡಾನೇನ ಮಾಡುವೆ?” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಮನಿಗೂ ಸಖಿಯರಿಗೂ ಮಾತುಗಳಾಗುತ್ತ ತನ್ನದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಮಾಯೆ ಕೋಪ ದುಃಖಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೇಮದ ಭರವಸೆಯಿಂದಲೂ “ಅಹುದೈ ಧೂರ್ತ! ನೀ ಗತಿಯೆಂದು ನಂಬಿದಡೊಳ್ಳಿತಾಯಿತು, ಬಳಿಕ ಮತ್ತೇನು? ಸಂದ ಸಟೆ ಕುತ್ತಿತ ಕುಮಂತ್ರದ ಬಂದಿಕಾರನು ಚಾರು

ಚಪಳಿಗನೆಂದು ನಾಮುನ್ನ ಆಯೆ” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮನು ಈ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುವೋ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹರಿಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಸಾಧಕರನ್ನೂ ಕೇಳೋಣ ಎಂದನು. ಮಾಯೆ “ಹರಿಯನೆದೆಯನು ಮೆಟ್ಟಿದೆನು, ಶಂಕರನನರ್ಥಾಂಗದೊಳು ನೆಟ್ಟನೆ ಹರಿಸುಟಿಗೆಯಾಡಿದೆನು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ, ಸುರನರೋರಗಂಭ ಮಱವೆಯ ಮರುಳು ತಂಡವನೆನ್ನ ತೊತ್ತಿರ ಶರಣುವೊಗಿಸಿದೆ ಎನ ಕೇಳುವೆ? ಜಿನುಗುಮತಿಗಳ, ಸಿದ್ಧಸಾಧಕ ಮುನಿಗಳೆಂಬವದಿರುಗಳನು ನಾ ಮುನಿದು ಕಚ್ಚುಟ ಕಂಠೆ ಒತ್ತಲೆ ಜೋಳು ಜಡೆ ಲೋಚು, ಅನಶನವ್ರತ ನಾರು ಬೇರಂಬನಿತರಲಿ ದಂಡಿಸುವೆ ನಾ, ಕಾನನದ ಮರುಳರನು ಎನ ಕೇಳುವೆ” ಎಂದು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು. “ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನೆಲ್ಲರನು ನಿನ್ನಾಧೀನವೃತ್ತಿಯಲಿರಿಸಿ ಮಿಗೆ ಟೋಡಾಡಿ ಕಾಡಿದನೆಂದು ನೀ ನುಡಿದೆ. ಮರುಳೆ! ನಿನ್ನದಾರು ನಾನಾ ಪರಿಯಲಾಡಿಸುವವರು? ನೀನಿದ ಪರಿಕಿಸದೆ ಗರ್ವದಲಿ ನುಡಿವರೆ?” ಎಂದು ಅಲ್ಲಮನು ಕೇಳಲು, “ಆರನಾರಾಡಿಸುವರೆಂಬುದನಾರು ಬಲ್ಲರು, ಸಾಕು, ಬಹಿಯ ವಿಚಾರ ವಂತಿರಲಿ. ಎನ್ನೊಡನೆ ಬಹಿಮಾತನಾಡಿದಡೆ ಸಾರಲಹಿವೆ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೋರಥಂಗಳು? ನಿನ್ನ ಧೂರ್ತ ವಿಕಾರವೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಪೆಮಾಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು. ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಹಿಂದಿರುಗು, ಎಂದು ಅಲ್ಲಮನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು, ವಿಮಳೆ ತಾನಾದರೂ ತನ್ನ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಮಾಯೆಗೆ ಅಧೀನಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆಕೆ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆಲ್ಲ³⁴ ಅಲ್ಲಮನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕೊಟ್ಟು “ಕಡಲ ನೀರುಗಳೆಲ್ಲವಮೃತದ ಮಡುಗಳಾದಡೆಯಹವು, ಸುರಗರಿ ಕುಡಿವರಿದು ಹಬ್ಬಿದಡೆ ಹಬ್ಬುವುದವನಿಮಂಡಲವ, ಗಿಡುಗಳೆಲ್ಲವು ಕಲ್ಪತರುವಾದಡೆಯಹವು ಎತ್ತಾನು ಕಾಲಕೆ, ಮಡದಿ ಮಾಯೆಗೆ ಪರಮ ತತ್ವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

34. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಮಳೆ ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಣಿ ಮೋಹಿನಿ ನಾಚಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಒಲಿಯಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಂಬದಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳಗಂಧಿ ಪರಾಶರರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರ. ಪು. ದಲ್ಲಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ವಿಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಮಾಯೆಯೂ ವಿಮುಲೆಯೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು ಮಮಕಾರ ವೋಹಿನೀದೇವಿಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಮಾಯೆಯ ಜನ್ಮಕಾರಣವನ್ನು ವಿಮಲೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಪಾರ್ವತಿ ^{ಪ್ರಸನ್ನ} ತನ್ನ ಪೈಜೆ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿರಲು ಶಿವನು,—ಹೀಗಾಗುವುದೆಂದು ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ನೀನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಾರಿಹೋದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಶವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು. ಅಲ್ಲಮನ ಅನುಗ್ರಹ ದೊರೆತು ಶಿವತತ್ವೋಪದೇಶವಾಗುವುದು—ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಸತ್ವಗುಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಬಸವಾದಿಗಳ ಅವತಾರವೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗುವುದು.³⁵

ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಸುಮತಿಯರಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಶವು ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನಾಗಿ ಜನಿಸುವುದು. ಆಕೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಳು. ಯೌವನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಊರ ದೊರೆಯಾದ ಕೌಶಿಕನು ಪೈಹಾಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನೋಡಿ “ಕಾಮಾತುರದಿ ಮಿಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಳವಳಿಸಿದನು ನಿಮಿಷದಲಿ.” ಆಕೆ ಯಾರೆನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದು ಆಕೆಯನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. “ಎಳೆದು ತರಿಸಿದಡವಳ ಮನಸಿಗೆ ಮುಳಿಸು, ಮೇಲಪಕೀರ್ತಿ, ಕೆಲಬರ ಕಳುಹಿ ತಿಳುಹುವೆನು” ಎನ್ನುತ ಹೆಗ್ಗಡತಿಯರನ್ನು³⁶ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದನು.

35. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕ ಮುಂತಾದವರ ಜನ್ಮ ಕಾರಣಗಳು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ I (iii) ರಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು. 36. ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಮ. ದೇ. ಪು. ಮತ್ತು ಪ್ರ. ಪು. ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮ. ದೇ. ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದರ್ಭ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೊದಲು

ಅವರು ಬಂದು ಕೇಳಲು ನಿರ್ಮಲನು “ನೃಪಕುಲದವಗೆ ಕೊಡೆವು” ಎಂದನು. ಆಗ ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿಯರು “ಅರಸಗಿದಿರೇ ನೀವು, ಸುಮ್ಮನೆ ಸರಸ ದಿಂದಲಿ ಕೊಡುವುದೊಳ್ಳಿತು, ಏರಸವಾದರೆ ನೀವು ಮಾಡುವುದೇನು ಭೂಪತಿಯ? ಮರುಳುತನಗಳು ಬೇಡ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಯಭಯ ಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪದೆ—ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಿ. ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಕೊಡೋಣವಂತೆ—ಎಂದು ನಿರ್ಮಲನು ಹೇಳಿದನು. ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿಯರು ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಆಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಅಲೋಚನೆಮಾಡಿ ದೊರೆಯನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಳು. ದೊರೆ ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಬಂದು “ಲಲನೆ ಕೇಳಾ, ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಸಲಿಸುವೆನು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬಳಿಕಾನೊಲಿಸಿಕೊಂಬೆನು” ಎಂದು ನಾನಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು. ಆಕೆ—ಸರಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದಳು.³⁷ ಆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ದೊರೆಯಾದ ಕೌಶಿಕನು ಪ್ರಣಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅಡಲಾರಂಭಿಸಲು ಮಹಾದೇವಿಯುಕ್ಕನು—ನನ್ನ ಮನದಿಷ್ಟವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿರುವೆಯಲ್ಲ, ನೀನು ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಬೇಕು, ನೀನು ಭವಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಒಲ್ಲೆನು—ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ದೊರೆಯು ಸುಮ್ಮಾನವೆಲ್ಲ ದುಮ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತು. “ನಮಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನು ಮಾಡುವ

ಮಂತ್ರಿಗಳು ವಸಂತಕನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವರು. ವಸಂತಕನು ಬಂದು ದೊರೆಯ ವಿರಹಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಅವನು ಬಹು ಕೋಪಿ, ಅತಿ ನಿಷ್ಕರನು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮಹಾದೇವಿಯುಕ್ಕನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಹೆದರಿ ದೊರೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಆಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವಳು. ಆಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದು ದೊರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಬದುಕಿರಬೇಕಾದರೆ ಮಗಳನ್ನು ದೊರೆಗೆ ಕೊಡಿ—ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ನಡುಗಿ “ಸೊಪ್ಪಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಲಂ ತಳೆದು | ಎಲೆ ಮಗಳೆ, ಮಗಳೆ ನಿನ್ನಯ ದೂಸಜ್ಜಂದೆಮಗೆ | ನೆಲಿಸಿತ್ತು ದುರ್ಮರಣವೇನೆಂಬೆ ವೃದ್ಧರಿಗೆ | ಹೊಸತು ನಿನ್ನಯ ಭಕ್ತಿತಾನೆಮಗೆ ಸಂಕಟಂ | ವಸುಧೆಯೊಳು ಭವಿಯೊಳಗೆ ಬಾಳರೇನುತ್ಕಟಂ” ಎಂದು ಅತ್ತು ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮೆ ಹೇರೂರ ಹೆಂಗೂಸು ಮುಂತಾದವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ಮ. ದೇ. ರ. ಸ್ಥಲ ೩ ಮ. ದೇ. ಪು. ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. 37. ಮಹಾದೇವಿಯುಕ್ಕ ಮತ್ತು ಕೌಶಿಕ ಇವರಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಯಿತೇ? ಎಂಬದನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ I (iv) ನೋಡಿ.

ಸನುಯವಳವಡದು” ಎಂದನು. “ನಮಗೆ ನಿಮ್ಮಯ ಸಂಗವಳವಡದು” ಎಂದು ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ದೊರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತಳಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣಳಾಗಿ ಹೊರಟುಬಂದಳು. ದೊರೆ ಆಕೆಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋರದೆ, ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಸುಮತಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡು—ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಇದೇನು ವಿರಕ್ತಿಯಮ್ಮ! ಇದೇನು ವೇಷ! ಬೇಡ—ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಆಕೆ ಒಪ್ಪದೆ “ಶಿವಗರ್ಭಿನಿ ತನುವಿಂದು ಮೊದಲಾಗಿ, ಎನ್ನ ಹಂಬಲನಿಂದು ಕಳೆವುದು ನೀವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗುರು ದೇವನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಇತ್ತ “ಲಿಂಗ ನಿಜವನು ಬಯಸಿ ಭಕ್ತಗಣಂಗಳಿರುತಿರಲು” ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು “ಕಾರಣ ಕಾಯದಲಿ ಸುಳಿದು.” ಹೀಗೆ ಬರುತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ “ಕಟ್ಟಿದಿನಲಿ ಚೆಲುವಾಗಿ ತಳಿತ ಕೆಂದಾವರೆಯ ನೈದಿಲುಗೊಳನ ನಾನಾ ಪರಿಯ ಹೂಗಿಡುಗಳ ಲತಾ ಮಂಟಪದ ತೋಟವ ಕಂಡನಲ್ಲಮನು.” ಆದರೆ ಯಜಮಾನನಾದ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕಾಯಕಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಅಂತಹ ಸೇವೆಯೇ ಸಾಲದೆಂದೂ, ಆದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಬೋಧಿಸಿ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ “ಅನಿಮಿಷಯ್ಯ ನೆಂಬ ಶಿವಯೋಗಿಯ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಅನಿಮಿಷಯ್ಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವು ಅಲ್ಲಮನ ಕೈಸೇರಿತು. ಆ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಆ ಶಿವ ಯೋಗಿಯ ಪ್ರಾಣಕಳೆಯೂ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡು ತಿದ್ದ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಮಹಾಪುರುಷನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಆತ ನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು.

38. ಅನಿಮಿಷಯ್ಯನು ಚಾಳುಕ್ಯಾನ್ತೆಯದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೂಡೇಶ ಮತ್ತು ಮಹರ್ವೀಖೆಗೆ ಜನಿಸಿದ ಮಗನೆಂದು ಸಿಂ. ಪು. ಮತ್ತು ಚಿ. ಬ. ಪು. ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಲ್ಲಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನೇಂಬ ಶಿವಭಕ್ತೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಕೆ ತನ್ನ³⁹ ಸೋದರನಾದ ಅಜಗಣ್ಣನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದುದಕ್ಕೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಕಂಡು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಎದ್ದು “ಸಲೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ಚಿಂತೆಯ ಪರಿಹರಿಸು ವಂತಪ್ಪನೊಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮನು ನೀನನಗೆ ದೊರಕಿದೆಯೆಲಾ, ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯಕೆ ಸರಿಯದಾರು” ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.⁴⁰ ಅಲ್ಲಮನು ಮನಕರಗಿದವನಾಗಿ “ತಾಯೆ! ಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ ಚಿಂತೆಗಳಾಯಸಂಗಳು ಬಲಿಗಿ ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸಿ ಬಾಯಬಿಡಲಹುದೇ ವೃಥಾ ನಿಕಾಯ ದಜಗಣ್ಣಿಗೆ, ಮರುಳೇ ಮಾಯೆ ಮೋಹವಿದೇತಕಾ ಮುಕ್ತಾಯಿ!” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ—ಅಜಗಣ್ಣನು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಶರಣನು. ಮೊದಲು ಇದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಹೋದವನಲ್ಲ. ಆತನು ನಿತ್ಯನು—ಎಂದು ತಿಳಿವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ “ದೇವ! ನಿಮ್ಮವರುಗಳ ಪರಿಯನು ನೀವೆ ಬಲ್ಲರಿ, ಹಾವಿನಡಿಯನು ಹಾವುಗಳು ನೆಲೆ ಬಿಲ್ಲವಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಗೋಚರವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಗತಿಯೇನು?— ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. “ಅಕ್ಕ ಕೇಳಾ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬಯಕೆಯ ನೀನು ಬಯಸಿದೆ, ಮಿಕ್ಕ ಭವಭಾರಿಗಳು ಬಲ್ಲರೆ ಲಿಂಗಮಾರ್ಗವನು?” ಎಂದು ಅಲ್ಲಮನು ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಆಕೆಗೆ ಏರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸೊನ್ನಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ, ಸಿದ್ಧ ರಾಮನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.

39. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಅಜಗಣ್ಣನ ತಂಗಿಯೋ ಅಕ್ಕನೋ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಚಾಮರಸನು ಬರೆದಿರುವಂತೆಯೇ ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. “ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ತಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಗಣ್ಣನು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ತಮ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತ ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪ ಪಾವಟೆ ಅವರು ಅಜಗಣ್ಣನು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ಅಣ್ಣನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (ಜಯಕರ್ನಾಟಕ, ವರ್ಷ 3, ಸಂ. 11, ಪುಟ 778.) ಅವರು ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನು ಹೇಳುವ “ಅಜಗಣ್ಣನ ಬೆನ್ನಬಳಿಯವಳು ನಾನಯ್ಯ” ಶೂ. ಸಂ. (ಮು.) ಪುಟ 24 ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಂಡಂತೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿರಬಹುದು.

40. ಅಜಗಣ್ಣ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ I(v) ರಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

ಯೋಗಿವರ್ಯನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೂ ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿ ಜನಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪ್ರಭು ವ್ಯಥೆಗೊಂಡು ಕೆರೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಡ್ಡ ರನ್ನು ಕೆಣಕಿ, ಅವರ ಗುರುವಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಅವರು ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗದೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ದೂರು ಹೇಳಿದರು. ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ದುರಾತ್ಮ ನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಎದ್ದುಬರಲು ಅಲ್ಲಮನು ನಗುತ್ತ “ಲೇಸು ಲೇಸು! ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಾಸಿ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗಿಂದಲಿ ಸಾಸಿರಕೆ ವೆಗ್ಗಲಿಸಿತಲಾ! ಸುಡು ಸುಡು ಯತಿತ್ವವನು. ಈಸು ಕೋಪಾಟೋಪ ರೋಷಾವೇಶವೇತಕೆ ಯೋಗಿಯಾದ ನಿರಾಸೆ ವಂತಂಗಿ?” ಎಂದನು. “ಸಾಕು ಸಾಕು, ಮಹೇಂದ್ರ ಜಾಲವ ನೀಕಲಿತು ಬಂದೆಮ್ಮ ಮಂದಿಯ ಕಾಕುತನದಲಿ ಕಾಡಿದಾ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ನೂಕಲಜಾಯದು ನಿನಗೆ” ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಮ.—“ಭಾಪುರೆ! ಮಝು! ಪೂತು! ನೀನಹುದು! ಈ ಪರಿಯ ಲಿರಬೇಕು ಮನದಾಳಾಪದಂಗವಣೆಗಳು ಮಿಗೆ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನಲಿ. ಕೋಪ ನಿಮ್ಮಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಳಾಪದಲಿ ಶಾಶ್ವತವಲಾ! ನಿರ್ಲೇಪಗೀ ಪರಿಯುಚಿತವೇ ರಾಮಯ್ಯ?”

ಸಿದ್ಧರಾಮ.—“ಕೆಣಕದಿರು ನೀ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಣೆಕೆ ನಿನಗೇಕೆ ಎನ್ನ ಜಜಿವರೆ ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿಡಿಯ ಕೆದಜುವೆನು.”

ಅಲ್ಲಮ.—“ಚಾಗು ಚಾಗುರೆ! ನೊಸಲಕಣ್ಣಿನ ಬೇಗಿಯಲಿ ಮುನ್ನೆ ನಿತಕೊಂದೆಯೊ! ಯೋಗಿಯಹುದೈ ನೀನು ಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ಕರ್ಮದಲಿ! ರಾಗದಿಂದುರಿದೇಳುತಿಹ ಭವರೋಗಿ, ನಿನೊಳು ಮಾತನಾಡಲಿಕಾಗ ದಿಮಗೆ.”

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಕೋಪದಿಂದ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಊರೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಬಾಧೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಜಿಟ್ಟ ಉರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಮನು ತನ್ನ ಅಂಗಾಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಬಂದಿರುವವನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ

ದೇವನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ವಹಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಮನ ಚರಣದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಸರ್ವ ಜೀವದಯಾಪ್ರದಾಯಕನಾದ ಅಲ್ಲಮನು “ಮನದೊಳಗೆ ನಸು ನಗುತಲೀ ಮೂರ್ಖನ ಗುಣಂಗಳನೇನಮಾಡುವೆ” ಎನ್ನುತ “ತನುಜ! ಸಾಕೇಳೇಳು, ಖಾತಿಯ ನೆನಹು ನಮ್ಮೊಳಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಎತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಒಳಿಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನು—ದೇವ! ನೀನು ಹೀಗೆ ಬಡಜಂಗಮ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದರೆ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೋಸ ಹೋದವು— ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಲ್ಲಮನು ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರು ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸಮತಾಭಾವವಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳುಹಿ, ಖ್ಯಾತಿ ಪೂಜಾಲಾಭದಿಚ್ಛೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ ನನ್ನು “ಶಬುದಾಗಮಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ನಿನಗಿನ್ನೇಗುವವು ಸಂಸ್ಕಾರಿ ನೀನು” ಎಂದು ಹೊಗಳಿ “ಕಾಯಕರಣದ ಸಂದು ಸಂಬಂಧವನು ಸೂಚಿಸಿ, ಜೀವಪರಮರಸೊಂದುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಂದಿಕೆಯನುಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು.”

ತರುವಾಯ ಅಲ್ಲಮನು ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.⁴¹ ಈಶ್ವರನ ಸಗುಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗುಣ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮರು ಬಾಗಿಲು ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಾಚಾರ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಎದ್ದು ಹೋಗಲಾರದೆ— ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ಬಂದು ಕರೆದನು. ಅಲ್ಲಮನು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬಂದಿರುವವನು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವೆಂದು ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಬಸವರು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು “ಚಿಂತಾಶರನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ” ಶಿವಗಣ ಸಹಿತ ಎದ್ದು

41. ಇದು ಸಿದ್ಧರಾಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಮನು ಬಂದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕೆರೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ ರಾಘವಾಂಕನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿದೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕರೆತಂದಂತೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದಂತೆಯೂ ಚೆನ್ನಬಸವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಬಂದು ಅಲ್ಲಮನ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. “ನಾನು ಮಜಿವೆಯ ಮರುಳು ಸಂತತ ನೀನೆಯಜಿವಿನ ತಿರುಳು, ತಿಳಿವಡೆ ನಾನು ರಂಜಕನು, ಅಖಿಳ ರಜಿಯಲು ನೀ ನಿರಂಜನನು. ನಾನು ಭಾವಿಸೆ ಪಶು, ವಿಚಾರಿಸೆ ನೀನು ಪಶುಪತಿ. ಎನ್ನ ತಪ್ಪನು ನೀನೆ ತಿದ್ದುವುದು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬೇಡಿದನು.⁴² ಚೆನ್ನಬಸವ ಮಡಿವಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿವ ಭಕ್ತರು ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಮನು ಸಗುತ್ತ “ನೋಡಿದ್ದೈ ರಾಮಯ್ಯ! ಭಕ್ತರು ಮಾಡುವುದು ತಾನೊಂದು, ಮಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಬೇಜಿರೊಂದು; ಜಂಗಮವೊಲಿದು ನಡೆತರಲು ಪಾಡನೇ ಪರುತವಿಸಿ ನುಡಿದ ಸಘಾಡಿಕೆಯನೊಡ್ಡೊಸಿ, ತಮ್ಮಯ ಖೋಡಿಗಳ ತಾವಜಿಯರು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಲಹಬೇಕೆಂದು ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಗಳನ್ನೇಕೆ ಎಣಿಸಬೇಕು? ಕ್ಷಮಿಸು ಎಂದು ತಾನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆಗ ಬಸವ ಚೆನ್ನಬಸವಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯ ಬಂದು “ಮುನ್ನ ನಿರು ಪಾಧಿಯಲಿ ಕರುಣಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯಲೊಲಿದು ನೀ ಬಂದಿನ್ನುಪಾಧಿಯ ನಟಿಸುವುದು ಮರಿಯಾದೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಕುಯುಕ್ತಿಯನ್ನಾಡಲು ಅಲ್ಲಮನು ಸಕ್ಕು “ನಡವಳಿಗಳೇನಾದಡಾಗಲಿ, ನುಡಿವಳಿಯಲತಿ ಜಾಣ ರಾದಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ—ಒಳಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ “ಶಿವಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಡಗ ನೇಕಾಂತದಲಿ ಸಿಮಗೊಡಬಡಿಸಿ ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ನಡೆದನು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮಹಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮರುಳಶಂಕರದೇವನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಮನು ಹೊಗಳಿ ಆತನಿಗೆ ಐಕ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿ

42. ಲಿಂಗರಹಿತನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮನೊಡನೆ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗರಹಿತನನ್ನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಹಾಗಾದರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿರೆಂದು ಹೇಳಿ ಚೆನ್ನಬಸವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಪ್ರ. ದೇ. ನ. ತಾ. ಪುಟ 11, ಪದ 17ರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅ. ದೇ. ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಸೊನ್ನಲಾಪುರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯನು ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವನಿಂದ ಲಿಂಗಧಾರಣವಾದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಮಾರ್ಗಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ ಅದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ನಿಧಿಯನಿಲವ ಅಂಜನವೆಂದು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬೋಧೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ⁴³ಮಹದೇವಿಯುಳ್ಳನು ಆ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಮನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆ ಅಲ್ಪವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿರಕ್ತಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಬಸವ ಚೆನ್ನಬಸವಾದಿಗಳು ನೋಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಆಕೆ ಶರೀರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿರುವುದನ್ನೂ ಜ್ಞಾನದ ಖನಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮನು ತಿಳಿದು ಆಕೆಗೆ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಕದಳೀವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮಹದೇವಿಯುಳ್ಳನು ಶಿವಶರಣರಿಗೆಲ್ಲ ಶರಣಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಅಲ್ಲಮನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾಚರಣೆಯನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಬಾಹ್ಯ ಪೂಜಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನು ತುಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಒಳಿಕೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೋಪಾಸನೆಗೆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಿ, ನಾನು ಪುನಃ ಬಂದು “ಮೇಲಣ ನೆನಹಿನುಪದೇಶವನು ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹರಸಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು.

ಅಲ್ಲಮನು ದೇಶಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತ ಭಕ್ತಜನರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಗೋರಕ್ಷನೆಂಬ ಸಿದ್ಧನು ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ವಜ್ರದೇಹಿಯಾಗಿ ಅದೇ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲು “ಈ ತನು ತಾನೆ ಕಾಲನ ನಿಳಯ, ನೀನಿದ ನಂಬಿ ನುಡಿದಡೆ ಪ್ರಳಯ ನಿನ್ನನು ಬಡುವುದೇ ಗೋರಕ್ಷ?” ಎಂದು ಜಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಗೋರಕ್ಷನು—ಇಗೋ ಹಿಡಿ, ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೋಡು. ಒಂದು ರೋಮ ಕತ್ತರಿಸಿದರೂ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಲ್ಲ—ಎಂದು

43. ಮಹದೇವಿಯುಳ್ಳನಿಗೆ ೧೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ (ಶೂ. ಸಂ. ಪುಟ ೩೩೬, ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕ). ಆಕೆಯ ಕಥೆ, ಮ. ದೇ. ರಗಳೆ, ಮ. ದೇ. ಪುರಾಣ, ಶೂ. ಸಂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ.

ಹೇಳಿ ಕೈಗೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದರಂತೆ ಅಲ್ಲಮನು ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆಯಲು ಖಣಿಖಣಿಲೆಂದು ವಜ್ರದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತೆ ಸದ್ದಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಬಾಧೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಿದ್ಧನು ನಗುತ್ತ —ರೋಗರುಜಿನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ದುರ್ಮರಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಶರೀರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮೋಕ್ಷವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತಾವುದು ಮೋಕ್ಷ?—ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಮನು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಗೋರಕ್ಷನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೋಡು ತಿಳಿಯುವುದು—ಎಂದನು. ಗೋರಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಒಯಲನ್ನು ಹೊಡೆದಂತೆ ಆಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಸದ್ದು ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಗೋರಕ್ಷನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು—ಹೀಗೆ ನಿರ್ದೇಹಿಯಾಗುವ ಮರ್ಮವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು “ಬಿಸಿಯ ಹದನನು ತಿಳಿದು ಲೋಹವ ಬೆಸುವವೊಲು ಪರಿಪಾಕಭಾವದ ಹಸನನಿೞಿದು” ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಆತನಿಗೆ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.⁴⁴

ಅಲ್ಲಮನು ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬ ಕಿರಾತನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಜೀವಹಿಂಸೆಮಾಡುವುದು ಪಾಪವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಪ ತಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಷ್ಠವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ “ಯಾಗಕೆ ಆತ್ಮಯಾಗವ ನನುರತಿಗೆ ನಿಜರತಿಯ ದೇವಾರ್ಚನೆಗೆ ಹೃದಯವನುಪನಯನಕಾ ನಿಜ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಇಸಿತು ಬಾಹ್ಯದ ಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿಗಳಿನಿತನಂತರ್ಮಾರ್ಗದಲಿ ಸೂಚನೆಯ ಮಾಡಿದನು.” ಹೀಗೆ ಪ್ರಭು ದೇಶಪರ್ಯಟನಮಾಡಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು.

44. ಗೋರಕ್ಷನಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಂದ ಮೊದಲೇ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅ. ಪೋ. ಪುಟ ೧೦೫ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಗೋರಕ್ಷನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದವನೆಂದೂ ಶ್ರೀಪರ್ವತದವನಲ್ಲವೆಂದೂ ನಮಗೆ ತೋರುವುದು. ಪ್ರ. ಪು. ದಲ್ಲಿ “ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಯಾರಾದೊಡಂ ಕುಟಿಲ ಸಿದ್ಧರ ಭಂಜಿಸಿದ ಕಥೆಯಂ | ವೈಮೋಹದಿಂ ಬೆಸಸೆನಲು” ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಶ್ರೀಪರ್ವತದ ಗೋರಕ್ಷನಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಗೋರಕ್ಷ ಮತ್ತು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಸಂಧಿ ೭, ಪದ್ಯಗಳು ೧೨೮-೧೪೬ರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ⁴⁵ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿರಲು, ಪ್ರಭು ತಾನು ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹುಣ್ಣುಗಳೆದ್ದು ಕೀವು ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ವಿಕೃತ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಗುರುತಿಸಿ ಮರಾಢೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆರತಿಗಳನ್ನೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ನಿಬ್ಬಿರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಎಂದಿನಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಜಂಗಮರು ಆರೋಗಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಂದ ಜಂಗಮರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಎದ್ದುಹೋದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತನು ನಡೆದ ಅಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಮನು “ನಾವು ಬಡ ಜಂಗಮವು ಬಂದಡೆ ನೀವು ನಮ್ಮನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸದೆ ಅವ ಕಾರಣ ನೀನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ಬಸವಣ್ಣ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.⁴⁶ ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಲು, ಮೊದಲು ನನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸು, ನಿನ್ನ “ಲಕ್ಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮವು ಸಂತುಷ್ಟಿಪಡುವಂತೆ ತೋರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಪ್ರಭು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. ಮಾಡುವೆ ನೀಡುವೆ ಎಂಬ ಅಹಂಭಾವದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಭುವಿನ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಬಡಿಸ ಹೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಮನು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಳಗಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದುಹೋದವು. ಕಣಜಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರೂ ಅಲ್ಲಮನ ಹಸಿವು ಆಡಗಲಿಲ್ಲ.

45. ಪರಿತವಾದ ಕೃತ್ತಿಯ ಅಲಗುಗಳಿಂದ ಈ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ, ಪ್ರ. ಪು. ಸಂಧಿ 9, ಪದ್ಯ 8ರಲ್ಲಿದೆ. ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನ ರಚನೆ, ಪ್ರಭು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳು ಬ. ಪು. ಮತ್ತು ಚಿ. ಬ. ಪು. ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. 46. ಪ್ರಭುವಿನ ಆರೋಗಣೆ ಬ. ಪು. ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿ ಬರುತ್ತದೆ (ಸಂಧಿ 8, ಪದ್ಯಗಳು 13-16).

ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳ ಅಡಿಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಬಡಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಮನ
 ಹಸಿವು ಅಡಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವೇ ಬಾಯ್ಬಿರೆದು ಕುಳಿತಂತೆ ಅಲ್ಲಮನು
 ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಎದೆ ನಡುಗಿತು. ತನ್ನ ಭಾಷೆಗೆ
 ಲೋಪಬಂದಿತಲ್ಲಾ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು
 ಚೆನ್ನಬಸವನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಓಗರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸು ಎಂದನು. ಅಲ್ಲಮನು
 ನಗುತ್ತ “ಹಸಿದು ಬಂದವನಲ್ಲ, ಅರ್ಥದ ದೆಸೆಗೆ ಬಂದವನಲ್ಲ, ಕಾಮದ
 ಮಸೆಗೆ ಮನದಲಿ ನೊಂದು ಬಂದವನಲ್ಲ; ನಾ ನಿನ್ನ ಹಸರಿಸಿದ ದಾಸೋಹ
 ತನವನು ಸಸಿನೆಮಾಡಲು ಬಂದೆನಲ್ಲದೆ ಅಶನದಾಸೆಗಳೆನ್ನಲುಂಟೆ ಬಸವ?”
 “ಕನ್ನಡಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ ಚೆಲುವಿಕೆಯಾಗಬಲ್ಲದೆ? ನಿನ್ನ
 ಮನದೊಳು ಮಾಟಕೂಟದ ಬುದ್ಧಿ ಮಮಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ಹಸು ಹುರಿದುಂಡು
 ದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಮನದಲಿ ಮಾಟವಿಲ್ಲದಡೆನ್ನ ತನುವಿಗೆ ಊಟವಿಲ್ಲೆ ಬಸವ”
 ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತಿಳಿಯಹೇಳಿ ಕೈತೊಳೆದು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ—ಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಜಂಗಮರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದು
 ತಾ—ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಜಂಗಮರೆಡೆಗೆ
 ಬಂದು ಕರೆಯಲು ಅವರು ತಮ್ಮ ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೇಳು
 ತ್ತಿರುವ ತೇಗುಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ದಿನ ನಮಗೆ
 ಊಟವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ
 ಮಹಿಮೆಯೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮ
 ನನ್ನೂ ಹೊಗಳಿದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ
 ‘ಬಸುಱಿ ಹೆಂಗಸಿನೂಟ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಶಿಶುವ ದಣಿಸುವವೋಲು, ಜಗಂಗಳ
 ಎಸುಱಿಶೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀ ದಣಿಯುಣಲು ಜಂಗಮಕೆ ಹಸಿವ
 ಕೆಲ್ಲಿಯದು? ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂತಸವು, ಸಂತುಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು, ಹೊಸತಿ
 ವಾದುದು ಲೋಕದೊಳು ಗುರುರಾಯ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮನು
 ‘ನಿನ್ನ ಭಾವನೆಯಿದ್ದ ಪರಿಯಲಿ ನಿನ್ನ ಜಂಗಮ ತುಷ್ಟರಾದಡೆ ನನ್ನ
 ತೇತಕೆ ಟಿಟ್ಟುಮಾಡಿದೆ ಬಱಿದೆ ಬಯಲಿಗೆ? ನಿನ್ನ ಕತದಿಂದಾದೆನಲ್ಲದೆ
 ಋನ್ನ ನಾನೆಂದೆಂಬ ವಾಸನೆಯೆನ್ನಲುಂಟೆ ದಿಟ ವಿಚಾರಿಸೆ ಬಸವ?”
 ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗ ಸಂತುಷ್ಟವಾದರೆ
 ಜಂಗಮ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂಬದನ್ನೂ, ಜಂಗಮ ಸಂತುಷ್ಟವಾದರೆ

ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂಬದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತಿಳಿದಂತೆ ಹೇಳಿದನು.⁴⁷ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಲೋಕ ಉದ್ಧಾರ ವಾಯಿತೆಂದೂ, ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವಾಯಿತೆಂದೂ ಹೊಗಳಿ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು.⁴⁸ ಬಸವ ಚೆನ್ನಬಸವಾದಿಗಳು ಅಚಲಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹರುಷದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾರ್ವತಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, “ದೇವ! ನೀನೆಂದಂತೆ ಘನ ಮಹಿಮಾವಲಂಬನು ತಪ್ಪದೈ ಪ್ರಭುದೇವ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಿತ್ಯನಾಗಿರುವ ನೆಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು “ಸಂತಸದಲಿರುತಿರ್ದನೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಕಮಲದಲಿ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ, “.....ಸಮಸ್ತ ಚಾತಿಯ ಚಾಲವನು ಸರ್ವರನು ಕರುಣಿಸಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಲಿರುತಿರ್ದನೆಮ್ಮಯ ಗುರುಗುಹೇಶ್ವರನು”, “.....ಸಚರಾಚರಗನುದಿನ ಕರುಣದಿಂದಲಿ ವರದನಾಗಲಿ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ” ಎಂಬದಾಗಿಯೂ ಚಾಮರಸನು ಮಂಗಳ ವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

VI. ಅಲ್ಲಮನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ನಾರ್ಪಾಟು.—
ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾವಿಲಾಸವೂ ಅದರ ಅಪಜಯವೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಇದು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ

47. ನಾಗಲಾಂಬೆ ಅಲ್ಲಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳ ಮುಂತಾದವರು ಆತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಾಗ, ತಾನು ಕೋಪಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ “ಗರಳಧರನಾಜ್ಞೆಯಿಂ ವೃಷಭ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡು ಧನ್ಯಳಾದೆನಿನ್ನು” ಎಂದು ಧನ್ಯವಾದ ಗಳಿಸರ್ಪಿಸಿ, “ನಾನು ಅವಿಶ್ವಾಸಿ, ನನಗೆ ಕೈವೆಯಾಗು, ದುರ್ಗುಣಗಳುಂ ಬಾರದಂತೆ ನಡೆಸಯ್ಯ” ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರ. ಪು. ಸಂಧಿ ೯, ಪದ್ಯ ೮೩-೮೬ರಲ್ಲಿದೆ (ನಾಗಲಾಂಬೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರ). 48. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆತನು ಬಯಲಾದ ಸ್ಥಳ ಶ್ರೀಪರ್ವತವೆಂದೂ ತೇರದಾಳ ವೆಂದೂ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯೆಂದೂ ತಾಳಗುಂದವೆಂದೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ I (vi) ನೋಡಿ.

ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬರೆದವನು ಈಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಹರೀಶ್ವರನು. ಹರೀಶ್ವರನು ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಯನು ಕಾಮ ವಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ.⁴⁹ ಈಶ್ವರನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಕಾಂತೆ ಯೋವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮನವಳುಕಲು, ಈಶ್ವರನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ “ಕಾಮಗೆ ವಶವಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಖಮಂ ಮುಟ್ಟಿ” ಆಮೇಲೆ ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲು, ಬಲಿಪುರದಲ್ಲಿ (ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ) ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಜನಿಸುವರು. ಆಕೆ ಕಾಮಲತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಳು. ಆತನು ಅಲ್ಲಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಆ ಊರಿನ ಗೊಗ್ಗೇಶ್ವರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಮಲತೆಯೂ ಅಲ್ಲಮನೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಧಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವರು. ಅನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಾಮಲತೆಯ ಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೆದ್ದು “ಹರುಷದ ಶರಧಿಯೊಳ್ಳೂಡಿ” ಹಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿರುವರು. ಒಳಿಕೆ ಕಾಮಲತೆ ಜ್ವರಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಗುವಳು. ಆಕೆಯ ವಿರಹದಿಂದ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಕಾಮಲತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮೇಲಿನ ಕಥಾ ಭಾಗವು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ರುಚಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುದೇವರ ಟೀಕಿನ ಪಚನ ಗಳಲ್ಲಿ “ಪ್ರಭುದೇವರ ಪಿಂಡ ಸಂಭವವಾದ ಗದ್ಯ” ಎಂಬ ಭಾಗವು ಪಿಂಡ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತದೆ.⁵⁰ ಈ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮಲತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ಹರೀಶ್ವರನ ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆಯ ಸರಣಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಗದ್ಯ ಭಾಗವು ಕೆಲವು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆ “ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಐದು ಸಂಕಲನ ಗ್ರಂಥಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಶಿವಗಣಪ್ರಸಾದಿ ಮ ಹ ದೇ ವ ಯ್ಯ

ಬರೆದದ್ದು;⁵¹ ಎರಡನೆಯದು ಕೆಂಚವೀರಣ್ಣೋಡೆಯ ಬರೆದದ್ದು;⁵² ಮೂರನೆಯದು ಕೆಂಚವೀರಣ್ಣೋಡೆಯ, ಕಲ್ಲೇಶ್ವರದೇವ ಮುಂತಾದ ಶರಣರು ಸೇರಿ ಬರೆದದ್ದು;⁵³ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಗುಮ್ಮಳಾವುರದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಯತಿ ಬರೆದದ್ದು;⁵⁴ ಐದನೆಯದು ಗೊಳೂರು ಸಿದ್ಧವೀರಣಾರ್ಯ ಬರೆದದ್ದು;⁵⁵ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಗ್ರಂಥ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಲತಾ ವೃತ್ತಾಂತವು ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆಯ ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಮಲತಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ,⁵⁶ ಒಸವ ಚೆನ್ನಬಸವ ಅಲ್ಲಮರ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ “ಇಂತೀ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮೂರು ಆ ಸಿಷ್ಕುಲ ಪರಶಿವಲಿಂಗ ತಾನೆ. ಆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವು ಜಗದ್ವಿಠಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೂರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರೆ ಇದೇನು ಕಾರಣ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಶಾಪದಿಂದ ಬಂದರೆಂದು ಆವನಾನೊಬ್ಬ ನುಡಿವುದಿದ್ದಾನು. ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಸರಕದಲ್ಲಿ ರಸ ಶಶಿವುಷ್ಣನ್ನಬರ ಸರಕವನನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪನು” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.⁵⁷

51. ಧಾರ್ವಾಡದ ಶ್ರೀಮಾ ಬಿ. ಎಂ. ಪುರಾಣೀಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಿದೆ. 52. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. 53. ಇದು ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿದೆ, K. A. 105. 54. ಇದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮಾ ಡಿ. ಎಲ್. ಸರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಎಂ.ಎ. ಅವರಲ್ಲಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಬಾದಾಮಿ-ಇವರ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವುದು. 55. ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ್ ಪಿ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು ಮುದ್ರಿಸಿರುವರು. 56. ಮುಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಚನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; “ಅವಳ ನೋಟವನ್ನ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುದಯ್ಯಾ, ಅವಳ ಕೂಟದ ಸವಿಯ ವಗಡಿಸಿ ಕಾಡಿತ್ತಯ್ಯಾ, ಅವಳ ಬೇಟದ ಬೆರಹುರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುರ ಹಾಳಾದುದ ಕಂಡೆನು. ಉರಿಯ ಮೇಲೆ ಉರಿಯಿರಗಿದಡೆ ತಂಪು ಮಾಡಿತ್ತ ಕಂಡೆನು. ಕರಿಯ ಬೇಡನ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮೈಗ ನುಂಗಿದರೆ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಘೋಲಿಗಳೆದುದ ಕಂಡೆನು. ಕಾರಿರುಳ ಕೋಟಿಂ ಕರಿಯ ಕಾಳಗವ ಗೆಲಿದು ಹೂಳಿದ ನಿಧಾನವ ಕಂಡೆನು ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.” 57. ಸಂ. (ಮು.) ಪುಟ ೨, ಡಿ. ಎಲ್. ನ. ರವರ ಪ್ರತಿ, ಹಾಳೆ ೨.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯ
 ೫೮ನೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆಯಷ್ಟೆ.⁵⁸ ಮು ಕುಂ ದ ಪೆ ದ್ದಿ
 ಮುಂತಾದವರು ಭಾರತವನ್ನು ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಮೇಲೆ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ
 ಮುಂತಾದವರು “ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲ” (ಎಕೋತ್ತರಸ್ಥಲ) ಎಂಬ
 ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮುಕುಂದ ಪೆದ್ದಿ
 ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಆದ ಮೆರೆವಣಿಗೆ “ಸತ್ತವರ
 ಮೊಸಗೆಯೋ ಹೆತ್ತ ಸೌರಂಭವೊ” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯವಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ
 ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು—ನಿಮ್ಮ ಭಾರತದ ಕಥೆ ಸತ್ತವರ ಕಥೆ, ನಮ್ಮ ಶರಣರ
 ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ “ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುವ ಶಿಶುವನ್ನು ಭಕ್ತ್ಯಂಗನೆಯು ಪೆತ್ತಳು”
 ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಮುಕುಂದ ಪೆದ್ದಿ ಶರಣರ ವಚನಗಳ
 ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕುಜೋದ್ಯಮಾಟ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಳದೇವಿ ಸೀತಾದೇವಿ
 ಎಂಬ ಮೇಳದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ
 59 “ಕೋಣನ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಎಳುನೂರು ಬಗರಿಗೆ.....” ಎಂಬ
 ಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಕ್ಕೆ ತಾನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ “ಬನವಸಿಯ ಪುರವ
 ನಾಳ್ವ ಮಮಕಾರರಾಯನೋಲಗದಿ ಮದ್ದಳೆಯ ಅಲ್ಲಮನೆಂಬವಂ
 ಕಾಮಲತೆಯೆಂಬ ನೃತ್ಯದಾ ರಮಣಿಗವ ಸೋಲಿರಲ್ಕುವಳಿಯೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಲಿ
 ನೇಳೊಗಟು ಪದ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ಶಿವ ಶಿವಾ!
 ಎಂದು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡನು. ಕಿವಿಗಳನ್ನೇಕೆ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡೆ
 ಎಂದು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು ಕೇಳಲು—ನಿರ್ಮಾಯನಿಗೆ ಮಾಯಾ
 ಮೋಹಗಳೆಂಬ ಅಬದ್ಧವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮುಚ್ಚಿದನು
 —ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ವಚನಕ್ಕೆ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು
 ಕದಿನೆಂಟು ಮತದವರು ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದನು.

58. ಪ್ರೌ. ಕಾ. ಸಂಧಿ ೧, ಪದ್ಯಗಳು ೩೯-೫೧. 59. “ಕೋಣನ ಕೋಡಿನ
 ಓದಿಯಲ್ಲಿ ಎಳುನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ಸೊದಿಯ ಬಾವಿ, ಬಾವಿಯೊಳಗೊಂದು ಬಗರಿಗೆ, ಬಗರಿಗೆ
 ಮೊಳಗೊಬ್ಬ ಸೂಳೆ ನೋಡಯ್ಯ. ಆ ಸೂಳೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಎಳುನೂರೆಪ್ಪತ್ತಾನೆನೇರಿತ್ತ
 ಓಡೆ ಗುಹೇಶ್ವರಾ” ಎಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಚನ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಟೀಕೆ ಪ್ರ. ದೇ. ವ.
 ೫೮ 29ರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ವಚನದ ಅರ್ಥ ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಕಾಮಲತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ⁶⁰ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕಥಾಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಲಂಬಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶಾಂತಲಿಂಗ ದೇಶಿಕನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಕುಂದ ಪೆದ್ದಿ ವಚನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡನಷ್ಟೆ. ಆಗ ಮುಕುಂದ ಪೆದ್ದಿ ತಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ “ನಾನೆಂದಡೆ ದೋಹವೆಂದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಂಪೆಯ ಹರಿಯಣ್ಣ ಪಂಡಿತರ ರಗಳೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು “ಶಿಲೆಯ ಕಂಠಿಯ ತೊಟ್ಟ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆಯೂ, ಶೈವಮತದ ಕವಿಗಳಿಗೆಯೂ, ⁶¹ಹರಿಯಜೇಂದ್ರಾದಿ ಮನು ಮುನಿಗಳಿಗೆಯೂ ವೀರಶೈವ ಪ್ರಮಥರ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ವೃಂದಾಚಾರ್ಯನು, “ನಮ್ಮ ಭಾರತವಂ ಸತ್ತವರ ಕಥೆಯೆಂದಿರಿ, ಹಂಪೆಯ ಹರೀಶ್ವರನ ಪದ್ಯವು ಅಬದ್ಧವೆಂದಿರಿ, ಸತ್ತವರಲ್ಲದೆ ಸಿತ್ಯರಾದವರ ಕಥೆಯನು ವೀರಶೈವರು ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಗಣಂಗಳ ಕಥೆಯನು ತಂದರೆ” ದೊರೆ ಕೊಡುವ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಾಧಾರಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕಾಮಲತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದಿತ್ತೆನ್ನುವುದೂ, ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೆನ್ನುವುದೂ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

60. ಮೈ. ಓ. ಲೈ. B. 101, ಸಂಪುಟ ೧, ಪುಟಗಳು ೭೯-೮೦. 61. ಹರೀಶ್ವರನು (ಹರಿಹರ ಕವಿ) ಮೊದಲು ಶೈವನಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ವೀರಶೈವನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀ. ಮ. ಪು. ಕಾಂಡ ೮, ಸಂಧಿ ೮, ಪದ್ಯ ೩೪ರಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆಯಿರುವಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. (ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಕ್ಷೀಣ ಹಂಪೆಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು.) “ಕ್ಷೀಣ ಹಂಪೆಯ ಹರೀಶನೆ ಶೈವವುಳಿದು ಕ | ಟ್ಟಾಣಿ ವರ ವೀರಶೈವನು ದ್ಧರಿಸಿದ. . . .”

ಚಾಮರಸನ ಸಮಕಾಲಿಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾಯನು ಮಾಯಾಧೀನನಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪಂಥವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. “ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಯನ ಕಥಾ ಭಾಗವು ಹೀಗಿದೆ:—ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು “ನಿನಗೆ ಆನು ಸರಿಯೆ ಪರಮ ಸ್ವತಂತ್ರ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೊಗಳಲು, ನಿರ್ಮಾಯನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತ “ನಿನಗಧಿಕರಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಿರುದೆಂದು ಪೋದುದು” ಎಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ “ಅನುಪಮಾ ತರ್ಕ್ಯ ಮಹಿಮಂಗೆ ತಾನಾಧಾರವೆನಿಸ ವ್ಯವಭಸ ಮಹತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸರಿದೊರೆಯೆ” ಎಂದು ಪೋಟಿಮಾಡಿದಳು. ಬಳಿಕ “ನಿನಗೆ ನಿರ್ಮಾಯನೆಂದೆಂಬ ಬಿರುದೇಕೆ, ಬಲ್ಲಿದತನದ ಮಾತನಾಡಬೇಡ, ಸಲ್ಲದ ಬಿರುದ ತೊಡರಿಕೊಂಡರಿಯದವ ರೊಡನೆ ನುಡಿದ ಮಾತಿಲ್ಲಿ ಬೇಡ, ಎಲ್ಲರ ಗುಣಂಗಳಂ ಒಲ್ಲೆ, ತೋಪಿಂಪ ರಿಲ್ಲಿಯೆ ತೋಪಿ ಮಾಯೆಯ ಕಾಲ ತೊಡರೆಸಿದರೆನು” ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ “ಘುಲ್ಲಿಸಲು”, ನಿರ್ಮಾಯನು “ತರಣಿ ತೇಜಂಗೆಟ್ಟಡಂ ಚಂದ್ರನತ್ಯುಷ್ಣ ಕರ ನಾದಡಂ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಶಪಥಮಾಡಿ “ಎನ್ನ ಮನವು ತಿರುಗದೆಂದು ಮಾಯೆಗೊಳಗಾಗಿ, ಎನ್ನ ಸುಸ್ಥಿರತರ ಮನೋಲಯ ಸಮಾಧಿ ನಿಷ್ಕೆಯೊಳು ನಿಂದಿರುತಿವ್ವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಮಾಯಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೆನೆದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಿಲ್ಲಲು ಈಶ್ವರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಹನದ ಜೊಮ್ಮು ಮುಸುಕಿತು. ಆಗ ನಿರ್ಮಾಯನು “ಈಶತ್ವವ ನೆಯ್ದಿ ನೋಡುತಿರೆ.... ಪರಶಿವಂ ನಿರ್ಮಾಯನಿಂಗಿತಕೆ ನಸುನಗುತ ಕರದ ಮಾಯಾವಿಲಾಸದ ನೋಟ ನಿನಗಾಯ್ತು ಧರೆಯೊಳವತರಿಸಿ ಮಾಯೆಯ ಗೆಲಿದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ತತ್ವೋಪದೇಶವಿತ್ತು” ವೀರಶೈವವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬಾ, ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ—ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪಾರ್ವತಿಗೂ ನಿರ್ಮಾಯನಿಗೂ ಆಗುವ ವಾಗ್ವಾದ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪಂಥ, ಆಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಯನು ಅಲ್ಲವು

ನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವುದು—ಇವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನ ಪರವಾದ ಕಥೆಗಳು ಸಹಾಯಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ಭೃಂಗಿಯ ಕಥೆ ಸಿರ್ಮಾಯನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿ, ಕಾಮಲತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅಬದ್ಧವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರಬಹುದು.

ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡವೈಯ ಚರಿತ್ರೆ⁶³ ಹೇಳಿದೆ. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ಶಿವನ ವಾಮಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ಬಲವರಲು”, “ಗಿರಿಜೆ ಮುಳಿದೆದ್ದೆಲೆಲೆ ಭೃಂಗಿ ಪರಿಹಾಸವೆಯೆನ್ನೊಡನೆ, ಸೇನಮ್ಮ ಹಂಗಿಗನಲ್ವೆ” ಎಂದಳು. ಆಗ ಭೃಂಗಿ ತಾನು ಪ್ರಕೃತಿ ಬದ್ಧನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ—“ರಸ ರುಧಿರ ಮಾಂಸಗಳೆಂಬ ಕೊಗ್ಗೆ ಸರಿಸಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದು ಕಾಮಾಧೀನನಾಗಿರುವ, ಮಾಯೆಯ ಕಾಲ ತೊಡರಪ್ಪ ಜೀವನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಅಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡು ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಸಂತನು. ಒಳಿಕೆ ಈಶ್ವರನು ಭೃಂಗಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಕೆ ಗುಡ್ಡವೈಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಳು.

ಈ ಭೃಂಗೀಶನ ಕಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯೂ ಇದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಭೃಂಗೀಶನು ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದೇ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು.⁶⁴ ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಕುಪಿತಳಾಗಿ—ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಏಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲ?—ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಎಡಭಾಗವು ಪ್ರಕೃತಿರೂಪಾದ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ವಂದನಾರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಭೃಂಗಿ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಆಕೆ—

63. ಶಿ. ಚಿಂ. ಸಂಧಿ ೩೫, ಪದ್ಯಗಳು ೧—೩ (ಈ ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡವೈಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ “ಶಿವಾನುಭವ”ದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ). 64. ಭೃಂಗೀಶನ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲವು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾ. ಸೋ. ಪು. ಸಂಧಿ ೪, ಪದ್ಯ ೧೨೨; ಸಂಧಿ ೯, ಪದ್ಯ ೧೩೫; ಕೈವಲ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ನೀತಿಕ್ರಿಯಾ ಚರ್ಮಶ್ಲ ೧೧ನೆಯ ಹಾಡು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧೀನರಲ್ಲವೆ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅರ್ಥ ಭಾಗವೇ ತಾನಾಗಿರುವಾಗ ತನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಪಂಚಭೂತಮಯವಾದ ದೇಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ತಾನೇ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಡಿದಳು. ಆಗ ಭೃಂಗಿ ಮಜ್ಜೆ ಮಾಂಸ ಯುತವಾದ ದೇಹವನ್ನು ತತ್ತ್ವಕ್ಕಣ ಬಿಸುಡಲು ಈಶ್ವರನು ಅವನು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮೂರನೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

“ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಸ್ಸಿಯವರು ಭೈರವಾಂಕನ ಕಥಾಗರ್ಭಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುದೆಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ನೊಡಲು ಹಾಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವನು ಚಂಡೇಶನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಡೆಗೆ ಆ ಚಂಡೇಶನು ಭೃಂಗಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿ—ಈ ಭೃಂಗಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು. ಇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ—ಎಂದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಭೃಂಗಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷಣ್ಯ ದಂಡೇಶ, ಚಾಮರಸ, ಅದೃಶ್ಯಕವಿ ಮುಂತಾದವರು ಒಂದು ರೀತಿ ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಮ ವಶನಾಗಿದ್ದರೂ ಮೈರಾಗ್ಯಪರನಾದ ಮೇಲೆ ಆತನ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವವು ಅನುಪಮವಾಗಿರುವುದೆಂದೂ, ಕಾಮಲತೆಯ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಭುವಿನ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕುಂದಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಹರಿಶ್ಚರನ ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆಯ ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

65. ಮ. ಓ. ಲೈ. (vi. b. 3), ಪುಟಗಳು ೩೧೬—೩೧೭. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿಳಿಯಂಗಳಿಯವರು ಗ. ಪ್ರ. ಲೀ. ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. (ಆದರೆ ನಾವು ನೋಡಿದ ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಕಥಾ ಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಮೈ. ಓ. ಲೈ. B. 101—ಈ ಕಥೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೋ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.)

VII. ಚಾಮರಸನ ಕವಿತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ.—ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ರೀತಿ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿಯೂ ಅನುಪಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೇ ಈ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದೊರೆ ಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

(i) ಕಥಾಗರ್ಭ-ಕಥೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ; (ii) ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ ಗ್ರಹಣ-ನಿರೂಪಣೆ; (iii) ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು; (iv) ವರ್ಣನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶೈಲಿ; ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ನಾವು ವಿಮರ್ಶಿಸಬಹುದು.

(i) ಕಥಾಗರ್ಭ-ಕಥೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ.—ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳೆನಿಸುವ ಜಲಕ್ರೇಡೆ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಿಹಾರಾದಿಗಳ, ವಸಂತಾದಿ ಷಡ್ಯತುಗಳ, ಅಸಂಬದ್ಧ ವರ್ಣನೆಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ.⁶⁶ ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಸವ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಪುರಾತನರ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಿವಶರಣರ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇರಿ ಮೂಲಕಥೆಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿಲ್ಲ.⁶⁷ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಉಪಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಮನಿಗೆ ಯಾವ ಸಾಧಕರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಯಿತೋ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಮಹತ್ವ ನಿರೂಪಣವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಾವವೂ

66. ಪ್ರ. ಪು. ದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವನ ಜಲಕೇಳೇ ವರ್ಣನೆಗಳೂ, ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಿಹಾರ ವರ್ಣನೆಯೂ 4ನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯಗಳು 106-149 ರಲ್ಲಿವೆ. 67. ಪ್ರ. ಪು. ದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕಥೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. [ಲೀಲೆಗೂ ಪುರಾಣಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳುಂಟು.]

ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮನು ತಿಳಿಸುವುದಾದರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಜಟಿಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಭಾಷಣಾರೂಪದ ಸರಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸರಸವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಅಲ್ಲಮನ ಮಹತ್ವದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರುವುದೇ ಈ ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ.

(ii) ವಾಕ್ಯಗಳ ಗುಣಗ್ರಹಣ-ನಿರೂಪಣೆ.—ಚಾಮರಸನು ಆಯಾ ವಾಕ್ಯಗಳ ಗುಣ ಶೀಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಮನ ವಿಚಾರವು ಬಹಳ ತೊಡಕುಳ್ಳದ್ದು. ಪರಮಚ್ಛಾಸಿಯೂ, ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯೂ ಶಾಂತಿಯುತನೂ ಆದ ಅಲ್ಲಮನು ಮೂಲಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಂತು ಬೇಕಾದಾಗ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗುತ್ತ, ಬೇಕಾದಾಗ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಡೆಗೆ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಮನುಷ್ಯರ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಕರ ಕಷ್ಟಸಂಕಟಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಯುಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಲು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಮನು ನಿರ್ಲೇಪನಾದರೂ ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವರ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಹಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಯಾರಸ ಭಂಡಾರವು ತುಂಬಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ದುಃಖ ನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಚ್ಛಾಸಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಲೌಕಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ತಾನು ಮುಕ್ತಳಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಳು. ಅಜಗಣ್ಣನ ವಿಯೋಗವು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಎದುರು ನಿಂತು ಆಕೆಯ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಬುಡಮುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿತು. ಸಹೋದರನ ಮರಣದಿಂದ ಆಕೆಯ ಕರುಳು ಬೆಂದುಹೋಯಿತು. ಆಕೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕಟ್ಟಡವು ಕುಸಿದುಬಿತ್ತು. ಈ ಸಹೋದರನ ಮರಣವೂ ವಿಯೋಗ ಸಂಕಟವೂ ಸತ್ಯವೇ? ಅಸತ್ಯವೇ? ಕ್ಷಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವು ದೊಡ್ಡ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯಾಗಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೋಸವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಮನು

ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಸಂಬಿಕೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವುನಃ ಹತ್ತಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಮನು ನಿಷ್ಕಪಟಿಗಳಾದ ಸಾಧಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವೂ ಸರಸವೂ ಆದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಮನು ಪರಮ ಶಾಂತಿಮೂರ್ತಿ. ಯಾರು ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಯಾರು ಎನನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಶಾಂತಿ ಚ್ಯುತನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೀಚೋಚ್ಚ ಭಾವಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗುಡದಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹೊಗಳುವುದೂ ಆತನ ಬೋಧನಮಾರ್ಗದ ಹೆಗ್ಗುರುತು. ಅಲ್ಲಮನು ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ತಿದ್ದುವಾಗಲೂ, ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಚಾಮರಸನು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿ ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಒಂದು ದುರಭಿಮಾನವಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. “ಕಾಮವ ಸುಟ್ಟು ಹೋಮವನುರುಹಿ, ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರದ ಕೀಲನರಿಯಬಲ್ಲರೆ, ಯೋಗಿಯಾದಡೇನು? ಭೋಗಿಯಾದಡೇನು? ಶೈವನಾದಡೇನು? ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಡೇನು? ಅಶನವ ತೊರೆದಾತ, ವ್ಯಸನವ ಮರೆದಾತ, ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿರಿಯ ರೆಂಬೆನು”⁶⁸ ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲ ಅಲ್ಲಮನು “ಸಮಸ್ತ ಜಾತಿಯ ಜಾಲವನು ಸರ್ವವನು ಕರುಣಿಸಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಹಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

(iii) ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು.—ಚಾಮರಸನು ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥಾ ಸರಣಿಯೂ, ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ ಶೀಲಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿರುವುದೂ ಹೇಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಲಿಂಗಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ

ಲಿಂಗಮಾರ್ಗೋಪದೇಶಮಾಡುವ ಕಾವ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಚಾಮರಸನ ಶಕ್ತಿಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಲ್ಲ; ಮಾನವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಪತ್ಯವಾಡುವ ಕೋಪ, ಹಠ, ಮೈರ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷಾತ್ರರಸಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಿಲ್ಲ; ವೀರಾಲಾಪಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗೊಡುವುದು ಪ್ರಸಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಮೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಶಾಂತಿಜೀವನದ ಚಿತ್ರ; ಧೈಯವು ಶಿವತತ್ತ್ವ ಸಾಧನೆ; ಅಲಾಪಗಳೆಲ್ಲ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸಲ್ಲಾಪ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಶುಷ್ಕ ವೇದಾಂತೋಪದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವಾದ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ ರಸ ವಿಶೇಷಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರ ಬಹುದೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚಾಮರಸನು ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು ರಸಕಾವ್ಯ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಚಿತ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯ ಉದಾತ್ತ ಧೈಯದ, ಗಂಭೀರ ಸ್ವಭಾವದ ಮಿತವಚನದ ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ ನಮಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೋಹಿನೀದೇವಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದುದನ್ನೂ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿಯನ್ನೂ ನೂರಾರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿ ತಮ್ಮ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಚಿಟ್ಟುಹಿಡಿಸುವ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಮನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಣನೆಗಳು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಚಾಮರಸನು ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಕೃತ್ಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಸಖಿಯರು ಅಲ್ಲಮನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಸಮಾಗಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಾಗಲೂ ಚಾಮರಸನು ಬಹಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲಾ ಕರ್ತರು ಮಾಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಗಣಿಕೆಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ವಿಟನಿಗೆ ಆಕೆಯ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮರುಳು ಮಾಡಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಯಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮರು ಸೇರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕೇವಲ ಶೃಂಗಾರದ್ದು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಮಾಡಿದ ಶಪಥಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ

ಪ್ರತೀಕಾರವು ಶೃಂಗಾರ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಯಾವಿಲಾಸ ವಿಡಂಬನಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾವ ಮಾಯೆಯ ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಸಿದ್ಧಸಾಧಕರ ಚಿತ್ತಗಳು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಅವರು ವ್ಯಥಿತರಾದರೋ, ಯಾವ ಮಾಯೆ ಯೌವನದ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಸುಳಿದರೆ ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲ ಪಾದನಖ ಕಾಂತಿಗೆ ಶರಣು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿತೋ, ಯಾವ ಮಾಯೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊತ್ತಳ ತುಳಿದು ರುದ್ರಗಣ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಮರುಳುಮಾಡಿ, ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು ಪಂಚಮುಖದವರಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿಸಿಯಾಯಿತೋ, ಆ ಮಾಯೆ ಲಾಸ್ಯಸಿರತಳಾಗಿ ಭಾವಭಂಗಿಗಳ ಚಮತ್ಕಾರ ಮೈಖರಿಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಬೀಸಿದರೆ ಸೋಲದವರಾರು! ಅಂತಹ ಮಾಯೆಗೂ ಸೋಲದೆ ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಹಳನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಶೃಂಗಾರ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಇದ್ದಲ್ಲದೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಶೃಂಗಾರವು ನಾಯಕನಾಯಿಕೆಯರ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಶೃಂಗಾರವಲ್ಲ ವೆಂದೂ ಯೋಗಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿ ಸಾಧಕನಾದ ಅವತಾರ ಪುರುಷನ ಮಾಯಾ ತಿರಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಶೃಂಗಾರವೆಂದೂ ಚಾಮರಸನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಲ್ಲಮನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಾಗ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ, ಚಾಮರಸನು ಪ್ರಭುವಿನ ಮಹತ್ವಕ್ಕೂ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಕುಂದಕ ಜಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ನಿಷ್ಕಾಪಟ್ಟವನ್ನೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಇರುವ ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಲು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಒಂದ ಗುರುದೇವನು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸದೆ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ತತ್ಪೋಪದೇಶಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರೇಮರಸದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಿಷಮಯಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅಮೃತಮಯವಾಗಿಮಾಡಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನು “ನಡೆವಳಿಗಳೇನಾದಡಾಗಲಿ ನುಡಿವಳಿಗಳಲಿ ಅತಿಜಾಣ ರಾದಿರಿ” ಎಂಬ ಅಲ್ಲಮನ ಮಂದಹಾಸಭರಿತ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ

ಚಾಮರಸನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕರಣವು ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಜಾರು ಹಿಡಿಸುವಷ್ಟು, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಎಂತಹ ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಾದ ಚಲವಾರಿ ಎಂದು ನಾವು ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಲಂಬವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರನಿಂದಾಭರಿತವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲಮನ ಆರೋಗಣೆಯಾದನಂತರ ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬದನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಕುಂದಕ ಬರದಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಳೆದೂರು ಹರೀಶ್ವರನು ಬರೆಯುವಾಗ ಒಂದು ಕಪ್ಪೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವಿರುವುದನ್ನು “ಜಿಜ್ಞಾಸು ತರ್ಕಿಸಲು” ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಪ್ಪೆಯ ಒಡಲನ್ನು ನೀಳಿ ಪ್ರಸಾದ ತೋರಿಸಿದ್ದನ್ನೂ, ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವಯ್ಯಗಳ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸಿಂಗಿರಾಜನೊಂ ಮೈಷ್ಣವ ಸಾಮಂತನು ಬಸವ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ ಜಗದೇವಾದಿಗಳಿಂದ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಹತನಾದುದನ್ನೂ, ಕಡೆಯಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧಗಳ ಅವಾಂತರಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು, ಇದೇನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಪುರಾಣವೋ ಬಸವ ಪುರಾಣವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

(iv) ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆಗಳು.—ಚಾಮರಸನು ಪಂಡಿತ ಪ್ರಿಯಗಳಾದ ಶ್ಲೇಷ ವಿರೋಧಾಭಾಸಾದಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳ ಗೊಂದಲವನ್ನೂ ತಂದ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವನು ಊರು ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನಾಡು ಕಾಡುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬಹಳ ಮಿತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಉನ್ನತ ಶಿಖರಗಳನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಕಂದರಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸ

69. ಬಸವಲಿಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು ‘ಸಿಂಗಿರಾಜವಿಜಯಂ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ (ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣದ ಗದ್ಯಾನುವಾದ) ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಮಾಡಿ, ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತ ಮಂಜಪ್ಪ ಹರ್ಡೆಕರ್ ಮತ್ತು ಸಿಂದಗಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು, ಬಸವಲಿಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದೂ, ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣವೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿ ಕಾವ್ಯವೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಬೇರೆ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೇವೆ.

ಬೇಕಾದಾಗ “ಏಜಿ ನೋಡಲು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುವ ಗಿರಿಶಿಖರಗಳು ಮಿಗೆ ಮಿಜಿ ಹೊಕ್ಕಡೆ ಸಪ್ತಪಾತಾಳದ ಸಘಾಡಿಕೆಯ ತೋಜಿಸುವ ಬಿಂಕದ ಬಿಲಂಗಳು” ಎಂದು ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಸೂರೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ; ವಸಂತಾದಿ ಷಡ್ಯತಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಚಾಮರಸನು ಈ ಕಾವ್ಯಾಂಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿರುವ ಔದಾಸೀನ್ಯವಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಉಪಮಾನ, ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮತ್ತು ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಕವಿ ಭಾವವ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು: “ತಮವ ತರಣಿಯನೊಂದುಗೂಡುವೆವೆಂಬ ಭಾವಭ್ರಮಿತ ಬುದ್ಧಿಯಲಿ” ತಾಮ ಸಾಂಗದ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಸದ್ರೂಪ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನೂ ಸಖಿಯರು ತಂದು ಸೇರಿಸಿದರು. “ಹಱುಗುಲನು ಜೋಕೈಸಿಕೊಳುತಲಿ ತೊಜಿಯ ದಾಂಟುವರಂತೆ”, “ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮಿಗೆ ಮೊಲೆವಾಲೆ ಜೀವನವಾದಡೆಯು ನೆಲೆಪಿವಾಲನೆಲವುತ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆಯಶನವುಣಕಲಿಸಿ ಬಾಲಕರ ಪಟು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಕೀಲಕದವೊಲು” ಇಷ್ಟಲಿಂಗಮಾರ್ಗಾಚರಣೆಯಿಂದ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಸಾಧನೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಲು ಕೈ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೆ ಪಾರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ “ಹಾಲು ಹಯನುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೇ ಹಬ್ಬ ವನು ಸವಿವುದು, ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ದಿನದಲೆ ತೂಲುವುದು ಹೊಟ್ಟುಗಳ; ಕಾಲುಕೈಕಣ್ಣುಗಳು ತನುವಿಹ ಕಾಲದಲಿ ಕಾಲನ ನಿವಾರಿಸಿ ಮೇಲುಗತಿ ಯಲಿಸುವನೆ ಚಾಣನು” ಎಂದು ಸುಲಭವಾದ ಮತ್ತು ಸೊಗಸಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. “ಬಸಿಯ ಹದನನು ತಿಳಿದು ಲೋಹವ ಬೆಸುವವೊಲು ಪರಿಪಾಕಭಾವದ ಹಸನನಿಡು” ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಗೋರಕ್ಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿತ್ತನೆಂದು ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. “ಬಸುಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಉಟ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಶಿಶುವ ದಣಿಸುವ ವೊಲು ಜಗಂಗಳ ಬಸುಲಿಪೊಳಗಡಗಿಸಿಕೊಂಡ”, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಉಂಡು

ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟಾಗ ಸಚರಾಚರವೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿದುವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಪಮಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡುಬಂದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿವೆ.

ಕಥಾಭಾಗವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಫಲ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಕವಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಸರಸವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ ವಿಕಾಸಹೊಂದುವ ಪಾತ್ರ ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕವೂ ರಂಜನೆಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಾಷೆ ಸರಳವಾದುದು ; ಪದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಾತನಾಡಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಥಾಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಪದ್ಯಗಳ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಓಡುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯ ಶೈಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಬಿಗಿ ಕಟ್ಟು, ಗಂಡು ದನಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಸವ ಪುರಾಣಾದಿ ಪದ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಲಿತ್ಯವೂ ಮನೋಹರತ್ವವೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಭಾಷೆ ನಡುಗನ್ನಡ. ಚಾಮರಸನ ಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಱಿ'ಕಾರವು ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಱಿ ಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದಾದರೂ ಪ್ರಾಸ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಱಿ ಮತ್ತು ರ ಕಾರಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಷಟ್ಪದೀಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರೇಫೆಯ ಒತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಲಘು ಅಥವಾ ಗುರುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅಸಾಧುಪ್ರಯೋಗವೆಂದು ಶಬ್ದ

ಮಣಿದರ್ಪಣಕಾರನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವನು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಚಾಮರಸನು ಕೆಲವು ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರೀ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆತನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶರೀರ (ಪದ್ಯ ೨೬೨), ಉದಾಸಿನ (ಪದ್ಯ ೧೫೯), ಸರ್ವ ತಪ್ಪೆನುತ (ಪದ್ಯ ೪೦೯) ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಆತನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. “ಅಱಿಯಲಱಿಯದೆ”, “ಅಱುವದಱುವುಗಳ” ಎಂಬ ಪದದ್ವಂದ್ವಗಳೂ “ಚಾಗು! ಪೂತುರೆ! ಮುರು! ಭಾವು!” ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಸಂಧಿ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವುಕಡೆ ‘ಯ’ ಕಾರಾಗಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ‘ವ’ ಕಾರಾಗಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಆಗಮ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಆಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದು.

VIII. ವೀರಶೈವ ತತ್ವ.—ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲ. ವೇದಾಂತದ ಸಾರವಾಗಿಯೂ ಅನುಭಾವಿಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳ ಪರಿಚಯವು ಅವಶ್ಯಕ.⁷⁰

ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪರವಸ್ತು ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕ ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಎಂದು ಎರಡಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಎರಡಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದ ಶಕ್ತಿ ಎರಡಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಲಿಂಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ಅಂಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿತು. ಅಂಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಭಾಗವು ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಶಕ್ತಿ ಸಮೇತವಾದ ಲಿಂಗವು ಭಾವ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಮೂರಾಯಿತು. ಭಾವಲಿಂಗವು ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದ

70. ಪಟ್ಟಣಲದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ, ಶಿವಾದ್ವೈತಮಂಜರಿ, ಶಿವಾನುಭವಸೂತ್ರ, ಪಟ್ಟಣಲ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಲಿಂಗಗಳೆಂದೂ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೆಂದೂ, ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಗುರುಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗಗಳೆಂದೂ ವುನಃ ವಿಂಗಡವಾಗಿ ಆರು ಲಿಂಗಗಳಾದುವು. ಆಯಾ ಲಿಂಗಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಆರಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಹೀಗೆ ಲಿಂಗಗಳು ಆರಾದ್ದರಿಂದ ಅಂಗವು ಕೂಡ ಮೊದಲು ಯೋಗಾಂಗ ಭೋಗಾಂಗ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಎಂದಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಐಕ್ಯಶರಣ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಪ್ರಸಾದಿ, ಮಹೇಶಭಕ್ತ ಎಂದು ಆರು ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳಾಗಿ ತದನುಗುಣವಾದ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು.

“ಅಂಗ” ಎನ್ನುವಿಕೊಂಡ ಶುದ್ಧ ಜೀವನಿಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪಂಚೀಕರಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾರಣ ಶರೀರಗಳು ಉಂಟಾದುವು. ಸ್ಥೂಲನೀಭಾವದಿಂದ ಕಿಂಚಿದ್‌ಜ್ಞತೆ, ಕಿಂಚಿತ್‌ಕರ್ತವ್ಯತೆ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಶಿವಪ್ರಕಾಶವೇ ಅಂಗವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದಲ್ಲದೆ, ತಾನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಜನನ ಮರಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಜನನ ಮರಣಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಬ್ಧಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮತ್ರಯಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವವು. ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತ ಭಾವವುಂಟಾಗಿ, ನಾನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಈ ಕಷ್ಟಸಂಕಟಗಳು ನನಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣಗಳೇನು? ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆಯೆಂತು? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳುಂಟಾಗುವವು. ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು, ಗುರು “ನೀನು ಈಶ್ವರಾಂತವೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಹೀಗೆ “ದೀಕ್ಷೆ

71. “ದೀಯತೇ ಚ ಶಿವಜ್ಞಾನಂ ಕ್ಷೀಯತೇ ಪಾಶಬಂಧನಂ || ೧೧ ||

ಯಸ್ಮಾದತಸ್ತಮಾಖ್ಯಾತಾ ದೀಕ್ಷೇತೀಯಂ ವಿಚಕ್ಷಣ್ಯಃ |”

ಎಂದು ಸಿ. ಶಿ. ಆರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. “ದೀಯತೇ ಯೇನ ವಿಜ್ಞಾನಂ” ಎಂದು ವಿ. ಧ. ಶಿ. ಮ. ಪುಟ ೧೯೦ರಲ್ಲಿದೆ.” “ದೀಯತೇ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಃ

ಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಮಲತ್ರಯಗಳೂ ಕರ್ಮತ್ರಯಗಳೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಜನ್ಮಗಳುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ಮತ್ರಯ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಅಂಗ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಶುದ್ಧ ಜೀವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಗುವ ವಿದ್ಯೆಯೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲವಿದ್ಯೆ. ಗುರು ದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತಂದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. “ಪರವಸ್ತು ರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವಿದು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ತಿಳಿ — ಇದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲದಿರು” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿ ಕಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವನು.

ಹೀಗೆ ಗುರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ದೇಹದಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟ ವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಷಣೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಶ್ವರನು ಭಕ್ತರ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ, ಗುರು, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಅಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಗುರುವನ್ನು ತನುವಿಂದ ಒಲೈಸಬೇಕು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತನು ಮನ ಧನದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವನು ಭಕ್ತನು.

ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೃಢಪಟ್ಟು ನಿಷ್ಕೇಯಾಗಿ ಎಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳು ಬಂದರೂ ವ್ರತ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗದೆ ಧೈರ್ಯ ಸೈರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಾತನು

ಕ್ಷೀಯತೇ ಚ ಮಲತ್ರಯಂ” ಎಂದು ಶಿ. ಭ. ಸೂ. ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. “ದೀಯತೇ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಃ ಕ್ಷೀಯತೇ ಕರ್ಮಸಂಚಯಃ” ಎಂದು ಸೂ. ತ. ಅಷ್ಟಮ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಮಹೇಶನು.⁷² ಈತನು ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀ ವಿಮುಖನಾಗಿ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ಸರ್ವವನ್ನೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿರುವನು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಾರ್ಪಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭುಜಿಸುವನು.

ಈ ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಮಹೇಶಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಮಹೇಶಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ವೀರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಆಡಂಬರಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥತೆಗೆ ಬರುವುದು. ಅಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮೊದಲು ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿ⁷³ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಈ ಲಿಂಗವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೈತನ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ರೂಪ ರಸ ಗಂಧಾವಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯದ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಪಣಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಪ್ರಸಾದಿ ಮುಂದುವರಿಯುವನು. ಕಡೆಗೆ ತನಗುಂಟಾದ ಸಂತೋಷ ವ್ಯಥೆಗಳೂ ಕಷ್ಟ ಸಂಕಟಗಳೂ, ಸುಖ ದುಃಖಗಳೂ ಪ್ರಸಾದರೂಪ ವಾಗಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಕರ್ತೃ ಲಿಂಗದೇವನೇ ಆಗಿರುವನೆಂದೂ, ಬೇಕು ಬೇಡೆಂಬುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

72. ಸಹಜ ದಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ ಮಹೇಶ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಪರಶಿವನೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನೇ ಮಹೇಶನೆಂದೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ (ಶಿ. ತ. ಮಂ. ಪುಟ ೧೨೨೯, ೧೨೩೮-೪೦ ನೋಡಿ.) 73. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನೂ, ಪಂಚಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವನು ಪ್ರಸಾದಿ ಎಂದು ಶಂಕರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. (ಶಿ. ತ. ಮಂ. ಪುಟ ೧೨೩೮-೧೨೪೦ ನೋಡಿ.)

ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದು ದ್ವೈತಭಾವ ಬಲಿದಿರುತ್ತದೆ; ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಿಂದ ಕರ್ತೃ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಏರುವುದಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದು ಜ್ಞಾನವು ಗೌಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದು ಕರ್ಮವು ಗೌಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿಯೂ, ಕರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕರಣಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವವೆಂಬ ಭಾವವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ಮೂಡುವುದು. ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳಿರುವುದರಿಂದ ತಾನು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಯೆಂದು ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಷಟ್ಪಕ್ರಗಳೂ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳೂ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವೂ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೂ ಉಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರು ಸೇರಿಸಿದ ಕಳೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ಸ್ಫುರಿಸಿ ಹೊರಗಿನ ಕುರುಹು ಗೌಣವಾಗಿ ಅಂತರ್ಲಿಂಗವೂಜೆಯೇ ಬಲಿಯುವುದು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೋಹಪಟ್ಟು ಲಿಂಗ ಪತಿ ಶರಣಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನು ಶರಣನು. ನಿಕಟವಾದ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಲಿಂಗದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಶರಣನು ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿತ್ತಲೂ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನೇ ಕಾಣುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಅಹಿಂಸಾಪರನೂ ಪರಮಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯೂ ಆಗುವನು. ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ನಿಯಮ ಆಚಾರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವನೂ ಆಗುವನು. ಶರಣನು ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಕೋಪ ತಾಪಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವ ಸಮತಾಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಭವಿ ಭಕ್ತ ಎಂಬ ಭೇದಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಶರಣನಾದವನು ಸತಿಭಾವವಡಗಿ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯೇ ತಾನಾಗಿ, ನೀರು ನೀರು ಬೆರೆಸಿದಂತೆ, ಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿಯ ಕೂಡಿದಂತೆ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗುವುದೇ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ. ಇದೇ ಪರಮಪದವಿ, ಇದೇ ನಿರಾಕುಳ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿರಾಮಯವಾದ ಮುಕ್ತಿ. ಈ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನು ದೇಹದಿಂದ ಬೇಕಾದಾಗ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇಹೋಪಾಧಿ ತಾನಾಗಿ ಹೋಗುವತನಕ ಗುರುವಾಗಿ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು.

IX. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ.—ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮತ್ತು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳ ಮೂರ್ತವನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೇದಾಂತದ ಗೂಢಾರ್ಥವು ಸುಲಭವಾಗಿ ರುಚಿಸುವಂತೆ ಅವನು ತಕ್ಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರಸಭರಿತವಾದ ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ Pilgrim's Progress ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕವಿ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ “ಶಕ್ತಿ ಸಮೇತ ಶಂಕರನೊಸದು ಕುಳ್ಳಿತು ಮೆಚ್ಚಿವೃತ್ತಿದನು ದಿವ್ಯ ತೇಜದಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಾಧನವಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚನ್ನುವುದನ್ನು ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಮಕಾರ, ಮೋಹಿನೀದೇವಿ, ಮಾಯೆ, ಅಹಂಕಾರಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗಲೇ ಇವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಗಾಂಗ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾಯಾಮೋಹಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹಮ್ಮುಜಿಮ್ಮುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. “ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗಂಡು ರೂಪಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯೆ, ಗಂಡಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುರೂಪಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯೆ”—ಆದುದರಿಂದ ಸಾಧನೆಗೆ ತವಕಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಗಂಡಾಗಲಿ ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸುಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ನಿರಹಂಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವೃತ್ತನಿಗೆ ಅಲ್ಲಮನೆಂದು ಹೆಸರು. ⁷⁴ಅಲ್ಲಮ ಎಂಬುದು ನಿರ್ಮಾಯ ನೆಂಬುದರ ಕನ್ನಡವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಯಾರು ಜ್ಞಾನಿಗಳೋ ಅವರು ನಿರಹಂಭಾವದಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನವೂ ನಿರಹಂಭಾವವೂ ಇರುವ ಕಡೆ ನಿರ್ಮಾಯವಿರುವುದು ಸಹಜ. “ಬಗೆಯೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೇಳವನೊಲ್ಲದಾ ಪ್ರಭುವಗಲಿ ತಾಸಿರಬಲ್ಲನೆ ಬೇಕಾದಡೀ ಹದನ, ನಿಗಮದಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಅನುಭಾವಿಗಳ ನುಡಿಯಲಿ ಕೇಳುವುದು, ನಾನಗಲೆ ನಿಮ್ಮುವನೆಂದನಲ್ಲಮ ಜನನಿ ಜನಕರಿಗೆ” ಮಾಯಾರೂಪಿಣಿ ಯಾದ ಶಕ್ತಿ ಜೀವನನ್ನು ಕೆಳಗಡೆಗೆ, ಲೌಕಿಕದ ಕಡೆಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ; ನಿರ್ಮಾಯ ರೂಪಾದ ಭಕ್ತಿ ಜೀವನವು ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ಪರಮನ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಯನಿಂದ ಮಾಯಾ ಪರಾಜಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಸುಮತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲನಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಶವು ಮಹಾದೇವಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವುದು. ಸಾತ್ವಿಕ ಶಕ್ತಿಯೇ ಭಕ್ತಿಯ ಪುತ್ರಳೆಯಾದುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾದುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಸುಮತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ ಸಾತ್ವಿಕದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು.

ಜೀವನು ಸಂಸಾರವು ಹೇಯವೆಂದು ಬಗೆದು ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾನ್ಮಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆತಾಯಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ

74. ಹರೀಶ್ವರನು ಪ್ರ. ರ. ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ “ನಾಮಕರಣಂ ಜಗತ್ಕಲ್ಪಯ್ಯ ನೆಂದಾಗೆ | ಭೂಮಿಯೊಳು ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬ ಪೆಸರಂತಾಗೆ ||” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದೇ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಸಂ. ಪ್ರ. ಲೀಲಾಕಾರನು, ಪ್ರ. ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃ, ಶ್ರೀಯುತ ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪ ಪಾವಟೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಬಿಳಿಯಂಗಡಿಯವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು “ಅಲ್ಲಮ” ಎನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತವೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮರ್ಥನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ “ಅಲ್ಲಾ, ಅಲಂಫೀರ್” ಎನ್ನುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಮ ಬಂದಿರುವುದೆಂದು ಅರಬ್ಬೀ ಭಾಷೆಗೆ ಗೊಟುಹಾಕುವುದಾದರೂ ಅನುಚಿತವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಬ. ಧ್ವಂ. ದಿ. ಪುಟಗಳು 117-120, ಬ್ರೌನರ ತೆಲುಗು ನಿಘಂಟು ಪುಟ 45.

ಕೊಂಡು ಆಕೆ ಹೊರಟಳು. ತರುವಾಯ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ, ಆ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಯಕ, ಸರಳ ಜೀವನ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಇವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕವಾದರೂ ಬಾಹ್ಯ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲೆಂದೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ನ ಪ್ರಕರಣವಿದೆ. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಗುರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಗುರು ಹೊರಗಡೆಯಿಲ್ಲ, ಒಳಗಡೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆ; ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಏನೋದಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಶಿಷ್ಯನಾದ, ತಾನೇ ಗುರುವಾದ, ತಾನೇ ಮಂತ್ರವಾದ; ಆದುದರಿಂದ ಅಭಿನ್ನಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಸಿನಗೆ ನೀನೇ ಗುರುವಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರಭು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮ ಮುಕ್ತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುರುಹುವಿಡಿದು ಕುರುಹುಗಡೆಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಕರ್ಮಿಯಾಗುವ ವೀರಶೈವಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಕವಿ ಅಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮನನ್ನು ಕರ್ಮಶೃಂಖಲದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಆತನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಭು ಮಾಡಿದನು. ಇದು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಉಂಟಾಯಿತು. ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗುವ ಮರ್ಮವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಸಾಧಕನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದುವು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ಲೇಪ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಆತನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಮಾಡುವೆ, ನೀಡುವೆ' ಎಂಬ ಹಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸ್ತುತಿ ನಿಂದೆಗಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗದಂತೆ ಕುಗ್ಗದಂತೆ ನೋಡಿ

ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಭು ಮಾಡಿದನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವೊದಲು ನಡೆಯಿತು. ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಂಡಲಿನಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಳ ದಲ್ಲಿರುವ ಷಟ್ಪಕ್ರಗಳ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಒಂದರಲ್ಲೊಂದು ಐಕ್ಯವಾಡಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಶೂನ್ಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಇರುವಂತೆ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸಾಧಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲಗಳು ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುವಲ್ಲದೆ "ಹಿಡಿದ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಷಡ್ಸ್ಥಲಗಳು" ಕೈಗೊಡುವುವೆಂಬುದನ್ನು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಐಕ್ಯಪದವಿ ದೊರೆತುದರ ಮೂಲಕ ಚಾಮರಸನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಡೆಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದವನು ಮುಂದೆ ಗುರುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಲೋಕೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಮನ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಸ್ಥಲ, ಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಮರ್ಮಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುವುವೆಂದೂ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಳಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

X. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಭಾಷಾಂತರಗಳು.—ಸಂಸ್ಕೃತಾದಿ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಇವೆ. ಸಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿವೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾದರೆ, ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನು ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಪಾಲನಾರ್ಯ ಪುತ್ರನಾದ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಬಸವಕವಿ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೆಯ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆ

ದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು ಇ. ಪಿ. ರೈಸ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.⁷⁵ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿ ಮತ್ತು ಪಾಲನಾರ್ಯ ಪುತ್ರ ಬಸವ ಕವಿ ಇವರ ಕಾಲವು⁷⁶ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೨೦ ಆಗುವುದರಿಂದಲೂ, ಶಿವ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲವು⁷⁷ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೫೦ ಆಗುವುದರಿಂದಲೂ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೧೯-೧೪೪೬ರಲ್ಲಿದ್ದ ಇಮ್ಮಡಿ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನಾಗಿದ್ದನೆನ್ನುವುದು ಅಸಂಭವವೇನಿರುವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದುದೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ನೋಡಿದ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥೆ ಇಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಜೆನ್ನಿಬಸವ ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃವಾದ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಬರೆದನೆಂದು ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.⁷⁸ ಆದರೆ ಪಿಡುಪರ್ತಿ ಸೋಮನಾಥನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೂ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಸಪದ ಪುಂಜಗಳೂ ಪದ್ಯಗಳೂ ಸಮಾಸವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಸೋಮನಾಥನೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವು ನಮಗೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

XI. ಭಾಷಾಂತರಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ.— ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನ ಹೊಂದಿರುವುದಾದರೂ, ಚಾಮರಸನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಕವಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದಾದರೂ,

75. Kan. Lit. ಪುಟ 68. 76. Tel. Lit. ಪುಟ 52, 77. 77. ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಪುಟ 207, ಪದ್ಯ 23ರಲ್ಲಿ ಅದು ರಚಿತವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಶಾ. ಶ. ೧೫೭೪ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 78. ಬ. ಧ್ವಾಂ. ದಿ., ಪುಟಗಳು 18, 131-2.

ಆ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತದೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯೊಡನೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ದೀರ್ಘ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಅನುಚಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಕೃತ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪೇಳಬಹುದು. ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಂಥ ದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಗುಣವಿದೆ. ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಉಪಮಾನಗಳೂ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿಮಹತ್ವವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತ ವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಗ್ರಂಥಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವೇ ಗ್ರಹಿಕೆ ಯಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾಯೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಅಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ “ಯನ ವಿಸಿಯಲ್ಲಮ ಯಾಗ್ರಹಂ ಬೆಂತ”, “ಅನಿನ ಯಲ್ಲಮಪ್ರಭುಂಡಾಗ್ರ ಹಂಬುನ ಸಿಟ್ಟಸಿಯೆ”, “ಪ್ರಭುಃ ಸಾಗ್ರಹ ಪವಮೂಚೇ” ಎಂದು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಂತಚಿತ್ತನೂ ಹಸನ್ಮುಖಿಯೂ ಆದ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿ ಸಿದ್ದಾನೆ. ‘ಆಗ್ರಹ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಅವನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನಿಗೆ ಅಜಗಣ್ಣನ ವಿಯೋಗ ವೃಥೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಮೇಲೆ ಪ್ರಭುವಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗರ್ಭಿತವಾದ ಕರುಣ ರಸ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಚಾಮರಸನು ಸೊಗಸಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. “ಎನಗಿನ್ನು ಗತಿಮತಿಯಾವುದೆಂದುತಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಲಿ.” ಆಗತಾನೆ ಕಣ್ಣೀರು ಆರಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಕ್ತಾಯಿಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು “ಅಕ್ಕ ಕೇಳಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬಯಕೆಯ ನೀನು ಬಯಸಿದೆ, ಮಿಕ್ಕ ಭವಭಾಂಗಳು ಬಲ್ಲರೆ ಲಿಂಗಮಾರ್ಗ ವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಚಾಮರಸನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನೆನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿ ಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಚಾಮರಸನು ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾದ ಉಪಮಾನಗಳನ್ನೂ ರೂಪಕಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿವೆ: “ಉದಕದಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲಂತಾಗಿ ಕುದಿವುತ”, “ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಶಾಂಕನೆಂಬ ಮಹಾಮನೋಹರನು ಉದ್ಧರಿಸಹುಟ್ಟಿದನು ಯೋಗಸಮುದ್ರವನು”, “ಮಲಯಜದ ಮರಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿನಲುಳಿದ ಮರ ಪರಿಮಳಿಸುವಂತಿರೆ”, “ದೇವ ನಿಮ್ಮವರುಗಳ ಪರಿಯನು ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿ, ಹಾವಿನಡಿಯನು ಹಾವುಗಳು ನೆರೆಬಲ್ಲವಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಗೋಚರವೆ”, “ನೂಲ ಸಂಕಲೆಗಡಿದು ಕನಕದ ಕೋಳವನು ಕಾಲಿಗೆ ಕೀಲಿಪ ಕಾಳು ಮತಿಯವನಂತೆ” — ಎಂದು ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಚಾಮರಸನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುವುದಾಗಿದೆಯೆ ಹೊರತು ಕಡಮೆಯಾಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕೆಲವು ವರ್ಣನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ⁷⁹ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಥಾ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನು ತೋರಿಸಿರುವ ಸಾರಳ್ಯ, ಪಾತ್ರಗುಣನಿರೂಪಣದಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಒಂದು ಸೊಗಸು ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಕವಿಗಳೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೆ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿ ಒಂದು ಹೊಸದಾದ ಕಳೆ ಒಂದಿರುವುದಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

XII. ಉಪಸಂಹಾರ.—ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರೌಢವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಇತರರು ರಚಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಯೋಗೀಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಒಬ್ಬ ಅವತಾರ ಪುರುಷನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ

79. ಮಾಯೆ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ, ಕಾಡಿನ ವರ್ಣನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಋಷಿಗಳು ಬಿನ್ನೈಸುವಾಗ ಚಿತ್ರದ ದೀಪದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ದೀಪದಂತೆ ಏಕೆ ಚಂಚಲವಾಯಿತು—ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಮಾನಗಳು ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಆತನ ಬೋಧೆಗಳನ್ನೂ ಸರಸವಾಗಿ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿಡುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಚಾಮರಸನು ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಇತರ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣ ಕವಿಗಳು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಉದಾತ್ತ ನೀತಿ ಧೈರ್ಯವು ಉತ್ತಮ ರಸಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮ ರಸಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಾನವು ಬಹಳ ಉನ್ನತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

[ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಗೆ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಎಂ. ಪಿ. ಸೋಮಸುಂದರಂ ಪಿಳ್ಳೆ, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ. ಅವರು ನನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಿಡುಪುರಿ ಸೋಮನಾಥನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಕಾಕಿನಾಡದ ಶ್ರೀಯುತ ಭಂಡಾರು ತಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಶ್ರೀಯುತ ಕೊಟ್ಟ ಪಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾರಾವ್ ಅವರು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ದೊರೆಕಿಸಿಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕವೂ ಇತರ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಈ ಮಹನೀಯ ರಿಗೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮದ್ರಾಸಿನ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ನಾನು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.]

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ I

(i)

ಕಂ || ಶ್ರೀ ಗುರು ಗುಹೇಶ ಶರಣಂ |
ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿ ವಿರಹಿತಾಂತಃಕರಣಂ ||
ಯೋಗ ಮತಾಚರಣಂ ನಿಖಿ |
ಳಾಗಮ ನಿಪುಣಂ ಸನಾಮ ಸೀಮಂ ಚಾಮಂ ||

ಕಂ || ಶ್ರೀ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನ ದಿ |
ವ್ಯಾಗಮ ಲೀಲೆಯಲಿ ಸಂದ ಗತಿಗಳ ಮೊದಲೊಳ್ ||
ಕೈಗೆಯ್ದು ಸೂಚಿತಾರ್ಥದ |
ಭಾಗೆಯ ನಾ ನೊರೆವೆ ನಿಳಿಗೆ ವಸ್ತುಕದಿಂದಂ ||

ಮ || ವಿಸುತ ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನಲುಂ ಮೇಣ್ ಲಿಂಗ
ಲೀಲಾಬ್ಧಿಯೆಂ |
ದೇನಲುಂ ಭಾವಿಸುವಂದು ಲೀಲೆಯನಲುಂ ಬಲ್ಲರ್ಗೆ
ತತ್ತ್ವವಿಧ ||
ಸ್ವನಮೇಕಾರ್ಥತೆಯೆಂದು ಲಾಲಿಸಿ ಮಹೋತ್ಸಾಹಂಗಳಂ
ತಾಳ್ವು ಸ |
ಜ್ಞನಮೆಲ್ಲಂ ಸುಖಿಸುತ್ತಮಿರ್ಕೆ ಮೆಱಿವಾ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ
ತಾರಂಬರಂ ||

ಕಂ || ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಗೊಪ್ಪಂ |
ಶುಭವಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಗತಿಗಳಂತಾ ಗತಿಯೊಳ್ ||
ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆ ಗಗನ |
ಪ್ರಭೆ ಕಿಱು ಗನ್ನಡಿಯೊಳೆಸೆವ ತೆಱದಿಂದೆಸೆಗುಂ ||

ಕಂ॥ ಮೊದಲ ಗತಿಯೊಳ್ ಪುರಾತರ ।

ಪದ ಪದ್ಮ ಸ್ತುತಿ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತ್ಯ ದಿಶಾ ॥

ಸ್ವದ ದೇವತ ಭಾಷಾವಳಿ ।

ಮುದದಿಂ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯೊಳ್ ಪ್ರಕಟಿಸುಗುಂ ॥

(ii) ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣದ ಕಥೆ

1. ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬ ಗಣಾಧಿಪನು ಈಶ್ವರಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಸುರಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮೋಹದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಲು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಖಪಟ್ಟು ಬನ್ನಿರೆಂದು ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅದರಂತೆ ಅಲ್ಲಮನ ಅವತಾರವಾದಂತೆಯೂ ಹರೀಶ್ವರನು ಪ್ರ. ದೇ. ರಗಳೆ ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರ ಸಂಭಾಷಣೆ ಇಲ್ಲ.

2. ಈಶ್ವರಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದಂತೆ ಅಲ್ಲಮನೂ ಬರಲು ಈಶ್ವರನೆದ್ದು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಆತನು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತಿ ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ “ಈಗ ಬಂದವನಾರು? ನೀನು ಕೂಡ ಎದ್ದು ಮರ್ಯಾದೆಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಮನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅನಂತರ ಪಾರ್ವತಿ ಪೈಜೆಯನ್ನು ನುಡಿದಂತೆಯೂ ತೆ. ಪ್ರ. ಲೀ. ಗಳಲ್ಲಿದೆ.

3. ಈಶ್ವರಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು “ನಿನಗೆಯಾನು ಸರಿಯೆ, ಪರಮ ಸ್ವತಂತ್ರ” ಎಂದು ಹೊಗಳಲು “ನಿರ್ಮಾಯನಿರದೆಯಾಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತ ನಿನಗಧಿಕರಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಿರುದೆಂದು ಪೋದುದು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ತಾನು ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿಯೆಂದು ವಾದಿಸತೊಡಗಿದಳು. “ನಿನಗೆ ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬ ಬಿರುದೇಕೆ, ಎಲ್ಲರ ಗುಣಂಗಳಂ ಬಲ್ಲೆ. ತೋಜಿಂ ದರಿಲ್ಲಿಯೆ ತೋಟುವೆನು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿ ಹಂಗಿಸಲು, ನಿರ್ಮಾಯನು ತಾನು ಮಾಯಾವಶನಾಗುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಶಪಥಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪಾರ್ವತಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ವೋಹದ ಜೊಮ್ಮು ಉಂಟಾಯಿತು. ನಿರ್ಮಾಯನು “ಈಶತ್ವವನೆಯ್ವಿ ನೋಡುತಿರೆ” ಈಶ್ವರನು ನಕ್ಕು “ಕರದ ಮಾಯಾ ವಿಲಾಸದ ನೋಟ ನಿನಗಾಯ್ತು” ಆದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವನು ಎಂದು—ಮುಂತಾಗಿ ಶಿ. ಚಿಂ.ಯಲ್ಲಿದೆ.

4. ಈಶ್ವರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗುವುದು. ಈಶ್ವರನು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಸಕಾಮ ಎಂದು ಇರುವುದಾಗಿಯೂ, ನಾಮ ರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕಾಮ ವರ್ಜಿತರಾದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಆವರಿಸಿರುವೆನು; ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಕಾಮನು ಅಜೇಯನು. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞೋಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಾಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಯಾರು? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಈಶ್ವರನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲಮನು ಸಭೆಗೆ ಬಂದಂತೆಯೂ ಸಂ. ಪ್ರ. ಲೀ. ಯಲ್ಲಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕಥೆ ತೆ. ಪ್ರ. ಲೀ. ಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇದೆ.

5. ಈಶ್ವರನ ಸಭೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ಬರಲು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು “ಭ್ರಾಂತ ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಹಳ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೊಗಳುವರು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ—ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳಿವೆಯೆ? ಎಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳುವಳು. ಆತನು ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಭುವನ್ನು ತಾನೂ ಹೊಗಳುವನು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಭೃಂಗೀಶನ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದೆ; ಈಗಲೂ ಹೀಗೆ ಹೊಗಳುತ್ತೀಯೆ. ಈ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು. ಇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಳು. ಈಶ್ವರನು ರಂಭಾ ಶುಕರ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸೋಲಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸುವನು. ಆಕೆ ಕೇಳದೆ ಹಠಮಾಡುವಳು. ಆಗ ಈಶ್ವರನು ನಿನ್ನಂಶವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಭು ವಿನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹೂವಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವನು—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

6. ತಮಿಳು ಪ್ರ. ಲೀ. ಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರ. ಲೀ. ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಇದೆ.

7. ಈಶ್ವರನ ಸಭೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ಬರಲು ಚಂಡೇಶನು ಆತನನ್ನು “ಮಾಯಾ ಕೋಳಾಹಲ ಮಾಯಾ ಮದ ಮದನ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೊಗಳುವನು. ಆಗ ಮಾಯೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಆಡುವಳು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಪರ ಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳುವಳು. ಆಗ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಮನೇ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನಲು, ಮುಂದೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆದಂತೆ ಪ್ರ. ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

8. ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ಒಂದೇ ಕೈಯೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ತನಗೇಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಕೇಳಿದಳು. ಪ್ರಕೃತ್ಯಂತವಾದ್ದರಿಂದ ವಂದನಾರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದು ಭೃಂಗಿ ಉತ್ತರಕೊಡಲು, ಪಾರ್ವತಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವಳು. ಇವನನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು, ಇವನು ಮಾಯಾಧೀನನಾಗುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ—ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಈಶ್ವರನು ಒಪ್ಪಿ ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟ ಮೆಕೆನ್ನಿ ಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪ್ರ. ಲೀಲೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು ಭೈರವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯ ಕಥಾಸೂತ್ರರತ್ನಾಕರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(iii)

1. **ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕ.**—ಈಶ್ವರನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹದೇವಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರ. ದಲ್ಲಿದೆ. (ನಗರದ ಸೀಮೆ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯ ಹತ್ತಿರ ಉಡುಗಣೆ ಅಥವಾ ಉಡುತಡಿ ಎಂಬ ಊರು. ನಿ. ವಂ. ರ.)

ಮಹದೇವಿ ಎಂಬ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಖಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಗುಪ್ತಗಣನಾಥನನ್ನು ‘ಭವಿ’ ಎಂದು ಬೈದಂತೆಯೂ, ಆಗ ಪಾರ್ವತಿ—ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಭವಿಯೆಂದು ಬೈದಿರುತ್ತೀಯೆ. ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲವತರಿಸಿ ಭವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ಹೋಗು—ಎಂದು

ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಅದರಂತೆ ಮಹದೇವಿ ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕ ನಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತ ಶಿವಭಕ್ತೆಯರಿಗೆ ಜನಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹರೀಶ್ವರನ ಮ. ದೇ. ರ. ಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮ. ದೇ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಶಾಪ ವೃತ್ತಾಂತವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಲಗೆಕ್ಕೆ ಗುಪ್ತಗಣನಾಥನು ಬರಲು ಬಂದ ಕೆಲಸವೇನೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಂಶ ವಾದ ರುದ್ರಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಳು.

2. ಬಸವಣ್ಣನವರು.—ಪಾರ್ವತಿ ನಾಗಲಾಂಬೆಯಾಗಿ ಅವತರಿಸಲು ಹೋಗುವಾಗ “ವೃಷಭರಾಜನಂ ಕಳುಹು ನನ್ನೊಡನೆನ್ನಲು, ಸ್ಮರವೈರಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತೀಕೆ ಹಿಡಿದುದ ಬಿಡಳು” ಎಂದೆನುತ ವೃಷಭೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನಾಗಲಾಂಬೆಗೆ ತೋರಿಸೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿದೆ.

3. ಬಿಜ್ಜಳ.—ತ್ರಿದಂಡಿ ಎಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದಂತೆಯೂ, ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ನಂದೀಶ್ವರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಈಶ್ವರನು ತ್ರಿದಂಡಿಯಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನಾಗುವಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆಯೂ ಪ್ರ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಅನಿಮಿಷಯ್ಯನಿಗೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಎರಹಿತ ನಾಗಿ ಬಂದ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಕೈಲಾಸದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ತಡೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿಯಾದ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ತಡೆದಿರಿ? ಎಂದು ಕೋಪಗೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳ ಕರ್ನಿಡೇವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆಯೂ ಸಿಂ. ರಾ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

4. ಸಿದ್ಧರಾಮ.—ಈಶ್ವರನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರು ಭೃಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕರು. ಆಗ ಭೃಂಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯದಂಪತಿಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿರೆಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ

ಗಂಧರ್ವರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ವಿಶಾಪವನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಜನಿಸುವನು, ಆಗ ವಿಶಾಪವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡಲು ತನ್ನ ನಿಜರೂಪು ಅವರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಕಳುಹಿದನು.

ಈ ಗಂಧರ್ವರೇ ಮುದ್ದವ್ವ ಮುದ್ದುಗೌಡರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಮುದುಕರಾದ ತರುವಾಯ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಅವರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

[ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಜನನವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಚಾಮುಂಡೇವಿಗೂ, ಮುದ್ದುಗೌಡ ಮುದ್ದವ್ವೆಯರಿಗೂ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸಿ. ರಾ. ಪು., ರೇ. ಸಿ. ರ., ರೇ. ಸಿ. ಪು., ರೇ. ಸಾಂ., ಪಾ. ಸೋ. ಪು. ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಿರಸಿ ಗುರುಶಾಂತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿರುವ ರೇಣುಕ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೇಣುಕ ವಿಜಯ-ಸಿದ್ಧನಾಥ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ರಚಿತವಾದದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಶಾನ್ಯ ಶಿವಗುರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರೇಣುಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹರಿಶ್ಚರನು ರೇವಣಸಿದ್ಧ ರಗಳೆಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆಯೂ ಅವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ತಾನು ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಂತೆಯೂ ಬೊಮ್ಮರಸನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಸಲೆ ರೇವಣಾರ್ಕನು ಶಿವಾಧಿಕ್ಯಮಣಿ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಶಾನ ಗುರು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಚಾರಿತ್ರ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಕವಿ. ಚ. II, ಪುಟ 366). ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಭಾಗವಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಈ ರೇಣುಕ ಚರಿತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ)]

(iv) ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ

1. ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನು ಕೌಶಿಕನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳೆಂದೂ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರಂತೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರು ಕೆಲಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ

ಶೆಂದೂ, ಮೂರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೌಶಿಕನು ಮಾಡಿದನೇಲಿ ಆಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಂತೆಯೂ ಹರೀಶ್ವರನು ಮ. ದೇ. ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮದುವೆಯ ವರ್ಣನೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಲ ೧೧ನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯವರೆಗೆ ಇದೆ.

2. ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕ ಕೌಶಿಕನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಕೆಂಚ ವೀರಣ್ಣೊಡೆಯಾದಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. (K. A. 105, ಮೈ. ಓ. ಲೈ. ಪುಟ ೧೯೨ ಹಿಂಭಾಗ.)

3. ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮ. ದೇ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮದುವೆಯ ವರ್ಣನೆ ೨೩ನೆಯ ಸ್ಥಲದ ಪೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಕೌಶಿಕನು ಮೂರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನೇಲಿ ಆಕೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಳು.

4. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5. ಜ. ಬ. ಪುರಾಣ, ಪಾ. ಸೋ. ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

6. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು,—

“ಶಿವಸಿಷ್ಠಾಂ ಗರಿಷ್ಠಾಂ ತಾಂ ಸಕಲಜ್ಞಾಂ ನಿಜಾತ್ಮಜಾಂ |

ವಿಜ್ಞಾಯ ಪಿತೌ ತೂಷ್ಣೀಂ ಬಭೂವತುರಸಿಂದಿತೌ ||”

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಟೀಕಾಕಾರನು ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಳೂ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಪರಳೂ ಆದುದರಿಂದ ಅಸಿಂದಿತವಾದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಯುತ ಬಿಳಿಅಂಗಡಿಯವರೂ ಗದ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರ. ಲೀ. ಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

7. ಅಮರಾರ್ಯ ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಭುವಿಜಯ ಚರಿತ್ರೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:—ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗೆಂದು ದೊರೆಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು

ಒಪ್ಪದೇ ಹೋಗುವನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಹೋಗಲು, ಆಕೆ “ಎಹೈಹಿ ಆಗ್ನೇ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಸುಡುವಳು. (ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೆಲ್ಲಿರುವುದೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು.)

(v) ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಅಜಗಣ್ಣರ ವೃತ್ತಾಂತ

ಅಜಗಣ್ಣನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ. ಹುತ್ತದಿಂದ ನಾಗರಹಾವೊಂದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ, ತರುವಾಯ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಹೊರಟುಹೋದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೆಡೆಯ ರತ್ನದಂತೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸುಂಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂದು ವೀ. ಮ. ಪು. ೭ನೆಯ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಜಗಣ್ಣನು ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ಜೊತೆಯ ಬಾಲಕರು “ಅಜಗಣ್ಣ! ನಿನ್ನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಡು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತೆಯೂ, ಆ ಬಾಲಕರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಅದನ್ನು ಸುಂಗಿಬಿಟ್ಟಂತೆಯೂ ಶೂ. ಸಂ. (K. A. 105) ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಜಗಣ್ಣನಿಗೆ ಯೌವನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಸೋದರಮಾವನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿದನು. ಅಳಿಯನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಅಜಗಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ನಿನ್ನ ಐಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆಯೆಂತು. ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಅಜಗಣ್ಣನು—ನೀನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೊಸರು. ಕಲ್ಲಾದಾಗ ನಾನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿ—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಅಜಗಣ್ಣನು ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ತಿಳಿಯದೆ ತಿವಭಕ್ತನಲ್ಲದವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದೆನಲ್ಲ ಎಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಜಗಣ್ಣನು ಹುಚ್ಚನೆಂದು ಮನೆಯವರು ತಿಳಿದು ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಗೋಧಿಯ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಲೆ ಬಾಗಿಲುವಾಡಕ್ಕೆ ತಗುಲಲು ಒಡನೆಯೆ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅಜಗಣ್ಣನು ಐಕ್ಯನಾದನು. ಆತನು ಹೇಳಿದ ಕುರುಹಿಂದ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುವಳು. ಈ ಕಥೆ ಖಂಡವಾಗಿಯೋ ಅಖಂಡವಾಗಿಯೋ ಪ್ರ. ದೇ. ಪದ, ಪ್ರ. ದೇ. ನ. ತಾ., ಗು. ರಾ. ಚಾ., ಪಾ. ಸೋ. ಪು. ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗು. ರಾ. ಚಾ. ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ: “ನಾರಿ ನೀಸುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ನಿರಿ ಕಳೆದವುದು, ತೋರ ಮುಡಿಗಟ್ಟು ಬಿಚ್ಚುವುದು, ಕಡೆವುರ್ತಿರ್ಪ ಮೊಸರು ತಾಂ ಕಲ್ಲವುದು.”

(vi) ಪ್ರಭು ಬಯಲಾದ ಸ್ಥಳ

1. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕದಳೀವನದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದಂತೆ ಪ್ರ. ರ., ಸಿ. ಪು., ಮ. ದೇ. ಪು., ಶೂ. ಸಂ. ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

2. ಈ ಬಯಲಾದ ಸ್ಥಳವು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಕ್ಕೆ ಪಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಏರತ್ತಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭು ದೇವರ ಗದ್ದುಗೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಜನರು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆಂದೂ ಮೈಸೂರು ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಸಂಪುಟ ೫, ಪುಟ ೧೨೮೩ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

3. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗೆಜೆಟಿಯರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು ತಾಳಗುಂದದಲ್ಲಿ ಏರತ್ತಮಠವೊಂದಿರುವುದೆಂದೂ, ಪ್ರಭುದೇವರು ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಗದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದರೆಂದೂ, ಅವರ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿರುವುದೆಂದೂ ಜನರು ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಸಂಪುಟ ೫, ಪುಟ ೧೩೪೫ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

4. ಸಾಂಗಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತೇರದಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ಗದ್ದುಗೆ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅದೇ ಆತನ ಐಕ್ಯದ ಸ್ಥಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಶ್ರೀಯುತ ಧಾರ್ವಾಡದ ಬಿ. ಎಂ. ಪುರಾಣೀಕರು ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುದೇವರ

ಸ್ತೋತ್ರ ಸಂಗ್ರಹದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ನಿರಂಜನ ವಂಶ ರತ್ನಾಕರದ ಆಧಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

[ಆದರೆ ಇವರು ನಿ. ಮಂ. ರ. ದಿಂದ ಆಧಾರವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಭಾಗವು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಬಸವ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಈ ಬಸವ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂಲ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಂದ ೧೨ನೆಯ ಪಟ್ಟದವರೆಂದು ನಿ. ಮಂ. ರ. ಪುಟ ೨೦ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಸವಪ್ರಭು ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಚಾಮರ ಸಾದಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗ್ರಂಥ ಪರಿಶೀಲನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅದೇ ನಿ. ಮಂ. ರ. ದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವಿಚಾರವಾಗಿ (ಪುಟಗಳು ೪-೫) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ: “ಆಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ . . . ಕದಳಿಯ ಬನಮೊಳಗಿರುವ ಮಠದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ನಾಮ ಸುವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯಮಿ ಸೋಮವಾರ ಉದಯ ೨೫ ಗಂಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ಗ ಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾದರು. ಇವರು ಬಯಲಾದ ಮಗವು ಶ್ರೀಶೈಲ ಕದಳೀಬನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಪಾತಾಳ ಗಂಗೆಯ ತಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನೋಡಿದರೆ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಹೋದರೆ ದಾರಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಎಂಟನೆಯ ಪಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆ ನಿ. ಮಂ. ರ. ಪುಟ ೧೯ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ೧೨ನೆಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ತೇರದಾಳದಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದ ಬಸವಪ್ರಭು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂಲ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಆಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.]

ಪರಿಶಿಷ್ಟ II

ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆ

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ವಿವಿಧ ಶರಣ ಹೃತ್ಕಮ |
ಳಾವಾಸಂ ಸಕಳ ದೇವ ಸೇವ್ಯಂ ಮೆಱಿದಂ ||
ನೀಲ ಗ್ರೀವಂ ಅಲ್ಲಮ |
ದೇವನನೊಲವಿದೆ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ||

ಶ್ರೀಗಣ ನಿಕಾಯದಿಂದೊಪ್ಪೆ ಕೈಲಾಸದೊಳ್
ಭೋಗ ನಿಧಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನೊಪ್ಪದೊಳ್
ಹರುಷದಿಂದೊಲಗಂ ಗೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರೆ ಬಂದು
ಶರಣರೊಳಗೊರ್ಬ ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬಂ ಸಂದು
ಸುರ ಸತಿಯರೊಳಗೊರ್ಬಂ ನೋಡಲಳುಪಿದೆ
ಹರನವರನೀಕ್ಷೆ ಸುತ್ತಂ ದಯಾಪರದಿದೆ
ನೀವಿವರುಂ ಪೋಗಿ ವಸುಮತಿಯೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿ
ಕಾವಂಗಿ ವಶವಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಖಮಂ ಮುಟ್ಟಿ
ಹರುಷದಿಂದಿರ್ಬರುಂ ಬಪ್ಪದೆಂದೊಸೆದಿತ್ತ
ಹರನ ಬೆಸದಿಂದಿರ್ಬರುಂ ನಲಿದು ಬರಲಿತ್ತ

ನರ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ತೊಡವಿದೆಂದೆನಿಸ
ಶರಣ ಸಂಕುಳಕೆ ಚೇತೋತ್ಸಾಹವೆಂದೆನಿಸ
ಸೂತ್ರಿಸಿದ ಹೊಸ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯ ವೀಧಿಗಳೆಸೆವ
ನೇತ್ರ ತ್ರಯನ ಚಾರು ಭವನದಿಂದಂ ಮೆಱಿಸೆವ
ಹರನ ಪ್ರಸಾದ ಪಾದೋದಕದೊಳೇ ಬಾಳ್ವ
ಪುರ ಹರನ ಕರುಣದಿಂದಂ ಸಂಪದವನಾಳ್ವ
ಶಿವನ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಸಫಲವೆಂದೆನಿಸ
ಭವನೊಲಿದು ನೆಲಸಿಪ್ಪ ಸೆಜ್ಜೆ ತಾನೆಂದೆನಿಸ

ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯೆನಿಪ್ಪ ಪುರವರಂ ರಂಜಿಪುದು
 ಪಲ್ಲವಿಪ ಶರಣ ಸಂಕುಳದಿಂ ವಿರಾಜಿಪುದು
 ಅಲ್ಲಿರ್ಪ ನಾಗ ವಾಸಕ್ಕೆಯಧಿ ಪತಿಯಪ್ಪ
 ಸಲ್ಲಲಿತ ನಾಯಕನ ಸತಿಯ ಬಸುಪಿರೊಳು ಬಪ್ಪ
 ನೆವದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಯನಿದ್ದನಾ ಬಸುಪಿರೊಳಗೆ

ನವ ಯೌವನೆಯ ಗರ್ಭದೊಳಗುದಿಸಿ ತೊಳ ತೊಳಗೆ
 ಹೊಲಿಗೆ ಸಾಪಿರಿದುದವಯವಂ ಗರ್ಭ ಚಿಹ್ನಮಂ
 ತುಲುಗಿದುದು ಲಾವಣ್ಯವೊಪ್ಪವಿದಿದಂಗಳಮಂ
 ನಡೆ ಮೆಲುಪಿನೊಳ ನೆರೆಯೆ ತೊಡೆ ಧಾಳದೊಳ ವೊರೆಯೆ
 ನಡು ಬಟ್ಟನಾಗಿ ನಿಲೆ ಕುಡಿ ಕಪ್ಪನಾಳೆ ಮೊಲೆ
 ಪೊಕ್ಕುಳುಣ್ಣುತ್ತಮಿರೆ ಮಿಕ್ಕು ಕೀಳ್ನೊಡೆಯಲರೆ
 ಅಕ್ಕಜಂ ಕೊರ್ವ ಜಘನಂ ನಡೆಯ ಬೀಗುತಿರೆ
 ತ್ರಿವಳಿ ಬಸುಪಿಂ ಪಾಪಿ ಪೊಸ ಬಾಸೆ ಮೆಯ್ದೊಲಿ
 ಅವಯವಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಬಾಹು ಯುಗ ದಳವೇಪಿ
 ಮೊಗವಲರ್ದು ಬೆಳ್ಳಾಗೆ ಮಿಗೆ ಮಾತು ತೆಳ್ಳಾಗೆ
 ಬಗಸೆ ಗಣ್ ಬಿಳುಪಾಗೆ ಕದವು ಮಿಗೆ ನಯವಾಗೆ
 ನವ ಮಾಸವಾದುದಾಕೆಗೆ ಚೆಲುವು ಮಿಗಿಲಾಗೆ
 ನವ ಕುಮಾರಕನುದಯವಾಗಲುದ್ಯತನಾಗೆ
 ಅನುವಾಗೆ ಶುಭ ದಿನ ಮುಹೂರ್ತಂಗಳೈತಂದು
 ಜನಿಯಿಸುವ ಸಮಯಮಂ ಪಾರುತ್ತಮಿರಲಂದು
 ವಾಸವ ದಿಶಾಂತರದೊಳರ್ಕನುದಯಿಸುವಂತೆ
 ಭಾಸುರದ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳಿಂದು ಜನಿಯಿಸುವಂತೆ
 ವಸುಧೆಯೊಳು ಸುರ ಕುಜದ ಸಸಿ ಪುಟ್ಟುವಂದದಿಂ
 ಶಿಶುವೆನಿಸಿ ಪುಟ್ಟಿದಂ ನಿರ್ಮಾಯನೊಪ್ಪದಿಂ
 ಆಗಳನುರಾಗದಿಂದುಮೆ ಶಿವರ್ ಪರಸುತಿರೆ
 ನಾಗ ವಾಸಾಧಿಪತಿಯಕ್ಕಪಿಂ ನಲಿಯುತಿರೆ
 ಮಂಗಳವೆ ರೂಪು ಗೊಂಡಂದದಿಂ ಶಿಶು ಮೆಲೆಯೆ

ಲಿಂಗದಂಭ್ರಿಯೊಳೆ ನೋಟಂ ಮುಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣೆ ಜಿಪಿಯೆ
 ಅಭವ ರೂಪಿಂಗಿಸೆಯೆ ಜಾತ ಕರ್ಮಂ ಮಾಡೆ
 ಶುಭ ಲಗ್ನವೆಂದಾ ಮುಹೂರ್ತಿಕರ್ ಕೊಂಡಾಡೆ
 ಗೊಗ್ಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದದ ಬಿಣ್ಣೆಯಂ ತಂದು
 ಹಿಗ್ಗುತ್ತಲಿಕ್ಕಿದರ್ ಜನನಿ ಜನಕರದಂದು
 ನಾಮಕರಣಂ ಜಗಕ್ಕಲ್ಲಯ್ಯನೆಂದಾಗೆ
 ಭೂಮಿಗದು ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬ ಪೆಸರಂತಾಗೆ
 ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ ಕೈಗಳೊಳ್ ಹೃತ್ಕಮಲದೊಳ್ ಬೆಳೆದು
 ದಟ್ಟಡಿ ಯಿಡುತ್ತೆ ಪರಿದಾಡುತ್ತೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು
 ಬೆಳೆದನಾತಂ ಶಿವ ಪದಕ್ಕೆ ಪೊಸ ತೊಡವೆನಿಸಿ
 ಬೆಳೆದನಾತಂ ಭಕ್ತಿ ವಾರಿಧಿಗೆ ಎಧುವೆನಿಸಿ

ಇಂತು ಬೆಳೆಯಲು ಬೆಳೆದುದಾತನೊಡನೆಯೆ ಎದ್ದೊ
 ಸಂತತಂ ಸೊಗಯಿಪ ಮೃದಂಗದ ಮಹಾ ಎದ್ದೊ
 ಆ ಎದ್ದೊಯೊಡನೆ ಜವ್ವನವೆಸದು ಬೆಳೆವುತಿರೆ
 ಕಾವಂಗೆ ಸಿಂಗರದ ಹುರುಡು ಹುಟ್ಟುತ್ತಮಿರೆ
 ಸನೆಗಣೆಯ ಬಿಲ್ಲ ಹಂಗಿಲ್ಲದಂಗಳನೆನಿಪ
 ಪನಿತೆಯರ ಮನವನಿಕ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಳನಿವನನಿಪ
 ಹರೆಯದೊಳ್ಗಿರಿಜೇಶನಂ ಕೇಳಿಸಲ್ಕೆಂದು
 ಹರುಷದಿಂ ಗೊಗ್ಗೇಶ್ವರಾಲಯಕ್ಕೆ ತಂದು
 ಒಡನೆಯೆ ಮೃದಂಗಮುಮನಿತ್ತರದೊಳಂ ನಿಲಿಸಿ
 ನಡುವೆ ಸಿಂಗರಿಸಿ ರಂಗಂ ಬೊಕ್ಕು ಮೇಳೈಸಿ
 ಅತಿ ರಸಾಮೃತ ಕಾಂತಿ ಯುತ ಸುಖಾಸ್ವದಮೆಂಬ
 ನುತಗತಿ ಸವೀನಗತಿ ಸರಸಗತಿಯೆಂಬ
 ನುಣ್ಗತಿ ಸುಗಂಭೀರಗತಿ ಸಾಂದ್ರಗತಿಯೆಂಬ
 ಜಾಣ್ಗತಿ ಮಧುರಗತಿ ಮನೋಹರಗತಿಗಳೆಂಬ
 ಸುಗತಿ ಸರ್ವಂಗೆ ಕರ್ಣಾಭರಣಮಾಗುತಿರೆ
 ಒಗೆಗೆ ಪರಮಾನಂದ ರಸದ ತೆರೆಯಾಗುತಿರೆ

ನಂದಿ ಮಾಕಾಳರಂ ಮಜಿವುತಿರೆ ಶಂಕರಂ
ಸಂದ ಮುರಜದ ಗತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚು ತಿರಲೀಶ್ವರಂ

ಇಂತು ಕೇಳಿಸುತಮಿರಲ್ಲಮಂ ನಲಿದಿತ್ತು
ಕಂತು ಹರ ವರದಿಂದ ಸುರ ಕಾಂತೆಯಂದಿತ್ತು
ಆ ಪುರದ ಧನದತ್ತನಬಲೆಯುದರದಿ ಪುಟ್ಟಿ
ರೂಪಿನೊಳು ರತಿ ಸರಸ್ವತಿಗುಪ್ಪರಂ ಗಟ್ಟಿ
ಪೆಸರೆಸೆವ ಕಾಮಲತೆಯೆಂದೆಂಬ ನಾಮದಿಂ
ದೊಸೆದು ಸೌಭಾಗ್ಯಲತೆ ಕುಡಿಯಿಡಲ್ ಪ್ರೇಮದಿಂ
ಶಶಿ ಕಿರಣದಂತೆ ಬೆಳೆದಳ್ ಬೆಳೆದಳಮ್ಮಮ್ಮ
ಕುಸುಮ ಶರದಂತೆ ನೆಲೆದಿಡಳ್ ನೆಲೆದಿಡಳಮ್ಮಮ್ಮ
ರತಿ ಗತಿಯ ರಂಭೆ ಗಿಂಭೆಯ ಮಾತು ಬೇಡಿಲ್ಲಿ
ಮತಿ ಗತಿಗೆ ಮೊಗಳ್ವ ಗಿಗ್ಗಾಸ್ಸೆಗಳ್ ಪುಗವಲ್ಲಿ
ಈ ತೆಲಿದೊಳಿಸೆವ ಸೊಬಗಿನ ರೂಪನೊಳ ಕೊಂಡು
ಭೂತೇಶ ವಂದನೆಗೆ ನೇಮವಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಮದನ ಶರವಿಕ್ಕು ಧನುವಿದೆ ಪೊಳಿ ಮಡುವಂತೆ
ಪದೆದು ಸುವಿಟರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಪೊಳಿ ಮಡುವಂತೆ
ತಿವನ ಭವನಕ್ಕೆ ಪೊಳಿ ಮಟ್ಟಳಾ ಕಾಮಲತೆ
ಭವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜಿಸುವ ಲಾವಣ್ಯಲತೆ
ಇಕ್ಕೊಲದೊಳಬಲೆಯರ ಮುಸುಕು ಮಸಗುತ್ತಲಿರೆ
ಪಕ್ಕದೊಳ್ ನಡೆವ ಸತಿಯರು ಸಂದಣಿಸುತಮಿರೆ
ಮುಸುಕಿನೊಳು ಸಿಲುಕಿ ನಿಲುವ[ರ್ ಭ್ರಮಿಸಿಯ]ಲ್ಲಲ್ಲಿ
ನಸು ನೋಟದೊಳ್ ಸೋಲ್ವ ನಸ ಯುವರ್ ಕೆಲರಲ್ಲಿ
ನೇವುರದ ನುಣ್ಣಿನಿಯೊಳೆಳವುತಿರ್ಪರ್ ಕೆಲರು
ಭಾವಕದ ನಡೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿಲುವರ್ ಕೆಲರು

ಇಂತು ವಿಟರಂ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುತ್ತೆ ನಡೆತಂದು
ಸಂತಸಂ ಮಿಗೆ ಶಂಭುವಿನ ನಿಳಯಕೆಯ್ದಂದು

ಒಳ ಪೊಕ್ಕು ಶಿವ ಲಿಂಗವಂ ದರುಶನಂ ಮಾಡಿ
 ಬಳಸಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಪೊಡಮಡುತಕ್ಕಾಱಿಂ ನೋಡಿ
 ತಿರುಗಿ ಬರುತಿರಲಮಮ ರಂಗ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
 ಹರವರಿಯ ಮುರಜ ಗತಿಗಳು ಪೊಣ್ಣುತಿರಲಲ್ಲಿ
 ಪಾದರಿಯ ಪೂದುಱುಂಬಿನ ಪೊಸಬನೊಪ್ಪಿದಂ
 ಕೇದಗೆಯ ಮಿಸುಪೆಸಳ ಕಿಱು ಮಿಂಡನೊಪ್ಪಿದಂ
 ಕತ್ತುರಿಯ ತಿಲಕದ ಕುಮಾರನಿಂತೊಪ್ಪಿದಂ
 ಮುತ್ತಿನೇಕಾವಳಿಯ ಮುಗ್ಧನಿಂತೊಪ್ಪಿದಂ
 ಹೊಳೆವ ಬೆಳತಿಗೆ ಗಣ್ಣಳೆಳೆಯನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲು
 ತೊಳಪ ಕರ್ಣಾಭರಣದರಸನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲು
 ಸವಿ ಗೊಡುವ ಸುಗತಿಗಳ ಸೊಬಗನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲು
 ಭವನನೋಲೈಸುತಂ ಹರುಷದಿಂದಿರುತಿರಲು
 ನಿಂದಂತೆ ನಿಂದಳಲ್ಲಮನ ನಿಲವಂ ಕಂಡು
 ಸಂದಳಾ ಪೊಸ ರೂಪು ರೇಖೆಗೆ ಮನಂ ಗೊಂಡು
 ನೋಡುತಿರೆ ಬಾರಿಸುತ ಕೆಲ ಬಲಕೆ ಸಾರುತ್ತೆ
 ನೋಡಿ ಭೋಂಕೆನಲ್ಲಮಂ ತಿರುಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ
 ಹರ ಹರ ಮಱಿದನಲ್ಲಿ ಸುಗತಿಯಂ ಮುರಜಮಂ
 ಹರ ಹರ ಮಱಿದನಲ್ಲಿ ಶಿವನುಮಂ ತನ್ನಮಂ
 ಕಂಟಕಿತವಾದವೆರಡುಂ ದೃಷ್ಟಿ ಮೈದೋಱಿ
 ಗಂಟೆಕ್ಕಿದವು ನೋಟವೆಯ್ದೆ ಕಾಮಂ ಮೀಱಿ
 ಇಕ್ಕಿದೆರಡುಂ ಕೈಗಳಿಕ್ಕಿದಂದದೊಳಿರಲು
 ಪಕ್ಕವಣಿಗರ ಮೇಲೆ ಜೋಲ್ದು ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಲಲು
 ಸಡಲಿಸಿದರೊಯ್ಯನೆ ಮೃದಂಗಮುಮನತ್ತಿತ್ತ
 ಒಡ ಗೊಂಡು ಹೋಗಲುದೋಗಮನರಾಗುತ್ತ
 ಇರೆ ಕಾಮಲತೆಯ ಸತಿಯರು ನಡ ನಡಂ ನಡುಗಿ
 ಪರಿ ಬೇಱಿ. ಕೊಂಡೊಯ್ಯ ಬಾರದೆನುತಂ ಕೊರಗಿ
 ತೆಗೆಯ ಬಾರದು ಬಾರದೆಲೆಲೆ ಹರಣದ ಹಱಿವು
 ಬಗೆಗಗೋಚರವಿಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳದೆಲೆ ನಿಮ್ಮಱಿವು

ಕೊಂಡು ನಡೆಯಿರ್ಬರುಮನೆಮ್ಮ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆಗೆ
 ಕಂಡೆವಿಲ್ಲಿಂತಪ್ಪ ನೇಹಮಂ ಪೊಸತೆಮಗೆ
 ಎಸುತ ಸಜ್ಜವಳಿ ಜಂತ್ರಂಗಳಂ ತಪ್ಪಂತೆ
 ತನ ತನಗೆ ಬೆಲಿಗಾಗಿ ಗುಬು ಗುಬುಗೊಳುತ್ತಂತೆ
 ಸಂದಣಿಸಿ ಕಾಮಲತೆಯರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕು
 ತಂದು ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮನೆಗೆ ಕೌತುಕಂ ಕೈ ಮಿಕ್ಕು
 ಸಿರಿ ಮಂಚದೊಳಗಿರ್ವರುಮನೊಲಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
 ಬಿರಗಿಸಿದಾ ಮಾನಿಸಿಯರೊಯ್ಯನೋಸರಿಸಿ

*

*

*

ಕಡೆ ವೊದಲ ನಡುವಿಲ್ಲದೆಳ್ಳರದ ಕಾಮಿಗಳು
 ತಡವು ತವಕದೊಳದ್ದ ನವ ನವ ಪ್ರೇಮಿಗಳು

*

*

*

ಮುಟ್ಟಿದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕುರುಳಂ ಬಿರಳನೀವುತಂ
 ಕಟ್ಟಕ್ಕುಲೊಂದುರವ ಮುಡಹುಮುಮನೀವುತಂ
 ತನು ಧನಂ ಮನಮುಮಂ ಕಾಮಲತೆಗೀವುತಂ
 ನೆನೆದುದಂ ನೋಡಿತಂ ಕಾಮಲತೆಗೀವುತಂ

ಇಂತು ಪಲವುಂ ಕಾಲ ತೊಲಗದಲುಗದೆ ಇರ್ದು
 ಕಂತು ಮದ ಹರಣನಿತ್ತಾಜ್ಞೆ ಹತ್ತಿರೆ ಸಾರ್ದು
 ಕಾಮಲತೆಯಂ ಬಂದು ಹತ್ತಿತು ಮಹಾ ಜ್ವರಂ
 ಸೋಮ ಕಳೆಯಂ ರಾಹು ಮುತ್ತುವಂತಿರೆ ಕರಂ
 ಜ್ವರದ ಪರಿತಾಪದಿಂದವಯವಂ ನೀಳುತುಂ
 ತರುಣಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೇಳುತುಂ ಬೀಳುತುಂ
 ಈ ವಸುಧೆಯೊಳಗಣ ಸುಖಂ ತನಗೆ ಸಾಕೆಂದು
 ದೇವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆದಳು ಕಾಮಲತೆಯಂದು
 ಆಗಲಾ ಜನನಿ ಜನಕರ ಮೊಲೆಯಿಡುತ್ತಿರಲು
 ಸಾಗಿಪ ಸಖೀ ಜನಂ ಹರಣಗಳೆವುತ್ತಿರಲು
 ಸಂದ ಬಾಂಧವ ಕುಳಂ ಮಲಗಿ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ್ತಿರಲು

ನಿಂದವರ್ ನೆರೆದವರ್ ಕಣ್ಣಿನಿರಿಡುತಿರಲು
 ಆ ರಣರಣಕದೊಳ್ಳಮನನೇನೆಂದವೆಂ
 ಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವವಜಿತನನೇನನೆಂದವೆಂ
 ಬರೆದಂತೆ ಕಂಡರಿಸಿದಂತೆ ಕರುವಿಟ್ಟಂತೆ
 ಮರುಳಂತೆ ಮಜಿದಿದರಂತೆ ಮರವಟ್ಟಂತೆ
 ಉರವಣಿಯ ದುಃಖವೊಳಗೇಜಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತುಂ
 ಪರಿ ಪರಿಯ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದುರಿದು ಬೇವುತುಂ
 ಇದ್ದಲ್ಲಮನನೆಲ್ಲರೆಂತಕ್ಕೆ ಸಂತೈಸಿ
 ಸಾರ್ದು ಕೈಗೊಟ್ಟು ಮಿಗೆ ನಲೈಯಿಂ ಬೋಳೈಸಿ
 ತಂದರಾತನನವನ ಜನನಿ ಪಿತರಿದ್ದೆಡೆಗೆ
 ಕಂದನಿರವಂ ಕಂಡವರ್ ಮಜುಗಿ ಬೆಜಿಗಾಗೆ
 ನಿಂದಲ್ಲಮಯ್ಯನೊಳಗೊಳಗೆ ಬಳ್ಳುಳಲುತುಂ
 ಸಂದ ನೇಹದ ಸದ್ಗುಣಂಗಳಂ ನೆನವುತುಂ
 ಕಾಮಲತೆಯತ್ತ ಮನಮುಂ ಸುತ್ತಲಲ್ಲಮಂ
 ಕಾಮಲತೆ ಕಾಮಲತೆ ಎಂದೆನುತಲ್ಲಮಂ
 ಮಜುಗಿ ಮನವುಕ್ಕಿ ಖೇದಂಗಳೆಂ ಪರಿತಂದು
 ಪುರದ ಹೊಜಿಗಣ ಕಣಿಗಿಲೆಯ ತೋಟಕಯ್ಯಂದು

ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಚಿಂತೆಯೊಳಗಾಳುತುಂ ಮುಳುಗುತುಂ
 ತಳ್ಳಂಕದಿಂದೆ ನೆಲನಂ ನೋಡಿ ಸುಯ್ಯುತುಂ
 ತಲೆವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನೀರ್ಗಜಿಯೆ ಚಿಂತಿಸುತಂದು
 ನೆಲನಂ ಬರೆಯೆ ಬರೆನ ಹೆಜ್ಜೆಯೊಳಗಂತೊಂದು
 ಮಿಸು ಮಿನುಗಿ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆದು ನಸು ವೆಳಗು ತೋರುತುಂ
 ತನಗೆ ಕೌತುಕವೇಜಿ ಧಳ ಧಳಿಸಿ ಎರಾಳುತುಂ
 ಹರ ಹರ ಶಿವಜ್ಞಾನದಂಕುರಂ ತೋರ್ಪಂತೆ
 ಪರಮ ಮುಕ್ತ್ಯಂಗನೆಯ ಕುಚದ ಕುಡಿ ತೋರ್ಪಂತೆ
 ಹೊನ್ನ ಕಳಶಂ ತೋಜಿಲತಿ ಕೌತುಕಂ ಬಟ್ಟು
 ತನ್ನಲಾರ್ಪನಿತನಗೆ ದಗೆಯಲಾಜಿದೆ ಬಿಟ್ಟು

ಪರಿದು ಬಂದಾ ಊರ ನೃಪತಿಗಲುಪಲು ಕೇಳ್ದು
 ತ್ವರಿತದಿಂದಿದು ಚಿತ್ರವಿದು ಚಿತ್ರವೆನುತೆದ್ದು
 ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಬೆನ್ನೆ ವಾಯ್ದು ನಡೆ ತರುತಿರಲು
 ಪಟ್ಟಣದ ಹೊಲಿ ಪೊಳಲಿನೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಬರುತಿರಲು
 ಕಳಶವಿದ್ದಾ ಸೀಮೆಗೆಯ್ದಿ ಬರುತಿರೆ ಗಜಂ
 ಚಲಿಸದಡಿಯಿಡದಂಕುಶದಿನೊತ್ತಿ ಭೂ ಭುಜಂ
 ಇದು ಚೋದ್ಯವೆಂದು ಗಜದಿಂದಿಳಿದು ನಡೆತಂದು
 ಸದಮಳನೆನಿಪ್ಪಲ್ಲಮನ ಕೈವಿಡಿದು ಬಂದು
 ಕಂಡಿದ್ದು ತವೆನುತೆ ಪರಿಜನಕೆ ಕೈವೀಸೆ
 ಕಂಡುದೆಲ್ಲಗೆಯ ತೊಡಗಿತು ಮಣ್ಣು ಹೊಲಿಸೂಸೆ
 ಕೋಟಿ ಗುದ್ದಲಿಗಳಿಕ್ಕಿದವು ಕೆಲ ಬಲದಲ್ಲಿ
 ನೋಟಕಚ್ಚು ರಿಯೆನಲ್ಕುಗೆಯ ತೊಡಗಿದರಲ್ಲಿ
 ಕಳಶ ಕೆಳಗಣ ಸಿಂಹ ಸೂತ್ರಕಂ ಮಂಟಪದ
 ವಳಯದಿರ್ಕೆಲದ ವೃಷಭಾಂಕಿತ ಶಿವಾಲಯದ
 ತುದಿ ಮೊದಲ್ ಕಾಣ ಬರೆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಸಿದರು
 ಮುದದಿಂದ ನೃಪತಿ ಸಂತಸ ಒಡಲ್ ತೀರ್ಚಿದರು
 ಆಗಳರಸಂ ಹರುಷದಿಂದೊಲಿದು ಬಲವಂದು
 ರಾಗದಿಂ ದೇವಾಲಯದ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದು
 ಕದವಂ ತೆಪ್ಪಿದು ನೋಡಲಾರ್ಪ ಧೀರರುಮುಂಟೆ
 ಹೆದಲಿದಿಡಲೊಳಗನಾರಯ್ಯಲಾರ್ಪವರುಂಟೆ
 ಎನಲೊರ್ವರುಂ ನುಡಿಯದುಸುರದಿದ್ದು ಕಂಡು
 ಮನದೊಳ್ಲಮನತಿ ವಿರಕ್ತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು
 ಬೆರಳಿಲ್ಲ ಕಿವಿಯಿಲ್ಲ ಮುಡಹು ಮುಂದಲೆಯಿಲ್ಲ
 ಉರವಿಲ್ಲ ಮೂಗಿಲ್ಲ ಸತಿ ಕಾಮಲತೆಯಿಲ್ಲ
 ಇನ್ನೇಕೆ ದೇಹದಭಿಲಾಷೆ ಚಿಃ ತೆಗೆಯೆಂದು
 ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ಭರದಿಂ ಬಂದು
 ಬಿಸಸು ಬಿಸಸಾನೆ ಪೊಕ್ಕಪೆನೆಂದು ನುಡಿವುತಿರೆ
 ಹೊಸತು ಹೊಸತೆಂದರಸನೆಂದು ಬಿಜಿಗಾಗುತಿರೆ

ಪರಿಜನಂ ಪುರಜನಂ ಕರಮರಿದೆನುತ್ತಮಿರೆ
 ಪಿರಿಯರಿದ್ವಲ್ಲಮಂ ಕಾರಣಿಕನೆನುತ್ತಮಿರೆ
 ಭಸಿತಮಂ ಮನವಾರೆ ಉದ್ಧೃಳಿಸಿಯೆ ಕೊಂಡು
 ಶಶಿಧರನೆ ಶರಣೆನುತೆ ಕಡು ಸಿಷ್ಟೆ ಕೈ ಕೊಂಡು
 ನೂಂಕಿ ನಿಮಿದೊತ್ತುತ್ತವೊಂದು ಕದಹಂ ತೆಪ್ಪಿದು
 ಭೋಂಕನೊಳಗಂ ಪೊಕ್ಕು ನರಲೋಕಮಂ ಮುಪ್ಪಿದು
 ಬಗೆ ಬೇಪ್ಪಿ ಪೊಸತಾಗಿ ಗಳಗಗನೆ ನಡೆತಂದು
 ಪುಗುತಂ ಮಹಾಲಿಂಗದಂಘ್ರಿಗೈಗುತ್ತಂದು
 ಕೆಲನನೀಕ್ಷಿಸಲನಿಮಿಷಯ್ಯಂಗಳೊಪ್ಪಿರಲು
 ತೊಲಗದಲುಗದ ಲಿಂಗ ನಿಜ ಸಿದ್ಧನೊಪ್ಪಿರಲು
 ಬತ್ತಿಯಿಲ್ಲೆಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ದೀಪ್ತಿ ಬೆಳಬೆಳಗೆ
 ಸುತ್ತಲಂ ಶಿವ ಕಳೆಯ ತಂಬೆಗು ತೊಳತೊಳಗೆ
 ತಿಳಿದ ನಿರ್ಮಳ ತತ್ವದಚ್ಚ ಬೆಳಗಿನೊಳಂದು
 ತಳ ತಳಿಸಿ ನಳನಳಿಸಿ ಬೆಳಗಿ ಬೆಳಗಿನೊಳಂದು
 ಕೀಲಿಸಿದ ಪದ್ಮಾಸನಂ ಪುಲಿದೊವಲ್ ತನುವ
 ನಾಲಿಂಗಿಸಿದ ಭಸಿತವಮಳ ಸೂತ್ರಂ ಮೆಪ್ಪಿವ
 ಬೆಳಪ ಕಣ್ ಸುಲಿಪಲ್ಲು ಹೊಳೆವ ಮುಖ ಮಂಡಲಂ
 ಇಳಿದ ಚಡೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ ಘಣಿಕುಂಡಲಂ
 ಕಯ್ಯ ಶಿವ ಲಿಂಗದೊಳೆ ನಟ್ಟ ನೋಟಂ ಮೆಪ್ಪಿಯೆ
 ಮೆಯ್ಯ ಕೋಮಳತೆ ನಳನಳಿಸಿ ನಯಮಂ ಕಪ್ಪಿಯೆ
 ಮಿಗೆ ಬಳ್ಳಿವರಿದ ಕರಪದ ನಖಂ ಲತೆಯಾಗೆ
 ಸೊಗಯಿಸುವ ಹಸ್ತ ರಾಗಂ ಸುಪಲ್ಲವಮಾಗೆ
 ಅರಳ್ ನಯನದ್ವಯಂ ವಿಕಸಿತ ಕುಸುಮಮಾಗೆ
 ಕರ ತಳದ ಶಿವ ಲಿಂಗವಮೃತ ರಸಫಲವಾಗೆ
 ಕಲ್ಪ ತರುವಿನ ತೆಪ್ಪಿದೊಳಿದನಾ ಶಿವ ಯೋಗಿ
 ಕಲ್ಪನೆಯ ಫಲವಲ್ಲದಪ್ರತಿಮ ಶಿವ ಯೋಗಿ
 ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬೇವಮಂ ಪಿಡಿದಿದ್ವ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ
 ತಿಣ್ಣವೆನೆ ಲಿಂಗಮಂ ಪಿಡಿದಿದ್ವನೊಮ್ಮೆಯಿಂ

ಇರೆ ಮಹಾ ಗುರುವನಲ್ಲಮದೇವನೀಕ್ಷಿಸುತೆ
ಹರುಷದಿಂ ಸಾತ್ವಿಕ ರಸಂ ಮುಟ್ಟಿ ಕಂಪಿಸುತೆ
ಸನ್ನಿಧಿಯ ಗುಣ ಶಿವಜ್ಞಾನಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲು
ತನ್ನೊಳಗೆ ಶಿವನ ತತ್ವಂ ಘನವನೆಯಿಸಲು
ಪೊಗಳಲ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಂ ಸಿದ್ಧ ಶಿವ ಯೋಗಿಯಂ
ಮಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿದ ಭೋಗಿಯಂ
ದೇವ ನಿರ್ಮಳ ನಿತ್ಯ ನಿರುಪಮ ಮಹಾ ಯೋಗಿ
ದೇವ ನಿರ್ಮಳ ನಿಜಾನಂದಕರ ಶಿವ ಯೋಗಿ
ಶಿವನೊಚ್ಚ ತನಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಶಿವ ಯೋಗಿ
ಭವನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸೋಲ್ತು ಕಣ್ಣೆಟ್ಟಚಲ ಯೋಗಿ
ನೋಟದೊಳು ಲಿಂಗಮಂ ಸೆಜಿಗೆಯ್ದ ಶಿವ ಯೋಗಿ
ಕೂಟದೊಳು ತಣ್ಣ ತನುವಾದ ಬೆಳಗಿನ ಯೋಗಿ
ಮದನನಂ ಮರ್ದಿಸಿಯೆ ಸಂದಿದಭವ ಯೋಗಿ
ಹೃದಯದೊಳು ಭಕ್ತಿಯಂ ತಳೆದಿದ ಸ್ಥಿರ ಯೋಗಿ

ಎಂದು ಪೊಗಳುತ್ತೆ ಕೈಯೆತ್ತಿ ನಿಲಲಲ್ಲಮಂ
ಸಂದ ಶಿವ ಯೋಗಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತವಡಿದೆಲ್ಲಮಂ
ಮನದೊಳಗೆ ಕಾರಣಿಕನಿವನೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ
ತನಗೆ ತನುವಿನ ತೊಡಕು ಸಾಕೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ
ಘಳಿಲನಲ್ಲಮ ತನ್ನ ಕೈಯೊಡ್ಡಲಾ ಕ್ಷಣದೆ
ಇಳುಪಿದಂತಾಯ್ತು ಶಿವ ಲಿಂಗಂ ನಿರೀಕ್ಷಣದೆ
ನೋಟದಿಂದಂಗಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದಂ ಲಿಂಗಮಂ
ಕೂಟದಚ್ಚಳಿಯದಸು ವೆರಸಿ ಶಿವ ಲಿಂಗಮಂ
ಲಿಂಗದೊಡನೆಯೆ ಬೆರಸಿ ಹೊಡುದಾತನ ಜೀವ
ಅಂಗಂ ಮಲಂಗಿದುದು ಭಿತ್ತಿಯಂ ಬಡಿ ಭಾವ
ಆಗಳಲ್ಲಮನವಯವಂ ಲಿಂಗ ಸೋಂಕಿದೆ
ರಾಗದಿಂದಂಕುರಿಸಿ ನಳ ನಳಿಸಿ ಚೆಲ್ವಿದೆ

ಪೊಲಮುಟ್ಟನಲ್ಲಮಂ ಗೊಗ್ಗೊತ್ತರಂ ಮೆಚ್ಚೆ

ಬೆಲಿಗಾಗಿ ನೋಡಲಮ್ಮದೆ ನೃಪಂ ಕಣ್ಣುಚ್ಚೆ
 ಹೋಗುತಿರ್ದಂ ಲಿಂಗವೆತ್ತತ್ತಲೆಯ್ತು
 ಆಗುತಿರ್ದುದು ಪುರ ಜನಕ್ಕೆ ಕೌತುಕವಿತ್ತ
 ನೋಡಿದೆತ್ತಣ ಕಾಮಲತೆ ಎತ್ತಣ್ಣಮಂ
 ಕೂಡಿದುದು ಪುಣ್ಯ ಫಲವಂತಿವಂಗಲ್ಲಮಂ
 ಎತ್ತಣದು ಕಳಶವೆತ್ತಣ ಶಿವಾಲಯವಿವಂ
 ಎತ್ತಣದು ಶಿವನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಖದನುಭವಂ
 ಇದ್ದಿದ್ದು ಬಲ್ಲರಂ ಹೊಡೆದುದಿನಂ ನೋಡ
 ಪೊರ್ವಿದಂತಾಯ್ತು ನೆಲೆ ಸಂಸಾರಮಂ ನೋಡ
 ಕಾಮಲತೆಗೊಲಿದಿರ್ದನೆಂಬುದು ಪುನಿ ನೋಡ
 ಪ್ರೇಮವದು ಶಿವ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯೆ ದಿಟಂ ನೋಡ
 ಅಲ್ಲದಂತಿದಿವಂಗೀ ಪದಂ ಸಾವರ್ವದೇ
 ಬಲ್ಲಿತೆನಿಸಿದ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಯೊಳಸಾವರ್ವದೇ
 ಅಂಗೈಯೊಳನ್ಮೃತ ಫಲಮಂ ಪಡೆದನಲ್ಲಮಂ
 ಲಿಂಗದ ನಿಜವನೊಚ್ಚತಂ ಗೊಂಡನಲ್ಲಮಂ
 ದೇಹಾದಿ ಕರಣಮಂ ವಿವಾರ್ಧನಲ್ಲಮಂ
 ಮೋಹವಜಿತುದು ತಾನೆ ತಾನಾದನಲ್ಲಮಂ
 ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯದ ಹಂಗು ಹೊದ್ದದನಿವಂ
 ಬೋಧೆಯಕ್ಕರವಜಿದು ನಿಜವಾದ ನಿಲುವಂ
 ಕರತಳಾಮಳಕವಾದುದು ತತ್ವವೀತಂಗೆ
 ಪರಮ ಶಿವ ಯೋಗಿಗಳ ನಿಜವಾದುದೀತಂಗೆ
 ಶಶಿ ರವಿಗಳಂತೆ ಬೆಳ ಬೆಳಗುತಿರ್ದಂ ನೋಡ
 ಉಸುರಲಿಲ್ಲದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಂ ನೋಡ
 ಮುಡಿ ಬಿಚ್ಚಿದುದನಜಿಯ ನುಡಿಸುತಿರ್ದುದನಜಿಯ
 ಒಡನೆ ಬರ್ಪರನಜಿಯನಡವಿ ಮೂರಂದಜಿಯ
 ನಾಡೆ ಪೊಗಳ್ವರನಜಿಯ ಆಳಿಗೊಂಬರನಜಿಯ
 ನಾಡೊಡೆಯನೆಂದಜಿಯನೇಳು ಜಗಮುಮನಜಿಯ
 ಆಹ ಪರಮ ಜ್ಞಾನದಜಿವಿನೆಚ್ಚ ಜಮಜಿವೆ

ಆಹ ಹುಸಿ ಜಗದಿರಂ ಹುಸಿ ಬಿರಸದಚ್ಚ ಷಿವೇ
 ಎಂದು ಪುರ ಜನವಿತ್ತ ಕೌತುಕಂ ಬಡುತಮಿರೆ
 ಬಂದನಲ್ಲಮನರಣ್ಣಂ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿರೆ
 ಎಲೆಲೆ ಶಿವ ಲಿಂಗ ದೃಢ ನೀ ಬಂದನೀ ಬಂದ
 ಎಲೆಲೆ ನಿರ್ಮಲ ಸಿದ್ಧ ನೀ ಬಂದನೀ ಬಂದ
 ಎಂಬಂತೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆವುತ್ತಮಿರೆ
 ಇಂಬಿಸಿಂದರಗಿಳಿಗಳಡಿಗಡಿಗೆ ನುಡಿವುತ್ತಿರೆ
 ನಡೆದುದೇ ಬಚ್ಚಿಯಾದುದು ಶಿವನ ನುಡಕರಿಗೆ
 ನುಡಿದುದೇ ವೇದವಾದುದು ಲಿಂಗವಂತಂಗೆ
 ಮುಟ್ಟಿದ ಮರಂ ಮನುಜರಾಗಿ ನಡೆವವು ಕೆಲವು
 ಮೆಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಲುಪವು ಕೆಲವು
 ಮರನೊಡನೆ ನೆಳಲಾಗಿ ಬರುತಮಿಪ್ಪವು ನೋಡ
 ಗಿರಿ ಕೆಲಕೆ ಸಾರ್ಧ ಸೈವಚ್ಛಿಗೊಡುವವು ನೋಡ
 ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲೆ ಫಣಿ ನಕುಲ ಸಿಂಹವಾನೆಗಳಲ್ಲಿ
 ಕುಲ ವೈರಮ್ ಬಿಟ್ಟು ನಿಂದು ನೋಡುವವಲ್ಲಿ
 ಇಂತು ನೋಡುತ್ತಮಿರಲಲ್ಲಮಂ ಬರುತಿರಲು
 ಕಂತು ಹರನವತಾರವೆಂಬಂತೆ ನಡೆತರಲು
 ಕರ ತಳದ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳಿರ್ದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
 ಚರಿತದಿಂ ವನ ದೇವತೆಯರೆಯ್ಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕೆ
 ಸುತ ಚೂತದೇಳದಳಿರು ಹೀಲಿ ದಳಿವಿಡಿದು ಬರೆ
 ಲತೆ ಪುಷ್ಪ ಮಂಜರಿಯ ಚಾಮರವನಿಕ್ಕುತ್ತಿರೆ
 ಶಿವ ಲಿಂಗ ರಾಜ್ಯ ಸುಖದೊಳಗಿರ್ದನಲ್ಲಮಂ
 ಭವನ ಕರುಣಾಲೋಕನದೊಳಿರ್ದನಲ್ಲಮಂ

ಇರುತ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೋಟದೊಳೆ ಮಜ್ಜನಕೆಱಿದು
 ಅರಣ್ಣಕ್ಕೆ ಯೆಂಬ ಪೂವಿಂದೆ ಪೂಜಿಸಿ ಮಱಿದು
 ನಱಿಸುಯ್ಯ ಕಂಪಿಂದೆ ನವ ಧೂಪಮಂ ಕೊಟ್ಟು
 ನೆಱಿ ಮನದ ಬೆಳಗಿನಾರತಿಯೆತ್ತಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು

ಸಿಟ್ಟಿಯಿಂ ನೇಹಮುಮನಾರೋಗಿಸಲಾ ಕೊಟ್ಟು
 ಕಟ್ಟಕ್ಕುಜಿಚಲಿತಾನಂದಮುಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
 ಸಕಳ ಸುಖಮಂ ಕಣ್ಣೊಂದೆ ಕೈಗೂಡುತುಂ
 ಸಕಳ ಭೋಗಂಗಳಂ ನೋಟದಿಂ ನೀಡುತುಂ
 ತರು ನಿಕಾಯದ ಕೋಟರಂಗಳೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಗಿರಿ ಕುಳದ ಗಪ್ಪರಂಗಳೊಳೆಲ್ಲವಲ್ಲಮಂ
 ನೆರೆದ ನಿರ್ಮಳಿನ ಪುಳಿನ ಸ್ಥಳದೊಳಲ್ಲಮಂ
 ಚಂದ್ರ ಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯ ತಂಪಿನೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಇಂದ್ರ ನೀಲದ ಮಣಿ ಶಿಲಾ ತಲದೊಳಲ್ಲಮಂ
 ಪರಿಮಳದ ಚಂದನದ ತರುಗಳೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಕುರವಕದೊಳಂಕುರದ ಕುಟ್ಟಿದೊಳಲ್ಲಮಂ
 ಸಂಪಗೆಯ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ ಪೂವಸೆಯೊಳಲ್ಲಮಂ
 ಸೊಂಪೆಸೆವ ಕೆಂದಳಿರ ತಾಣದೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಮಾಮರದ ಮಾಧವಿಯ ಮಂಟಪದೊಳಲ್ಲಮಂ
 ತಾವರೆಯ ತಣ್ಣೆಳು ತಿಳಿ ಗೊಳದಲ್ಲಮಂ
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಾಲತಿಯ ಮೊದಲಿನೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಮೊಲ್ಲೆ ಇರವಂತಿಗೆಯ ಮೊತ್ತದೊಳಗಲ್ಲಮಂ
 ಮರದೊಳಗನಂತ ದಿನಪುರ್ತಿರ್ಪನಲ್ಲಮಂ
 ಗಿರಿಯೊಳಗನೇಕ ಮಾಸವನಿಪ್ಪನಲ್ಲಮಂ
 ನದಿಯೊಳಗೆ ನೂಲುಮರುಷಮನಿಪ್ಪನಲ್ಲಮಂ
 ಹೊದಡುತೊಳಗೆ ನಿಲುಕಿಸಿದಿರುತಿರ್ಪನಲ್ಲಮಂ
 ಶಿವನ ನೋಳ್ವೆಂತೆಲ್ಲಮಂ ನೋಳ್ವನಲ್ಲಮಂ
 ಭವನೊಳಗಿರುತ್ತೆಲ್ಲರೊಳಗಿರ್ಪನಲ್ಲಮಂ
 ಎಲ್ಲಿದನಲ್ಲಯೆ ವಸಂತಮಾಸಂ ನೋಡ
 ಎಲ್ಲಿದನಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ನೋಡ

ಇಂತು ಶಿವ ಲಿಂಗವೆಂತಿರಿಸಿದುದೊಳಿರುತೆ
 ಸಂತತಂ ಶಶಿ ಧರಂ ಬರಿಸಿದುದದೆ ಬರುತೆ

ಬರುತೆ ಬಸವಣ್ಣನಂ ಕಂಡು ಮಾತಾಡುತುಂ
 ಹರನ ನಿಲವಿನ ಪರಿಯನೊಲುಮೆಯಿಂ ತೋರುತುಂ
 ನಡೆತಂದು ಚೆನ್ನ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ ಪುರಕೆ ಒಂದು
 ಮೃಡ ಮೂರ್ತಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನನೊಲಿದು ಸಾರ್ತಂದು
 ಕಲಿಯುಗಂ ಮೊಲ್ಲೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯಂ ಪೇಳುತಂ
 ಸಲೆ ಗುಹೆಗೆ ನಡೆವುದೆಂದೊಲುಮೆಯಂ ತೋರುತಂ
 ಶ್ರೀಪರ್ವತಾಭಿಮುಖನಾದನಲ್ಲಮ ದೇವ
 ಆ ಪರ್ವತಂ ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದನಲ್ಲಮ ದೇವ
 ಅದಪಿಠೋಳಗೆ ಕೈಕಾಳ್ಕುಳ್ಳ ಸರ್ಪಂಗಳಂ
 ಮುದದಿಂದ ಮಾತಾಡುತಿಪ್ಪ ವೃಕ್ಷಂಗಳಂ
 ನಡೆವ ಗಿಡುಗಳನಷ್ಟವದನದ ಮೃಗಂಗಳಂ
 ಅಡಿಗಡಿಗುರಿವುತಿರ್ಪ ದಿವ್ಯೌಷಧಂಗಳಂ
 ಹಾಡುವ ಲತಾವಳಿಗಳಂ ಸುಳಿವ ಕಲ್ಪಂಗಳಂ
 ನೋಡುವ ವರಂಗಳಂ ಪಿಕ್ವೆಯ ಗಜಂಗಳಂ
 ಸೊಗಯಿಸುವ ದನಿಯಿಂದಲೆಸೆವ ಪಲ ಗುಹೆಗಳಂ
 ಬಗೆದುದುಂ ಕುಡುತಿಪ್ಪ ಚೂತ ವೃಕ್ಷಂಗಳಂ
 ಇವು ಮೊದಲನೇಕಾದ್ಭುತಂಗಳಂ ನೋಡುತಂ
 ಶಿವ ಶಿವಯೆನುತ್ತ ಕೌತುಕವನುಪಿ ತಾಳುತಂ
 ಕದಳೀ ಬನದ ಒಟ್ಟಿ ಗೊಂಡನಲ್ಲಮ ದೇವ
 ಅದಿರದನಿಮಿಷ ಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗನಲ್ಲಮ ದೇವ

ಅಲ್ಲಿ ಬರುತಿರೆ ಭೈರವಂ ಕಂಡು ಕೈಮುಗಿದು
 ಅಲ್ಲಮಂ ಕಾರಣಿಕನೆಂದು ಮನದೊಳಗಪ್ಪಿದು
 ತೋಪಿದಂ ಶಿವನಲ್ಲಿಗೊಯ್ದ ಸೈವಪ್ಪಿಯಂ
 ಮೊಪ್ಪಿ ಬರುತಿರಲಲ್ಲಮಯ್ಯನತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ
 ಮುರಿದಿದ್ಧ ಹಾವುಗಳ ಬಳ್ಳಿಯಂ ದಾಂಟುತುಂ
 ಘರಿಘರಿಸರಿವ ಬಾಳೆಗಳನಲ್ಲಾಡುತುಂ
 ನೆರೆದಿದ್ಧ ವಿಷ ಕನ್ನಿಕೆಯರುಮಂ ಸೋಂಕುತುಂ

ಪರಿವ ಸಂಜಿನ ಗಾಳಿಗಳಸಿ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡುತುಂ
 ಉರಿಯ ಹಳ್ಳಂಗಳಂ ಹೊಕ್ಕು ನೆಲೆ ದಾಂಟುತುಂ
 ಉರವಣಿಸ ಭೂತ ಭೇತಾಳರಂ ಸಿಲಿಸುತುಂ
 ನಿಂದಲ್ಲಿ ತಪವಿದ ಹನುಮನಂ ನೋಡುತುಂ
 ಬಂದೊಡ್ಡಿ ದಾಯುಧಂಗಳ ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆವುತುಂ
 ಮಾನಿಸರ ಮೋಱಿಯಾನೆಯ ದೇಹದವರ್ಗಳಂ
 ನಾನಾ ವಿಧದ ಕಣ್ಣು ಕೈ ಕಾಲ್ಗಳುಳ್ಳರಂ
 ಗಾವುದಗಲದ ನೀಳದೊಂದೊಂದಿಜುಂಪೆಯಂ
 ಸಾವಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಸಿದ್ಧರ ಜೆಲುವು ಮೂರ್ತಿಯಂ
 ನೋಡುತಂ ಹರಿವ ಕಂಡದ ತೊಱಿಯ ದಾಂಟುತ್ತೆ
 ಕೂಡಲರಳಿದ ವಿಷ ವುಷ್ಟಮಂ ವಾಸಿಸುತೆ
 ಪೇಳೆ ಪವಣಿಲ್ಲದ್ಭುತಮುಮಂ ಕಾಣುತಂ
 ಪೇಳ ಬಾರದ ಭಯಾನಕಮುಮಂ ಕಾಣುತಂ
 ವೊಸತೆಸುತ್ತಲನು ಪ್ರಭುವಲ್ಲಿ ಬರುತಮಿರೆ
 ವಿಷಮಾಕ್ಷ ನವತಾರವೆಂಬಂತೆ ನಡೆವುತಿರೆ

ಇಂತು ಬರುತಿರೆ ಕಾಣಲಾಯ್ತು ಕೈಲಾಸವದು
 ಶಾಂತಾರ್ಕ ಕೋಟಿ ಕಿರಣಂಗಳಂ ಬೆಳಗುತದು
 ಶಶಿಯ ತಾಯ್ಪನೆಯಂತೆ ಇರ್ದುದಾ ರಜತ ಗಿರಿ
 ಪೆಸರ ದೇವರ ಪುಣ್ಯದಂತಿರ್ದುದಭವ ಗಿರಿ
 ಆ ಗಿರಿ ಸಾಲೊಂಡ ಸುರರ ಸಂದಣಿಯೊಳಗೆ
 ನಾಗೇಂದ್ರರಮರೇಂದ್ರ ದೇವ ತಿಂತಿಣಿಯೊಳಗೆ
 ಕಿನ್ನರರ ಖೇಚರರ ಸಿದ್ಧರೊತ್ತೊತ್ತೆಯೊಳು
 ಪನ್ನಗರ ಗಂಧರ್ವ ಕುಲದ ನಡುವಣ್ಣಿಯೊಳು
 ಹರನೋಲಗದ ಪಿರಿಯ ಬಾಗಿಲೆ ನಡತಂದು
 ಹರಿಯಜಸುರಾವಳಿಯ ಸಂದಣಿಯೊಳಗೆ ನಿಂದು
 ಬರುತಿರಲು ದೂರದಿಂದಲ್ಲಮಯ್ಯನ ಕಂಡು
 ಹರನಿತ್ತಬಾರಿತ್ತಬಾರೆಸುತ ಕೈಕೊಂಡು

ಕರೆಯೆ ಲಿಂಗದ ನೋಟವಚ್ಚಳಿಯದೆಯ್ದುಂದು
ಹರುಷದಿಂ ಹರ ಸಭಾ ಭವನದ ನಡುವೆ ನಿಂದು
ಮೈಯಿಕ್ಕಲೆಂದಲ್ಲಮಂ ಕೊಂಕಿ ಬಾಗುತಿರೆ
ಕೈಯೆ ಲಿಂಗಂ ಸಹಿತವಾಗದೆಂದುತಮಿರೆ
ಹರನ ಚರಣಕ್ಕೆ ಟಗಿ ಕುಳ್ಳಿದ್ವನಲ್ಲಮಂ

ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಕೌತುಕಂ ಬಡುತ್ತೆಲ್ಲಮಂ
ಕೇಳ್ವ ನೆಲಿ ಹೋದ ಬಂದಾದ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ
ತಾಳ್ವ ಮನದೊಳಗಕ್ಕಟಿಂದ ಸಂತೋಷಮಂ
ಮುನ್ನಿನಂದದೊಳು ನಿರ್ಮಾಯವೆಸರಂ ಸಲಿಸೆ
ಮನ್ನಿಸುತ್ತಲ್ಲಿ ಗಣ ಪದವಿಯೊಳು ಸೈತಿಸೆ
ಶಿವನ ಸಾರೂಪ್ಯದಿಂದೊಪ್ಪಿದ್ವನಲ್ಲಮಂ
ಭವನ ಸುಪ್ರಭೆಯೊಳಗೆ ಸಂದಿದ್ವನಲ್ಲಮಂ
ನಿರುಪಾಧಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗಿದ್ದನಲ್ಲಮಂ
ಪರಮ ತತ್ವಾಕಾರನಾಗಿದ್ವನಲ್ಲಮಂ
ಇಂತು ಭಕ್ತರ ಪುಣ್ಯ ಲೀಲೆಯಂ ನೋಡುತುಂ
ಸಂತತಂ ನತ ಜನನನೊಲ್ಲು ಕೊಂಡಾಡುತುಂ
ಕಾಮ ಕಾನನ ದವಾನಲರೂಪನೊಪ್ಪಿದಂ
ಸೋಮ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ನೇತ್ರ ತ್ರಯನುವೊಪ್ಪಿದಂ
ಗಿರಿಜಾ ಮುಖಾಬ್ಜ ಭಾಸ್ಕರ ರೂಪನೊಪ್ಪಿದಂ
ಗುರು ಮೂರ್ತಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನೊಪ್ಪಿದಂ

ಕಂ|| ಧರೆ ಬೆಲಿಗಾಗಲು ಸುರ ಕುಲ |

ವರಿದರಿದನಲ್ಲಮಯ್ಯನಂ ಮೆಲೆಕಿದ ಮಹೇ |

ಶ್ವರನೊಲಿದು ಭಕ್ತಿಯಂ ಸಾ |

ದರದಿಂದೆನ(ಗೀವೃತಿರ್ಕೆ ಹಂಪೆಯ ರಾಯಂ)¹ ||

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರ ದಿಂದ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳು; ಒಂದು ಮುದ್ರಿತವಾದ ಅಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಳುಹಿಸಿದ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಶುದ್ಧವಾದುದು. ಅದನ್ನೇ ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡರ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಯುಕ್ತ ವಾದುವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ, ಮದ್ರಾಸ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದ ಲಿಂಗಾಯತ ಎಡ್ವುಕೇಷನ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅನುಮಾನ ಬಂದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಉಪ ಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕವಿಯ ಆಶಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಪಾಠವನ್ನೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ, ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಓದುಗರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು, ಧಾರವಾಡದ ಲಿಂಗಾಯತ ಎಡ್ವುಕೇಷನ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಾಲಜಾವಿ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞತಾವೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆ ಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿಸಿದೆ.

ಕೆಲವು ಅಚ್ಚಿನ ತಪ್ಪುಗಳು

ಪದ್ಯ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೬೫	೨	ಹೊದೆದಲ್ಲಿ	ಹೊದೆದೊಲ್ಲಿ
೭೮	೨	ನಾನೆನುತ	ನಾನೆನುತ್ತ
೧೧೪	೧	ಕಂಡರೇಕೋ ಭಾವದಲಿ	ಕಂಡರೇ ಕೋ ಭಾವದಲಿ
೨೪೬	೬	ಲಿಂಗನೊಲಿದನ್ನೋಪದೇಶದಲಿ	ಲಿಂಗನೊಲಿದನ್ಯಾಪದೇಶದಲಿ
೩೩೯	೫	ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ್ಯಾ	ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಾ
೩೪೭	೩	ನಿಲುಕದಿಹುದಜಿದಾ	ನಿಲುಕದಿಹುದರಿದಾ

ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ

ಗತಿ ೧

ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಶ್ರೀಮದಮಲ ಚ್ಚಾನ ಭಕ್ತಿ
ಪ್ರೇಮ ವೇದ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಸ್ತೋಮ ನುತ ಸತ ಚಾರು ಚರಣಾಂಭೋಜ ಘನ ಮಹಿಮೆ |
ನಾಮ ರೂಪ ಕ್ರೀ ಕಳಾಪ ವಿ
ರಾಮನನುಪಮ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋ
ವೈಷ್ಣವ ಮೂರುತಿ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಶರಣಾರ್ಥಿ || ೧ ||

ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಸಂಪ್ರದಾಯದ
ಸಲ್ಲಲಿತ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನು ನಾ
ನೆಲ್ಲರಜಿವಂದದಲಿ ಪೇಳುವೆನುಚಿತ ವಚನದಲಿ |
ಸೊಲ್ಲಿನೊಳಗಣ ಸೊಂಪನಿಂಪನು
ಬಲ್ಲವರು ಭಾವುಕರು ಭಕ್ತಿಯ
ಬಲ್ಲಿದರು ಲಾಲಿಸುವುದೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನು || ೨ ||

ದೇಗುಲವೆ ಮಾತಾಡುವಂದದೊ
ಳಾಗಿರದೆ ಒಳಗಿದ್ದು ನುಡಿದಡೆ
ಲೋಗರಿಗೆ ಪ್ರತಿಶಬ್ದದಿಂದಾ ಪರಿಯಲೆನ್ನೊಳಗೆ |
ಲಾಗಿನಿಂದಲಿ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ
ನಾಗಳೆನ್ನ ನುಡಿಸಿದಡೆ ನುಡಿ
ದಾಗುಮಾಡಿಯೆ ಪೇಳ್ವಿನೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನು || ೩ ||

ಬಾಯ ನುಡಿಗಳ ಕೇಳಿ ಕಿವಿಯೊಳ
 ಗಾಯನುತ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಹೋಹ ವಿ
 ಡಾಯವಲ್ಲಿದು ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಧನವನೆಲ್ಲವನು ।
 ಬೀಯ ಮಾಡಿಯೆ ಲಿಂಗದಲಿ ನಿಜ
 ಕಾಯ ನಿಲುವಡೆ ನಿತ್ಯರಪ್ಪಡೆ
 ದಾಯಿಗರು ಲಾಲಿಸುವುದೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನು

|| ೪ ||

ಸತ್ತವರ ಕಥೆಯಲ್ಲ ಜನನದ
 ಕುತ್ತದಲಿ ಕುದಿಕುದಿದು ಕರ್ಮದ
 ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸಿಲುಕುವರ ಸೀಮೆಯ ಹೊಲಬು ತಾನಲ್ಲ ।
 ಹೊತ್ತುಹೋಗದೆ ಪುಂಡರಾಲಿಸ
 ಮತ್ತ ಮತಿಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದು
 ಸತ್ಯ ಶರಣರು ತಿಳಿವುದೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನು

|| ೫ ||

ಕುಱಿಗಳೋವಾದಿಯಲಿ ಕಬ್ಬಿನ
 ಹೊಱಿಗಳೆಲೆಯನು ಮೇದಕಟ ಮೆಲು
 ಕಿಱಿವುತಲ್ಪ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲದೆ ಕಬ್ಬಿನೊಳು ರಸವ ।
 ನೆಱಿತಿ ಸವಿವ ಗಜದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯು
 ತೆಱಿನ ತಿಳಿದಾಚರಿಸ ಬೇಕೆಂ
 ದಱಿವವರು ಲಾಲಿಸುವುದೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯನು

|| ೬ ||

ಮಿಸುಪ ಸತ್ಯ ಗುಣ ಪ್ರಭಾವ
 ಪ್ರಸರವೇ ರಜತಾದ್ರಿಯೆಂಬೀ
 ಪೆಸರು ವೆತ್ತು ನವೀನ ವಿಮಲಾಕಾರ ವೃತ್ತಿಯಲಿ ।
 ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನದ
 ಲೆಸೆದುದಂತಿಂತೆಂದು ಮಿಗೆ ಬ
 ಣ್ಣಿಸಲು ಬಲ್ಲವನಾವನಾ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವ

|| ೭ ||

ನಿಗಮ ನಿಕರದ ಸುತ್ತುವಳೆಯದ
ಬಿಗಿದ ಕೋಟಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಚಯ
ದಗಳಿನಾಗಮ ಸಮುದಯಂಗಳ ದಾರವಟ್ಟಗಳ ।
ಹಗಲಿರುಳು ಹಂಗಿಲ್ಲದತಿ ಮಹಿ
ಮೆಗಳಿಗಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಮಿಗೆ ಝಗ
ಝಗಿಸುತಿದುರ್ದು ರಮ್ಯವೆನೆ ರಜತಾದ್ರಿ ರಚನೆಯಲಿ

|| ೮ ||

ನಿರುತ ನಿಜ ಸುಖ ದೇವತಾ ಮಂ
ದಿರದ ಚಿತ್ತ ಸ್ಥಿರದ ಬಾಗಿಲ
ಪಿರಿದು ಪರಮಾನಂದದೊಡ್ಡೋಲಗದ ಚಾವಡಿಯ ।
ನೆರೆದು ಶೋಭಿಸುವಷ್ಟ ಮಹದೈ
ಶ್ವರಿಯ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದ ನಾನಾ
ಪರಿಯ ಸಂಪದ ಸಂದಣಿಸಿದುದು ಶಿವನ ಭವನದಲಿ

|| ೯ ||

ಹೊಳೆವ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಪೀಠ
ಸ್ಥಳದಲತ್ಯಾನಂದ ನಿಜ ನಿ
ಶ್ಚಳ ನಿರಾಕುಳ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿರಾಳ ನಿಶ್ಚಿಂತ ।
ಬಳಸ ಬಾರದ ಪಿರಿಯ ಬೊಮ್ಮದ
ಹೊಳಹು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ನೆಲೆನಿ
ಮಗಳತೆ ವೆತ್ತಾ ರುದ್ರನಿರುತಿರ್ಪನು ಎನೋದದಲಿ

|| ೧೦ ||

ಉರಗನಾಭರಣದ ಲಸನ್ಮಣಿ
ವಿರಚಿಸುವ ಭೂಷಣದ ಕಾಯದ
ಪರಮ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಂತಿಯ ದಿವ್ಯ ತನು ರುಚಿಯ ।
ಗಿರಿಸುತೆಯನೀಕ್ಷಿಸುವ ನೋಟದ
ಹರನ ನೋಡುವ ವರ ಕಟಾಕ್ಷದ
ಬೆರಕೆಯಪ್ಪಿನ ದೇವ ದೇವಿಯರಿದರೊಲವನಲಿ

|| ೧೧ ||

ಶಶಿಯ ಶೀತಳದಂತೆ ಕರ್ಪುರ
 ದೆಸೆವ ಕಂಪುಗಳಂತೆ ಕನಕದ
 ಮಿಸುಪ ಕಾಂತಿಗಳಂತೆ ನವ್ಯ ಸುಧಾಂಶು ರುಚಿಯಂತೆ ।
 ಲಸಿತ ಮಿಥುನಾಳಾಪ ಹೊಪಿಗಾ
 ಣಿಸದೆ ಶಕ್ತಿ ಸಮೇತ ಶಂಕರ
 ನೊಸೆದು ಕುಳ್ಳಿತು ಮೆಱಿವೃತ್ತಿದರ್ಪನು ದಿವ್ಯತೇಜದಲಿ || ೧೨ ||

ಜಡೆಗಳೇ ಬೇರುಗಳು ಗಂಗೆಯ
 ಮಡುವೆ ಬೆಳೆನೀರಂಗವೇ ತರು
 ತೊಡವೆ ಪರ್ಣಗಳಭಯವರದವೆ ಕುಸುಮ ಸತ್ಪಲವು ।
 ಒಡಲನಪ್ಪಿದ ಮಡದಿಯೇ ಬಿಡ
 ದಡರಿ ಹಬ್ಬಿದ ಲತೆಯನಲ್ಲಾ
 ಮೃಡನೆನಿಸ ಮೂಲಾತ್ಮ ವೃಕ್ಷವಹಾ ವಿರಾಜಿಸಿತು || ೧೩ ||

ಬೆಳಗು ಮಣಿ ಭೂಷಣದಿನತಿ ಮೈ
 ವೆಳಗು ಭೂಷಣ ಮೈ ವೆಳಗಿನಿಂ
 ಬೆಳಗು ನಖ ನಯನಂಗಳಾಸ್ಥಾನದ ಮಹೋತ್ತಮರ ।
 ಬೆಳಗು ಬೆಳೆದಾ ಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯ
 ಬೆಳಗಿನೊಳು ಬೆರಸಿದಡೆ ಸಭೆಯದು
 ಬೆಳಗುತಿದುರ್ದು ಶುದ್ಧ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕವೆಂಬಂತೆ || ೧೪ ||

ಇರುತಲೊಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಎ
 ಸ್ತರ ಎನೋದಂಗಳಲಿ ಸಭೆಯೊಳು
 ಪರಕಲಸಿ ದಂತಜ್ಞೆಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳನು ಸುರಿವ ।
 ಕರ ಚೆಲುವ ಬಾಯ್ತೆರೆಯ ಪರಮೇ
 ಶ್ವರಿ ನಿಜಾಂತಃಕರಣ ಜನಿತ
 ಸ್ಫುರಣೆಯನು ಬಿನ್ನೈಸಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದಳಭವಂಗಿ || ೧೫ ||

ಶಿವನೆ ನಿನೊಡ್ಡೊಲಗದೊಳೊ
 ಪ್ಪುವ ಮಹಾ ಘನ ಮಹಿಮರೆಲ್ಲರು
 ಭವಕೆ ಬಾರದೆ ನಿತ್ಯ ಸುಖದಿಂದಿಪ್ಪರೋ ಮೇಣು ।
 ಇವರಿಗೆಯು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವೋ ಪೇ
 ಇವರವಸ್ಥೆಯನೆನುತ ಕೇಳಲು
 ಶಿವೆಗೆ ತಿಳಿವಂದದಲಿ ಬಳಿಕಾ ಶಂಭುವಂತೆಂದ || ೧೬ ||

ಗಿರಿಜೆ ಅಹುದೌ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಪರಿಯದೊಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು
 ಹರಿ ವಿರಿಂಚಿಗಳಾದಿಯಾದವರಾದಡೆಯು ತುದಿಗೆ ।
 ವಿರಚಿಸುತ್ತಿಹ ನಾನು ರೂಪುಗ
 ಳೊರೆದ ತತ್ತ್ವಯೆ ಇದ್ದವಾದಡೆ
 ದೊರಕಲಿಯದು ನಿತ್ಯ ಸುಖವಗಜಾತೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೭ ||

ಆಗಲಾದಡೆ ನಾನು ರೂಪು
 ಕ್ರೀಗಳನು ಗೆಲ ಬಲ್ಲ ವಿಮಳೋ
 ದ್ಯೋಗವಾವುದು ಕರುಣಿಸದ ನಾನನಿಯ ಬೇಕೆನಲು ।
 ನಾಗಭೂಷಣ ದುರಿತ ಭೀಷಣ
 ರಾಗ ಶೋಷಣ ಭಜಕ ವೋಷಣ
 ನಾಗಳಾ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿ ಶಂಭುವಂತೆಂದ || ೧೮ ||

ಭೋಗ ಭೂಮಿಯ ಭೋಗ ತನುವಿನ
 ಲಾಗದನುಪಮ ಸಿದ್ಧಿ ಕರ್ವೋ
 ದ್ಯೋಗ ಭೂಮಿಯ ಕರ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲದದಲಿಂದ ।
 ಯೋಗ ಯೋಗ್ಯರು ಯೋಚಿಸುತ ಭೂ
 ಭಾಗದೊಳು ಮಾನವ ಶರೀರಿಗ
 ಳಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿ ನಿಜವನವರು ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೯ ||

ಎನೆ ಹಸಾದವದವ್ವದಾದಡೆ
 ಮನುಜಲೋಕದೊಳಾವ ಪರಿಯಿಂ
 ದನುಭವ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಯನುಪದೇಶಿಸುವ ಗುರುವಾರು ।
 ಎನಗೆ ತಿಳಿವಂದದಲಿ ಪೇಳೆನ
 ಲಿನಿಯಳಿಗೆ ಎಸ್ತರಿಸ ಬೇಕೆಂ
 ದನುಕರಿಸಿದನು ಶಂಭು ತತ್ಪೋದ್ಯೋಗದಾಯಿಗನ || ೨೦ ||

ಎನ ಹೇಳುವೆನಾದಿಯಲಿ ಸು
 ಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರೆಂಬರ
 ಸೂನ ತಪವನು ಮಾಡಲೆನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವರ ।
 ಸೂನುವೆಂಬಂದದಲಿ ಸುಳಿದನು
 ತಾನೆ ಅಲ್ಲಮನೆಂಬ ಪೆಸರಲಿ
 ಮಾನಿನಿಯ ಕೇಳಾ ಮಹಾತ್ಮನಲಿವುಡುಪುಗುಗಳ || ೨೧ ||

ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವೆನಿಪನಾತನ
 ಬಲ್ಲೆ ನಾನೀಗಲಿದೆ ಬಳಿಕಿ
 ನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪವನಲಿವುದೇನರಿದು ।
 ಒಳ್ಳಿತಾಯಿತು ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂ
 ಬೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕರ ಸುಲಭವೆನುತಲಿ
 ಬುಲ್ಲವಿಸಿ ಗಿರಿಜಾತೆ ನುಡಿಯಲು ಶಂಭುವಂತೆಂದ || ೨೨ ||

ಖಾತಿಗೊಳ್ಳದಿರಾಡಿ ತೋಪುದ
 ಡೀತ ನಿಷ್ಕುರನೆನ್ನದಿರು ಬಲಿ
 ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕನಾರಾರಾವ ಭಕ್ತಿಗಳ ।
 ರೀತಿಗಳಲಿಹರವರಿಗವರ
 ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ರೂಪಾಗಿ ತೋಪುವ
 ನಾತನನುಪಮನಗಜೆ ಕೇಳು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲೆಂದ || ೨೩ ||

ಇದು ಯಥಾರ್ಥದ ವಾಕ್ಯವದು ತ
 ಪ್ಪದು ವಿಚಾರಿಸಲುಳಿದವರಿಗಾ
 ಗದು ಮಹಾ ದುಸ್ತರತೆ ಎನ್ನಯ ಚಾರು ಚತುರತೆಗೆ |
 ಹೃದಯವನು ತೋರಿಸದೆ ಅಲ್ಲಮ
 ಹದುಳ ಹೋಹನೆ ಕಾಬೆನುತಲಿ
 ಮದ ಮತಿಯಲಾ ಗಿರಿಜೆ ನುಡಿದಡೆ ಶಂಭುವಂತೆಂದ || ೨೪ ||

ರಾಣಿ ಅಹುದಾ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಕಾಣ ಬಹುದಿನ್ನಾದಡೀ ಪರಿ
 ಹೂಣಿಕೆಯ ನುಡಿದಿನ್ನು ಹೋದಡೆ ಸೋಲ ನಿಗನಲು |
 ಮಾಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಾತುಗಳನೆನುತಾ
 ಪ್ರಾಣ ವಲ್ಲಭಗೊಂದಳಾ ಶ
 ವಾಣಿ ಎನ್ನಯ ಪೈಜೆಯಿದೆ ಅಹುದೆಂದಳದಟಿನಲಿ || ೨೫ ||

ಬಳಿಕಲಂಬಿಕೆ ತನ್ನ ತಾಮಸ
 ಕಳೆಯೆ ಮೂರುತಿಯಾದ ಮಾಯೆಯ
 ನಿಲೆಯಲುದಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಮನ ನೀನಿಹಿದು ಬಾರೆನಲು |
 ತಿಳಿವೆನಾತನ ನಿಜವನಥವಾ
 ಸೆಳೆದನಾದಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಕೊಂ
 ಡೆಳೆದು ತಹೆ ನಾನೆನುತ ಪೈಜೆಯ ನುಡಿದಳಾ ಮಾಯೆ || ೨೬ ||

ಇಂತು ನುಡಿದುನ್ಮತ್ತ ವೃತ್ತಿ
 ಭ್ರಾಂತಿನಲಿ ತನ್ನ ಕವನವಿಹಿದು
 ಕಂತು ಹರನಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಬಿಂಕದಲಿ |
 ಮುಂತೆ ಮಲೆವೃತ ನಲಿದು ಭೂಲೋ
 ಕಾಂತರವ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ಮಾಯಾ
 ಕಾಂತೆ ಕಡು ಭರವಸದಲೆಯಿದ್ದಳತಿ ವಿನೋದದಲಿ || ೨೭ ||

ಗತಿ ೨

ಮಾಯಾ ದೇವಿಯ ಬಾಲ್ಯ

ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ಸಕಲ ಶಿವ ಭ
ಕ್ತೋತ್ತಮರು ಮುಂದಣ ಕಥಾ ಸ
ದ್ವಿತ್ತರವನಮರಾದ್ರಿಗೊಪ್ಪುವ ತೆಂಕ ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ।
ಸತ್ಯದಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಸ
ದ್ವಲತ್ತಿಯಲಿ ಸಚ್ಚ ರಿತದಲಿ ಸಂ
ಪತ್ತಿನಲಿ ಸಲೆ ಸೊಗಸಿ ಬೆಳುವಲ ದೇಶ ಮೆಟ್ಟಿದಿಹುದು ॥ ೨೮ ॥

ಅದಲಿಕ್ಕೊಳವನೀ ಕಾಂತೆಗೊಪ್ಪುವ
ವದನವೋ ಶೃಂಗಾರ ಸಾರದ
ಸದನವೋ ಸೊಬಗಿನ ಸುಮಾನದ ಸುಖದ ನೆಲೆ ವೀಡೊ ।
ಸುದತಿ ರತ್ನ ಗಳೊಗೆವ ಚೆಲುವಂ
ಬುಧಿಯೊ ಪೇಳೆನೆ ಸಕಲ ಸೌರಂ
ಭದಲಿ ಸೊಗಸಿಹುದಲ್ಲಿ ಬನವಸೆಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ॥ ೨೯ ॥

ಆವ ಕಾಲದಲಾದಡೆಯು ಫಲ
ವೀವುತಿಹ ಪನಸುಗಳು ನೇಲಿಲು
ಮಾವು ದಾಡಿಮ ತೆಂಗು ನಾರಂಗಾದಿ ತರು ಲತೆಯು ।
ತೀವಿ ಚರಿಸುವ ಶುಕ ಪಿಕ ಭ್ರಮ
ರಾವಳಿಯ ನಾನಾವಿಧದ ಶೋ
ಭಾವಹವೆ ತಾನಾದುದಾ ಬನವಸೆಯುಲ್ಲದ್ಯಾನ ॥ ೩೦ ॥

ಕೇರಿ ಕೇರಿಯ ತಳಿರಿಡಿದ ಗುಡಿ
ತೋರಣಂಗಳ ಪರಿಮಳಿಸುತಿಹ
ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯ ಗಂಧೋದಕದ ಚಳೆಯಗಳ |
ಸೌರಭದ ಪೂವಲಿಗಳಲಿ ಸಿಂ
ಗಾರಿಸಿದ ಬೀದಿಗಳ ಸೊಬಗಿನ
ಸಾರದಲಿ ಸಮನಿಸಿದುದತಿ ಸೌರಂಭ ಬನವಸೆಯು

|| ೩೧ ||

ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮ ಪುರಾಣವ
ನೋದುವಾ ದನಿಯಿಂದ ಕಳನೊಳು
ಕಾದಿ ಗೆಲಿದತಿ ಬಳರ ಕೈವಾರಿಸುವ ದನಿಯಿಂದ |
ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಗಡ ವಿ
ರೋಧ ಮದಗಜ ತತಿಯ ಬೃಂಹಿತ
ನಾದದಲಿ ಕಳಕಳತೆ ವೆತ್ತಿಹುದಾಗಳಾ ಪುರವು

|| ೩೨ ||

ನುಡಿದು ಜಾಣರು ಸಕಲ ಶಬ್ದದವ
ನಡೆದು ಜಾಣರು ನಿಖಿಳ ರೀತಿಯ
ಕುಡಲು ಜಾಣರು ಕುಂದದಂತಿರಲರ್ಥಗರ್ಭವನು |
ಪೊಡವಿಗಿದು ಪೊಸತೆಂಬ ಜನ ಪದ
ವಿಡಿದು ಕಿಕ್ಕಿ ಟಿಗಿಟಿವ ಬನವಸೆ
ಗೊಡೆಯನಾಗಿರುತ್ತಿರ್ಪನಾ ಮಮಕಾರ ಭೂಪಾಲ

|| ೩೩ ||

ಆರು ಬಣ್ಣಿಸ ಬಲ್ಲರಾ ಮಮ
ಕಾರ ನೃಪನ ಮಹಾ ಪ್ರತಾಪವ
ಶೂರತೆಯ ಸಾಹಸವನಾತನ ಸಕಲ ಗುಣ ಗಣವ |
ಧಾರಿಣಿಯೊಳಪ್ರತಿಮನಾಗಿ ಉ
ದಾರತೆಯಲಿರುತ್ತಿರ್ಪನಾತಗೆ
ನಾರಿಯಾಗಿಹಳೊಬ್ಬ ಮಾನಿನಿ ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿ

|| ೩೪ ||

ಕುಸುಮ ಬಾಣನೊ ರತಿಯೊ ಮೇಣಾ
 ಶತಿಯೊ ರೋಹಿಣಿ ದೇವಿಯೊ ಮೇ
 ಣಿಸೆವ ಸುರಪನೊ ಶಚಿಯೊ ಮೇಣ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೊ ಸಿರಿಯೊ |
 ಹೆಸರಿಡಲು ಹವಣಿಲ್ಲವೆಂಬೊಂ
 ದಸಮ ಸಮ್ಮೇಳದ ಸಗಾಢದ
 ಬೆಸುಗೆಯಲಿ ಮಮಕಾರ ನೃಪ ಮೋಹಿನಿಯರೆಸೆದಿಹರು || ೩೫ ||

ಅವರು ಮಕ್ಕಳ ಬಯಸಿ ಭರದಲಿ
 ವಿವಿಧ ಗೌರೀ ವ್ರತವು ಮೊದಲಾ
 ದವನು ನಾನಾ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯರ ಸಮೂಹವನು |
 ಶಿವ ಪದಪ್ರಾಂತವನು ಸಾರದೆ
 ಕವಲು ವಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಡ ದೈ
 ವವನು ಮಿಗೆ ಮಮಕಾರ ನೃಪ ಮೋಹಿನಿಯರರ್ಚಿಪರು || ೩೬ ||

ಭಾವಿಸಲು ಮಮಕಾರ ಮೋಹಿನಿ
 ದೇವಿಯರ ಬಸಿಷ್ಠನಲಿ ವರ ರಾ
 ಜೀವ ಲೋಚನೆ ಚಿತ್ತ ರಂಜನೆ ಸಕಲ ಸಂಪನ್ನೆ |
 ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರುಗಳ
 ಡಾವಣಿಯ ದನ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟುವ
 ಭಾವೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಹುಟ್ಟಿದಳಖಿಳ ವಿಭವದಲಿ || ೩೭ ||

ಇತ್ತಲಿಂತೀ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿದ
 ಡತ್ತಲಖಿಳ ಬುಧ ವ್ರಜಂಗಳ
 ಚಿತ್ತಗಳು ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಆಶಾ ಪಾಶ ವೆಗ್ಗೊಳಿಸಿ |
 ಮುತ್ತು ನರೆತಿಹ ಜೀವ ಜಾಳರಿ
 ಗೆತ್ತಿ ಕಾಮ ಗ್ರಹ ವಿಕಾರತೆ
 ಮುತ್ತು ಮುರುಟಿಸುತಿದುರ್ದೇನೆಂದೆಂಬೆನಚ್ಚರಿಯು || ೩೮ ||

ಊರ ತೊಟ್ಟಿದಡವಿಯೊಳು ಗಂಗಾ
ತೀರದೊಳು ಗಿರಿಗಹ್ವರಂಗಳ
ಘೋರತರ ಗುಹೆಗಳೊಳು ಜಲಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದೊಳು |
ಧೀರ ಮುನಿಗಳು ದಿಟ್ಟ ಸಿದ್ಧರು
ದಾರಯೋಗೀಶ್ವರರು ಭಯದಲಿ
ಭೋರನೆದೆ ಗುಂದಿದರು ಮಾಯೆಯ ಜನನ ಕಾಲದಲಿ || ೩೯ ||

ಬೆತ್ತ ಬಿಡಿರಿಡಿದಿದ್ ತರುಲತೆ
ಹುತ್ತ ಬೆಳೆದ ಸಮಾಧಿವಂತರ
ಚಿತ್ತ ಸಂಚಲವಾಗಿ ನೆನಹಿನ ನೇಮ ನೆಲೆಗೆಡಲು |
ಎತ್ತಣಿಂದೀ ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿತೆ
ನುತ್ತೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿರೆ
ಸತ್ಯ ನಿಧಿ ದುರ್ವಾಸನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲಿ ಸುಳಿದ || ೪೦ ||

ವಿನಯ ಮಿಗೆ ಬಳಿಕರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾ
ಸನಗಳಿಂ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮುದದಲಿ
ತನತನಗೆ ಸಾಧಕರು ಸಿದ್ಧರು ವರ ತಪೋಧನರು |
ಇನಿತು ಕಾಲದೊಳ್ಳಿದೀಗಲು
ಮನಸು ಸಂಚಲವಾದುವೆಮಗೆಂ
ದೆನುತ ಪೇಳಿದರವರುಗಳು ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿ ಪತಿಗೆ || ೪೧ ||

ಹೂಣಿಸಿಯೆ ಹುರಿಗೊಂಡು ನೆಜ್ಜಿ ಗೀ
ರ್ವಾಣರೊಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಮಿಗೆ ರು
ದ್ರಾಣಿ ತನ್ನಯ ತಾಮಸಾಂಗದ ಮಾಯೆಯನು ಕಳುಹೆ |
ಮಾಣದಿಳೆಯೊಳು ಜನಿಸಿ ಬಂದಳು
ಕಾಣಿರೇ ಬಳಿಕಲಿ ಸಮಾಧಿ
ತ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಲ್ಲಿಯದು ತರಹರವೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೪೨ ||

ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗಿದತ್ತಣ
 ತಲ್ಲಣವು ಬರಲೇನು ಕಾರಣ
 ಎಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ನಿರೂಪವಿದು ದಿಟವೆನುತ ಮುನಿನಿಕರ ।
 ಒಳ್ಳೆತಾಯಿತು ನೀವು ಕೃಪೆಯಿಂ
 ದಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದೆಂದುದು ನಿಮಿತ್ತದ
 ಲೆಲ್ಲ ಸಂಶಯವಳಿದುದೆಂದರು ಮುನಿಗಳಾತಂಗೆ || ೪೩ ||

ಮತ್ತೆ ಮಾಣದೆ ಕೇಳಿದರು ಮುನಿ
 ಪೋತ್ತಮರು ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿಯನು
 ಚಿತ್ತವಿಸು ತನ್ಮಾಯೆ ಹುಟ್ಟಿದಳೇನು ಕಾರಣವು ।
 ಎತ್ತಣದು ಸಾಂಗತ್ಯ ನಮಗೀ
 ಬಿತ್ತರವನಪ್ಪಾಪೆಂದಡವರಿಗೆ
 ತಥ್ಯವನು ವರ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ದುರ್ವಾಸನಿಂತೆಂದ || ೪೪ ||

ಮಾತು ಮಾತಿನೊಳೊಲಗದಲಗ
 ಜಾತೆ ಶಿವನೊಳು ಗೋಷ್ಠಿ ಮಾಡುತ
 ಲಾತನನು ನಿಜ ರೂಪ ಕೇಳಿದಡಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವ ।
 ಭೂತಳದೊಳಪ್ಪಾಪೆಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯನೆ
 ಭೂತ ನಾಥನು ಬಳಿಕ ಪಾರ್ವತಿ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಟ್ಟಿದಳು ನಿಜ ತಾಮಸದ ಮಾಯೆಯನು || ೪೫ ||

ಇದುವೆ ಕಾರಣ ಮಾಯೆ ತಾ ಹು
 ಟ್ಟಿದಳು ಬಳಿಕಿನ್ನಾ ರಿಗಾದಡೆ
 ವಿದಿತವಾಗಿಹುದಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಸಂಗವನು ।
 ಹೃದಯದೊಳು ಹುರಿ ಗೊಳಿಸುವಡೆ ಬಳಿ
 ಕದಪಿ ಮಹಿಮೆಯನೇನ ಹೇಳುವೆ
 ಸದಮಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಿಜವಹರೆಂದನಾ ಮುನಿಪ || ೪೬ ||

ಎಂದು ಪೇಳ್ವೆಲ್ಲರಿಗೆ ಮನದ ತ
ಮಂಥವನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಬಳಿಕಾ
ನಂದದಲಿ ದುರ್ವಾಸ ಮುನಿ ಹೋದನು ನಿಜಾಶ್ರಮಕೆ |
ಅಂದು ಮೊದಲಾಗವರುಗಳು ಮನ
ಬಂದ ಪರಿಯಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಗ
ಳಿಂದ ಸಾಧಿಸುತಿದರ್ಶಮೈಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನ || ೪೭ ||

ಮತ್ತೆ ಮುದದಲಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮಯ
ಚಿತ್ತದೊಳಗಲ್ಲಮನ ನೆನೆವುತ
ಸುತ್ತ ಸುಳಿಯದೆ ಮುನ್ನಿನಂತಿದರು ತಪೋಧನರು |
ಇತ್ತಲೇ ಮಮಕಾರನೆಂಬ ಸೃ
ಪೋತ್ತಮನ ಸುಕುಮಾರಿ ಮಿಗೆ ಬೆಳೆ
ವುತ್ತಲಿದಳು ಘಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಕಲ ಸುಖದಿಂದ || ೪೮ ||

ಶಿಶುವ ನೋಡಿದ ಕಣ್ಗೆ ಮಾಯವೆ
ಮುಸುಕುವುದು ಮನ ಮೆಚ್ಚುವುದು ಮೋ
ಹಿಸುವುದೀ ಪರಿ ಜನನಿ ಜನಕಾದ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ |
ವಸುಮತಿ ಪತಿ ಬಳಿಕಲತಿ ಸಂ
ತಸದೊಳಾತ್ಮಜೆಗವಿಳ ವಿಭವದಿ
ಹೆಸರನಿಟ್ಟನು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ನವೀನ ನಾಮವನು || ೪೯ ||

ಹಲಗೆ ಮಾಣಿಕ ದೊಟ್ಟಿಲಲಿ ಮ
ಗ್ಗುಲಿಸಿ ಮಲಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ ಮಾ
ಪೊಳೆವ ತನ್ನನೆ ಕಂಡು ನಲಿವುತ ನಗುತ ಕೈ ದುಡುಕಿ |
ಸೆಳೆದು ತೆಗೆದಡೆ ಬಾರದಿರಲಾ
ನೆಳಲನೊದೆವುತ ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಗ
ಳುಲುಹನಾಲಿಪ ಮಾಯೆ ಮೆಜ್ಜಿದಳು ಬಾಲಲೀಲೆಯಲಿ || ೫೦ ||

ಆಡಿಸುವ ದಾದಿಯರ ಸೈಗೆಯ
 ಲಾಡಿ ಪರಿದಪ್ಪಪೈನುತ್ತಲಿ
 ಓಡಿ ಬಂದಮರ್ದಸ್ವಿ ಮೇಲುದ ಸೆಱಗಿನೊಳಗಡಗಿ ।
 ನೋಡುತ್ತಲಿ ದಾ ಎಸುತ ಕೈಮು
 ದ್ವಾಡಿ ಮುಂದಲೆ ವಿಡಿದು ಕುಣಿ ಕುಣಿ
 ದಾಡಿ ಸೌಖ್ಯವನೀವೃತ್ತಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ ॥ ೫೧ ॥

ಒಮ್ಮೆ ಮಮಕಾರಾವನೀಪನ
 ನೊಮ್ಮೆ ಮೋಹಿನಿ ದೇವಿಯನು ಮು
 ತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ವನಾಡಿಸುವ ತರುಣಿಯರ ತಂಡವನು ।
 ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ ಸುಖ ಮುಖವ ಹೊಜಿ
 ಹೊಮ್ಮಿಸುತ ನೆಱಿ ಬಾಲಲೀಲೆಯ
 ಸೊಮ್ಮೆ ಸೂಜಿಯ ಕೊಡುತ್ತಲಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ಮೋಹಿನಿಗೆ ॥ ೫೨ ॥

ಬೀಜುತಿರ್ದಳು ಮುದ್ದುತನವನು
 ಹೇಜುತಿರ್ದಳು ಸಕಲ ಚೆಲುವನು
 ತೋಜುತಿರ್ದಳು ಜಗದ ಜಂಗುಳಿಗಾಡು ವೊಲನಾಗಿ ।
 ಸಾಜುತಿರ್ದಳು ಸಕಲ ಸೊಬಗನು
 ಮೀಜುತಿರ್ದಳು ದಿನದಿನಕೆ ಕಳೆ
 ಯೇಜುತಿರ್ದಳು ಮಾಯೆ ವಿವಿಧ ವಿಲಾಸ ವೃತ್ತಿಯಲಿ ॥ ೫೩ ॥

ಹಿಡಿಹಿಡಿದು ಕೊಂಡರ್ತಿಯಲಿ ಬಿಂ
 ಬಿಡದೆ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯತನದಲಿ
 ಜಡಿದು ಝಂಕಿಸಿ ಮುದ್ದುತನ ಮಿಗೆ ಮಾಯೆ ತನ್ನಂತೆ ।
 ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿದಳಂಚೆ ವಿಂಡಿಗೆ
 ನುಡಿಯ ಕಲಿಸಿದಳರಗಿಳಿಗೆ ಸರ
 ವಿಡಲು ಕಲಿಸಿದಳಾಕೆ ತನ್ನರಮನೆಯ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ॥ ೫೪ ॥

ಆಕೆ ಕನ್ಯಾ ಮಾಡದೊಳು ನಾ
 ನಾ ಕುಶಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನು ವಿದ್ಯಾ
 ನೀಕವನು ಪರಿಚರಿಸಿ ಪರಿಣತಿಯಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ।
 ಆ ಕುಮಾರಿತಿ ಇರುತಿರಲು ಬಳಿ
 ಕಾ ಕಳಾನಿಧಿ ನೃಪತಿ ಮಾಯೆಗೆ
 ಬೇಕೆನುತಲಾಳಾಪಿಸಿದ ಮದುವೆಯನು ಮನದೊಳಗೆ ॥ ೫೫ ॥

ಇರುತಿರಲು ಮಮಕಾರ ಭೂಮಿ
 ಶ್ವರನ ವಿಮಲಾಸ್ವಯಕೆ ನೆಟ್ಟನೆ
 ಗುರುವೆನಿಸಹಂಕಾರನೆಂಬಾಚಾರ್ಯನೆಯ್ತಂದು ।
 ಅರಸ ಮಾಡುವ ವಂದನೆಯನಾ
 ದರಣೆಯನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ ಕೇಳಿದ
 ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಭೂಮಿಪನ ಸುಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವನು ॥ ೫೬ ॥

ಕೇಳಿ ಹರುಷಿತನಾದನಾ ಭೂ
 ವಾಲಕನ ಸುಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವ
 ನಾಲಿಸುತಲವನಿಪನ ಕೆಲದ ಕುಮಾರಿಯನು ಕಂಡು ।
 ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ರೂಪು ರೇಖಾ
 ಜಾಳವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೃ
 ವಾಳು ನಿಶ್ಚೈಸಿದನು ಕಾರಣಕನ್ಯೆಯಿವಳೆಂದು ॥ ೫೭ ॥

ಫಲಿತ ಚೂತದ ಮರನ ಸಿರಿ ಕೋ
 ಗಿಲೆಗೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಹಾಲು ಹಂಸೆಗೆ
 ಲಲಿತ ಕುಸುಮದ ಕಂಪು ತುಂಬಿಗೆ ಸವಿಯನೀವಂತೆ ।
 ಉಳಿದ ಖಗ ಕಡದುಱುಗಳಿಗೆ ಸುಖ
 ವಳವಡುವುದೆ ಸದಾಶಿವಂಗೀ
 ಲಲನೆಯಲ್ಲದೆ ನರರಿಗುಚಿತವೆ ಭೂಪ ಕೇಳಿಂದ ॥ ೫೮ ॥

ಶಿವನೆ ಪತಿಯಹನೆಂದು ನೀವ್ ಚಿ
 ತ್ತವಿಸಿದಿರಿ ಆ ಶಿವನು ದಿಟ ಮಾ
 ನವ ಶರೀರಿಗಳಿಗೆ ಸುಸಾಧ್ಯವೆ ದೇವ ಪೇಳೆನಲು |
 ಶಿವನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯನು ಸಲೆ ಮಾ
 ಡುವರಿಗವರವರಿಚ್ಚೆಯನು ಸಲಿ
 ಸುವನು ಸತ್ಯವಿದೆಂದನೊಲಿದಾಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯಂಗಿ || ೫೯ ||

ಎನುತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಾಯಾಂ
 ಗನೆಗೆ ಉಪದೇಶವನು ಮಾಡಿದ
 ಡನುಕರಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿರ್ದಳು ಭಕ್ತಿಯನು ಬಳೆಕೆ |
 ಜನ ಪತಿಯೆ ಸುಖದಿಂದಲಿರಿ ಎಂ
 ದೆನುತಹಂಕಾರಾರ್ಯ ಬೀಳ್ತೊ
 ಟ್ಪನುಗತಿಯಲೆಯಿದ್ದನು ತನ್ನಯ ನಿಜ ನಿವಾಸವನು || ೬೦ ||

ಧರಣಿ ಪಾಲಕನಿತ್ತ ಸುಖದಿಂ
 ದಿರುತಲಿರ್ದನು ಈ ಕುಮಾರತಿ
 ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನಿತ್ಯ ನೇಮವ ಹಿಡಿದು ಛಲದಿಂದ |
 ಪುರಕೆ ಘಟಿಕಾ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವ
 ಪರಮ ಸಿದ್ಧಿಯನೀವ ಮಧುಕೇ
 ಶ್ವರನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರ್ದಳನಿಯನ ಬಯಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ || ೬೧ ||

ಅಷ್ಟ ವಿಧದರ್ಶನೆಗಳಿಂದುಭ
 ಯಾಷ್ಟ ವಿಧದುಪಚಾರದಿಂದಲ
 ಭೀಷ್ಟವೆನಿಸುವ ನಿಜ ಮನೋವಲ್ಲಭನ ಬಯಕೆಯಲಿ |
 ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವ ಮಧುಕ ನಾಥನ
 ತುಷ್ಟಿ ವಡುವಂತರ್ಹಿಸಿದಳೀ
 ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಸಾಂಗದಲಿ ಮಾಯಾ ದೇವಿ ಮನವೊಲಿದು || ೬೨ ||

ಗತಿ ೨

ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಗೆ ನೋಹ

ಕಾಮಿತಾರ್ಥವನೀಯ ಬೇಹುದು
ಕಾಮಿನಿಗೆ ತಾನವಳು ಕಾಮು
ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿದದು ಕಾರಣದಲೆಂದೆನುತ |
ಆ ಮಹಾ ಮಹಿಮ ಸ್ವರೂಪ ಸ
ನಾಮವನು ಮಹಿಮಾಡಿ ಅಭಿನವ
ಕಾಮ ರೂಪಿನ ಪರಿಯನಲ್ಲಮ ಲಿಂಗ ಧರಿಸಿದನು || ೬೩ ||

ಕಂಗಳಲಿ ನೆಲೆನಿ ನೋಡಿದಡೆ ಹೆಲಿ
ಹಿಂಗ ಬಾರದ ಚೆಲುವ ಮುಖದ ಸು
ರಂಗು ಸೂಸುವ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ ತೊಳಪ ಕಣ್ಣುಗಳ |
ಅಂಗವಟ್ಟದ ಸರಳಿಕೆಯ ಹ
ಸ್ತಂಗಳಂಘ್ರಿಯ ಕೋಮಳದ ಸ
ವಾಂಗ ಭಂಗಿಯ ಸೌಮ್ಯತೆಯ ಧರಿಸಿದನು ಪ್ರಭು ರಾಯ || ೬೪ ||

ತುಲಿಬು ಚಿಮ್ಮಿ ಚೆಂದಿ ಕಾಸೆಯ
ನೆಲಿಗು ನಸು ಹೊದೊಡಲಿ ಮಿಂಚುವ
ಮಿಲಿಪ ಸುಲಿ ಪಲ್ಲಸಿಯ ಸೆಳ್ಳುಗುರುಲಿವ ಹೊಂದೊಡರು
ಉಲಿವ ಗಂಧದ ಲೇಪ ಬೆನ್ನೊಳು
ಮೆಲೆನಿವ ಮದ್ದಳೆ ಸಹಿತ ಬಂದಿ
ತೆಜಿನನಲ್ಲಮ ನೆಲೆನಿ ನಿಂದನು ವಿಕೃತವೇಷದಲಿ || ೬೫ ||

ನಿಂದು ನಾನಾ ಪರಿಯ ವಹಣಿಗ
 ಳೆಂದ ತಾಳ ಸಮೇಳ ಪದ್ಧತಿ
 ಯಿಂದಲುಗ್ಗುಡಣೆಯ ಘಡಾವಣೆಯಿಂದಲಲ್ಲಮನು ।
 ಅಂದು ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ಬಾಗಿಲ
 ಮುಂದೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೈ ಹಲ
 ವಂದದಲಿ ಮದ್ದಳೆಯ ಕೇಳುವರೆಲ್ಲ ಬಿಜಿಗಾಗಿ

॥ ೬೬ ॥

ಕಾರಮುಗಿಲಿನ ಗರ್ಜನೆಯ ಕಿವಿ
 ಯಾರೆ ಕೇಳಿದ ಸೋಗೆಯಂತಿರೆ
 ಹಾರವಿಸುತ್ತಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಮದ್ದಳೆಯ ಧ್ವನಿ ಗೇಳ್ತು ।
 ನಾರಿ ಮಾಯಾ ದೇವಿ ನಲಿವುತಿ
 ದಾರು ಹೊಲಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತೂರೋ
 ದ್ಧಾರವನು ಮಾಡುವರೆನುತ ಕೇಳಿದಳು ಕೆಳದಿಯರ

॥ ೬೭ ॥

ಕೆಳದಿಯರು ತಾವಲೊಡನೆ ಬಂದಾ
 ಗಳೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೇಳಿದಡೆ ಕೋ
 ಮಳೆ ಮನೋ ಮುದದಿಂದ ಕರಸಿಯೆ ಕಂಡಳಲ್ಲಮನ ।
 ಮೊಳೆತುವಾ ಕ್ಷಣ ಕಾಮ ಬಾಣದ
 ಹಿಳುಕುಗಳು ಹಿರಿದಾಗಿ ಚಿತ್ತಜ
 ನಳವಿಯಲಿ ಬೆಂಬಿದ್ದು ಮೌನದೊಳಿಡಲಾ ಮಾಯೆ

॥ ೬೮ ॥

ಆವ ದೇಶದ ಪುರುಷನೈ ಸಿನ
 ಗಾವ ಹೆಸರೈ ನೀನು ನೆಲೆಗೊಂ
 ಡಾವ ತಾವಿನಲಿಪ್ಪೆಯೈ ಎಂದೆನುತ ವಿನಯದಲಿ ।
 ಭಾವೆಯರು ಬಳಿಕಾತನನು ಸಂ
 ಭಾವಿಸುತ ಕೇಳಿದಡೆ ಅಲ್ಲಮ
 ದೇವನೊಲಿದಾ ಸತಿಯರಿಗೆ ನಸು ನಗುತ್ತಲಿಂತೆಂದ

॥ ೬೯ ॥

ದೇಶವೆಮ್ಮದು ಹೇಳುವಡೆ ಪರ
 ದೇಶ ಬಿರುದಿನ ಬಿಂಕಕಾಱರ
 ವಾಸಿಗರನಲ್ಲೆನಿಸುವಲ್ಲಮನೆಂಬ ಪೆಸರೆನೆಗೆ ।
 ಲೇಸು ಮಾಡುವ ಠಾವುಗಳಲಭಿ
 ಲಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊದ್ದುವೆವು ಸುಖ
 ವಾಸಿಗಳು ನಾವೆಂದನಲ್ಲಮನೆಲಿದು ಸಖಿಯರಿಗೆ || ೭೦ ||

ಒಳ್ಳಿತಾಯಿತು ಕಾರ್ಯ ನೀನಿ
 ನ್ನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಹ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಸಲ್ಲವಿಡು ಸುಖದಿಂದಲೆವೊಡತಿಯ ಸವಿಾಪದಲಿ ।
 ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾ ವಸ್ತುಗಳೊಳೆ
 ಮೈಲ್ಲರೋಪಾದಿಯಲಿ ಮನ ಬಂ
 ದಲ್ಲಿ ನೀನಿಹುದೆಂದರಾ ಕಾಮಿಸಿಯರಲ್ಲಮಗೆ || ೭೧ ||

ಶರಣೆನುತಲಾ ಮಾಯೆ ಮಧುಕೇ
 ಶ್ವರನ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಾಗಳಾತನ
 ಕರೆದು ಕೊಂಡೆಯ್ದು ತಂದೆಯ ಸಮ್ಮುಖವ ಮಾಡಿ ।
 ಅರಸನಪಾಕೆಯ ಮಾಡಿ ಮಿಗೆ ಬಳಿ
 ಕಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು ನಾಗ ವಾಸದ
 ನೆರವಿಗೊಪ್ಪುವ ಬೋವಗಾಪಾಕೆತನದಲ್ಲಮನ || ೭೨ ||

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಕನ್ನೆ ಮಾಡದ
 ಪಿರಿಯ ಚೌಪಾಳಿಗೆಯಲತಿ ವಿ
 ಸ್ತರದಲೋಲಗಗೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿತು ಸಕಲ ವಿಭವದಲಿ ।
 ಭರತವಿದ್ಯಾದ್ಯಖಿಳ ಕಳೆಗಳ
 ಪರಿಚರಿಯ ನೆವದಿಂದ ಮಾಯಾ
 ತರುಣಿ ಮನದೊಳು ಸೊಗಸಿ ಮಾತಾಡಿಸುವಳಲ್ಲಮನ || ೭೩ ||

ಸುಧೆಯ ಸೋನೆಯ ಸುರಿವೃತ್ತಿಹ ಕಾ
 ಲದಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನೆಯ್ವಲಱಿಯದೆ
 ಕ್ಷುಧೆಗೆ ಕೃಷಿಗಳ ಮಾಡಿ ಕೋಟಲೆ ಗೊಂಬ ಮರುಳಂತೆ |
 ಮುದದಲಲ್ಲಮ ಕರುಣಿಸುವ ಕಾ
 ಲದಲಿ ನಿತ್ಯವನಱಿಯಲಱಿಯದೆ
 ಕುದಿದು ಕೋಟಲೆ ಗೊಳುತಲರ್ಧಳು ಮಾಯೆ ಬೇಟದಲಿ || ೭೪ ||

ಮಡದಿ ಮದನನ ಬಲೆಯ ಬಾಯಲಿ
 ತೊಡರಿ ಬಿದ್ದು ದನಱಿದರಾಗಳೆ
 ಒಡತಿ ನಿನ್ನಯ ಬಗೆಯ ಬಯಕೆಯ ನಾಚದೆಮ್ಮೊಡನೆ |
 ನುಡಿದೆಯಾದಡೆ ಬಳಕಲಲ್ಲಮ
 ಗೆಡೆ ಗುಡುವ ಒಂದೆಡೆಯ ಬೀಡಿನ
 ಗುಡಿಯನೆಸುತಾ ಮಾಯೆಗಿಂತೆಂದರು ವಿದಗ್ಧಿಯರು || ೭೫ ||

ಎನಲು ಕನ್ಯಾ ಭಾವಭಂಗಿಯ
 ಮನದ ನಾಚಿಕೆಯೊಂದು ನೆಟ್ಟನೆ
 ಜನ ಪತಿಯ ಮಗಳೆಂಬ ಹೆಕ್ಕಳ ಹೆಮ್ಮೆ ತಾನೆರಡು |
 ತನಗೆ ಸಮ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತನಲ್ಲದ
 ಮನುಜಗಳುಪಿದನೆಂಬ ಮಱವೆಯ
 ಘನತೆ ಮೂಱುವಕಳುಕಿ ನಾಚುತಲರ್ಧಳಾ ಮಾಯೆ || ೭೬ ||

ಈ ಕುಮಾರಿಯ ತಿಳಿವೆವೆಂಬುದ
 ದೇಕೆ ಕಾಣಲಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವ
 ನಾ ಕಳಾ ವಿದನನು ವಿಚಾರಿಸ ಬೇಕು ನಾವೆನುತ |
 ಆಕೆಯರು ಮದಮಾನಿಯೆಂಬ ವಿ
 ವೇಕಿಯನು ಕಳುಹಿದಡೆ ಬಂದಳ
 ನೇಕ ಚದುರಿನ ಚಪಳತನದಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಬಳಿಗೆ || ೭೭ ||

ನಾರಿ ಬಂದುದನಪ್ಪಿಡು ಮೊದಲೇ
 ದಾರಿ ದೋಷವೆ ನಾನೆನುತ ಬಿ
 ಡಾರಕಾವಿನ್ನೆಯ್ದ ಬೇಹುದು ನಮ್ಮನಪ್ಪಿಸಿದಡೆ ।
 ನಾರಿ ನೀನೀ ಹದನ ಹೇಳು ಕು
 ಮಾರಿಗೆನುತವೆ ನಿಜ ಎನೋದ ವಿ
 ಚಾರದಿಂದಲಿ ನುಡಿದನಾ ಮದಮಾನಿಗಲ್ಲಮನು || ೭೮ ||

ನಿನಗೆ ಸಾಕಿನ್ನೇಕೆ ಬೀಡಿಸ
 ಮನೆ ವೃಥಾ ಬೇಟಿಸೊಂದು ಸಂಕ
 ಲ್ಪನೆಯ ಬಿಡು ನಮ್ಮೊಡತಿಯಾದಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಮೋಹದಲಿ ।
 ನಿನಗೆ ಕೃಪೆಯಾಗಿದ್ದಳೆಮ್ಮರ
 ಮನೆಯೊಳಿರು ಸುಖಿಯಾಗಿ ನೀನೆಂ
 ದೆನುತ ನಯದಲಿ ನುಡಿದಕಾ ಮದಮಾನಿಯಲ್ಲಮಗೆ || ೭೯ ||

ನಾವು ಪರದೇಶಿಗಳು ಬಡವರು
 ನೀವು ದೊರೆಗಳು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಯ
 ದೇವಿ ರಾಜ ಕುಮಾರಿ ನಾವೇ ಪುರುಷ ವೇಷಿಗಳು ।
 ನೀವು ಸತಿಯರು ನಿಮ್ಮೊಳಿಹುದೆಮ
 ಗಾವ ಮರಿಯಾದೆಗಳು ದೂರದ
 ಸೇವೆ ತಾನೆಮಗುಚಿತವೆಂದನು ನಗುತಲ್ಲಮನು || ೮೦ ||

ನಗೆಯ ಮಾತಲ್ಲಣ್ಣ ಮಾಯೆಯ
 ಬಗೆಗೆ ನಿನ್ನನು ಸೇವಕಾವೃ
 ತ್ತಿಗಳೊಳಿಣಿಸುವ ಪರಿಯ ಕಾಣೆನು ನಿನ್ನ ತನ್ನಿಂದ ।
 ಮಿಗಿಲು ಮಾಡುವ ಪರಿಯಲಿರ್ದಳು
 ಹಗಲಿರುಳು ಹಂಬಲಿಸಿ ಕೇಳೈ
 ಬೆಗಡು ಗೊಳ್ಳದಿರೆನುತ ಬೋಳ್ಳಿಸಿದಳು ಮದಮಾನಿ || ೮೧ ||

ಸೇವಕರ ಮೇಲೆಱಕವಿರ್ದಡೆ
 ಭಾವೆ ತಪ್ಪೇನೊಡತಿಯಾದವ
 ರೋವಿ ಸಲಹುತ ಮೋಹ ಮಾಡುವರವರಿಗದು ಸಹಜ ।
 ನಾವು ನಮ್ಮಯ ಸೇವಕಾಂಗದ
 ಭಾವದಿಂದಿರ ಬೇಕೆನುತ ನಾ
 ನಾ ವಿಧದ ಘಾಳಕತನಂಗಳ ನುಡಿದನಲ್ಲಮನು

|| ೮೨ ||

ಸಾಕು ಚಾಣೆನ ಮಾತ ಮಱಿಯಿ
 ನ್ನೇಕೆ ನಿನ್ನೊಳು ಮಾಯೆ ಕಾವೋ
 ದ್ರೇಕದಲಿ ನೆಱಿತಿ ನಿನಗೆ ಸೋತಳು ಹಲವು ಮಾತೇನು ।
 ಲೋಕದೊಳು ನರ ದನುಜ ದಿವಿಜರ
 ನೇಕರನು ಬಗೆ ಗೊಂಡು ಲೆಕ್ಕಿಸ
 ದಾಕೆ ತಾನೇ ಸೋತಳೈ ನಿನಗೆಂದಳಲ್ಲಮಗೆ

|| ೮೩ ||

ನೀವೆ ಬಲ್ಲಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಮಾಯಾ
 ದೇವಿಯಂತಸ್ಥವನು ಹೊಸಬರು
 ನಾವು ಬಲ್ಲೆವೆ ಅಂತು ಕಾರಣ ಮನಸು ಬಂದಂತೆ ।
 ನೀವೆ ಮಾಡುವುದೆಮ್ಮ ಕೇಳುವ
 ದಾವುದುಂಟೆಂದೆನುತಲ್ಲಮ
 ದೇವನಾ ಮದಮಾಸಿಗೊಂದನು ಬಳಿಕ ನನು ನಗುತ

|| ೮೪ ||

ಆವ ಶಕುನವ ತಿದ್ದಿ ಕೊಂಡೆಲೆ
 ಭಾವ ಬಂದೆಯೊ ಅಲ್ಲದಿರ್ದಡ
 ದಾವ ಮೋಹನವಶ್ಯ ವಿದ್ಯವ ಕಲಿತೆಯೋ ದಿಟಕೆ ।
 ದೇವಿಯನು ನೀ ಮರುಳು ಮಾಡಿದೆ
 ಚಾವಳಿಗನಲ್ಲೆನುತ ಬಂದಳು
 ಭಾವೆ ಬಳಿಕಲ್ಲಮನ ಬಳಿಯಿಂದೊಡತಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ

|| ೮೫ ||

ಅಂದಿನಿರುಳಿನಲಾರುವಜ್ಞಿಯದ
 ಚಂದದಿಂದಲಿ ಬಳಿಕ ಸೆಜ್ಜೆಯ
 ಮಂದಿರಕೆ ಸಡಗರಿಸಿ ಮಾಯೆಯನಲ್ಲಮನನೊಲಿದು ।
 ತಂದು ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿದರು ಬಳಿ
 ಕಿಂದು ಮುಖಿಯರು ತಮವ ತರಣಿಯ
 ನೊಂದು ಗೂಡುವೆವೆಂಬ ಭಾವಭ್ರಮಿತ ಬುದ್ಧಿಯಲಿ || ೮೬ ||

ಮಳೆಗೆ ನೆನೆವುದೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದ
 ಡೊಲೆವುದೇ ಬಲು ಗಿಚ್ಚನುರಿಯಿಂ
 ದಳಿವುದೇ ನಭವಾ ಪರಿಯ ಬಯಲಿಗನು ತಾನಾಗಿ ।
 ಕಳವಳದ ಏಷಯಗಳ ವೆಸನಗ
 ಳೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನಲ್ಲವಾತನ
 ಹೊಲಬು ತಾ ಬೇಟೆಯೊಂದು ಪರಿ ಏನೆಂಬೆನಲ್ಲಮನ || ೮೭ ||

ಅಂದು ಬಳಿಕಾ ಹದನನಾಗಳೆ
 ತಂದು ನೆರಹಲು ಕೇಳಿ ಭರವಸ
 ದಿಂದ ಮೋಹಿಸಿ ದೇವಿ ತನ್ನಯ ಮಗಳ ಮಂದಿರಕೆ ।
 ಬಂದು ತಾಸೇಕಾಂತದಲಿ ನಿಜ
 ನಂದನೆಯನಾಪ್ತೆಯರ ಕರೆದಿಂ
 ತೆಂದು ನುಡಿದಳು ತಾನು ಕೇಳಿದ ಗುಪ್ತ ವಾರ್ತೆಯನು || ೮೮ ||

ಮಗಳೆ ನೀ ನಿನಗಲ್ಲದಿದೋ
 ಜಿಗಳ ನೆನೆವರೆ ರಾಜಕುಲದಲಿ
 ನಗೆಗೆಡೆಯ ಮಾಡುವರೆ ನಿನ್ನಯ ತಂದೆ ಕೇಳಿದಡೆ ।
 ಸೊಗಸುವನೆ ಮಿಗೆ ಮುನಿವನಾ ಮಾ
 ತುಗಳಿಗಾಸ್ಪದವಹರೆ ಆಕಟಾ
 ನೆಗಳಲಹುದೇ ಪುರುಷ ಸಂಗವನೆಂದಳಾ ಜನನಿ || ೮೯ ||

ತರಳೆ ನೀನಕಟೀನ ಮಾಡುವೆ
 ದುರುಳರಿವದಿರು ನಿನ್ನ ತೊತ್ತಿರು
 ಮರುಳು ಮಾಡಿದಡೊಲಿದೆಯೈಸಲೆ ಎನುತ ನಿಜ ಸುತೆಯು |
 ಕರುಣದಲಿ ಮೋಹದಲು ಪೇಕ್ಷೆಯು
 ಭರದಲಾಕೆಯ ನೇನುವೆನ್ನದೆ
 ಮುರಿದು ಮೋಹಿಸಿ ದೇವಿ ನೆಲೆತಿ ನೋಡಿದಳು ಕೆಳದಿಯರ || ೯೦ ||

ಆರಸಿ ನುಡಿದಡೆ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯು
 ತ್ತರವ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಬಾರದು
 ತರುಣಿ ತಾನಲ್ಲಮನ ಕಾಣುತ ಕಾಮ ತಾಪದಲಿ |
 ಮರುಳು ಗೊಂಡಾತಂಗಿ ಮೋಹಿಸಿ
 ಹರಣ ಮಾತ್ರವನುಳುಹಿಕೊಂಡಳು
 ಹಿರಿದು ಮಾತಿನೈತಕೆಂದರು ಕೂಡೆ ಕೆಳದಿಯರು || ೯೧ ||

ಅಕಟ ಮಗಳಿಗಿದಾವ ದೆಸೆಯಣ
 ಎಕಳ ಬಂದುದೊ ಬಲುದೆ ಬಹು ಸೇ
 ವಕರಿರಲು ಸಲೆ ಸಂತವಿಟ್ಟಿರದೆತ್ತಣಲ್ಲಮನು |
 ಸಕಳೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲ್ಲೆ ನೀನೇ
 ತಕೆ ವಿಚಾರಿಸದಾದೆ ಎನುತಾ
 ಸಕಳೆಯನು ಮರುಳಾಡುತಿರ್ದಳು ಮೋಹಿಸಿ ದೇವಿ || ೯೨ ||

ಮನುಜ ದೇಹವಪೂರ್ವವದಿಹೊಳು
 ಜನ ಪತಿಯ ಸುತೆಯಹುದಪೂರ್ವತೆ
 ಇನಿತಹೊಳು ಪಟುವಾಗಿ ಸಕಲ ಸುಖಂಗಳನು ತಿಳಿದು |
 ಅನುಭವಿಸುವುದಪೂರ್ವವದಿಹೊ
 ಮನಸು ಬಂದಂತಿರಲಿ ಮಾಯಾಂ
 ಗನೆಗದೇತಕೆ ಕಾಹು ಕಟ್ಟಳೆ ಎಂದಳಾ ಸಕಳೆ || ೯೩ ||

ಅಹುದು ತನುವುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂ
 ದಿಹುದು ಬಳಿಕಲಿ ಬಯಸಿ ಬಾತಡೆ
 ಬಹವೆ ಅದು ಕಾರಣದಲಾತ್ಮಜೆ ಮನಸು ಬಂದಂತೆ |
 ಬಹಳ ಭೋಗವ ಕೊಳಲಿ ಎನುತಾ
 ಗ್ರಹವನೀಡಾಡಿದಳು ನೀವೇ
 ನಹಿತರೇ ಎನುತವರನುಪಚರಿಸಿದಳು ನೃಪ ರಾಣಿ || ೯೪ ||

ಅರಸನಜಿಯದ ತೆಪದಲಿದನಾ
 ಚರಿಸುವುದು ನೀವೆನುತ ಭಾವಿಸೆ
 ಮರುಳರೇ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಲ್ಲವರಾರು ಧಾತ್ರಿಯಲಿ |
 ಇರುತಲಿರಿ ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆ ಬಂದಾ
 ಪರಿಯಲೆನುತಾ ರಾಣಿ ತಾ ತ
 ಸ್ವರಮನೆಗೆ ಹೋದಳು ಕುಮಾರಿಯನೊಲಿದು ಮನ್ನಿಸುತ || ೯೫ ||

ನೀಟಿ ಕೇಳಾ ನಾವು ಮಾಡಿದ
 ದೂಟ ನಮ್ಮಯ ರಾಣಿ ಕೇಳಿದ
 ಕಾರಣದಲಿದು ಜಾ಼ತಲ್ಲದೆ ರಾಯ ಕೇಳಿದಡೆ |
 ಗಾಟಹವು ನಾವಿನ್ನು ನೀತಿಯ
 ಮೂಟದಿರ ಬೇಕಂತು ಕಾರಣ
 ಬೇಟಿ ಬೀಡಿನಲಿರಲಿ ಅಲ್ಲಮನೆಂದಳಾ ಸಕಳೆ || ೯೬ ||

ಕೆಳದಿಯರು ತಮ ತಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಕಲಿಸುತಿರಲಾ ಮಾಯೆ ಚಿಂತಾ
 ಕುಳತೆಯಿಂದಲಿ ಬಿಟಗು ಹೊಡೆದಿರಲಾಗಳೆಯ್ತಂದು |
 ಲಲನೆಗೇತಕೆ ದುಗುಡವಾರು
 ಮ್ಮಳಿಕೆಯನು ಮಾಡಿದರು ಹೇಳಿನು
 ತೊಲಿದು ಕೇಳಿದನಂದು ಸಕಳೆಯನಲ್ಲಮನು ಬಳಿಕ || ೯೭ ||

ಅಣ್ಣ ಕೇಳುದಕದಲಿ ಮುಳುಗಿದ
 ಸುಣ್ಣ ಕಲ್ಲಂತಾಗಿ ಕುದಿವುತ
 ಒನ್ನ ಬಟ್ಟಳು ಮಾಯೆ ಕಾಣುತ ನಿನ್ನ ಬೇಟದಲಿ !
 ಕಣ್ಣ ಕಾಣದೆ ಕಾಮನೇಷಿನ
 ಹುಣ್ಣಿನಲಿ ಹೊರಳಿದಡೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿ
 ಹಣ್ಣಿ ಹಬ್ಬಿತು ಪುರದೊಳಿಂದಳು ಸಕಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೯೮ ||

ಒಡತಿ ಮುಂತಾದರಮನೆಯಲಿಹ
 ಮಡದಿಯರು ತಾವಾಡಿದೊಬ್ಬನೆ
 ಪೊಡವಿ ಪಾಲಕನಾಟಿಯನಲ್ಲದೆ ಸಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದಲಿ !
 ತೊಡಗಿತಿ ಪರಿ ಅಟ್ಟು ಸಾಕಿ
 ನ್ನೆಡೆಯ ಮಾಡೈ ನಿನಗೆ ಬೀಡಿನ
 ಗುಡಿಯ ಹೊರಗೊಂದೆಡೆಯಲಿಂದಳು ಸಕಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೯೯ ||

ಮಾಯೆಯಗಲಿದ ಬಳಿಕ ಭಾವಿಸೆ
 ಕಾಯವುಂಟೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಹ
 ವಾಯು ನಡೆವುದೆ ಕಾಲು ಕೈ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಡುಕುವುವೆ !
 ಜಾಯ ನುಡಿ ವೆವಹಾರ ಬೆಸನಗ
 ಳಾಯತವು ಬಳಿಕುಂಟೆ ಮರುಳೇ
 ಸಾಯದಂತಿರೆ ಸತ್ತೆ ನಾನಕಟಿಂದನಲ್ಲಮನು || ೧೦೦ ||

ಎಂದ ಮಾತಿನ ಮಹಿಯ ಬೆಡಗಿನ
 ಸಂದಿಯಲಿ ಶಿವ ಕಾಮ ತತ್ತ್ವ
 ದ್ವಂದ್ವಮಿವ್ವದನಾಟಿಯಲಾಟಿಯದೆ ಈಗಲೇನಾಯ್ತು !
 ಮುಂದೆ ಮಾಯೆಯ ನಿನ್ನ ರಿಣ ಸಂ
 ಬಂಧವುಳ್ಳಡೆ ತಾನೆ ಕೂಡಿ
 ತ್ತೆಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾಣಿ ನುಡಿದಳು ಸಕಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೧೦೧ ||

ಆಗಲೆನುತಲಿ ಬಳಿಕ ಪಾತ್ರದ
ಭೋಗದವರೊಳು ಮಧುಕ ನಾಥಗೆ
ಹೋಗಿ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ಲಾಸ್ಯದ ಕೇಳಿಯೊಳಿಗವ ।
ಜೋಗವಿಸುತಿರುತಿರ್ದ ಭಕ್ತಿಯ
ಭಾಗದಲಿ ತಾನೊಲಿದ ಕಾರಣ
ವಾ ಗರುವನೆಮ್ಮಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯೊಳು

॥ ೧೦೨ ॥

ಗತಿ ೪

ಅಲ್ಲಮನ ವೃತ್ತಾಂತ

ಧರಣಿ ತಳದೊಳು ನಿಜ್ಜ ಮಧುಕೇ
ಶ್ವರನನಭಿವಂದಿಸುತ ಕಾಮಾ
ತುರದಲ್ಲಮಗೋತು ಮಾಯಾ ದೇವಿಯಿರುತಿರಲು |
ಹಿರಿದು ದಿನಗಳು ಹೋದವೆನುತಲಿ
ಗಿರಿಜೆ ಮಾಯೆಯ ಹದನನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಕರೆದು ತರಲಿಕೆ ಕಳುಹಿದಳು ಬೆಸನಿತ್ತು ವಿಮಳೆಯನು || ೧೦೩ ||

ಬಂದು ಭರವಸದಿಂದ ಕನ್ನೆಯ
ಮಂದಿರವನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಭೋಂಕನೆ
ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರೆ ಕಾಣುತವೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ |
ಇಂದು ಮುಖಿ ನೀನೆತ್ತಣೆಂದೆ
ಯ್ದೆಂದೆ ಏತಕೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇ
ನೆಂದು ಮಾಯಾ ದೇವಿ ಕೇಳಿದಳೊಲಿದು ವಿಮಳೆಯನು || ೧೦೪ ||

ಕೆಳದಿ ನಿನ್ನನು ನೋಡಲಂಬಿಕೆ
ಕಳುಹಿದಡೆ ರಜತಾದ್ರಿಯಿಂದಾ
ನಿಳಿದು ಬಂದೆನು ವಿಮಳೆಯೆಂಬವಳಾನು ನೀನೀಗ |
ಇಳಿಯಲುದಯಿಸಿ ಮುಱವೆಯಾದಡೆ
ತಿಳುಹುವೆನು ನಾ ನಿನಗದೆಲ್ಲವ
ನೊಲಿದು ಕಾರಣ ಕಥನವನು ಕೇಳೆಂದಳಾ ವಿಮಳೆ || ೧೦೫ ||

ಹರನ ನಿಷ್ಕಲ ರೂಪನಲ್ಲವು
ನಿರವಿನಿಂದಲಿ ತಾನು ತಿಳಿವಾ
ತುರಕೆ ತನ್ನ ಗುಣಸ್ವರೂಪದ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನ ವನು ।
ಧರಗೆ ಕಳುಹಲು ನೀನು ತಡೆದಿರು
ತಿರಲು ನಿನ್ನನು ತಿಳುಹಿ ತರಲಿಕೆ
ಗಿರಿಜೆ ಬಳಿಕಿಂತೆನ್ನ ಕಳುಹಿದಳೆಂದಳಾ ವಿಮಳೆ

|| ೧೦೬ ||

ಬಳಿಕ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ಮನಸಿಗೆ
ತಿಳಿವು ತಿಣ್ಣನೆ ತಿಟ್ಟವಿಟ್ಟಿತು
ಹೊಳಹು ಹೊಮ್ಮಿತು ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಕಥನ ಕಾರಣದ ।
ಬೆಳವಿಗೆಗೆ ಬೆದೆಯಾಯ್ತು ನೆನಹಿನ
ನೆಳಲು ಮಿಂಚಿದುದೊಳಗೊಳಗೆ ನಿ
ಮಳರ ಸಂಗವು ಕಳೆಯದಿಹುದೇ ಮನದ ಮೈಲಿಗೆಯ || ೧೦೭ ||

ಹರಿ ಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವಾ
ಸುರರು ಜನನಕೆ ಬರಲು ಚಾತಿ
ಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲೆನಲಾವು ಸತಿಯರು ಸಮ್ಮ ಪಾಡೇನು ।
ಪಿರಿದು ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯ ಭಾವಿಸ
ಲರಿದು ನೀನದಜಿಂದಲಲ್ಲವು
ನಿರವನೆಲ್ಲವ ವಿವರಿಸೆಂದಳು ವಿಮಳೆಗಾ ಮಾಯೆ

|| ೧೦೮ ||

ಅದಡಾಲಿಸು ಒಂದು ಬುದ್ಧಿಯ
ಲಾದರಿಸಿ ಕೇಳಭವ ತನ್ನ ವಿ
ನೋದದಿಂದಾ ಗಿರಿಜೆಗಜುಹಿದ ಕಥನ ಕೌತುಕವ ।
ಅದಿಯಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ವವಾಗಿಯೆ
ಮೇದಿನಿಯಲಿರುತಿರ್ದರಮಲ ಗು
ಣಾಧಿಕರು ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರೆಂಬವರು

|| ೧೦೯ ||

ಒಳ್ಳಿತಾಗಿಯೆ ಚೆಲುವ ಬನವಸಿ
 ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವುಕ
 ರೆಲ್ಲರೊಳಗಭಿವಂದ್ಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಭಾಗ್ಯದಲಿ ।
 ಬಲ್ಲಿದನು ತಾನೆನಿಸಿ ತನಗೊಂ
 ದಿಲ್ಲವೆನುತಲಿ ಪುತ್ರ ಕಾಮ್ಯದ
 ಭುಲ್ಲವಣೆಯಲಿ ಬಳಿಕ ನಿರಹಂಕಾರನಿಂತೆಂದ

|| ೧೧೦ ||

ದಾನವಿಲ್ಲದ ಧನವು ಈಶ
 ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದ ತಪವು ಜೀವ
 ಸ್ಥಾನದನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದ ಯೋಗದಭ್ಯಾಸ ।
 ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸಿದ್ಧಿ ವರ ಸಂ
 ತಾನವಿಲ್ಲದ ಬಾಳ್ವೆಯಲಿ ಫಲ
 ವೇನು ದೊರಕುವುದೆನುತ ನಿರಹಂಕಾರ ಚಿಂತಿಸಿದ

|| ೧೧೧ ||

ಸತಿ ಸಹಿತ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಾಧನ
 ಗತಿಯ ಮೇಳಾಪದಲಿ ನೆಪಿತಿ ನಿ
 ಶ್ಚಿತವ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನೇಕೋ ಭಾವ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ।
 ಪ್ರತಿಯಿಡುವ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ
 ನತಿಗಳೆವ ನಂದನನ ಬಯಕೆಯ
 ಮತಿಗಳಲಿ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರೊಪ್ಪಿದರು

|| ೧೧೨ ||

ಆ ಸಮಾಧಿಯ ಭಾವದಲಿ ನವ
 ಮಾಸ ಪೂರಿತವಾಗಿ ನೆನಹಿನ
 ನೇಸಪಿನ ಬಲು ಬಿಸಿಲು ಬೆಳಗಿದುದಂತರಂಗದಲಿ ।
 ಲೇಸೆನಿಸಿ ಕಾಣಿಸಿದುದೊಯ್ಯನೆ
 ಭಾಸುರ ಶ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದು ವಿ
 ಕಾಸ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮನದೊಳಗೆ

|| ೧೧೩ ||

ಕಂಡರೇಕೋ ಭಾವದಲಿ ನಿ
 ಸ್ವಂಡ ಮಹಿಮನನಖಿಳ ಭವ ಭಯ
 ಖಂಡನನಾದ್ಯಂತ ರಹಿತನನಪ್ರಮೇಯನನು ।
 ಚಂಡ ಕರ ಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶೋ
 ದ್ಧಂಡ ಮಯನ ಸುಹೃನ್ಮನೋಂಬುಜ
 ಮಂಡಿತನನಾ ದಂಪತಿಗಳೊಲಿದಂತರಂಗದಲಿ || ೧೧೪ ||

ಕರಣಗಳು ಕಾಲಿಡಲು ನೇತ್ರದ
 ಬಿರಿಮುಗುಳು ಬಿಚ್ಚಿದವು ನಾಡಿಯ
 ಹೊರಳಿ ಹುರಿ ಗೊಳಿಸಿದವು ಚೇಷ್ಟಿಸಿ ಬಾಹಿರಂಗದಲಿ ।
 ಅರಳಿದುದು ಮನದಱಿಕೆ ಭೋಂಕನೆ
 ಹೊರೆಯಲಿಹ ಬಾಲಕನ ಕಂಡರು
 ಪರಮ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹರುಷದಲಿ || ೧೧೫ ||

ಜಿಸಿಲ ಬೇಱುಟ್ಟಿಳಿಗಿಳಿದು ಶೋ
 ಭಿಸುವ ಸೂರ್ಯನೊ ಹಿಮವನತಿಗಳೆ
 ದೆಸೆವ ಚಂದ್ರನೊ ನೆಟ್ಟನಾಶ್ರಿತ ಭಕ್ತು ಗುಣವಳಿದು ।
 ಮಿಸುಪ ವಹ್ನಿಯೊ ಪೇಳೆನಲು ರಂ
 ಜಿಸುವ ತೇಜೋಮಯದ ಬಾಲಕ
 ನೆಸೆದನಾ ಸುಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರದಿರಿಸಲಿ || ೧೧೬ ||

ಹೊಗಳಿ ಹೋರುವ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರದ
 ಬಗೆಗೆ ಬಾರದ ಹರಿವಿರಿಂಚ್ಯಾ
 ದಿಗಳು ಸಾಧಿಸಿ ಕಾಣಲಱಿಯದ ಪರಮ ಮುನಿನಿಕರ ।
 ಮೊಗಸಿಮಾಡುವ ತಪಕೆ ನಿಲುಕದ
 ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲದ
 ಎಗಡ ಶಿಶುವನು ಕಂಡರಾ ದಂಪತಿಗಳರ್ತಿಯಲಿ || ೧೧೭ ||

ಹಾರವಿಸಿ ನಲಿದೆತ್ತಿ ಕಿಂಚಿತು
 ಭಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೈಗೆ ಸೋಂಕದೆ
 ಸಾರ ತೇಜಃಪುಂಜ ತನು ಶಿಶು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ।
 ಪೂರವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಳಿಕಾ
 ನಾರಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿ ನಿರಹಂ
 ಕಾರನನು ಕೇಳಿದಳಿದೇನೆನುತಾತ್ಮಜನ ಪರಿಯು

॥ ೧೧೮ ॥

ಈತನಾರೆಂಬಡೆ ಸದಾ ಸಾ
 ಕ್ಷಾ ತನವನಿ ಜಲಾನಲಾನಿಲ
 ಭೂತತತ್ವವಿದೂರ ಪರಮಾನಂದ ರಸ ಭರಿತ ।
 ಜಾತನಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸುವಡೆ ಅ
 ಜಾತನಲ್ಲೆಂದೆನುತಲುಪಮಾ
 ತೀತನೀ ಶಿಶುವೆಂದ ನಿರಹಂಕಾರ ನಿಜ ಸತಿಗೆ

॥ ೧೧೯ ॥

ಬಲ್ಲಡೀ ಶಿಶುವೇತಪ್ಪೊಳಗಿಹ
 ನಲ್ಲ ಹೊಪ್ಪಿಗಿಹನಲ್ಲ ಭಾವಿಸ
 ಲಿಲ್ಲದಿರುತಿಹನಲ್ಲವೆನುತಾ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ।
 ಎಲ್ಲ ಜಾಡ್ಯದ ಜಂಜಡಂಗಳ
 ನಲ್ಲವೆನಿಸುವ ಬಾಲಕಗೆ ಬಳಿ
 ಕಲ್ಲಮು ಪ್ರಭುವೆಂದು ಹೆಸರನು ಕೊಟ್ಟರರ್ತಿಯಲಿ

॥ ೧೨೦ ॥

ಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನುಡಿಯ ಕಲಿತನು
 ಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ನಡೆಯ ಕಲಿತನು
 ಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಬೆಳೆದನವರ ಮನೋರಥದ ಕೂಡೆ ।
 ಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಬಾಲ ಲೀಲೆಯು
 ನಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತಿಹ ಮ
 ಕ್ಕಳಲಿ ಮೆಚ್ಚುವುತಲಿದನಲ್ಲಮು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಲಿ

॥ ೧೨೧ ॥

ಆತನೋದದೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ
ಮೇತವಾತನ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿ
ಗಾತು ಬಿಸಸನು ಬೇಡುತಿಹವಾತನ ಪದಾಬ್ಜದಲಿ ।
ಓತು ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ನಿಕರಗಳು ಕ
ಯ್ಯಾತು ನೇಮವ ಹಾರುತಿರ್ಪವು
ಭೂತಳದೊಳಲ್ಲಮನ ಬೆಳವಿಗೆ ಬೆಳಸಿತಚ್ಚರಿಯು || ೧೨೨ ||

ರೂಢಿಗಚ್ಚರಿಯಾದ ಬಾಲ
ಕ್ರೀಡೆಗಕ್ಕಜ ಗೊಂಡು ಕಂಡವ
ರಾಡಿಕೊಳುತಿರೆ ಕಣ್ಣು ಗಿಸುರಹುದೆಂದು ಮೋಹದಲಿ ।
ನೋಡಿ ತೂಪಿಱಿದಕ್ಕುಱಿಲಿ ಕೊಂ
ಡಾಡಿ ಕರಸಂತೋಷದಲಿ ಕೈ
ಗೂಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಜನನಿ ಜನಕರು ಕರೆದರಲ್ಲಮನ || ೧೨೩ ||

ವಿಮಲ ಮುನಿಗಳ ವರಸಮಾಧಿಗೆ
ಸಮಯವಿಲ್ಲದ ದೇವ ಬಾರೈ
ದ್ಯುಮಣಿ ಶಿಖಿ ಶಶಿ ಕೋಟಿ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ಮಯ ಬಾರೈ ।
ಕಮಲ ಸಂಭವ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾ
ದಮರರಱಿವಿಗೆ ನಿಲುಕದಿಹ ನಿರು
ಪಮನೆ ಬಾರೆನುತವರು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಕರೆದರಲ್ಲಮನ || ೧೨೪ ||

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಜನನಿ ಜನಕರು
ಕರೆವುತಿರಲಾ ಬಾಲಭಾವದ
ಪರಿಯನಾಗಳೆ ಬಿಸುಟು ಸಾಕಿನ್ನೆನುತ ನಡೆತಂದು ।
ವರಗುರು ಶ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೆ
ಪರಮ ತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದನಲ್ಲಮ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೧೨೫ ||

ಕೇಳಿರೇ ನಿಮ್ಮಯ ಸಮಾಧಿಯ
 ಕೇಳಿಗೋಸುಗವಾನು ರೂಪಿಸಿ
 ಬಾಲ ಭಾವ ಚೈವಿಯ ತೋಪ್ಪಿಡೆನಿನ್ನು ಸಾಕೆನಗೆ ।
 ಲೀಲೆಯಿಂದಾನೆನ್ನ ನಿಜದ ನಿ
 ರಾಳ ನಿಶ್ಚಳ ನಿತ್ಯ ಸುಖ ಸ
 ಮ್ಮೇಳದಲಿ ನಾನಾಡುತಿಹೆನೆನುತಿರ್ದನಲ್ಲಮನು || ೧೨೬ ||

ಆವ ತೆಪದಿಂದಾದಡೆಯು ಮ
 ತ್ಸೇವೆಗೊಲಿದೀ ಪರಿಯಲಾ ಪರ
 ದೈವವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೆ ತೋಪ್ಪಿಯಗಲಿದಡೆ ।
 ನಾವು ನಮ್ಮಯ ಸದ್ಗತಿಯ ಸಂ
 ಭಾವಿಸುವೆವೆಂದೆನುತಲ್ಲಮ
 ದೇವಗೊಲಿದಾ ಜನನಿ ಜನಕರು ನುಡಿದರಭಿಮತವ || ೧೨೭ ||

ಬಗೆಯೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾ
 ನಿಗಳ ಮೇಳವನೊಲ್ಲದಾ ಪ್ರಭು
 ವಗಲಿ ತಾನಿರ ಬಲ್ಲನೇ ಬೇಕಾದಡೀ ಹದನ ।
 ನಿಗಮದಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಅನುಭಾ
 ವಿಗಳ ನುಡಿಯಲಿ ಕೇಳುವುದು ನಾ
 ನಗಲೆ ನಿಮ್ಮುವನೆಂದನಲ್ಲಮ ಜನನಿ ಜನಕರಿಗೆ || ೧೨೮ ||

ಬಳಿಕ ತತ್ತ್ವವೇಕವೆಲ್ಲವ
 ನಳವಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೈಕೈ ಭಾವ
 ಸ್ಥಳವ ಕಾಣಿಸಿ ದೃಷ್ಟದಲಿ ಪರಿವೂರ್ಣ ಮಯನೆನಿಸಿ ।
 ಇಳೆಯೊಳಾ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವಿಗೆ
 ನಲಿದು ನಿರಹಂಕಾರ ದೇವಗೆ
 ತಿಳುಹಿ ನಿತ್ಯವನಿತ್ತನಲ್ಲಮ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೧೨೯ ||

ಅದು ನಿಮಿತ್ತದಲ್ಲಮನ ಕರು
ಣದಲಿ ಪಡೆವುದು ಸಚ್ಚಿದಾನಂ
ದದ ನಿರಾಕುಳ ಸಿತ್ಯ ಪದವನು ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದು ।
ಮುದದಲೀಶ್ವರನೊರೆದನಂದಾ
ನದನು ಕೇಳಿದು ಬಲ್ಲೆನೆಂದಾ
ಹದನ ಮಾಯೆಗೆ ಹೇಳುತಿರ್ದಳು ವಿಮಳೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ || ೧೩೦ ||

ಹರನ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿದಡೆ ಗೋ
ಚರಿಸಿ ತೋರುವನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
ಕರುಣದಿಂದಲಿ ನೀನು ಬಳಿಕಾತನಲಿ ಬಗೆ ಬಂದ ।
ವರಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಯನು ಪತಿ
ಕರಿಸಿ ಪಡೆವುದು ಕೇಳೆನುತಲಾ
ದರಿಸಿ ಮಾಯೆಗೆ ಹೇಳುತಿರ್ದಳು ವಿಮಳೆ ವಿನಯದಲಿ || ೧೩೧ ||

ಸುದತಿ ನೀನಲುಹಿಸಿದ ಮುನ್ನವೆ
ಮುದದಲೀಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ
ಮಧುಕನಾಥನ ನಿಜ್ಜ ಪೂಜಿಸುವೆನು ವಿಧಾನದಲಿ ।
ತುದಿಗೆ ನಾನಿನ್ನೇನ ಮಾಡುವೆ
ನದಲಿಲಾದಡೆ ಕಾಣೆನೇನುವ
ನಿದಕೆ ನಾ ಬೇಸತ್ತೆನಾ ಕೇಳೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೩೨ ||

ತರುಣಿ ನಿನಗುಪದೇಶವಿಲ್ಲವೋ
ನಿರುತ ಮಂತ್ರ ವಿಹೀನವೋ ಮೇಣ್
ಪರಮ ತಂತ್ರ ಕ್ರೀಕಳಾಪಗಳೂನವೋ ಬಲಿದೆ ।
ಹರನ ಭಕ್ತಿ ನಿರರ್ಥವೆಂದು
ಜ್ಞರಿಸ ಬಹುದೇ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನಯ
ಮರುಳುತನಗಳ ಮುಟ್ಟಿದು ಕಳೆ ಸಾಕೆಂದಳಾ ವಿಮಳೆ || ೧೩೩ ||

ಎನಲದೆಲ್ಲವ ಕೇಳಿ ತನ್ನಯ
 ಮನಕೆ ಸೊಗಸದೆ ಬಳಿಕ ನಾನಿ
 ನ್ನಿನಿತು ಕುಶಲದ ಗೊಡವೆಗಾಜಿತಿನ್ನು ಬಲ್ಲ ಪರಿಯಿಂದ ।
 ನೆನೆದು ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯಲಿ ದೇವಾ
 ಚರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿದೆನಿನ್ನು ಸಾಕೆಂ
 ದೆನುತ ಬೇಸಪಾಕೆಯಲಿ ನುಡಿದಳು ವಿಮಳೆಗಾ ಮಾಯೆ || ೧೩೪ ||

ಅಲ್ಲಮನು ತಾನೆಂಬ ಹೆಸರವ
 ನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಾಗಲಾಪನು
 ಭುಲ್ಲವಣೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ಜವ್ವನ ಕೊಬ್ಬಿನಲಿ ಮುಡಿಗಿದು ।
 ಪಲ್ಲವಿಸಿ ನೀ ಕಾಮಿಸಿದಡೆ
 ಖುಲ್ಲತನದಲಿ ಎಕ್ಕತವೇಷದ
 ಲಲ್ಲಮನೆ ತಾ ಬಂದನ್ನೆಸಲೆ ಎಂದಳಾ ವಿಮಳೆ || ೧೩೫ ||

ಎಂದಡಾನೇನಪಾಯೆನಕಟಾ
 ಮಂದ ಮತಿಯೇ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬವನು ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರ ಬೊಮ್ಮ ।
 ಎಂದು ಹೇಳುವರೆಲ್ಲರಿವನೇ
 ಸಂದ ಮದ್ದಳೆಯಲ್ಲಮನು ಬಿಡು
 ಹೊಂದದಾ ನೀ ಹೇಳುವುದು ಹುಸಿಯೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೩೬ ||

ಅಕಟ ಮರುಳೇ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ಸಕಲರಿಗೆ ಸಾಕಾರವಹ ಸಾ
 ಧಕರ ನಿರ್ಮಲಮತಿಗೆ ನಿರ್ಗುಣ ರೂಪನಾಗಿಹನು ।
 ಪ್ರಕಟಿಸುವೆ ನೀ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದ
 ಎಕಳತನವನು ಬಿಟ್ಟು ಸಲೆ ಸಾ
 ತ್ವಿಕದ ಬುದ್ಧಿಯಲೀಕ್ಷಿಸೆಂದಳು ಮಾಯೆಗಾ ವಿಮಳೆ || ೧೩೭ ||

ಆದಡಾನದನಱಿಯೆನೌ ಬೇ
ಕಾದಡಾ ಮದ್ದಳಿಗನನು ದಿಟ
ಭೇದಿಸಲು ನೀ ಬಲ್ಲೆಯಾದಡೆ ತೋಱಿಸುವೆನವನ ।
ವಾದವೇತಕೆ ನಿನ್ನ ಮನಸಿಗೆ
ವೇದಿಸುವೆ ದಿಟದಲ್ಲಮನೆ ಅವ
ನಾದನಾದಡೆ ಬಳಿಕ ನೋಡುವೆನೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ

|| ೧೩೮ ||

ಎನುತ ವಿಮಳೆಯ ಕೂಡಿಕೊಳುತಾ
ವನಿತೆ ನಿತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ದೇವಾ
ರ್ಚನೆಗೆ ದೇವಾಲಯಕೆ ಬಂದಳು ಸಕಲ ವಿಭವದಲಿ ।
ಮನವೊಲಿದು ಮಧುಕೇಶ್ವರನ ವಂ
ದನೆಯನೆಲ್ಲವ ಮಾಡಿ ಮಾಯಾಂ
ಗನೆ ಎರಾಜಿಸಿ ಬಂದು ನಿಂದಳು ನೃತ್ಯ ರಂಗದಲಿ

|| ೧೩೯ ||

ಗತಿ ೫

ಮಾಯೆಯ ತಿರಸ್ಕಾರ

ಹೂಡಿ ಹಣ್ಣಿದ ಜಗದ ಜಂತ್ರವ
ನಾಡಿಸುವ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ತಾ
ನಾಡಿಸುವೆನೆಂಬುದನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲಿ ತೋರ್ಪಂತೆ |
ಆಡಿಸುವ ಮದ್ದಳೆಯ ಜೋಕೆಯ
ಜೋಡಿಸುತಲ್ಲಮನು ಪಾತ್ರವ
ನಾಡುವವಳಾ ಮಾಯೆ ಲೋಕವ ಮರುಳು ಮಾಡುತಲಿ || ೧೪೦ ||

ಲಲಿತ ನಿರ್ಮಲ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ
ಶಿಲೆಯ ಹತ್ತಿರೆ ಲತೆಯ ದಾವಾ
ನಳನು ಕೊಳಲಾ ಜ್ವಾಲೆಯಾ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ತೋರ್ಪಂತೆ |
ತಿಳಿಯದಜ್ಞಿಯದ ಜನಕೆ ಮಾಯೆಯ
ತಳಿತ ಕಾಮ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಮ
ನೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದುದಾತನೆ ಕಾಮಿಯೆಂಬಂತೆ || ೧೪೧ ||

ಈತನೇ ದಿಟದಲ್ಲಮನೊ ಮೇ
ಣೀತ ಮದ್ದಳೆಯಲ್ಲಮನೊ ನಾ
ನೀ ತರುಣಿಗೀತನನು ತೋಪಿಸಿ ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆನುತ |
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ತನ್ನ ಮನದೊಂ
ದಾತುರತೆಯನು ಸ್ಮರಿಸುತ ಬಳಿ
ಕೋತು ಮಿಗೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನಿಂತೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೪೨ ||

ಸಂದಣಿಸುತಿಟ್ಟಣಿಸಿ ನೆರೆದಿಹ
ಮಂದಿಯಲಿ ನಾನಿವನನಸುಚಿತ
ದಿಂದಲಿವಳಿಗೆ ನುಡಿದು ತೋಱುವುದೆಗ್ಗತನವೆನುತ ।
ಅಂದು ವಿಮಳೆಗೆ ಜಾತಿ ಜಾಣಿಕೆ
ಯಿಂದಲಭಿನವ ಪಾಡು ನೋಟಗ
ಳಿಂದ ಬಳಿಕಲ್ಲಮನ ತೋಱಿಸುತಿರ್ದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೪೩ ||

ಆಕೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಲಿ ತೋಱಿದ
ಡೀಕೆ ನಡುಗಣ್ಣಿನಲಿ ನೋಡುತ
ಲಾ ಕಳಾ ವಿದನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಾತನಿಂಗಿತವ ।
ಲೋಕದೊಳಗಿಂತಪ್ಪ ಮಾನವ
ರಾಕೃತಿಯ ನಾ ಕಾಣೆನೆನುತಾ
ಲೋಕಿಸಿದಳನಿಮಿಷತೆಯಿಂದಾ ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮನ || ೧೪೪ ||

ಕಂಗಳಲಿ ಮಾತುಗಳು ತಿಳಿವಡೆ
ಕಂಗಳಲಿ ಮಾಟಗಳು ಬಗೆವಡೆ
ಕಂಗಳಲಿ ಸಮ್ಮೋಹಗಳು ಕಂಗಳಲಿ ನೇಹಗಳು ।
ಕಂಗಳಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಗ
ಳಂಗನೆಯರಿಗೆ ಸಹಜವೆಂದೆನೆ
ಕಂಗಳಿಂದಾ ವಿಮಳೆ ಸೂಚಿಸಲಿಡಿದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೪೫ ||

ಬಳಿಕಲೊಯ್ಯನೆ ಬಿಡುಯ ಬೇಟದ
ಬಳಕೆ ಬಳಲಿತು ತನ್ನ ಪೈಜೆಯ
ನೆಳಲು ನೆಲಿಸಿತು ಹೇವ ಹೆಚ್ಚಿತು ಕಾಂಕ್ಷೆ ಕವಲಾಯ್ತು ।
ತಿಳವು ತೀವಿತು ಲಾಸ್ಯ ಲೀಲೆಯ
ಚಳತೆ ಖಂಡಿಸಿ ಹಿಂಗಿ ಹೋಯಿತು
ಹೊಳೆದುದಲ್ಲಮನಳಬಳವನಿವಾಸೆ ಮಾಯೆಯಲಿ || ೧೪೬ ||

ಮುರಿದುದಾ ಮನವದಡಿ ಸಂಗಡ
 ಮುರಿದುದಾ ನಸು ನೋಟವಾಗಳೆ
 ಮುರಿದುದಾ ಮುಖ ಮುತ್ತಿನೋಲೆಯ ಬೆಳಗ ಪಸರಿಸುತ |
 ತಿರುಗಿ ತೀವಿತು ಲಾಸ್ಯ ಮಧುಕೇ
 ಶ್ವರನ ಸಮ್ಮುಖದಿಂದಲೊಯ್ಯನೆ
 ಸರಿಸ ಗೊಂಡುದು ಮತ್ತೆ ಮಾಯೆಯ ಮಾಟವಲ್ಲಮನ || ೧೪೭ ||

ನೋಟವೆಸೆದುದು ಮುನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದ
 ಬೇಟವಲ್ಲದೆ ಬೇಟಿ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಕೂಟದಿಂದ ಲತಾಂಗ ಲಂಬಸಿತಾತನ ಸ್ಥಿತಿಯ |
 ನಾಟಿ ನಲಿದುದು ಚಿತ್ತವೀ ನಟ
 ನಾಟಕನ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಬಗೆಯಲಿ
 ಮಾಟ ಮಕರಿಸಿ ಕಾಣಲಾಯಿತು ಮತ್ತೆ ಮಾಯೆಯಲಿ || ೧೪೮ ||

ಈಕೆಯಂದವನಡಿದು ನಾವಿ
 ನ್ನೇಕೆ ಸದಮಲ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವ
 ಕಾಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದನುಚಿತವೆನುತ ತನ್ನೊಳಗೆ |
 ಸಾಕೆನುತ ನಟ್ಟುವಿಗತನವನು
 ನೂಕುತಲಿ ಮದ್ದಳೆಯ ತಾನೊಡೆ
 ಹಾಯ್ಕಿ ನಗುತಲಿ ಹೋದನಲ್ಲಮನವಿಳ ಜಗವಡಿಯೆ || ೧೪೯ ||

ಹೊಸತಿದೇನಿದ್ದಿದ್ದು ಸುಮ್ಮನೆ
 ಗಸಣಿಯಿಲ್ಲದಿದೇಕೆ ಅಲ್ಲಮ
 ಬಿಸುಟು ಹೋದನು ಮದ್ದಳೆಯನೆಂದೆನುತಲಲ್ಲಿದ |
 ಶಶಿ ಮುಖಿಯರಾ ಮೇಳದವರಾ
 ಮುಸುಡಿ ನೋಡುವ ನೋಟಕರು ಕಾ
 ಣಿಸದ ಕಾರ್ಯಕೆ ಬಿಟಿಗು ಗೊಂಡರು ಕೂಡೆ ತಮ ತಮಗೆ || ೧೫೦ ||

ಬಾಲೆ ಹಂಬಲಿಸಿದಡೆ ಫಲವೇ
 ನೇಳು ತಡೆದಿರದಲ್ಲಮನನೀ
 ರೇಳು ಲೋಕದಲಿಗಿ ನೋಡುವೆವೆನುತಲಾ ವಿಮಳೆ |
 ಹೇಳಿದಡೆ ಅಹುದೆನುತ ಚಿತ್ತವ
 ತಾಳಿ ತರಹರಗೊಂಡು ಬಳಿಕಲಿ
 ಕಾಲು ನಡೆಯಲಿ ಮಾಯೆ ನಡೆದಳು ಕೆಳದಿಯರು ಸಹಿತ || ೧೫೧ ||

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೊಲಬು ಕೇಳುತ್ತ
 ಬೇಗ ಬೇಗದಲ್ಲಮನನಾ
 ವಾಗ ಕಾಬೆನೊ ಎಂಬ ಮನದಾತುರದ ತವಕದಲಿ |
 ಆಗಲಡವಿಯ ಬಿದ್ದು ನೆಲೆತಿ ಭೂ
 ಭಾಗದಲಿ ವನಚರಿಯರೆಂಬವೊ
 ಲಾಗಿ ಮಾಯಾ ದೇವಿ ವಿಮಳೆ ಸಮಸ್ತ ಸಖಿ ಸಿಕರ || ೧೫೨ ||

ಬಿಸಿಲು ಸುಂಟುರು ಗಾಳಿ ದೆಸೆಗಳ
 ಮುಸುಕುತಿಹ ಕೆಂದೂಳು ಕಾಳ್ಕಿ
 ಜ್ಞೇಸೆವ ನಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ನಡೆದೆಯ್ತರುತ ಕಾಲೊಡೆದು |
 ಬಸವಳಿದು ಬೀಳುತ್ತಲೇಳುತ್ತ
 ಹಸಿವು ತೃಷ್ಣೆ ಬಳಲಿಕೆಗಳಲಿ ದೂ
 ಪಿಸುತ ಬಂದಳು ಮಾಯೆ ತಾನಲ್ಲಮನನಲಿಸುತ್ತಲಿ || ೧೫೩ ||

ಸೂಡುತ್ತಲಿ ಬಿಡು ಜಡೆಗಳನು ಕೈ
 ಗೂಡುತ್ತಲಿ ಕಡವಸವ ಭೂತಿಯ
 ಗೂಡ ಸಂವರಿಸುತ್ತ ಲಾಕುಳ ಯೋಗ ವಟ್ಟಿಗೆಯ |
 ಜೋಡಿಸುತ್ತ ಜಪ ತಪ ಸಮಾಧಿಯ
 ಮಾಡುವವರಾ ಮಾಯೆ ಬರಲೆ
 ದೊಡ್ಡದಿರು ಹುಲಿ ಗಂಡ ಹುಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ || ೧೫೪ ||

ಕರುಣೆಗಳ ಬಲ್ಲಹನು ಬೋಳೆಯ
 ರರಸ ಭಜಕರ ಬಂಧುವೆನಿಸುವ
 ಪರಮ ಪಾವನನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ತಾನೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ।
 ವರ ತಪೋಧನರಂಜಿಕೆಯನಾ
 ತರುಣಿಯರ ಬಳಲಿಕೆಯ ನಾನೇ
 ಪರಿಹರಿಸ ಬೇಕೆನುತಲಾ ಕ್ಷಣ ಸುಳುಹು ದೋಷದನು ॥ ೧೫೫ ॥

ನಿಲಿಸಿ ಭಯ ಬೇಡೆಂದು ತಾಪಸ
 ಕುಳವನಭಯವ ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣದ
 ಬಳಕೆಯಲಿ ತಾನವರಿಗೊಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯೆಂದದಲಿ ।
 ನಲಿದು ಹರಿತಹ ಮಾಯೆಯನು ಮೂ
 ದಲಿಸಿ ಮುಷಾದೋಡಿಸುವೆನೆನುತಲಿ
 ಸುಳುಹು ದೋಷದನಾಕೆಗಲ್ಲಮ ಮುನ್ನಿನಂದದಲಿ ॥ ೧೫೬ ॥

ತೃಷ್ಣೆಗಳಿರತವು ಕಾಣುತಲಿ ಕಡು
 ಹಸುಗಳಡಗಿದವಡವಿಯಲಿ ಕಂ
 ಪಿಸುತ ಮುಗ್ಧುತ ಕೆಡೆವುತಲಿ ಮಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಲಿಕೆಯ ।
 ಮಸಕ ಮಾದುದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು
 ಶಶಿ ಮುಖಿಯರೆಯ್ದೆಂದು ಕಾಣುತ
 ಮುಸುಱಿ ಮುತ್ತಿದರಲ್ಲಮನ ಶ್ರೀ ಪಾದ ಪಂಕಜವ ॥ ೧೫೭ ॥

ಲೇಸು ಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯ ಮಾಯೆಯ
 ನೀಸು ದಿನ ಮನವೊಲಿಸಿ ಕಡೆಯಲಿ
 ಘಾಸಿಮಾಡುವುದುಚಿತವೇ ನಿನಗೆನುತ ಕೆಳದಿಯರು ।
 ಆ ಸದಾನಂದೈಕ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಎ
 ಳಾಸಿಯಲ್ಲಮ ಲಿಂಗನಿರಲಿ
 ಸೊಸಿದರು ತಮ್ಮೊಡತಿಯಾಸಲು ಬೇಸಲಿಲ್ಲವನು ॥ ೧೫೮ ॥

ಆರು ಮೊದಲಲಿ ಬಯಸ ಹೇಳಿದ
ರಾರು ಕಾಣುತ್ತ ಕರೆಸ ಹೇಳಿದ
ರಾರು ತನ್ನ ನು ಬಳಿಕುದಾಸಿನ ಮಾಡ ಹೇಳಿದರು ।
ನಾರಿಯರಿಗಿದು ಸಹಜ ಸಂಚಲ
ಕಾರಣಿಕತನ ತನ್ನ ತಾನೇ
ದೂರಿಸಿದಡಾನೇನ ಮಾಡುವೆನೆಂದನಲ್ಲಮನು

|| ೧೫೯ ||

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಕಡುಖತಿ
ಯಿಂದಲಹುದೈ ಧೂರ್ತ ನೀ ಗತಿ
ಯೆಂದು ನಂಬಿದಡೊಳ್ಳಿತಾಯಿತು ಬಳಿಕ ಮಾತೇನು ।
ಸಂದ ಸಟಿ ಕುತ್ತಿತ ಕುಮಂತ್ರದ
ಬಂದಿಕಾರನು ಚಾಟು ಚಪಳಿಗ
ನೆಂದು ನಾ ಮುನ್ನ ಟಾಯೆನೆಂದಳು ಮಾಯೆಯಲ್ಲಮನು

|| ೧೬೦ ||

ಕುಟಿಲ ಕುತ್ತಿತ ಧೂರ್ತ ದುರ್ಜನ
ಅಟಮಟಿಗತನ ಕಪಟ ಕಳವಳ
ಸಟಿ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಮನವೋ ತಿಳಿಯೆ ಮಾಯೆಯವೋ ।
ವಿಟಕೆ ಬಲ್ಲ ವಿರಿಂಚಿ ಹರಿ ಸುರ
ಕಟಕ ವರ ಮುನಿ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧಕ
ಪಟುಗಳೆಲ್ಲರ ಕೇಳಿ ನೋಡೆನುತಿರ್ದನಲ್ಲಮನು

|| ೧೬೧ ||

ಒಳ್ಳೆಯವರೈ ನೀನು ಕೋಪಾದ
ರೆಲ್ಲರೆನ್ನಾಧೀನ ಪಕ್ಷದ
ಬಲ್ಲಿದರು ಕೇಳವರುಗಳ ಬಲ್ಲವಿಕೆಗಳ ಕೇಡ ।
ಎಲ್ಲವನು ಹೇಳುವೆನು ನಿನ್ನಯ
ಸೊಲ್ಲ ಸೋಲಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವೆನೆನು
ತಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ನಿಜ ಪ್ರತಾಪವನಾಡ ತೊಡಗಿದಳು

|| ೧೬೨ ||

ಹರಿಯನೆದೆಯನು ಮೆಟ್ಟಿದೆನು ಶಂ
 ಕರನನರ್ಥಾಂಗದೊಳು ನೆಟ್ಟನೆ
 ಹರಿಸುಟಿಗೆಯಾಡಿದೆನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ |
 ಸುರನರೋರಗರೆಂಬ ಮಱಿವೆಯ
 ಮರುಳು ತಂಡವನೆನ್ನ ತೊತ್ತಿರ
 ಶರಣು ವೊಗಿಸಿದೆನೇನ ಕೇಳುವೆ ಎಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೬೩ ||

ಜಿನ್ನುಗ್ಗು ಮೃತಿಗಳ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧಕ
 ಮುನಿಗಳೆಂಬವದಿರುಗಳನು ನಾ
 ಮುನಿದು ಕಚ್ಚುಟ ಕಂಠೆ ಬತ್ತಲೆ ಬೋಳು ಜಡೆ ಲೋಚು |
 ಅನಶನವ್ರತ ನಾರು ಬೇರೆಂ
 ಬನಿತರಲಿ ದಂಡಿಸುವೆನಾ ಕಾ
 ನನದ ಮರುಳರನೇನ ಕೇಳುವೆ ಎಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೬೪ ||

ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನೆ
 ಲ್ಲರನು ನಿನ್ನಾಧೀನವೃತ್ತಿಯ
 ಲಿರಿಸಿ ಮಿಗೆ ಟಿಪೋಡಾಡಿ ಕಾಡಿದೆನೆಂದು ನೀ ನುಡಿದೆ |
 ಮರುಳೆ ನಿನ್ನ ನದಾರು ನಾನಾ
 ಪರಿಯಲಾಡಿಸುವವರು ನೀನದ
 ಪರಿಕಿಸದೆ ಗರ್ವದಲಿ ನುಡಿವರೆ ಮಾಯೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೬೫ ||

ಆರನಾರಾಡಿಸುವರೆಂಬುದ
 ನಾರು ಬಲ್ಲರು ಸಾಕು ಬಪ್ಪಿಯ ಎ
 ಚಾರವಂತಿರಲೆನ್ನೊಡನೆ ಬಪ್ಪಿ ಮಾತನಾಡಿದಡೆ |
 ಸಾರಲಪ್ಪಿವವೆ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮ
 ನೋರಥಂಗಳು ನಿನ್ನ ಧೂರ್ತ ಎ
 ಕಾಠವೆಲ್ಲವ ಬಟ್ಟು ಕೃಪೆ ಮಾಡೆಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೬೬ ||

ಭಾಷೆ ಸಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತೆನ್ನಯ
ವಾಸಿ ವರ್ಧಿಸಿ ಬತ್ತುತ್ತಿದೆ ಕೈ
ಲಾಸದವರಿದ ಕೇಳಿ ಸಗುವಂತಾಯಿತೇ ನನಗೆ ।
ಈಸು ಧಾವತಿಯಿಂದ ನಾ ಕಡು
ಘಾಸಿಯಾದೆನು ಬೆಂದ ಹುಣ್ಣುಸು
ಕೀಸುವರೆ ಕಂಬಿಯಲಿ ಕೇಳಕಟಿಂದಳಾ ಮಾಯೆ || ೧೬೭ ||

ತರಳೆ ತನ್ನಯ ಹೊನ್ನು ಸಲ್ಲದೆ
ತಿರುಗಿ ಬಂದಡೆ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ
ದುರುಳತನದಲಿ ಬಯ್ಯಲಹುದೇ ನೀನು ಮತಿ ಗೆಟ್ಟು ।
ಹರನನರ್ಚಿಸುವಂಗೆ ಭೇದಾಂ
ತರವನಲಿಯದೆ ಸಟಿಯ ಭಕ್ತಿಯ
ಭರದಲೇತಕೆ ಫಲವ ಬಯಸುವೆ ಮಾಯೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೬೮ ||

ಬೆಲಿಗು ಹೊಡೆದಿರೆ ನೈದಿಲೆಗೆ ನೇ
ಸಲಿಸ ನೆಮ್ಮುಗೆಯಾದ ತೆಲಿಸಲಿ
ಮುಲಿ ವಡೆದ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ಮುಖ ಭಂಗವನು ಕಂಡು ।
ಮಲಿಗುತಿರ್ದರು ಕೂಡೆ ಕೆಳದಿಯ
ರುಲಿಬಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಲಿ ಮಾತಿಗೆ
ಹಲಿವನೆಣಿಸುತ ವಿಮಳೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದಳಲ್ಲಮನ || ೧೬೯ ||

ಶರಣ ಜನ ರಕ್ಷಾಮಣಿಯೆ ಕಿಂ
ಕರ ಚಕೋರ ಸುಧಾಕರನೆ ಭಾ
ಸುರ ದಯಾಂಭೋನಿಧಿಯೆ ನೀನೀ ಸ್ತ್ರೀಯ ತನು ಮನವ ।
ಒರೆದು ನೋಡಿದಡಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸೆ
ಹುರುಳು ಬಳಿಕೇಸುಂಟು ನಿನ್ನಯ
ಕರುಣವಾಕೆಯ ಹರಣವೆಂದಳು ವಿಮಳೆ ವಿನಯದಲಿ || ೧೭೦ ||

ಬಾಲೆ ನೀರಿಗೆ ಹೆಪ್ಪನೆತ್ತಿದಡೆ
 ಹಾಲಿನಂತಿರೆ ಹೆತ್ತು ಭುಂಜಿಸಿ
 ಬಾಳಿದವರಾರುಂಟು ಭಾವಿಸಲಾ ಪ್ರಕಾರದಲಿ ।
 ಕಾಳು ಮತಿಗಳಿಗೆನಿತು ಬುದ್ಧಿಯ
 ಹೇಳಿದಡೆ ಫಲವೇನು ಸಾಕೇ
 ಖೂಳೆಗಾನಿನ್ನೇನ ಮಾಡುವೆ ವಿಮಳೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೭೧ ||

ಕೀಳು ಕಬ್ಬುನ ವೆಣ್ಣು ಕೋಪಿಸಿ
 ಕಾಲಲೊಡೆದಡೆ ಮೇಣು ಕರುಣಿಸಿ
 ತೋಳಲಪ್ಪಿದಡೇನು ಪರುಷದ ಗಂಡನದಿಂತೆ ।
 ಬಾಲೆಗೆಂತಾದಡೆಯು ನಿನ್ನ ಸ
 ಮೇಳ ಘಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮಾಯೆಯ
 ಪಾಲಿಸಲು ಬೇಕೆನುತ ನುಡಿದಳು ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೧೭೨ ||

ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಮಾತಹುದು ಕ
 ಬ್ಬುನವದಾದಡೆ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲು
 ಕನಕವಹುದಲ್ಲದೆ ವೃಥಾ ಹಳೆಹಂಚು ಹೊನ್ನಹುದೆ ।
 ಮನಸು ಸಂಚಲವಾದ ಮಾಯಾಂ
 ಗನೆಯದೇನನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ
 ಡಿನಿತು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಲಜಾಯದು ವಿಮಳೆ ಕೇಳೆಂದ || ೧೭೩ ||

ದೇವ ತಪ್ಪಿದಡೇನು ನೀನು ಕೃ
 ಪಾವಲೋಕನದಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ
 ದೇವಿಯರ ಹೂಣಿಕೆಯ ಸಲಿಸಿದಡೇನು ಕುಂದಹುದೆ ।
 ದೇವತನಕೂಣೆಯವೆ ಬಲಿಯ ವೃ
 ಥಾ ವಿಳಾಸದ ಮಾತ ಬೀಡಿದೆ
 ಕಾವುದೈ ಕರುಣದಲಿ ಮಾಯೆಯನೆಂದಳಾ ವಿಮಳೆ || ೧೭೪ ||

ಒಂದು ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ ಮೇಣ್ ಮ
 ತ್ತೊಂದು ಫಲವನು ಬಯಸಿ ಬಾತಡೆ
 ಬಂದುದಹುದೇ ತನಗೆ ದಿಟವೇ ಮಾಯೆ ಮರುಳಾಗಿ ।
 ಮುಂದು ಗಾಣದೆ ತಾಮಸದ ಮದ
 ದಿಂದ ಸಂಜಲ ಭಕ್ತಿ ಭರದಲಿ
 ಬಂದುದುಂಟೇ ಸತ್ಯಲಂಗಳು ವಿಮಳೆ ಕೇಳಿಂದ || ೧೭೫ ||

ಆದಡೆಲೆ ಘನ ಮಹಿಮ ನಿನ್ನಯ
 ಪಾದಗಳನೆಂತಾದಡೆಯು ಸಂ
 ಪಾದಿಸಿದ ಬಳಿಕಿನ್ನು ನಿನ್ನಯ ಕರುಣವಿದ್ದಂತೆ ।
 ಕಾದು ರಕ್ಷಿಸು ಮನಸು ಬಂದೋ
 ಪಾದಿಯಲಿ ಎಂದೆನುತ ಮಧುರಾ
 ಮೋದ ವಚನವ ಸುರಿವೃತ್ತಿರ್ದಳು ವಿಮಳೆಯಲ್ಲಮಗೆ || ೧೭೬ ||

ವಿಮಳೆ ವಿಮಳೆಯನಿಪ್ಪ ಹೆಸರನು
 ಕಮಲ ಸಂಭವ ನಿನಗೆ ಸಲಿಸಿದ
 ನಮಲ ಮತಿ ನೀನಹುದು ಚಾಗುರೆ ಎನುತ ಪರಿಣಮಿಸಿ ।
 ಕ್ರಮದಲಿನ್ನಾದಡೆಯು ಮಿಗೆ ವಿ
 ಶ್ರಮಿಸಿಸಲು ಬೇಕೆನುತ ಬಳಿಕ
 ಲ್ಲಮನು ಮಿಗೆ ವಿನಯದಲಿ ಮಾಯಾದೇವಿಗಿಂತೆಂದ || ೧೭೭ ||

ಕಾಮವೆತ್ತಲು ಪರಮ ತತ್ವದ
 ಸೀಮೆಯೆತ್ತಲು ತಿಮಿರವೆತ್ತಲು
 ತಾಮರಸ ಸಖನೆತ್ತ ಮೇಣ್ಣವೆತ್ತ ಮಱಿವೆತ್ತ ।
 ಭ್ರಾಮಕದ ನುಡಿ ಸಾಕು ನೀನೆ
 ತ್ತಾ ಮಹಾ ಘನವೆತ್ತ ಮರುಳೇ
 ಕ್ಷೇಮದಲಿ ನೀ ಬಂದ ಬಟ್ಟಿಯಲಬಳಿ ಹೋಗಿಂದ || ೧೭೮ ||

ಕಡಲ ನೀರುಗಳೆಲ್ಲವಮೃತದ
ಮಡುಗಳಾದಡೆಯಹವು ಸುರ ಗಿರಿ
ಕುಡಿ ವರಿದು ಹಬ್ಬಿದಡೆ ಹಬ್ಬುವುದವನಿ ಮಂಡಲವ ।
ಗಿಡುಗಳೆಲ್ಲವು ಕಲ್ಪ ತರುವಾ
ದಡೆಯಹವು ಎತ್ತಾನುಕಾಲಕೆ
ಮಡದಿ ಮಾಯೆಗೆ ಪರಮ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲೆಂದ ॥ ೧೭೯ ॥

ಜಾಱಿದನು ಬಳಿಕಾತನೀಕೆಗೆ
ಹೇಱಿದುದು ಕಡು ದುಗುಡ ಸಖಿಯರು
ನೀಱಿಯನು ಸಂತೈಸಿದರು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಲಿ ।
ಗಾಱು ದೂಱಿನ ಮಾಯೆ ಗೀಯೆಗೆ
ತೋಱಿಸುವನೇ ತನ್ನ ನಿಜವನು
ವಾಱು ವಾಸಲನಲ್ಲವು ಪ್ರಭು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು ॥ ೧೮೦ ॥

ಮಗಳು ಮದ್ದಳೆಯವನ ಬಿನ್ನಲಿ
ಜಗುಳಿ ಹೋದುದ ಕೇಳಿ ಹರಿ ತಂ
ದಗಣಿತ ವ್ಯಾಪೋಹದಲಿ ಮಾಯಾಂಗನೆಯ ಕಂಡು ।
ನಗೆಗೆಡೆಯ ಮಾಡಿದೆಯಲಾ ದೇ
ಸಿಗನ ಸಂಗವ ಮಾಡಿ ಕೆಡಿಸಿದೆ
ಮಗಳೆ ಎನುತಲಿ ಮಱುಗಿದನು ಮಮಕಾರಭೂಪಾಲ ॥ ೧೮೧ ॥

ಬೇಡಬೇಡೆಂದಾದಿ ಕಾಲದೊ
ಳಾಡಿ ತೋಱಿಸೆ ಮಗಳೆ ಕಡೆಯಲಿ
ಕೇಡು ಬಹುದಿದಱಿಂದಲೆಂದಾನೇಸನೊದಱಿದಡೆ ।
ಕೇಡುಗೊಳಿಸೆಯೆ ತುದಿಯಲಡವಿಯ
ಕೂಡಿದಾ ನೀನೆನುತ ಖತಿಯಲಿ
ಮೂಡಿ ಮುಳುಗುತ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದಳು ಮೋಹಿನೀ ದೇವಿ ॥ ೧೮೨ ॥

ಉಮೆಯ ನೇಮವ ಕೊಂಡು ತಾನ
 ಲ್ಲಮನ ಸಾಧಿಸಲೆಂದು ಬಂದಳು
 ಸಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆ ನಾನು ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ ನೀವಿದಕೆ ।
 ದ್ಯು ವ-ಣಿಯಲ್ಲಮ ಸಿಕ್ಕದಾದನು
 ತಮದ ಮಾಯೆಗೆ ಅದಲು ಚಿಂತಾ
 ಭ್ರಮೆಯಲಡವಿಗೆ ಬಂದಳೆಂದಳು ವಿಮಳೆಯರಸಂಗೆ

॥ ೧೮೩ ॥

ಕಾರಣವ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕು
 ಮಾರಿಯಾದೆನು ಬಂದ ನಮ್ಮಯ
 ಕಾರಿಯವು ಕೈಗೂಡದಾಯಿತೆನುತ್ತ ಪೆತ್ತರಿಗೆ ।
 ಹಾರ ಬೇಡಿದ್ದೆ ಮ್ಮನೆನುತಲಿ
 ಭೋರನೆದ್ದಾ ಮಾಯೆ ವಿಮಳಾ
 ನಾರಿ ಸಹಿತವೆ ಹೋಗುತಿರ್ದಳು ರಜತ ಪರ್ವತಕೆ

॥ ೧೮೪ ॥

ಬಸವಾದಿಗಳ ಅವತಾರ

ಎಮಳೆ ಸಹಿತವೆ ಹೋಗಿ ತನಗ
 ಲ್ಲಮನು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದ ಕಾರ್ಯ
 ಕ್ರಮವನಾಗಳೆ ಮಾಯೆ ಹೇಳಿದಳತ್ತ ಎಸ್ತರಿಸಿ ।
 ಉಮೆಯದೆಲ್ಲವ ಕೇಳಿ ಚಿಂತಾ
 ಭ್ರಮೆಯಲಿರುತಿರಲಿಡಿದು ಬಂದಾ
 ರಮಣಿಯನು ಸಂತೈಸಿ ನುಡಿದನು ನಗುತ ಶಶಿ ವಸೌಳಿ ॥ ೧೮೫ ॥

ಸಿಡಿಲು ವಕ್ಕಿಯ ಪಕ್ಕವನು ಕಿ
 ತ್ತಡಬ್ಬಳದ ಬಾಣಸವ ಮಾಡುವ
 ಕಡು ಗಲಿಗಳಾರುಂಟು ಕಾಳೋರಗನ ನಿದ್ರೆಯನು ।
 ಕೆಡಿಸಿ ಬದುಕುವ ಕೀಲಣದ ಗಾ
 ರುಡಿಗರಾರುಂಟೆನ್ನ ತತ್ತದ
 ತೊಡಕು ದುರ್ಘಟ ಭೃಂತೆಯೇತಕೆ ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೮೬ ॥

ಎಲೆ ಸದಾಶಿವ ನಿನ್ನೊಳಾದಡೆ
 ಚಲಕೆ ನಾನಂಜುವೆನು ನಿನ್ನಯ
 ಬಲುಹಿಗಾನಿದಿರಲ್ಲ ನಿನ್ನಯ ಕರುಣವಿದ್ದಂತೆ ।
 ಸಲಹಿ ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ
 ನಿಲವನಲುಹಿಸಿ ಎನ್ನ ಸಲುಗೆಯ
 ಸಲಸಬೀಕೆಂದಗಜೆ ನುಡಿದಳು ಮತ್ತೆ ಪಶುಪತಿಗೆ ॥ ೧೮೭ ॥

ಆ ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ್ತ ಕರುಣಾಂ
 ಭೋನಿಧಾನನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆದಡೆ
 ನೀನು ಮುನ್ನಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಮಸ ಗುಣದ ಮಾಯೆಯನು ।
 ಏನು ಕಾರಣ ಕಳುಹಿ ಭಾಷೆಗೆ
 ಹೀನವನು ನೀ ಹಡೆದೆ ನಾವಿದ
 ಕೇನ ಮಾಡಲಿ ಬೇಕು ಬೆಸನನು ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೮೮ ॥

ಆವ ಪರಿಯಿಂದಜೀವಿನಾದಡೆ
 ದೇವ ನಿನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪದ
 ಭಾವವನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ತಿಳಿವಂತೆನಗೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ।
 ಕಾವುದೆನೆ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ದೇವರ
 ದೇವನೀಕೆಯನಿನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ
 ಪಾವನನ ಮಾಡುವೆನು ನಾನೆನುತಭವನಂತೆಂದ ॥ ೧೮೯ ॥

ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ಸಾತ್ವಿಕದ ಸಂ
 ಪನ್ನ ಕಳೆಯನು ಕಳುಹಿ ಧರೆಯೊಳು
 ಚೆನ್ನೆಯಾಗಿರೆ ಜನಿಸಿ ನೆಜ್ಜಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ।
 ಮುನ್ನಲಿರುತಿರಲಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ತನ್ನ ತಾನೇ ನಿಜವ ತೋಯುವ
 ನಿನ್ನು ಸಂತಯವಿಲ್ಲ ದಿಟವಿದು ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೯೦ ॥

ಖಳಿಕ ಸಂತೋಷದಲಿ ತನ್ನಯ
 ಸಲುಗೆ ಬಿನ್ನ ಹವೆಂಬ ಬೀಜದ
 ಬೆಳಿಗೆ ಹದ ವಳೆ ಹಣ್ಣಿ ಹಸರಿಸಿತೆನುತ ಹರುಷದಲಿ ।
 ನಲಿದು ನಗುತಲಿ ಪರಮ ಪಾವನ
 ಸುಲಭ ಕರುಣಾಕಾರ ಶಿವ ನಿ
 ನ್ನೊಲವಿಸಿಂದಾನಿನ್ನು ಬದುಕಿದೆನೆಂದಳಾ ಗಿರಿಜೆ ॥ ೧೯೧ ॥

ಆ ನುಡಿಯ ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಶಿವ ಶಿವ
 ದೇನ ನುಡಿದಿರಿ ತಾಯೆ ನೀವೆಂ
 ದೂ ನಿಧಾನಿಸಲಚಲ ಸುಖಿಗಳು ಶಿವನ ಕರುಣದಲಿ |
 ಹಾಸಿ ಯಾವುದು ಮುನ್ನ ಈಗಲಿ
 ದೇನು ಬಂದುದು ತಾವು ಹೂಳ್ಳ ನಿ
 ಧಾನ ತಮಗಹುದೇನು ವಿಸ್ಮಯವೆಂದ ವೃಷಭೇಂದ್ರ || ೧೯೨ ||

ಹೂಳಿದರ್ಥವನಱಿಸಿ ಹಡೆವನ
 ಕಾಲು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಂತೆ ನಿನ್ನಯ
 ನಾಲಗೆಯೆ ತಾ ನುಡಿಸುತಿದೆ ಶುಭ ಸೂಚನಾರ್ಥವನು |
 ಹೇಳಲೇನಿನ್ನ ಲ್ಲಮನ ಸ
 ಮ್ಮೇಳದಲಿ ಸುಖಿಯಾಗು ಹೋಗಿ
 ನ್ನೇಳೆನುತಲಾ ವೃಷಭ ರಾಜಂಗಭವನಂತೆಂದ || ೧೯೩ ||

ನೀನು ಧರೆಯಲಿ ಮೆಱಿಯದಿದರ್ಡೆ
 ತಾನು ಸಿಕ್ಕುವನಲ್ಲವಲ್ಲಮೆ
 ನೀನು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಸು ನಿನ್ನ ಕತದಿಂದ |
 ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪ ನಿ
 ಧಾನವನು ಸಾಧಿಸಲಿ ಸರ್ವರು
 ಮಾನ ನಿಧಿ ಕೇಳೆನುತ ಬಿಸಿದನೀಶ ವೃಷಭಂಗಿ || ೧೯೪ ||

ಈತನೇ ಬಳಿಕಿನ್ನು ದಿಟವಾ
 ಭೂ ತಳದೊಳ್ಲಮನನಱಿವ ಮ
 ಹಾತಿತಯವಹ ಭಕ್ತಿಯನು ನೆಱಿ ಮಾಡಿ ಮೆಱಿವವನು |
 ಎತಕೀ ಭ್ರಮೆಯೆನುತ ಮದ ಮತಿ
 ಗೋತು ವೃಷಭನನಣಕವಾಡುತ
 ಮಾತನಾಡಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಬರು ಶಿವನ ಸಭೆಯೊಳಗೆ || ೧೯೫ ||

ಮರುಳರಿವದಿರು ವೃಷಭ ರಾಜನ
 ಪರಿಯನಜಿಯದೆ ನುಡಿದರಾದಡೆ
 ಧರೆಯೊಳುದಯಿಸಿ ನೋಡಲಾತನ ಭಕ್ತಿಯುನ್ನತಿಯು |
 ಹಿರಿದು ತಮ್ಮಯ ಮನದ ಮದಮ
 ತ್ಸರವ ನೀಗಲಿ ಎನುತಲಾ ಶರೀ
 ಕರನು ಬಳಿಕವರುಗಳನಟ್ಟಿದನಂದಿಕಾ ತಳಕೆ || ೧೯೬ ||

ಇಳೆಯೊಳುಡುತಡಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣ
 ದೊಳಗೆ ವೀರ ಶಿವಾಗಮಿಕ ನಿ
 ಮಳನ ವಲ್ಲಭೆಯೆನಿಸ ಸುಮತಿಯು ಗರ್ಭ ಶುಕ್ತಿಯಲಿ |
 ಚೆಲುವೆಯಾದ ಕುಮಾರಿಯೆಂಬ
 ಗ್ಗಳದ ಮುತ್ತುದಯಿಸಿತು ಧರಣೀ
 ತಳದೊಳಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣವೆ ರೂಪಾಗಿ || ೧೯೭ ||

ತೀವಿ ತನುವಿನಲತಿ ಮಹತ್ತರ
 ದೇವತಾ ಕಳೆಯಿರಲು ಮಿಗೆ ಮಹ
 ದೇವಿಯೆಂಬೀ ಹೆಸರನಿಟ್ಟರು ನಿಜ ಕುಮಾರತಿಗೆ |
 ಭಾವೆ ಬೆಳೆವುತ್ತಿರಲು ನಿರ್ಮಳ
 ದೇವ ಸುಮತಿಯರೀಪ್ನಿತಾರ್ಥವ
 ನೀವುತಿಹ ನಡೆ ನುಡಿಯಲೊಪ್ಪುವ ಕಲ್ಪ ಲತೆಯಂತೆ || ೧೯೮ ||

ಈಕೆ ಭಕ್ತಿಯ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಅ
 ನೇಕ ಪರಿಯಲಿ ಬೆಳೆವುತಿರ್ದಳು
 ಲೋಕದೊಳು ತಾನಲ್ಲದಿಲ್ಲೆಂಬತುಳ ಮಹಿಮೆಯಲಿ |
 ಆಕೆಯಂತಿರಲಿತ್ತಲೊಲಿದು ಪಿ
 ನಾಕಿ ಕಳುಹಿದ ಮಹಿಮರೆಲ್ಲರು
 ಬೇಕು ಬೇಕೆಂಬೆಡೆಗಳಲಿ ಸಂಜನಿಸ ತೊಡಗಿದರು || ೧೯೯ ||

ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯ ಭರದ ಮೊಳಿಡಿಯ
 ಮುದ್ದವೆಯ ಜಠಾಂಬು ನಿಧಿಯಲಿ
 ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಶಾಂಕನೆಂಬ ಮಹಾ ಮನೋಹರನು ।
 ಉದ್ಧರಿಸ ಹುಟ್ಟಿದನು ಯೋಗ ಸ
 ಮೃದ್ಧಿಯನು ಸೊನ್ನಲ ಪುರದಲೊ
 ಪ್ಪಿದ್ಧನಾತನನೇಕ ವಿಭವದಲಖಿಳ ಜಗವಲಿಯೆ

॥ ೨೦೦ ॥

ದಾನ ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರ ವಿ
 ಧಾನ ಗುರು ಶಿವ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಿಯೆ
 ನೂನ ರೀತಿಯಲಿಂಗಗಳೇಶ್ವರ ಬಾಗವಾಡಿಯಲಿ ।
 ಮಾನ ನಿಧಿಗಳು ಸುಕೃತಿಗಳು ಮಹಿ
 ಮಾನತೆಯಲಿರುತಿರ್ಪರದನಾ
 ನೇನ ಹೇಳುವೆ ಮಾದರಸ ಮಾದಾಂಬಿಕೆಯರಿರವ

॥ ೨೦೧ ॥

ಆಕೆ ತಾನು ಪತಿ ವ್ರತಾ ಶೀ
 ಲೈಕೆ ಮಾದರಸಾಂಕನಾದಡೆ
 ಏಕ ಪತ್ನೀ ವ್ರತ ಗುಣಾನ್ವಿತನವರ ಚರದಲಿ ।
 ಲೋಕದೊಳು ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಗ ನಿ
 ರಾಕುಳಕೆ ಸುಜ್ಞಾನವುದಯಿಸು
 ವಾಕ್ಯತಿಯ ಸುಕುಮಾರ ಸಂಜನಿಸಿದನು ಜಗವಲಿಯೆ ॥ ೨೦೨ ॥

ಆಳನು ಮಿಡುಕನು ಮಿನುಗಿಸನು ಕಂ
 ಗಳನಿಡೀನೆಂದವರು ಕಂಡು
 ಮ್ಮಳಿಸಿ ಪಿತರುಗಳಲಿವು ಮಲಿವೆಯೊಳಿರಲು ಶಿವನೊಲಿದು ।
 ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ ಬಂದು ಮಿಗೆ ಮನೆ
 ಯೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿತು ಶಿಶುವ ನಿಜ ಕರ
 ತಳದೊಳೆತ್ತಿದನೊಲಿಸಿಂದಲಿ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲನು

॥ ೨೦೩ ॥

ಪರಮನಹೆ ನೀನೆಂದು ನೊಸಲಲಿ
ಬರೆವನಂತಿರಲಿಟ್ಟು ಭೂತಿಯು
ನಿರುತ ನಿನ್ನು ವನಗಲಿ ನಾನಿರೆನೆಂದು ಕುಱುಹಾಗಿ ।
ನೆರಹುವಂತಿರೆ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವ
ಕೊರಳಿನಲಿ ಅವಧರಿಸಿ ಕರುಣಾ
ಕರ ಸದಾಶಿವನಾ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ತಾನೆ ಗುರುವಾದ || ೨೦೪ ||

ನಂಬುಗೆಯ ಕೊಡುವಂತೆ ಹಸ್ತವ
ನಿಂಬಿನಲಿ ಮಸ್ತಕದೊಳಿರಿಸುತ
ಲುಂಬ ತಾಣವಿದೆಂದು ಕಿವಿಯಲಿ ಪಚ್ಚಿ ಪೇಳ್ವಂತೆ ।
ಶಂಭು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ನೇಮಿಸಿ
ತುಂಬಿ ತನುವಿಗೆ ಬಸವ ನೀನೆಂ
ದೆಂಬ ನಾಮವನಿಟ್ಟು ಹೋದನು ದೇವ ನಿವಿಷದಲಿ || ೨೦೫ ||

ಆದುವಾತಗೆ ನಾಮಕರಣಗ
ಳಾದಿಯಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿಭವ ವಿ
ನೋದವಾತಗೆ ಮಜ್ಜಿದ ಮಾತನು ನೆನಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ।
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣವಾಗಮ
ವಾದಿಯಾಗಿಹ ಸರ್ವ ಕಳೆಗಳು
ವೇದಿಸಿದವೊಮ್ಮಿಗೆ ಕೇಳಲು ಬಸವ ರಾಜಂಗಿ || ೨೦೬ ||

ಉಪನಯನ ಲಕ್ಷ್ಯವನು ಮುಂದಾ
ವಿಪುಳ ಮತಿಗಲ್ಲನು ತೋರಿಸು
ವುಪಮೆಯನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರಿಯಲಿ ಬಸವ ರಾಜಂಗಿ ।
ಉಪನಯನವಾಯಿತ್ತು ವಿಭವದಿ
ತ್ರಿಪುರ ವೈರಿಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದ
ಲಪರಿಮಿತ ಮಹಿಮೆಯನು ತೋರಿದನಾ ಮಹಾತ್ಮಕನು" ೨೦೭ ||

ಇತ್ತಲಿವರಿರುತಿರ್ದರಾಗಳೆ

ಆತ್ತ ಪರವಾದಿಗಳು ಜನಿಯಿಸಿ

ಮತ್ತೆ ಅವರೊಳಗೊಬ್ಬನತಿ ಬಳವೀರ ಬಿಜ್ಜಳನು ।

ಉತ್ತಮದ ಕಲ್ಯಾಣದಲಿ ನೃಪ

ವೃತ್ತಿಯಿಂದಿರುತ್ತಿರ್ದನೇಕ

ಚ್ಛೇತ್ರದಲಿ ಭೂಮಿಯನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರ್ದನೊಲವಿನಲಿ || ೨೦೮ ||

ಜನಪಸಿರುತಿರಲತ್ತಲಿತ್ತಲು

ಜನನಿಜನಕರ ಬೀಳು ಕೊಂಡನು

ವಿನಯದಲಿ ತಮ್ಮಕ್ಕ ನಾಗಾಯಿಗಳು ಸಹವಾಗಿ ।

ಅನುಕರಿಸಿ ನಡೆತಂದು ತನ್ನಯ

ಮನವೊಲಿದು ಬಸವಣ್ಣ ಹೊಕ್ಕನು

ಜನಪ ಬಿಜ್ಜಳನಾಳುತಿಹ ಕಲ್ಯಾಣ ಪುರವರವ || ೨೦೯ ||

ಆ ನರೇಂದ್ರನ ಕಂಡು ಬಳಿಕಾ

ಸ್ಥಾನ ಮಧ್ಯದೊಳೊಂದು ದಿವಸ ಮ

ಹಾನು ಕಾರಣಲಿಖಿತ ಜಿದ್ದಿರಲದನು ತಿಳಿದೋದಿ ।

ಆ ನರೇಂದ್ರಂಗಪರಮಿತದ ನಿ

ಧಾನವನು ತಾ ತೆಗೆಸಿ ತೋಪ್ಪಿದ

ನೇಸನೆಂಬೆನು ಬಸವ ರಾಜನ ಘನ ಮಹೋನ್ನತಿಯ || ೨೧೦ ||

ಭೂತಳಾಧೀಶ್ವರನ ಮನದೊಳ

ಗೀತ ಕಾರಣ ಪುರುಷನಹನೆಂ

ದೋತು ಹರುಷಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನಂದು ಮಹಾ ಪ್ರಧಾನಿಕೆಯ ।

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವಾಹವನು ವಿ

ಖ್ಯಾತ ಮಿಗೆ ವಿಭವದಲಿ ಮಾಡಿದ

ನೋತು ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಯಸಮ್ಮಯ ಬಸವ ರಾಜಂಗಿ || ೨೧೧ ||

ರೂಢಿ ಮೆಚ್ಚಲು ಹಲವು ಪರಿಯ ಪ
ವಾಡಗಳ ಮೆಚ್ಚಿವುತ ನಿರಂತರ
ನೀಡುತಿರ್ದನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕೆ |
ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಬೇಡಿತನು ಕೈ
ಗೂಡಿ ಸಲೆ ದಾಸೋಹತನದಲಿ
ಮಾಡುತಿರ್ದನು ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶ ಭಕ್ತಿಯಲಿ

|| ೨೧೨ ||

ಮಲಯಜದ ಮರ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿನ
ಲುಳಿದ ಮರ ಪರಿಮಳಿಸುವಂತಿರೆ
ತಿಳಿಯಲೆಂದಲ್ಲಮನ ಕಾರಣ ಬಸವನುದಯಿಸಲು |
ಇಳಿಯೊಳಾ ಮಹಿಮನ ಪದಾಂಬುಜ
ಗಳ ರಚಿಸ್ಸಿನ ರೇಣು ಸಂಗದ
ಬಲುಹಿನಲಿ ಶಿವ ಭಕ್ತರಾದರು ನರರು ತಮ ತಮಗೆ

|| ೨೧೩ ||

ಗತಿ ೭

ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನ ವಿರಕ್ತಿ

ಇತ್ತಲೀ ಮಹದೇವಿ ಮಿಗೆ ಬೆಳೆ
ವೃತ್ತಲಿರ್ದಳು ಜವ್ವನದ ಕಳೆ
ವೆತ್ತು ಭರದಲಿ ಪುಟವನಿಕ್ಕಿದ ಮಿಸುನಿಯಂದದಲಿ ।
ಉತ್ತಮದ ಮೈಲುಳಿಯ ಕಾಂತಿಯ
ಮತ್ತ ಗಜ ಗಮನದ ವಿಳಾಸದ
ತೆತ್ತವಣೆಯ ನವೀನ ರೀತಿಯ ಜಾತಿ ಭಾವದಲಿ

|| ೨೪ ||

ಇರುತಲೊಂದಾನೊಂದು ದಿನವಾ
ಪುರದರಸು ಮೈಹಾಳೆಯಿಂದೆ
ಯ್ತುರುತಿರಲು ಸಂಭ್ರಮವ ಕೇಳುತ ಬಂದು ಬಾಗಿಲಲಿ ।
ತರುಣಿಯೊಲಿದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆ
ಧರಣಿ ಪತಿ ಕಾಣುತ್ತ ಕಾಮಾ
ತುರದಿ ಮಿಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಳವಳಿಸಿದನು ನಿಮಿಷದಲಿ

|| ೨೫ ||

ಕನ್ನೆಯವಳಾರವಳು ಕೇಳಿದು
ಬನ್ನಿರೋ ಎನೆ ಹರಿದು ಚರರಾ
ಕನ್ನೆಯಿಂತಪ್ಪವರ ಮಗಳೆಂದಱುಹಿದರು ಬಂದು ।
ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆಣಿಸುತ್ತೀಕೆಯ
ನಿನ್ನ ವರಿಸುವೆನೆಂಬ ಭರವಾ
ಸನ್ನಿಸಲು ಕೌತಿಕಮಹೀ ಪತಿ ಹೊಕ್ಕನರಮನೆಯ

|| ೨೬ ||

ಎಳೆದು ತರಿಸಿದಡವಳ ಮನಸಿಗೆ
ಮುಳಿಸು ಮೇಲಸಕೀರ್ತಿ ಕೆಲಬರ
ಕಳುಹಿ ತಿಳುಹುವೆನೆನುತ ಹಗ್ಗ ಡಿತ್ತಿಯರನಟ್ಟಿದಡೆ |
ಬಳಿಕಲವರೆಯ್ದು ಮಿಗೆ ಸಿ
ಮೌಳನ ಸುಮತಿಯ ಕೇಳಿದಡೆ ನೃಪ
ಕುಲದವಗೆ ಕೊಡೆವೆಂದರವರಾ ನಿಜ ಕುಮಾರಿತಿಯ || ೨೧೭ ||

ಅರಸಗಿದಿರೇ ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ
ಸರಸದಿಂದಲಿ ಕೊಡುವುದೊಳ್ಳಿತು
ವಿರಸವಾದಡೆ ನೀವು ಮಾಡುವುದೇನು ಭೂ ಪತಿಯ |
ಮರುಳುತನಗಳು ಸಾಕು ನಿಮ್ಮಯ
ತರುಣಿಯುಂಡಿಟ್ಟಿಹಳು ನಾನಾ
ಪರಿಯಲೊಳ್ಳಿಯ ದಾಯವೆಂದರು ಸುಮತಿ ನಿರ್ಮಳಗೆ || ೨೧೮ ||

ತಾಯ ಮಾಝಿಯೆ ತೊತ್ತ ಕೊಂಬ ವಿ
ಡಾಯವನು ಸುಡು ವಿಷಮ ಕುಲದಲಿ
ಕಾಯದಾಸೆಗೆ ಕೊಳುಕೊಡೆಯ ಕಳವಳಿಸಿ ಮಾಡಿದಡೆ |
ನಾಯಕದ ನರಕಗಳು ತಪ್ಪವು
ರಾಯ ಮಾಡುವುದೇನು ಬಳಿಕೇ
ನಾಯತವು ಸಾಕೆನುತ ನಿರ್ಮಳನಪರಿಗಿಂತೆಂದ || ೨೧೯ ||

ಆಕೆಯನೆ ಕೇಳುವುದು ದಿಟ ಬಳಿ
ಕಾಕೆ ಸಣ್ಣಹ ಮಗಳೆ ಅದಱಿಂ
ದಾಕೆಯನೆ ನೆಲೆತಿ ತಿಳಿದೊಡಂಬಡಿಸುವುದು ಬುದ್ಧಿಯಲಿ |
ಆಕೆ ತಾನಹುದೆಂದಳಾದಡೆ
ಆಕೆಯನು ನಾವಾಗಳಿತ್ತವ
ರೀಕೆ ಬಹು ಮಾತೆನುತ ನಿರ್ಮಳ ನುಡಿದನಬಲೆಯರ || ೨೨೦ ||

ಅನುಮತಿಸಿ ನಾರಿಯರು ಬಳಿಕಾ
 ವಸಿತೆಯನು ಕೇಳಿದಡೆ ತನ್ನೊಳು
 ನೆನೆದೊಂದನುಮಾನವನು ತಾನೇ ವಿವೇಕದಲಿ ।
 ಜನಪನಳುಪಿಗೆ ಹಠುವ ಮಾಡುವೆ
 ನೆನುತಲಾ ಮಹದೇವಿ ಜಾಗೆನ
 ವಿನಯದಲಿ ನನು ನಗುತಲಾಳಾಪಿಸಿದಳೊಳಗೊಳಗೆ ॥ ೨೨೧ ॥

ಪರಿಮಳವನಾರಿಕ್ಕಿದರು ಕ
 ಪುರಕೆ ಕೋಗಿಲೆಗಾರು ಸೊಗಸಿನ
 ಸ್ವರವ ಕಲಿಸಿದರಂಜೆಗಾರಡಿಯಿಡಲು ಕಲಿಸಿದರು ।
 ಪರಿಕಿಸುವಡವಕಾರ್ ಗುಣಂಗಳ
 ನೆರವ ತಂದರು ಮನದಲಂತಾ
 ಪರಿಯಲಾ ಮಹದೇವಿ ತಾನೇ ನೆನೆದೊಂದನುಮ ॥ ೨೨೨ ॥

ನಾನೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದವನಾ
 ನೇನ ಹೇಳಿತ ಮಾಡಲೆನುತಾ
 ಮಾನಿನಿಯರೊಳು ನುಡಿದು ಮಧುರಾಳಾಪ ವಚನದಲಿ ।
 ಆ ಸರೇಂದ್ರನೆ ಬಂದು ಎನ್ನ ಮ
 ನೋಸುರಾಗವ ಸಲಿಸುವಂತಿರೆ
 ತಾನು ಶಪಥವ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದಳು ಮಹಾದೇವಿ ॥ ೨೨೩ ॥

ಐಸಲೇ ಎನುತದನು ಹೋಗಿ ವಿ
 ಳಾಸಿನಿಯರಝುತಿದಡೆ ಕೇಳಿ ಮ
 ಹಾ ಸುಮಾನದೊಳರಮ ಬಂದನು ನಿರ್ಮಲನ ಮನೆಗೆ ।
 ಕಾಸಿ ಕರಗಿದ ಲೋಕದಂತಿರೆ
 ಘಾಸಿಯಾಗ್ಗುತ ಮತ್ತೆ ಮನದಭಿ
 ಲಾಪೆ ಹೆಚ್ಚಿತು ಮಾನಿನಿಯ ಕಾಣುತ ಮುಖ ಪತಿಗೆ ॥ ೨೨೪ ॥

ಲಲನೆ ಕೇಳೌ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯ
ಸಲಿಸುವೆನು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬಳಿಕಾ
ನೊಲಿಸಿಕೊಂಬೆನು ನಿನ್ನ ನಿಂತಲ್ಲದೆ ದುರುಕ್ತಿಯಲಿ ।
ನೆಲದೊಡೆಯ ನಾನೆಂಬ ಗರ್ವದ
ಬಲುಹು ಗಿಲುಹನು ಮಾಡಿದಡೆ ಕೇ
ಳೆಗೆ ಎನ್ನಯ ಸತ್ಯ ಭಾಷೆಯನೆಂದನವನೀಶ

|| ೨೨೫ ||

ಹುಸಿಯ ನುಡಿವನ ಬೇವಹಿಂಸೆಯ
ದೆಸೆಗೆ ಸಲುವನ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ
ಬೆಸುಗೆಯನು ಜಿಜ್ಞಾಸನ ಮಿತ್ರಂಗೈರಡ ಬಗೆದವನ ।
ಹಿಸುಣಿಗನ ಕೃಪಣನ ವೃಥಾ ಕೋ
ಪಿಸುವವನ ದುರ್ಗತಿಗಳಾಗಲಿ
ಶಶಿ ಮುಖಿಯೆ ನಾ ಮರಳಿ ನಿನಗಳುಪಿದಡೆ ಕೇಳೆಂದ

|| ೨೨೬ ||

ತನಗಿದೊಳ್ಳಿಯ ರೀತಿ ಸಮನಿಸಿ
ತೆನುತ ನಿಶ್ಚೈಸುತಲಿ ನುಡಿದಳು
ವನಿತೆ ಆದಡೆ ಎನ್ನ ಹೇಳಿತ ಕೇಳದಾಕ್ಷಣವೆ ।
ಜನಪ ನಿನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು ನಾ ಹೋ
ಹೆನು ಯಥಾರ್ಥವಿದೆಂದು ದಿಟವನು
ವನಿತೆ ನುಡಿಯಲು ಭೂಪನಾ ಮಹದೇವಿಗಿಂತೆಂದ

|| ೨೨೭ ||

ಎನ ಮಾಡಲಿ ಬೇಕು ಹೇಳಲಿ
ಮಾಸಿನಿಯೆ ಎನಲಾಕೆ ನುಡಿದಳು
ನೀನು ಸಲೆ ಶಿವ ಭಕ್ತನಾದಡೆ ಕೂಡುವೆನು ನಿನ್ನ ।
ನೀನು ಭವಿಯಾಗಿದ್ದಡೊಲ್ಲೆನು
ನಾನು ಹೇಳುವುದಿನಿತೆ ಎನಲು ಸು
ಮಾನ ಹೋಗಿ ದುಮಾನವಾಯಿತು ಮತ್ತೆ ಜನ ಪತಿಗೆ

|| ೨೨೮ ||

ನಮಗೆ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯನು ಮಾಡುವ
 ಸಮಯವಳವಡದೆನಲು ನೃಪತಿಗೆ
 ರಮಣಿ ನುಡಿದಳು ನಮಗೆ ನಿಮ್ಮಯ ಸಂಗವಳವಡದು ।
 ನಿಮಗೆ ನಾವಿನ್ನುತ್ತರಾಯಿಗ
 ಳಿಮಗೆ ಬಂಧನ ಬಿಟ್ಟುದೆನುತಾ
 ಕ್ರಮದಲುಟ್ಟುಡು ಗೊಱಿಯ ತೊಡಿಗೆಯನಿತ್ತಳರಸಂಗೆ ॥ ೨೨೯ ॥

ಮಾಸಲಳಿಯಿತು ಒಯಕೆ ಮನದಭಿ
 ಲಾಷೆ ಜಾಱಿತು ಕಾಮದಾತುರ
 ವೋಸರಿಸಿತೆಡೆವಱಿಯಿತಳು ಪು ವಿವೇಕ ವರ್ಧಿಸಿತು ।
 ಭಾಷೆ ಭರವೇಱಿತ್ತು ಕಡೆಗೆ ಮ
 ಹೀಶನಾದಡೆ ಹೋಗಲೆನುತ ನಿ
 ರಾಸೆಯಿಂದಲಿ ಹೋಗ ಬಿಟ್ಟನು ಬಳಿಕಲಾಕೆಯನು ॥ ೨೩೦ ॥

ಹಿಡಿದ ಲಿಂಗದ ವರ ವಿಭೂತಿಯ
 ತೊಡಹದಂಗದ ಮೆಯ್ಯ ಮುಸುಕಿದ
 ಬಿಡು ಮುಡಿಯ ಹೊದಕೆಯ ವಿಳಾಸತೆ ರಾಹು ಚಂದ್ರಮನ ।
 ಹಿಡಿದು ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಂದು ನಿಗುರುತ
 ವೊಡವಿಯಲಿ ಬಂದಿದುರ್ದೋ ಎನೆ
 ಕಡು ಎರಕ್ತಿಯ ವೇಷ ಕಾಣಿಸಿತಿಂದು ವದನೆಯಲಿ ॥ ೨೩೧ ॥

ತಂದೆ ತಾಯ್ಗಳು ನಂಟರಿಷ್ಟರು
 ಬಂಧು ಒಳಗಗಳಿತರ ಜನಗಳು
 ಬಂದು ನಂದೆಲೆ ಆಕ್ಕ ನೀನಕಟೀಕೆ ಮರುಳಾದೆ ।
 ಎಂದೆನಲು ಶಿವಗರ್ವಿಸಿದ ತನು
 ಎಂದು ಮೊದಲಾಗೆನ್ನ ಹಂಬಲ
 ನಿಂದು ಕಳೆವುದು ನೀನೆನುತ ಮಹದೇವಿ ಜಾಱಿದಳು ॥ ೨೩೨ ॥

ಎಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನವೆಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನ
ವೆಲ್ಲಿ ಗಿಡು ಮಡುವೆಲ್ಲಿ ತರು ಗಿರಿ
ಎಲ್ಲಿ ಹೂಗೊಳನೆಲ್ಲಿ ಗಹ್ವರವೆಲ್ಲಿ ಲತೆ ಪುಳನ ।
ಎಲ್ಲ ಎಡೆಯಲಿ ಪಾಡುತಾಡುತ
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅಱಿಸುತಿರ್ದಳು
ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನನು ಮಹಾದೇವಿ

॥ ೨೩೩ ॥

ಗತಿ ೮

ಗೊಗ್ಗ ಯ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶ

ಲಿಂಗ ನಿಜವನು ಬಯಸಿ ಭಕ್ತ ಗ
ಣಂಗಳಿರುತಿರಲಲ್ಲನು ಪ್ರಭು
ಲಿಂಗನಂತದನಪಿದು ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷ ಕಾಂತಿಯಲಿ ।
ಹಿಂಗಿಸುವೆನೆಲ್ಲರ ಮನೋಮಯ
ದುಗದೊಳ ಹೊಪಿಗಿಡಿದ ತಮದ ತ
ರಂಗಗಳನೆಂದೆನುತ ಕಾರಣ ಕಾಯದಲಿ ಸುಳಿದ

॥ ೨೩೪ ॥

ಸುಳಿದು ಸುಖದಲಿ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯ
ಬಳಸ ಬೇಕೆಂದೊಂದು ವೇಷದ
ಹೊಳಹಿನಲಿ ಬರುತಿರಲು ಕಟ್ಟಿದಿರನಲಿ ಜೆಲುವಾಗಿ ।
ತಳಿತ ಕೆಂದಾವರೆಯ ನೈದಿಲು
ಗೊಳನ ನಾನಾ ಪರಿಯ ಹೂಗಿಡು
ಗಳ ಲತಾ ಮಂಟಪದ ತೋಟವ ಕಂಡನಲ್ಲಮನು

॥ ೨೩೫ ॥

ಆ ವನವ ಪಾಲಿಸುವನೊಬ್ಬನು
ಪಾವನೀ ಕೃತ ಚಿತ್ತನೀಶ್ವರ
ಭಾವ ಭಕ್ತನು ಗೊಗ್ಗಿ ದೇವನು ಕೃಷ್ಣ ನಿಮಿತ್ತಿಳೆಯ ।
ತೀವಿಯಗುಳುತ್ತಿದ್ದಡಾ ಪ್ರ
ಸ್ತಾವದಲಿ ಕಂಡಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
ದೇವ ತಾನಾತನ ಸಮಾಪಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂದಿದ

॥ ೨೩೬ ॥

ಬಳಿಕಲಾ ತೋಟಿಗನ ಬುದ್ಧಿಗೆ
ತಿಳಿವ ತೀಡುವೆನೆನುತ ಮಿಗೆ ಕಂ
ಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಿರಾಗುತ್ತಲಿ ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಂದೆನಲು ।
ನಲಿದು ಕೇಳುತ್ತ ಕೂಡ ಶರಣೆಂ
ದೊಲಿದು ನೀನಾರೆನುತ ವಿನಯಂ
ಗಳಲಿ ತದ್ವನ ಪಾಲ ಕೇಳಿದನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವ

|| ೨೩೭ ||

ಭಾವಿಸಲು ಶಿವ ಭಕ್ತರೆಂಬವ
ರಾವ ಠಾವಿನಲಿಪ್ಪರವರ ಕೃ
ಪಾವಲೋಕನ ಭಕ್ತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿಗಳು ನಾವು ।
ಆವುದಱಿಕೊಳಹುದಲ್ಲದಲ್ಲಮ
ದೇವನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಸಲೆ ಸಂ
ಭಾವಿಸಿದ ಹೆಸರಾಗಿಹುದು ಭಕ್ತಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ

|| ೨೩೮ ||

ತಿಳಿದು ನಾನಾ ಪರಿಗಳಿಂದಲಿ
ಗಳಿಸಿದರ್ಥವ ಲಿಂಗಜಂಗಮ
ಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಲೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕುದನುಂಡು ಸುಖಿಯಹುದು ।
ಇಳೆಯೊಳಿದು ಶಿವ ಭಕ್ತಿ ಬಱಿದೆಗೆ
ತೊಳಲಿ ಅಱಿಸಲದೇನು ಕಾರಣ
ವೆಲೆ ಮರುಳೆ ಕೇಳೆಂದನಾ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಲ್ಲಮಗೆ

|| ೨೩೯ ||

ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನಯ್ಯ ಎಂದೆನೆ
ನಮ್ಮ ಹೆಸರೇ ಗೊಗ್ಗಯನು ಕೇ
ಳೆಮ್ಮ ಮತವಿದು ಲೌಕಿಕರು ನಾವಱಿಯೇವೇನುವನು ।
ಸುಮ್ಮನಿರ ಬೇಡೆಮಗೆ ಎವರಿಸಿ
ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿನ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವುದ
ನೆಮ್ಮಿಹುದು ಹೇಳೆಂದನಾ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಲ್ಲಮಗೆ

|| ೨೪೦ ||

ಆವ ಬೇಸಾಯವನು ಮಾಡಲು
 ಜೀವವಧೆಗಳು ತಪ್ಪವದಜಿಲಿ
 ದೇವನೊಲವನೆ ನೋವು ನಿಲುವುದೆ ಸಾವು ಹಿಂಗುವುದೆ |
 ಧಾವತಿಯೆ ಕಡೆತನಕ ತಪ್ಪದು
 ಭಾವಿಸುವಡದು ಭವಿಗಳಂಗವಿ
 ದಾವುದಲ್ಲದ ಮತವನೆಲೆ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪೧ ||

ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಲಿ ಕಡೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನು ಹೊಕ್ಕಡೆ
 ಎಲ್ಲೆಯವು ಬಿಡು ನೋವು ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಸಂಕಟವು |
 ಬಲ್ಲವರ ಕೇಳಿಮ್ಮ ನಂಬುಗೆ
 ಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮರುಳೆ ನೀನೆನು
 ತಲ್ಲಮನ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನೀ ಮತವ || ೨೪೨ ||

ಅವಧರಿಸಿ ಕೇಳೆನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ
 ಹವಣನಾದಡೆ ಜೀವವಣು ಮಾ
 ತ್ರವನು ನೋಯಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಕೈಲಾಸ ಪುರದೊಳಗೆ |
 ಭವನ ಬಸಿಪ್ಪಿಳಿಗಳಿದ್ದಡೆಯು ಸಂ
 ಭವಿಸುವವು ಕಡು ನೋವು ಸಾವುಗ
 ಳವನು ಕಳೆವರ ಕಾಣೆನ್ನೆ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪೩ ||

ಕೊಂದವಗೆ ಕೊಲೆ ತಪ್ಪದಾರೇ
 ನೆಂದಡೆಯು ಹರಿಹರ ವಿರಿಂಚಿಗ
 ಳಿಂದ ಬಲ್ಲಿದರಾರು ದಿಟವನರಾದಡೆಯು ತುದಿಗೆ |
 ಬಂಧನ ಪ್ರದ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮವ
 ನೊಂದು ಗೂಡಿದರಾದಡವರಿಗೆ
 ಸಂದ ನಿಜ ಸುಖವಿಲ್ಲಲೈ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೨೪೪ ||

ಸಾವಡೀ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ
 ಸೇವೆ ತಾ ಮುನ್ನೇಕೆ ಹಸುವಿನ
 ಬೇವಸದಲಡಿಗಡಿಗೆ ಬೇವಡೆ ಒಕ್ಕುದುಣಲೇಕೆ ।
 ಈ ವಿಧಿಯಲೇನುಂಟು ನೆಜ್ಜೆ ನಿ
 ಭಾವದಂಗವನಜಾಯದನ್ನ ಕ
 ಸಾವುದಾದಡೆ ಮಾಣದೈ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಕೇಳಿಂದ || ೨೪೫ ||

ಪರಿಕಿಸಲು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ
 ದಿರವದಾವೆಡೆಯೆಂಬುದೀಯುಪ
 ಚರಣೆಗಲುಹಿಸದದಲು ಪರಿಯೆಂತೋ ಮಹಾದೇವ ।
 ಅರಿದಲಾ ಎಂದೆನುತ ನೆವದಿಂ
 ದೊರೆದನಾ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯಗಿಂತೀ
 ಪರಿಯುಲ್ಲಮ ಲಿಂಗನೊಲಿದನೋಪದೇಶದಲಿ || ೨೪೬ ||

ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಮನಾದಡೊಂದು ನಿ
 ಮಿತ್ತ ದೃಷ್ಟಾಂತವನು ತೋಪಿಸಿ
 ಹತ್ತಿಸುವೆನೀತಂಗ ಹಾದಿಯನೆನುತಲತಿ ಕೃಪೆಯ ।
 ಚಿತ್ತದಲಿ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಗುಳುತ
 ಕಿತ್ತ ಹೆಂಟಿಯ ಕೆಳಗೆ ತೋಪಿದ
 ನುತ್ತಮದ ಹೊಂಗಳಶವೊಂದನು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲಿ || ೨೪೭ ||

ಎನಿದೇನೆಂದಿಬ್ಬರೊಲಿದನು
 ಮಾನದಿಂದಗುಳಲು ಸಮಾಧಿ
 ಸ್ಥಾನದಾ ದೇಗುಲವ ಕಂಡೊಳವೊಕ್ಕು ಹರುಷದಲಿ ।
 ಮೌನದಲಿ ನಿಬ್ಬಿಜಗು ಹೊಡೆದವ
 ಧಾನದನಿಮಿಷದಿಷ್ಟ ಲಿಂಗ
 ಧ್ಯಾನದಂಗವ ಕಂಡರಾ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಲ್ಲಮನು || ೨೪೮ ||

ಇದೆ ಕಣಾ ಶಿವ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯ
ಹೃದಯವನು ಕಾಣಿಸುವ ಪರಿ ಭಾ
ವದಲಿ ನೆಹಿತಿ ನಟ್ಟಾಲಿಯಲಿ ನಿಬ್ಬಿಜಗಿನಂದದಲಿ ।
ಇದನು ಸಾಧಿಸದಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾ
ಯದಲಿ ಸಾವಡೆ ಕಬ್ಬಿಸಿಚ್ಚೆಗೆ
ಬಿದಿರ ಮೆಲುವಂತವುದೈ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ

|| ೨೪೯ ||

ಬಡವನಕ್ಕಯ ನಿಧಿ ನಿಧಾನವ
ನೆಡಹುತಲಿ ಕಂಡಂತೆ ಕೈ ಕಾಲ್
ಮುಡುಬಗಳವಟ್ಟಂತೆ ಕುರುಡಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಂದಂತೆ ।
ಬಿಡದೆ ಅಱಿಸುವ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಲನು
ತೊಡರಿತೆಂಬಂತೆನ್ನ ಬಯಕೆಯ
ಕಡೆಯ ಕಂಡೆನೆನುತ್ತಲಲ್ಲಮ ನುಡಿದನುಚಿತದಲಿ

|| ೨೫೦ ||

ಗುರುವೆ ಕರುಣಿಸು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದ
ಕರುವೆ ಕರುಣಿಸು ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆಯ
ಗುರುವೆ ಕರುಣಿಸು ಕರುಣಿಸೆನುತನಿಮಿಷನ ಕೊಂಡಾಡಿ ।
ನರನು ತಾ ದಿಟವೆಂಬ ಬಳಕೆಯ
ಪರಿಯನಂಗೀಕರಿಸಿ ಪರರಿಗೆ
ಪರಮನಲ್ಲಮ ನಟಿಸುತಿರ್ದನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಲಿ

|| ೨೫೧ ||

ಹತ್ತಿ ಬಂದಿರೆ ಸೂಜಿ ಗಲ್ಲನು
ಹತ್ತಿ ಮೋಹಪ ಸೂಜಿಯಂತಿರೆ
ತೆತ್ತಿಸಿದುದಾ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಿಪ ।
ನಿತ್ಯನಲ್ಲಮನಂಶವಾದ ನಿ
ಮಿತ್ತವಾತನ ಕಾಣುತನೆ ಮೈ
ವೆತ್ತಿತೊಯ್ಯನೆ ಅನಿಮಿಷಯ್ಯನ ಕಯ್ಯ ಶಿವ ಲಿಂಗ

|| ೨೫೨ ||

ನೋಟವೇ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪಿನ
ಮಾಟವಾದ ನಿಮಿತ್ತ ಲಿಂಗದ
ಕೂಟದೊಡನಾದನಿಮಿಷಯ್ಯನ ಜೀವ ಕಳೆ ಬಂದು ।
ನಾಟೀತೀತನ ದಿವ್ಯ ದೇಹದ
ಕೋಟರದೊಳೇನೆಂಬೆನ್ನೆಕ್ಕದ
ಕೂಟದಲಿ ಮಮಕರಿಸಿ ಮಕರಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿದನಲ್ಲಮನು || ೨೫೩ ||

ಈ ಕೃಪಾಳುವೆ ದೇವನಾಗಲಿ
ಬೇಕದಲ್ಲದೊಡನಿಮಿಷನ ತಾ
ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೆ ಕೂಡ ಬಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೀತನಲಿ ।
ಬೇಕೆಸುತವೆನಗೀ ರಹಸ್ಯದ
ರೇಖೆಯನು ತೋಪುಸುವನೇ ಭೂ
ಲೋಕದೊಳಗಿದು ಪೊಸತೆನುತ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಂತೆಂದ || ೨೫೪ ||

ಎಲೆ ಮಹಾತ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರದ
ಹೊಲಬಿದಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೀ ಪರಿ
ಸಿಲುಕಲಪುವುದೆ ನಿನೊಳೀ ಗುರು ಲಿಂಗ ಕಳೆ ಬಂದು ।
ನೆಲಸಿತದು ಕಾರಣದಲಾನದ
ತಿಳಿದಿನೀಗಳು ನೀನೆ ನಿರುಪಮ
ನಿಲಯನಹೆ ಎನುತಲ್ಲಮನ ಹೊಗಳಿದನು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ || ೨೫೫ ||

ದೀನ ಮನದವನಂತೆ ಕಂಡ ನಿ
ಧಾನವನು ತಾನೊಬ್ಬನುಂಬನೆ
ದಾನಿ ಲೇಸೈ ನಿನ್ನ ಪರಿ ನೀ ಕಂಡ ಶಿವ ಪಥವ ।
ಮಾನವರಿಗಪುಹೆಂಬ ಮಹದಭಿ
ಮಾನಿ ನೀನೇ ಚಗದ ಗುರುವೆಂ
ದಾ ನಿರುಪಮನಲ್ಲಮನ ಹೊಗಳಿದನು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ || ೨೫೬ ||

ಬಳಿಕಲಾ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ನೆಱ್ತಿ ಸಿ
 ಶ್ವಲದ ನೋಟದ ಲಿಂಗ ಭಾವದ
 ಬಳಕೆಯನು ಬಲಿದಿರುತಲಿದನು ನಿಜ ನಿವಾಸದಲಿ ।
 ಇಳೆಯ ಭಕ್ತರ ಪಾವನವ ಮಾ
 ಡಲಿಕೆ ತಾನೇ ಕುಱುಹು ವಿಡಿದ
 ಗ್ಗಳೆಯತನದಲಿ ನಡೆದನಲ್ಲಮ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ

॥ ೨೫೭ ॥

ಗತಿ ೧

ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶ

ಪೊಡವಿಯಲಿ ನೆಲೆಗೆ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯ
ಲಡಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ಸಮಾಧಿಯ
ನೊಡರಿಸಿದನಜಗಣ್ಣನೆಂಬ ಮಹಂತನಾತಂಗಿ ।
ಒಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದಳೊಬ್ಬಳಿಽಯದೆ
ಕಡು ಖತಿಯಲಿರುತಿರಲಿಕ್ಕಲ್ಲಮ
ನಡೆದು ಬಂದನು ಮಾಣಿಸಲು ಮುಕ್ತಾಯ ಮನದಳಲ ॥ ೨೫೮ ॥

ಬರಲು ಮಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಸಲೆ ಸ
ತ್ಕರಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ಚಿಂತೆಯ
ಪರಿಹರಿಸುವಂತಪ್ಪನೊಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮ ನೀನೆನಗೆ ।
ದೊರಕಿದೆಯಲಾ ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯಕೆ
ಸರಿಯದಾರೆನುತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
ಬರಲು ಮುಕ್ತಾಯಿಗಳು ಪರಿಣಮಿಸಿದರು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ॥ ೨೫೯ ॥

ತಾಯೆ ಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ ಚಿಂತೆಗ
ಳಾಯಸಂಗಳು ಲೋಕಲಾಕಿಕ
ದಾಯತವ ನೀ ನೆಗಳಿ ಬಿಡಿದೆಗೆ ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸಿ ।
ಬಾಯ ಬಿಡಲಹುದೇ ವೃಥಾ ನಿಃ
ಕಾಯದಜಗಣ್ಣಂಗಿ ಮರುಳೇ
ಮಾಯೆ ಮೋಹವಿದೇತಕಾ ಮುಕ್ತಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೬೦ ॥

ಏನ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಎನ್ನ ನಿ
 ಧಾನವಪ್ಪಜಗಣ್ಣ ತಂದೆಯ
 ನಾನದೆಂತಗಲುವೆನು ನನಗಿದನಿಸಿತ ಸೂಚಿಸದೆ ।
 ತಾನು ಹೋದಡೆ ಬಳಿಕಲೆನಗಿ
 ನ್ನೇನು ಗತಿಯೆಂದೆನುತ ಕಡು ದು
 ಮ್ಮಾನವೆಲ್ಲವ ಸುಡಿದಳಾ ಮುಕ್ತಾಯಿಯಲ್ಲಮಗೆ ॥ ೨೬೧ ॥

ಮರುಳಲಾ ನೀನಕ್ಕ ಮುನ್ನೇ
 ನಿರದಲಿದನೆ ಬಳಿಕಲೀಗಲಿ
 ಶರೀರವನು ಸಡಿಲಿಸಿದನೇ ಅಜಗಣ್ಣನಾರೆಂದು ।
 ಪರಿಕಿಸದೆ ಹಂಬಲಿಸಲೇತಕೆ
 ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಸಂಗದ
 ಶರಣನಾತನು ಮೆಲುಗದಿರು ಮುಕ್ತಾಯಿ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೬೨ ॥

ಬೆಡಗನಾಡದಿರಯ್ಯ ಕೇಳೆ
 ನ್ನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದನೀಸು ದಿನವೊಂ
 ದೊಡಲು ಎಡಿದಜಗಣ್ಣನಿರ್ದನು ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ।
 ನಡೆದು ತೋಱುಸುತೆಲ್ಲರಱಿಯಲು
 ಕಡೆಯಲೀ ಪರಿ ಕಾಣ ಬಾರದ
 ತೊಡಕನೊಡ್ಡಿದನೆಂದಳಾ ಮುಕ್ತಾಯಿಯಲ್ಲಮಗೆ ॥ ೨೬೩ ॥

ಕಾರಣವ ಕಾಣಿಸದ ಮನದ ವಿ
 ಕಾರಿಗಳಿಗಾ ಶರಣರೊಂದು ಶ
 ರೀರವನು ತೋಱಿದಡೆ ನಿನ್ನವರೆಂದು ನಂಬದಿರು ।
 ಹಾರವಿಸದಿರು ತಿಳಿದು ನೋಡು ವಿ
 ಚಾರಿಸುವಡಜಗಣ್ಣನೆಂಬನ
 ವಾರ ಮಹಿಮನು ನಿತ್ಯನೌ ಮುಕ್ತಾಯಿ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೬೪ ॥

ಆತ ಮಹಿಮನು ನಿತ್ಯನಹನೀ
ಮಾತು ಹುಸಿಯದು ತಪ್ಪದಾದಡೆ
ಭೂತಳದೊಳಿರುತಿರದೆ ಗುಪ್ತ ಶಿವಾನುಭಾವನೆಯ |
ರೀತಿಯಿಂದಜಗಣ್ಣನುಪಮಾ
ತೀತನಾದನು ಬಳಿಕಲೆಮ್ಮಿರ
ವೇತಕೆಂದೆನುತಿದಳಾ ಮುಕ್ತಾಯಿಯಲ್ಲವಗೆ

|| ೨೬೫ ||

ಲೋಕಲೌಕಿಕರೊಡನೆ ಬಳಕೆಯ
ದೇಕೆ ಪರಮಾರ್ಥದಲಿ ತಾನೇ
ಕೈಕನಾದಹೆನೆಂದೆನುತಲಜಗಣ್ಣ ನಿರ್ವಯಲ |
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಡೆ ನೀನು ನಿನ್ನವಿ
ವೇಕದಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸುಡಿವುದು
ಸಾಕೆನುತ ಮುಕ್ತಾಯ ಸಂತೈಸಿದನು ಪ್ರಭು ರಾಯ

|| ೨೬೬ ||

ದೇವ ನಿಮ್ಮವರುಗಳ ಪರಿಯನು
ನೀವೆ ಬಲ್ಲರಿ ಹಾವಿನಡಿಯನು
ಹಾವುಗಳು ನೆಜ್ಜಿ ಬಲ್ಲವಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಗೋಚರವೆ |
ಭಾವಿಸುವಡೆನಗಿನ್ನು ಗತಿ ಮತಿ
ಯಾವುದೆಂದೆನುತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
ದೇವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಲಿ

|| ೨೬೭ ||

ಅಕ್ಕ ಕೇಳಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ
ತಕ್ಕ ಬಯಕೆಯ ನೀನು ಬಯಸಿದೆ
ಮಿಕ್ಕ ಭವ ಭಾರಿಗಳು ಬಲ್ಲರೆ ಲಿಂಗ ಮಾರ್ಗವನು |
ಹೊಕ್ಕು ಹೋರಟೆಯೆಲ್ಲವನು ಹಾ
ಯ್ದಕ್ಕಿ ಸುಖಿಸುವುದಿಂತು ನಿಜ ಪದ
ದಿಕ್ಕಿ ನಿನಗಹುದೆನುತಲಾ ಮುಕ್ತಾಯಿಗಿಂತೆಂದ

|| ೨೬೮ ||

ಹಱಿಗಲನು ಜೋಕ್ಕೈಸಿ ಕೊಳುತಲಿ
 ತೊಱ್ಪಿಯು ದಾಂಟುವರಂತೆ ಲಿಂಗವ
 ನಱುವವರು ಕರ್ನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸಿ ।
 ಹೊಱಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮಾಟ ಕೂಟವ
 ತೊಱ್ಪಿದು ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೊಂದನೆ
 ಹೊಱುವುದಿದು ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯೌ ಮುಕ್ತಾಯಿ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೧೯ ॥

ಕೇಳಿದೌ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮಿಗೆ ಮೊಲೆ
 ವಾಲೆ ಜೀವನವಾದಡೆಯು ಎಱ್ಪಿ
 ವಾಲನೆಱ್ಪಿವುತ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಶನವುಣ ಕಲಿಸಿ ।
 ಬಾಲಕರ ಪಟು ಮಾಡ ಬಲ್ಲ ಸ
 ಕೀಲಕದವೊಲು ಹೊಱಿಗ ಮಱ್ಪಿದು ನಿ
 ರಾಳದಲಿ ನಿಲಲಱುವುದೌ ಮುಕ್ತಾಯಿ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೨೦ ॥

ಮನದ ಮತ್ಸರವಳಿದು ಸಮತೆಯ
 ನೆನಹು ನೆಲಸಿ ನಿಗರ್ವತನದೊಂ
 ದನುಭವಣೆಯಳವಟ್ಟುದಾ ಮುಕ್ತಾಯಿಗೊಲವಿಂದ ।
 ವಿಸುತ ನಿತ್ಯಾನಂದ ನಿರ್ಮಳ
 ತನುವೆ ತಾನಹ ಸೌಖ್ಯತೆಯ ಸೂ
 ಚನೆಯನುಪದೇಶಿಸಿದನಮ್ಮಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು ॥ ೨೨೧ ॥

ಗತಿ ೧೦

ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶ

ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ಚಿತ್ರ ಪತ್ರದ
ಚೆಲುವನಾಗಿದೆ ಪಶು ಪತಿಯ ದೇ
ಗುಲವ ಮಾಡಿಸುತಿಪ್ಪ ಗುಡ್ಡಗಳೆಕ್ಕೆ ಎಂಡುಗಳು ।
ನೆಲನೆ ಬೆಸಲಾದಂತೆ ಮಿಗೆ ಮ
ಣ್ಣೆಲಸದೊಡ್ಡರು ಬಂಡಿಕಾಜರು
ಕಲುಕುಟೆಗರಿದೊಡೆಯ ಸೊನ್ನಲ ಪುರಕೆ ಪ್ರಭು ಬಂದ ॥ ೨೭೨ ॥

ನೂಲ ಸಂಕಲೆ ಗಡಿದು ಕನಕದ
ಕೋಳವನು ಕಾಲಿಗೆ ಕೀಲಿಪ
ಕಾಳು ಮತಿಯವನಂತೆ ಸತಿ ಸುತ ಕೂಟ ಭಯವೆಂದು ।
ಬಾಳಿಕೆಯನತಿ ಗಳೆದು ಮರಳಿಯು
ಬೋಳು ಮಂಡೆಯ ಕೀರ್ತಿಗೋಸುಗ
ಕೋಳು ಹೋದನೆ ರಾಮನೆನುತಲ್ಲಮನು ಬೆಜಿಗಾದ ॥ ೨೭೩ ॥

ಚೆಕ್ಕ ಸಂಸಾರವನು ಸಡಿಲಿಸಿ
ಹೊಕ್ಕನಶ್ಲಾ ಹಿರಿಯ ಸಂಸಾ
ರಕ್ಕಕಟೆ ವಿಖ್ಯಾತಿ ಪೂಜಾ ಲಾಭದಿಚ್ಛೆಯಲಿ ।
ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದನು ಸಿದ್ಧರಾಮನು
ಮಿಕ್ಕ ಭವ ಭಾರಿಗಳನಾದಡೆ
ಮುಕ್ಕದೇ ವಿಧಿಯೆನುತಲ್ಲಮ ನೋಡಿ ಬೆಜಿಗಾದ ॥ ೨೭೪ ॥

ಒಡ್ಡ ರಾಮನಿದೇನು ಗೊಡವೆಯ
 ನೊಡ್ಡಿ ಕೊಂಡು ವೃಥಾ ಮನಸ್ಸನು
 ಗೊಡ್ಡು ಮಾಡಿಯೆ ಕಟ್ಟ ನೆನುತಲ್ಲಮನು ಕೇಳಿದಡೆ ।
 ಗುಡ್ಡ ರೆಲ್ಲರು ಗುರುವನಾವನು
 ಖಡ್ಗ ತನದಲಿ ಜಜ್ಜಿವನನುತವ
 ರಡ್ಡ ಹಾಯ್ದರು ತೊಡಗಿದರು ತೋಟಿಯನು ತಮ ತಮಗೆ ॥ ೨೭೫ ॥

ಅಕಟ ನಿಮ್ಮಯ ಗುರುವಿನಾಗಮ
 ಯುಕ್ತ ಪಾಪಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದುದೆ
 ವಿಕಳ ಸಿದ್ಧನ ನಂಬಿ ಪಡೆವಿರಿ ಗುಡ್ಡ ಪದವಿಯನು ।
 ಸಕಲ ಕಲ್ಲನು ಕಡಿದು ಕಲ್ಲಿಗೆ
 ಶಿಖರ ದೇಗುಲವೆಂದು ಮಾಡಿಸಿ
 ಮಕರಿಸುವರಿವರೊಡ್ಡರಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲೆಂದ ॥ ೨೭೬ ॥

ನೋಡು ನೋಡಾ ಮತ್ತೆ ಮಾಣದೆ
 ನಾಡ ಮಾತನು ಕಲಿತು ನವೊಡ
 ನಾಡುತಿಹನೆ ದೊರಾರತನದಲಿ ಮರುಳು ಗೊಂಡಂತೆ ।
 ಬೇಡ ಬೇಡಿಸ್ತೆಮ್ಮ ಗುರುವನು
 ಬೋಡಿಗಳೆದಡೆ ಕೆಡುವೆ ನೀನೆನು
 ತಾಡುತಿರ್ಪರು ಒಪ್ಪಿಯ ಬಿಂಕದ ಗುಡ್ಡರಲ್ಲಮಗೆ ॥ ೨೭೭ ॥

ಗುಡ್ಡಗಳು ನೀವಕಟ ನಮ್ಮಯ
 ಖಡ್ಗ ತನಕಾನುವಿರೆ ನಿಮ್ಮಯ
 ದೊಡ್ಡನನು ಕರೆ ತನ್ನಿ ನೋಡುವವಾತನಳಬಳವ ।
 ಒಡ್ಡ ರಾಮನ ರೀತಿಯನುಭವ
 ದೊಡ್ಡ ವಣಿಯನು ಕಾಜಿವೆನುತಲಿ
 ಗುಡ್ಡರೆಲ್ಲರು ಕೆರಳುವಂತಿರೆ ನುಡಿದನಲ್ಲಮನು ॥ ೨೭೮ ॥

ಕೆಡಹಿಕೊಳ್ಳಿನ್ನೀತನಾಳ್ವನ
 ಬಡಿದು ನುಡಿದುಕ್ಕಲಿಸಿ ಹೋಹನೆ
 ಹಿಡಿದುಕೋ ಕೋಯಿಸುತ ಗುಡ್ಡಗಳೆಕ್ಕವಿಂಡುಗಳು ।
 ಬಿಡದೆ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳ್ಳಮನ ಬಯ
 ಲೊಡಲ ಬಂಧಿಸಲೆಂದು ಬಿಗಿಯಲು
 ಹಿಡಿಹಿಗಿಲ್ಲದೊಡವರು ಬೆಜಿಗಾಗಿದರ್ಥದ ಕಂಡು || ೨೭೯ ||

ಆಳು ನೆರೆದುದು ಲಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ
 ಮೇಳವಿಸಿ ಕವಿದಿಡುತಲ್ಲಮ
 ಹೂಳಿಹೋದನು ಕವಣೆ ಗಲ್ಲಲಿ ಕೈದುಗಳಸೆನಲು ।
 ಹೇಳಲೇನದ ಕಲ್ಲ ರಾಸಿಯ
 ಮೇಲೆ ಸಿಂದನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನಯ
 ಲೀಲೆಯಲಿ ನಿರ್ಲೇಪನಿರ್ದನು ನಗುತ ಪ್ರಭು ರಾಯ || ೨೮೦ ||

ಛಾಯೆಯೊಳು ಕಾಳಗವ ಮಾಡುವ
 ಮಾಯೆ ವಶರುಗಳಂತೆ ಕಡೆತನ
 ಕಾಯಸವೆ ಕೈ ತಟ್ಟಿ ಹೋಯಿತು ಕದನ ಮುಖದೊಳಗೆ ।
 ಕಾಯ ಎರಹಿತನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ರಾಯನಾರೆಂದಜಿಯಲಜಿಯದೆ
 ನಾಯಸವ ಮಾಡಿದರು ಗುಡ್ಡಗಳೆಕ್ಕವಿಂಡುಗಳು || ೨೮೧ ||

ಪರಿಕಿಸಲು ಹರಿಯಾದಡಾಗಳೆ
 ತಿರುಹಿ ಚಕ್ರದೊಳಿಡುವ ಮೇಣ್ ಪುರ
 ಹರನು ಮುಳಿದಡೆ ಭಾಳ ನೇತ್ರದ ಕಿಡಿಯ ಕೆದಕುವನು ।
 ಅರಿಗಳನು ನೋಯಿಸನು ತಾನೂ
 ಕೆರಳನೆನುತಲ್ಲಮನ ಮಹಿಮೆಗೆ
 ಶರಣು ಶರಣೆನುತಿರ್ದರೆಲ್ಲರು ಕೂಡೆ ನೋಟಕರು || ೨೮೨ ||

ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧನನೇಳಿಸಿದವಂ
 ಗೊಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮಾಡದನ್ನ ಕ
 ನಮ್ಮ ಕೋಪಾಟೋಪ ನಿಲ್ಲದೆನುತ್ತ ಹರಿ ತಂದು ।
 ಸುಮ್ಮನೆಯ್ದೊಬ್ಬ ಜಂಗಮ
 ಹೆಮ್ಮೆಗೆಡಿಸಿಯೆ ಹಳಿದು ನುಡಿದನು
 ನಿಮ್ಮನೆಂದಱುಹಿದರು ಹದನನು ಸಿದ್ಧರಾಮಂಗೆ ॥ ೨೮೩ ॥

ಆರು ನಮ್ಮನು ಜಜ್ಜಿದವನು ಜಂ
 ಭಾರಿಯೋ ದನುಚಾರಿಯೋ ಕಾ
 ಮಾರಿಯೋ ತೋಜವನ ಹೆಡ ತಲೆಗುಗಿವೆ ನಾಲಗೆಯು ।
 ಬೇರು ಸಹಿತವೆ ಕೀಳುವೆನು ಕೈ
 ವಾರವೇಕೆನುತೆದ್ದು ಬಂದನು
 ಧೀರತನದಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಗಜಱು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ॥ ೨೮೪ ॥

ಲೇಸು ಲೇಸೈ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
 ವಾಸಿ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗಿಂದಲಿ
 ಸಾಸಿರಕೆ ವೆಗ್ಗೊಳಿಸಿತಲ ಸುಡು ಸುಡು ಯತಿತ್ವವನು ।
 ಈಸು ಕೋಪಾಟೋಪ ರೋಷಾ
 ವೇಶವೇತಕೆ ಯೋಗಿಯಾದ ನಿ
 ರಾಸೆವಂತಂಗೆನುತಲಿದನು ನಗುತ್ತ ಪ್ರಭು ರಾಯ ॥ ೨೮೫ ॥

ಸಾಕು ಸಾಕು ಮಹೇಂದ್ರ ಚಾಲವ
 ನೀ ಕಲಿತು ಬಂದೆಮ್ಮ ಮಂದಿಯು
 ಕಾಕುತನದಲಿ ಕಾಡಿದಾ ಮೊಗ್ಗಿನ್ನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ।
 ನೂಕಲಱುಯದು ನಿನಗೆನುತಲು
 ದ್ರೇಕವಿಂದಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
 ಸೇಕ ವಹನಿಯಲಣಕವಾಡುತಲಿದನಲ್ಲಮನ ॥ ೨೮೬ ॥

ಭಾವುರೇ ಮರು ವೂತು ನೀನಹು
ದೀ ಪರಿಯಲಿರಬೇಕು ಮನದಾ
ಳಾಪದಂಗವಣೆಗಳು ಮಿಗೆ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂಚಿನಲಿ ।
ಕೋಪ ನಿಮ್ಮಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕ
ಳಾಪದಲಿ ಶಾಶ್ವತವಲಾ ನಿ
ರ್ಲೇಪಗೀ ಪರಿಯುಚಿತವೇ ರಾಮಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೨೮೭ ||

ಕೆಣಕದಿರು ನೀ ಸಂಪ್ರದಾಯಗ
ಳೆಣಿಕೆ ನಿನಗೇಕಕಟ ಲೋಕವ
ನಣಕವಾಡಿಯೆ ಹೋಹೆಯಲ್ಲದೆ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗದಲಿ ।
ಸೆಣಸದಿರು ನೀನಾಚೆಯಾಚೆಯ
ಬಣಗಂಪದಲೆನ್ನ ಜಙ್ಗಲದಡೆ
ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿಡಿಯ ಕೆಡಲುನೆಂದ ರಾಮಯ್ಯ || ೨೮೮ ||

ಚಾಗು ಚಾಗುರೆ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣಿನ
ಬೇಗೆಯಲಿ ಮುನ್ನೆಸಿತ ಕೊಂದೆಯೊ
ಯೋಗಿಯಹುದೈ ನೀನು ಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮದಲಿ ।
ರಾಗದಿಂದುರಿದೇಳುತಿಹ ಭವ
ರೋಗಿ ನಿನ್ನೊಳು ಮಾತನಾಡಲಿ
ಕಾಗದೆಮಗೆನುತಿರ್ದನಲ್ಲಮ ಸಿದ್ಧರಾಮಂಗಿ || ೨೮೯ ||

ಜಡಿದು ನುಡಿವುದನೀತನಾದಡೆ
ಬಿಡನೆನುತ್ತಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು
ಘುಡ ಘುಡಿಸಿ ಘೂರಿಸುತ ಕೋಪಿಸಿ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣೆಡೆಯೆ ।
ಸಿಡಿಲು ಗಿಡಿಗಳು ಸೂಸುತ್ತಲ್ಲಮ
ನಡಿಗಳೆಡೆಯನು ಹೊದ್ದಲಮ್ಮದೆ
ಸಿಡಿದು ನೀಕರಿಗೊಳಿಸುತಿದುವು ಸಕಲ ಜೀವರನು || ೨೯೦ ||

ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಪರಮ ಪುರುಷನ
 ಕೂಡೆ ತೋಟಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಮನು
 ಮೂಢತನದಲಿ ಹವಣನೆಯದೇ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ |
 ನೋಡೆ ಬಡವನ ಕೋಪ ದವಡೆಗೆ
 ಕೇಡ ತಹವೊಲು ತನ್ನ ಪುರವನೆ
 ಕೂಡೆ ಸುಡುತಿದೆ ಕಿಚ್ಚು ಗಣ್ಣೊಂದೊದಲಿತಖಳ ಜನ || ೨೯೧ ||

ಕಡಲನತಿ ಮಥನವನು ಮಾಡಲು
 ಸುಡುತ ಬಹ ಹಾಳಾಹಳಾಗ್ನಿಯ
 ಕಡುಹ ನಿಲಿಸಿ ಜಗಂಗಳನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಶಿವನಂತೆ |
 ತೊಡೆದನಾಗಳೆ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣಿನ
 ಕಿಡಿಯನೆಲ್ಲರನುಳುಹಿದನು ತ
 ನ್ನಡಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯ ನಿಮಿಷದಲಿ || ೨೯೨ ||

ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹರನೀತನೆಂಬಡೆ
 ಕುಪಿತನಾತನು ಶಾಂತನೀತನು
 ಚಪಳ ಕಾಮ ವಿರೋಧಿಯಾದಡೆ ಅರ್ಧ ನಾರೀಶ |
 ಉಪಮಿಸುವಡೀ ಮಹಿಮನಾದಡೆ
 ಎವುಳ ತರ ನಿರ್ಲೇಪನೀತನೆ
 ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲೇಶನಹನೆನುತಿರ್ದ ರಾಮಯ್ಯ || ೨೯೩ ||

ಕುಜಿಗಳಾದಡೆ ಸಲಹಿದೊಡೆಯನ
 ನಜಿದು ಬಿಂಬಿಡವರರೆ ಶಿವ ಶಿವ
 ಕುಜಿಗಳಿಂದಾ ಕಷ್ಟನಲ್ಲಾ ಎನ್ನ ರಕ್ಷಿಸುವ |
 ಎಜಿಯನೆಯ್ಯರಲೆನ್ನ ಮದದಲಿ
 ಮಜಿದೆ ಎನುತೊಳಗೊಳಗೆ ಮನದಲಿ
 ಮಜುಗುತ್ತಲ್ಲಮನೆಡೆಗೆ ಬಂದನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ || ೨೯೪ ||

ತ್ಯಾಹಿ ಕರುಣಾಕರನೆ ಸರ್ವ
 ದೋಹವೆನ್ನದು ನಿಮ್ಮನಪ್ಪಿಯದೆ
 ಮೋಹ ಮಾಯಾಡಂಬರಕೆ ಮರುಳಾದೆನ್ನೆಬರ ।
 ಊಹೆ ಗೇಡಿಗನವಗುಣದ ಸಂ
 ದೋಹವನು ನೀ ಮಪ್ಪಿದು ಕರುಣಿಸ
 ಬೇಹುದೆನುತಾ ರಾಮನಲ್ಲಮನಂಘ್ರಗೈಪಿದನು || ೨೯೫ ||

ಮನದೊಳಗೆ ನಸು ನಗುತಲ್ಲ ಮೂ
 ಖನ ಗುಣಂಗಳನೇನ ಮಾಡುವೆ
 ನೆನುತಲ್ಲಮು ಸರ್ವ ಜೀವ ದಯಾ ಪ್ರದಾಯಕನು ।
 ತನುಜ ಸಾಕೇಳೇಳು ಪಾತಿಯು
 ನೆನಹು ನಮ್ಮೊಳಗಿಲ್ಲವೆನುತಲಿ
 ವಿನಯದಿಂದೆತ್ತಿದನು ರಾಮನ ಏಮಲ ಮಸ್ತಕವ || ೨೯೬ ||

ದೇವ ನೀನೀ ಪರಿಯು ಜಂಗಮ
 ಭಾವ ಭಣಿತೆಯ ಧರಿಸಿ ಬಂದಡೆ
 ಗಾವಿಲರು ನಾವೆತ್ತು ಬಲ್ಲೆವು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನು ।
 ಜಾವಳಿಗ ನೀನೆಂದು ಬಗೆದಕ
 ಟಾವು ಬಳಲಿದೆವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ
 ಕಾವುದೆನುತಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ನುಡಿದನಲ್ಲಮಗೆ | ೨೯೭ ||

ಹರಸಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಕೆಲರು ಸಚರಾ
 ಚರರಿಗೊಳ್ಳಿತ ಪಕ್ಷ ಪಾತದಿ
 ಹರಸಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮರಿಗೆ ಶಾಂತಿಗಳಾಗಲೆಂಬಂತೆ ।
 ಹಿರಿಯರನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಾ
 ದರನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವುದು ಯೋಗೀ
 ಶ್ವರರಿಗನುಚಿತವೆಂಬರೈ ರಾಮಯ್ಯ ಕೇಳಿಂದ || ೨೯೮ ||

ಚಿತ್ತವಿಸು ಗುರುರಾಯ ನಮ್ಮಯ

ಚಿತ್ತದೊಳಗಿನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸ

ಲುತ್ತಮಾಧಮ ಪಕ್ಷವಾತ ಭ್ರಮೆಗಳಿಡಿಹವು ।

ಎತ್ತ ಬಲ್ಲೆವು ಸರ್ವರನು ಸಮ

ಚಿತ್ತದಲಿ ಕಾಬಜಿವ ನೀನೊಲಿ

ದಿತ್ತಡೆಮಗಿನ್ನಾದಡಾಗಲಿ ದೇವ ಕೇಳೆಂದ

|| ೨೯೯ ||

ಆಗಲದಕೇನೆೊಂದು ಬಾರಿಯ

ಲಾಗುವುದೆ ಸಮ ಬುದ್ಧಿ ಮೆಲ್ಲನೆ

ಲಾಗಿಸುವುದಿರುತಿರುತಲೀ ಪರಿ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿಯಲಿ ।

ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನಜಿವಡಖಿಳ ವಿ

ಯೋಗಿಯಾದಡೆ ಬಳಿಕಲಾತಗೆ

ಬೇಗ ಸಮತೆ ಸಮಾಧಿಯಹುದೈ ರಾಮ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೦೦ ||

ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮಯ ದರ್ಶನ ಸ್ವ

ರ್ಶನವೆ ಸರ್ವ ಸಮಾಧಿಯನಗಾ

ಮನು ಮುನಿ ತ್ರಿದಶರುಗಳಿದಿರೇ ದೇವ ಕೇಳಿನ್ನು ।

ಮನವೊಲಿದು ನೀನಿನ್ನು ಮಲಿಕಾ

ರ್ಜುನನ ನೋಡಲು ಬಿಜಯ ಮಾಡುವು

ದೆನುತ ತನ್ನಯ ಮಠಕೆ ಕರೆದನು ರಾಮನಲ್ಲಮನ

|| ೩೦೧ ||

ಬಿಡು ಮರುಳೆ ಮನೆಯೇನು ಮಠವೇ

ನಡವಿಯೇನೂರೇನು ಬೇಜಿಹೊಂ

ದೆಡೆಗಳುಂಟೀ ಸರ್ವಗತನಾದಾ ಮಹಾತ್ಮಂಗೆ ।

ನುಡಿದುದೇ ಶಿವ ತತ್ವದಾಗಮ

ನಡೆದುದೇ ಶಿವ ಮಾರ್ಗ ಶರಣರ

ತೊಡಕು ತಾನೀ ಪರಿ ಕಣಾ ರಾಮಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೦೨ ||

ಹಲವು ಬಿನ್ನಹಕಂಚುವೆನು ಕೋ
 ಟಲೆಗೆ ನಾನಿನ್ನಾಱಿ ಕರ್ಮದ
 ಕಳವಳಕೆ ಬೇಸತ್ತೆ ಖಂಡ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗದಲಿ ।
 ಹೊಲಬು ಗೆಟ್ಟಿಸು ನಿನ್ನ ಪಾದದ
 ನೆಲೆಯ ಕಾಣದೆ ದೇವ ನೀನೇ
 ಸಲಹೆನುತಲ್ಲಮಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದನು ರಾಮಯ್ಯ || ೩೦೩ ||

ಮತ್ತೆ ಕರುಣಿಸಿ ಹೆಱಿ ನೊಸಲ ಹಿಡಿ
 ದೆತ್ತಿ ಬಾರೆಂದೆನುತ ತನ್ನಯ
 ಹತ್ತಿರಕೆ ಕರೆದಾತನನು ಕೈವಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ।
 ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯದಾವ ಪರಿಯಲಿ
 ಪುತ್ರನನು ಬೋಳೈಸುವಂತಿರೆ
 ನಿಕ್ಕನಲ್ಲಮ ಸಿದ್ಧರಾಮನನೊಲಿದು ಮನ್ನಿಸಿದ || ೩೦೪ ||

ಖ್ಯಾತಿ ಪೂಜಾ ಲಾಭದಾಶಾ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ದಾನ ಧರ್ಮ
 ವ್ರಾತವನು ಮಾಡಿದಡೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯನುಂಬಂತೆ ।
 ಆತು ಬಂದ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗವ
 ನೋತು ಭೋಗಿಸುತಿರ್ಪರಲ್ಲದೆ
 ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟೇ ರಾಮ ಕೇಳೆಂದ || ೩೦೫ ||

ತೊಱಿದು ಸತಿ ಸುತ ಮಾತೆ ಪಿತರುಗ
 ಳೆಱಿಕವನು ಯತಿಯಾಗಿ ಸುಖದಲಿ
 ಕೆಱಿಗಳಾರವೆ ಬಾವಿ ದೇಗುಲಗಳನು ರಚಿಸಿದಡೆ ।
 ಅಱಿಯ ಬಾರದು ಕಂಡ ಬಳಿಕಿ
 ನ್ನಱಿವ ಪರಿಯಂತಯ್ಯ ನಿಜವನು
 ಬಱಿದೆ ಬಣ್ಣಿಸ ಬೇಡವೈ ಗುರು ರಾಯ ಹೇಳೆಂದ || ೩೦೬ ||

ಕಾರಣೀಕನ ಮನಸು ಮನಸೇ
 ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿಹುದನ್ಯ ಕರ್ಮದ
 ಕಾರಿಯಂಗಳಲಂತರಂಗವೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿಹುದು |
 ಆರು ಬಲ್ಲರು ಬಳಿಕ ಸುಖವನು
 ಮಾರಿ ಮಂಡಿಸಿ ಅವರ ತನು ಮನ
 ಹೀರಿ ಹಿಪ್ಪೆಯ ಮಾಡದಿಹಳೇ ರಾಮ ಕೇಳೆಂದ || ೩೦೭ ||

ಆದಡಿನಾ ಸಾವು ತಪ್ಪುವ
 ಭೇದವಾವುದು ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ
 ಹಾದಿ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕನಹ ಪರಿಯಾವುದೈ ಗುರುವೆ |
 ವಾದವೇತಕೆ ನಮಗೆ ನಿಮ್ಮಯ
 ನಾದ ಶರಣೆನಬಲ್ಲೆ ನಲ್ಲದೆ
 ಬೋಧಿಸುವುದೆನಗೆನುತರ್ಲದನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ || ೩೦೮ ||

ಹಸನ ಮಾಡಿಯೆ ಹರಗಿ ಹೊಲಸಲಿ
 ಕಸವ ಬಿತ್ತುವ ಮರುಳನಂತಿರೆ
 ಮಿಸುಗುವಂತರ್ಮಾರ್ಗದೋಜೆಗೆ ಬಂದ ತನು ಮನವ |
 ಕಿಸುಕುಳದ ಬಹಿರಂಗದಿಚ್ಚೆಯ
 ಬಿಸನದಲಿ ಬೇಯಿಸದೆ ನಿನ್ನಯ
 ವಸವ ಮಾಡಲು ನೀನೆ ನಿತ್ಯನು ರಾಮ ಕೇಳೆಂದ || ೩೦೯ ||

ಕರಣಗಳು ಕೈಗೂಡಿದಾಗಳೆ
 ಮರಣವನು ಗೆಲ ಕಲಿತು ಸಂತತ
 ಶರಣ ಪದದಲಿ ನಿಂದು ಪರಮಾನಂದ ಸುಖದಿಂದ |
 ಪರಿಣಮಿಸಿ ನಿರ್ಲೇಪನಾಗಿರು
 ತಿರಲು ಬಲ್ಲಡೆ ಬಳಿಕ ನೀನೇ
 ಪರಮನವ್ವುದು ತಪ್ಪದೈ ರಾಮಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೩೧೦ ||

ಕಾ ಗುದುರೆಗತ್ಯಂತ ಶಿಕ್ಷೆ ಗ
 ಳಾಗ ಬೇಕಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರಿಸ
 ಲಾ ಗರುವ ಜಾತ್ಯಶ್ವಕೊಂದೇ ರಾಯ ರಾಹುತನ ।
 ರಾಘೆ ವಾಘೆಯೆ ಸಾಲದೇ ಶಬು
 ದಾಗಮಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ನಿನಗಿ
 ನ್ನೇಗುವುವು ಸಂಸ್ಕಾರಿ ನೀನೈ ರಾಮ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೧೧ ||

ಎಂದು ಬಳಿಕೇಕಾಂತದಲಿ ಮುದ
 ದಿಂದಲೊಪ್ಪುವ ಕಾಯ ಕರಣದ
 ಸಂದು ಸಂಬಂಧವನು ಸೂಚಿಸಿ ಜೀವ ಪರಮರನು ।
 ಒಂದು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಯು
 ಹೊಂದಿಕೆಯನುಪದೇಶ ಮಾಡಿದ
 ನಂದು ಕರುಣದಲಿಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧರಾಮಂಗೆ

|| ೩೧೨ ||

ಗತಿ ೧೧

ಬಸವ ರಾಜನಿಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗೋಪದೇಶ

ಬಸವ ರಾಜನ ಚಾರು ಚರಿತೆಯು
ಬಿಸಿಲಿಗಖಿಳರ ಮನದ ಭಕ್ತಿಯು
ಬಿಸರುಹಂಗಳು ವಿಕಸಿತವನೆಯ್ವಿರಲು ತಾನಪ್ಪಿದು ।
ವಸುಮತಿಗೆ ಕಲಿ ಕಾಲದೊಳಗಿದು
ವೊಸತಲಾ ಎಂದೆನುತ ಸಂತೋ
ಷಿಸುತಲಿದನು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ ॥ ೩೧೩ ॥

ಕಾಡಲೇಕಿನ್ನೆನ್ನ ಭಕ್ತರು
ಬೇಡಿಡಿಷ್ಟಾರ್ಥಂಗಳನು ಕೈ
ಗೂಡಿಸುವೆನೆಂದೆನುತ ಕರುಣ ರಸಾದ್ರ್ಯ ಚಿತ್ತದಲಿ ।
ಹಾಡುತಾಡುತ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
ಕೂಡಿಕೊಳುತಲಿ ಬಸವ ರಾಜನ
ನೋಡಲಿಕೆ ಅಲ್ಲಮನು ಸೊನ್ನಲ ಪುರವ ಹೊರವಂಟ ॥ ೩೧೪ ॥

ಬರುತ ಬರುತಲಿ ತನ್ನ ವಾದ
ಸ್ವರುಶನಕೆ ಸಯವಾದ ಸಚರಾ
ಚರರನೆಲ್ಲರ ವಾವನವ ಮಾಡುತ ಮಹಾತ್ಮೆಯಲಿ ।
ಹರುಷದಿಂದವೆ ಬಂದು ಕಂಡನು
ಪರಮ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವಾಗಿಯೆ
ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನೊಲಿದು ಕಲ್ಯಾಣವನು ಕರುಣದಲಿ ॥ ೩೧೫ ॥

ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ನಗರದ
 ಸುತ್ತ ಹೊಜಿ ವಳಯದಲಿ ಕಾಣಿಸಿ
 ಕತ್ತಲಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಾರುಹದ ತರುಲತೆಯು |
 ಮುತ್ತಿ ಮೋಹಿಸಿ ಮಿಗೆ ವಿಳಾಸತೆ
 ವೆತ್ತು ಶುಕ ಪಿಕ ಕೇಕಿ ಕೋಕದ
 ಮೊತ್ತಗಳ ನಡೆ ನುಡಿಗಳುದ್ಯಾನವನು ಪ್ರಭು ಕಂಡ || ೩೧೬ ||

ಬಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಸವ ರಾಜನ
 ಮಂದಿರಕೆ ಚೆಲುವಾದ ಬಾಗಿಲ
 ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರಲಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧರಾಮರನು |
 ಅಂದು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ ಇವರೇ
 ನಿಂದು ಮೌಳಿಯ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ
 ದಂದವಿಗರೋ ಶಿವ ಶಿವಾ ಎನುತಿರ್ತುದಖಿಳ ಜನ || ೩೧೭ ||

ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತ
 ತಡೆದಿರದೆ ಹರಿ ತಂದು ಮಹ ಗಣ
 ದೊಡನೆ ಶಿವ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ವಿರಚಿಸುವ ಕಾಲದಲಿ |
 ಮೃಡನ ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯ ರೂಪಗ
 ಳೊಡೆಯರಿಬ್ಬರು ಬಂದರೆನುತಲಿ
 ಸಡಗರದಿ ಬಿನ್ನೈಸುತಿರ್ತನು ಬಸವ ರಾಜಂಗಿ || ೩೧೮ ||

ಕರ ತಳದೊಳೆಡೆಗೊಂಡು ಪೂಜಾ
 ತುರತೆಯಿಂದಿರುತೊಲಿದು ತಾನೇ
 ಚರವನಂಗೀಕರಿಸಿ ಬಂದಡೆ ಲೇಸು ಲೇಸನುತ |
 ಕರೆಯಿರೇ ಇನ್ನೊಳಯಿಕೆನ್ನೊಡೆ
 ಯರನು ತಳುವೇಕೆನುತ ಬಸವನು
 ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಂಗಿ ನೇಮಿಸಿದ || ೩೧೯ ||

ಬಸವ ರಾಜನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ
 ಬೆಸಸಿದಡೆ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ನತಿ ಭರ
 ವಸದಲಿಯ್ದಲ್ಲಮು ಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧರಾಮರಿಗೆ ।
 ಒಸೆದು ಮಿಗೆ ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆನುತಲಿ
 ಸಸಿನೆ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕರಯುಗ
 ಬಸರುಹಂಗಳ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಲನುಗೆಯ್ದು || ೩೨೦ ||

ದೇವ ಕರುಣಾಕರನೆ ಬಿಜಯಂ
 ಗೈವುದೊಳ ಕಡೆಗೆಂದೊಡಮೆಗೊಳ
 ಗಾವ ತತ್ತವಸರವು ನಮಗೇಕರಸು ಮನೆಗಳಲಿ ।
 ಭಾವಿಸಲು ಸಂಚಾರವೆನುತಲಿ
 ದೇವನಲ್ಲಮ ಸುಡಿಯಲದ ಕಂ
 ಡಾವರಿಸಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣನಲುಪಿದ ಬಸವ ರಾಜಂಗೆ || ೩೨೧ ||

ಹರ ಹರಾ ನಾನಕಟ ಗರ್ವದ
 ಗಿರಿಯನೇನಡರಿದೊ ಮೇಣ್
 ದುರುಳತನದಲಿ ಎನ್ನ ನಡೆ ನುಡಿ ತಪ್ಪನಪ್ಪಿದವೊ ।
 ಗುರುವೆ ಕರುಣಿಸಿ ಬಂದು ಬಾರದೆ
 ತರಹರಿಸಲೇಕೆನುತ ಚಿಂತಾ
 ಶರ ನಿಧಿಯಲದ್ದಿದನು ಕೇಳುತ ಬಸವ ಮನದೊಳಗೆ || ೩೨೨ ||

ತನಗೆ ತಾನೇ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರ
 ಮನವ ನೋಡುವೆನೆಂದು ಕರುಣಿಸಿ
 ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗಾ ಮಹಾ ಘನ ಮಹಿಮನೆಯ್ದರಲು ।
 ಅನುವನಲಿಯದೆ ರಾಜಸದ ಹ
 ಮ್ಮಿನಲಿ ಬಳಿಯಟ್ಟುವುದು ಬಸವಾ
 ನಿನಗಿದುಚಿತವೆ ಎಂದನಾ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ || ೩೨೩ ||

ಕಡಲನೀಸಾಡುವಗೆ ತಾಮಸ
ವಡಸಿದಂತಾಯ್ತು ಕ್ಕಟಕಟಾ
ಮಡಿವಳಯ್ಯನ ಮಾತಹುದು ತಪ್ಪೆನ್ನ ದೆಂದೆನುತ ।
ನಡೆದು ಶಿವ ಗಣ ಸಹಿತವಲ್ಲಮ
ನಡಿಯೊಳತಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ತ
ನೋಡಲನೀಡಾಡಿದನು ಭರದಲಿ ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೩೨೪ ||

ನಾನು ಮುಱಿಪೆಯ ಮರುಳು ಸಂತತ
ನೀನೆ ಅಱಿವಿನ ತಿರುಳು ತಿಳಿವಡೆ
ನಾನು ರಂಜಕನಖಿಳರಱಿಯಲು ನೀ ನಿರಂಜನನು ।
ನಾನು ಭಾವಿಸೆ ಪಶು ವಿಚಾರಿಸೆ
ನೀನು ಪಶು ಪತಿ ಎನ್ನ ತಪ್ಪನು
ನೀನೆ ತಿದ್ದುವುದೆನುತ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದನು ಬಸವೇಶ || ೩೨೫ ||

ಭ್ರಮಿಸಿದೆನು ನಾನೆನ್ನ ಮದದಲಿ
ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ನೀ ನಿನ್ನ ಗುಣದಲಿ
ರಮಣರಾದವರೆನ್ನ ಕೊಱಿತೆಯ ನೋಡ ಬೇಡೆನುತ ।
ಎಮಲ ಮತಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಸಹಿತ
ಲ್ಲಮನ ಪಾದ ಪಯೋಜದಲಿ ನೆಱಿ
ನಮಿಸುತಿದನು ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶನಡಿಗಡಿಗೆ || ೩೨೬ ||

ಶಿಶುಗಳಲಿ ಗುಣದೋಷವನು ಭಾ
ವಿಸುವರೇ ಕರುಣದಲಿ ಮಿಗೆ ರ
ಕ್ಷಿಸುವ ಮೋಹದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಾ ಪ್ರಕಾರದಲಿ ।
ಬಸವ ರಾಜಗೆ ಮಾತೆ ಪಿತ ನೀ
ನೊಸೆದು ಕರುಣಿಸ ಬೇಕೆನುತ ವಂ
ದಿಸುತಲಿದನು ಚೆನ್ನ ಬಸವನು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುಗೆ || ೩೨೭ ||

ಅರಿಗಳಿದಿರಲಿ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಸಂ
 ಗರದೊಳೂಣೆಯವಪ್ಪುದಲ್ಲದೆ
 ಗರುಡಿಯಲಿ ಕೈ ಮುಱಿದಡಾವುದು ಕೊಱಿತೆಯದಱಿಂದ ।
 ಗುರುವೆ ಬಾಲಾಭ್ಯಾಸ ಭಕ್ತಿಯ
 ಪರಿಚರಿಯದೂಣೆಯವ ನೋಡದೆ
 ಕರುಣಿಸೆನುತಲ್ಲಮಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಮಾಚಯ್ಯ || ೨೮ ||

ನೋಡಿದ್ದೈ ರಾಮಯ್ಯ ಭಕ್ತರು
 ಮಾಡುವುದು ತಾನೊಂದು ಮಿಗೆ ಮಾ
 ತಾಡುವುದು ಬೇರೊಂದು ಜಂಗಮವೊಲಿದು ನಡೆ ತರಲು ।
 ವಾಡನೇ ಪರುಠವಿಸಿ ನುಡಿವ ಸ
 ಘಾಡಿಕೆಯನೊಡ್ಡಿಸಿ ತಮ್ಮಯ
 ಖೋಡಿಗಳ ತಾವಱಿಯರೆಂದನು ನಗುತ ಪ್ರಭು ರಾಯ || ೨೯ ||

ಸಲಹ ಬೇಕೆಂದಖಳ ಭಕ್ತರಿ
 ಗೊಲಿದು ನೀನೇ ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ
 ಸುಲಭನಾಗಿಯೆ ಸುಳಿದ ಬಳಿಕೆನ್ನ ವರ ಗತಿ ಮತಿಯ ।
 ಹಳಿವನೆಣಿಸುವುದೇನು ಕಾರಣ
 ವೆಲೆ ಮಹಾತ್ಮನೆ ಕರುಣಿಸೆನುತಲಿ
 ಸಲುಗೆಯಲಿ ಬಿನ್ನೈಸುತಿದನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ || ೩೦ ||

ಮುನ್ನ ನಿರುಪಾಧಿಯಲಿ ಕರುಣಿಸಿ
 ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯಲೊಲಿದು ನೀ ಬಂ
 ದಿನ್ನುಪಾಧಿಯನಱಿಸುವುದು ಮರಿಯಾಡೆಯಲ್ಲಿನುತ ।
 ಚೆನ್ನ ಬಸವನು ಹಿರಿಯ ಬಸವನು
 ಮನ್ನಣೆಯ ಶಿವ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು
 ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡಿದರು ಮಹಿಮರು ಮತ್ತೆ ತಮ ತಮಗೆ || ೩೧ ||

ನಡವಳಿಗಳೇನಾದಡಾಗಲಿ
 ಸುಡಿವಳಿಯಲತಿ ಚಾಣರಾದಿರಿ
 ಪೊಡವಿಯಲಿ ನೀವಹುದು ಮರು ಭಾಪೆನುತ ನಸು ನಗುತ ।
 ನಡೆಯಿರೈ ಶಿವ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯು
 ಬೆಡಗನೇಕಾಂತದಲಿ ನಿಮಗೊಡ
 ಬಡಿಸಿ ಹೇಳುವೆನೆನುತ ಬಂದನು ಬಳಿಕ ಪ್ರಭು ರಾಯ ॥ ೩೩೨ ॥

ಬರುತ ಕಂಡನು ಪರಮ ಪಾವನ
 ತರದ ಪಾಪ ಕ್ಷಯದ ಭವ ಭೀ
 ಕರವನಳಿವ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದದ ಕುಂಡ ತೀರದಲಿ ।
 ಇರುಳು ಹಗಲೆಡೆವಿಡದೆ ಸೇವಿಪ
 ಮರುಳ ಶಂಕರ ದೇವರನು ನಿಜ
 ಕರುಣದಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ನರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರಭು ರಾಯ ॥ ೩೩೩ ॥

ಶಿಲೆಯ ಮಜ್ಜೆಯಲಿ ಹೊನ್ನು ನೆಟ್ಟನೆ
 ತಿಲದ ಮಜ್ಜೆಯಲಿ ತೈಲ ಭಾವಿಸೆ
 ನೆಲನ ಮಜ್ಜೆಯ ನಿಧಾನವಿಹವೊಲು ಮರುಳ ವೇಷದಲಿ ।
 ಬಳಿಯೊಳಿರೆ ಸಾಕಾರ ಶಂಕರ
 ನೆಲಸಿ ತನ್ನಂಗಳದಲಾತನ
 ಹೊಲಬನಲಿಯನು ಬಸವನೆನುತ್ತಲ್ಲಮನು ಬಿಜಿಗಾದ ॥ ೩೩೪ ॥

ಪ್ರೇಮದಿಂದಲಿ ಮರುಳ ಶಂಕರ
 ನಾಮದಲಿ ಶಂಕರನೆ ಬಂದಿರೆ
 ಭೂಮಿಜರು ತಾವಲಿಯರಾಡಂಬರದ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ।
 ತಾಮಸವ ತರ್ಕೈಸಿ ಸಾತ್ವಿಕ
 ಸೀಮೆಯನು ತಾವಲಿಯಲಲಿಯರು
 ರಾಮ ನೋಡೆನುತ್ತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯನಿಂತೆಂದ ॥ ೩೩೫ ॥

ಮರುಳ ಶಂಕರನೆಂಬನಱಿವಿನ
 ತಿರುಳು ಲಿಂಗಾಗಮದ ಹೊಳಹಿನ
 ಹುರುಳು ನಿರ್ಮಳ ಧರ್ಮ ವರ್ಮದ ಚಾರು ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ।
 ನಿರುತ ಶಾಂತಿಯ ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯ
 ಪರಮ ಪಾವನ ಮೂರ್ತಿಯಾತನ
 ಪರಿಗಳನುಪಮತರ ಕಣಾ ರಾಮಯ್ಯ ಕೇಳೆಂದ || ೩೩೬ ||

ಇಂದ್ರಿಯವನತಿಗಳೆದನಳುಪಿನ
 ದಂದುಗವ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದನು ಭವ
 ಬಂಧನದ ಬೇರಿಗೆ ಕಿಚ್ಚಿಕ್ಕಿದನಲಾ ಎನುತ ।
 ಅಂದು ಬಳಿಕಾ ಮರುಳ ಶಂಕರ
 ತಂದೆಯನು ಕರುಣದಲಿ ಪರಮಾ
 ನಂದದಿ ನೋಡಿದನು ನಮ್ಮಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು || ೩೩೭ ||

ಆಡಿ ಕೆಲರಿಗೆ ಕರುಣದಲಿ ಮಾ
 ತಾಡಿ ಕೆಲರಿಗೆ ನುಡಿಸಿ ಕೆಲರಿಗೆ
 ನೋಡಿ ಕೆಲರಿಗೆ ಜಱಿಸಿದು ಕೆಲರಿಗೆ ಜಡಿದು ಕೆಲಬರಿಗೆ ।
 ಹಾಡಿ ಕೆಲರಿಗೆ ಹರಸಿ ಕೆಲರಿಗೆ
 ಕೂಡ ಬಲ್ಲನು ನಿತ್ಯ ಸುಖವನು
 ರೂಢಿಯೊಳು ಘನ ಮಹಿಮನೆಮ್ಮಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು || ೩೩೮ ||

ಮರುಳ ಶಂಕರಗೈಕ್ಯ ಪದವಿಯ
 ಪರುಠವಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೊಲವಿನಿಂದಲಿ
 ಪರಿಮಿತಾಲಯಕೆಯ್ವಿ ಪರಮಾನಂದ ಮಹಿಮೆಯಲಿ ।
 ಕರುಣ ಮಿಗೆ ನಡೆ ತಂದು ಬಸವೇ
 ಶ್ವರನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಾ
 ದರಣಿಯನು ಕೈಕೊಳುತಲಿದನು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು || ೩೩೯ ||

ಮಣಿ ಖಚಿತ ಮಂಗಳದ ಪರುಷದ
ಕಣಿಯ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ನೆಜ್ಜಿ ನಿ
ಗುಣದ ಸಗುಣದ ನಿರ್ಮಳದ ನಿರ್ವಾಣ ಗುರುವಿರಲು ।
ಎಣಿಸ ಬಾರದ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯ
ಗಣನೆಯಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ಮೌಳಿಯ
ಮಣಿದು ಮಹಿಮೆಗೆ ಬಸವ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಲನುಗೆಯ್ದು ॥ ೩೪೦ ॥

ಕುರುಡ ಕನ್ನಡಿ ವಿಡಿದ ಮಾಟದ
ಪರಿಯಲಿದೆ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು
ಮರುಳು ಕಂಡಾ ಕನಸಿನಂತಿರೆ ಮಾತಿಗರಿದಾಯ್ತು ।
ಗುರುವೆ ನಾವಿದನಱಿ ವವೊಲು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಪೇಳೆಂದೆನುತಲಾ ವರ
ಗುರು ಗುಹೇಶಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ ॥ ೩೪೧ ॥

ಚಾಗು ಭಲರೇ ನೀನಹುದು ನಿಗ
ಮಾಗಮಂಗಳ ತತ್ತ್ವ ಸಾರವ
ನಾಗು ಮಾಡಲಿ ಬಂದ ಕಾರಣ ಪುರುಷ ನೀನೆನುತ ।
ಆಗಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮನೋಮುದ
ವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚು ತಲ್ಲಮು ಪ್ರಭು
ವಾ ಗುಣಾರ್ಣವ ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶಗಿಂತೆಂದ ॥ ೩೪೨ ॥

ಭಾವಿಸಲು ಭಾಸ್ಕರನ ಬಚ್ಚಿಗೆ
ದೀವಿಗೆಯ ಹಂಗೇಕೆ ತಿಳಿವಡೆ
ಪಾವಕನ ಪಸುವಿಗೆ ಪಚನಾರಂಭ ವಿಧಿಯೇಕೆ ।
ಆ ವಿಚಾರಗಳಂತೆ ನಿನಗಿ
ನ್ನಾವ ಬೋಧಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ
ದೈವ ಪುರುಷನು ನೀ ಕಣಾ ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೪೩ ॥

ಹರ ಹರಾ ನಾನಾರು ನಿಮ್ಮಯ
 ಚರಣ ಶರಣರ ಶರಣರೊಳು ಕಿಂ
 ಕರರ ಕಿಂಕರ ನಾನಲೈ ನನಗಿಲ್ಲಿ ಪರಿಯಂತ |
 ಗುರುವೆ ಭರ ಭಾರವಸು ಹೊಪ್ಪಿಸಲು
 ಕರುಣವಿಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಎನುತಲಿ
 ನಿರುತ ನಿರಹಂಕಾರ ನಿಧಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಂತೆಂದ || ೩೪೪ ||

ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯದ ಮುನ್ನ ಮೊಳಕೆಯ
 ಕಿತ್ತು ನೋಡುವರೇ ವೃಥಾ ನಾ
 ನೆತ್ತಲೀ ಸ್ತುತಿಯಿತ್ತು ಹರಹರ ಗುರುವೆ ನೀ ಬಲ್ಲೆ |
 ಚಿತ್ತವಿಸು ಮನ್ಮನದ ಮಧ್ಯದ
 ಕತ್ತಲೆಯ ಕಳೆದಿರುವಿನರ್ಕನ
 ತೆತ್ತಿಸೆನ್ನೊಳಗಿಸುತಲಿದನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೩೪೫ ||

ಸುಧೆಯ ನಿರುಪಮ ರುಚಿಗೆ ಬೇಟಿಪೊಂ
 ದಿದಿರು ಸವಿಗಲಸುವರೆ ಆದಡೆ
 ಹದನ ನೀ ಕೇಳಿದಡೆ ನಾವದನಲ್ಲವೆನಲೇಕೆ |
 ವಿದಿತ ನಿರಹಂಕಾರ ನಿನಗ
 ಲ್ಲದೆ ಬಳಿಕ್ಕಿನ್ನಾ ರಿಗೈ ಲಿಂ
 ಗದ ಮಹಾನುಭವೈಕ್ಯ ಸುಖ ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ || ೩೪೬ ||

ಮನುಜ ದೇಹಗಳಾದಡೆಯು ತನು
 ಮನಗಳಲಿ ಪಟುವಾಗಿ ದುವಾರ್
 ಸನೆಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದಿಹುದಿಡಿದಾ ಶರೀರದಲಿ |
 ಅನಿತಪ್ಪಿಗಳಿಗೆಚ್ಚಿತ್ತು ಜನ್ಮದ
 ಜೆನುಗಿಗಾನಿನ್ನಾ ಟಿನೆಂಬಾ
 ಮನುಜನೇ ಕೃತ ಕೃತ್ಯನಹನೈ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೩೪೭ ||

ಹಾಲು ಹಯನುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ
ಕೇಳದೇ ಹಬ್ಬವನು ಸವಿವುದು
ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ದಿನದಲೇ ತೂಲುವುದು ಹೊಟ್ಟುಗಳ ।
ಕಾಲು ಕೈ ಕಣ್ಣುಗಳು ತನುವಿಹ
ಕಾಲದಲಿ ಕಾಲನ ನಿವಾರಿಸಿ
ಮೇಲು ಗತಿಯುಪಿಸುವನೆ ಜಾಣನು ಬಸವ ಕೇಳಿಂದ || ೩೪೮ ||

ಅದು ನಿಮಿತ್ತದಲಾಗಮಂಗಳ
ಹೃದಯದಲಿ ಹುರುಳುಪುದು ಸನ್ಮಾ
ರ್ಗದಲಿ ಬುದ್ಧಿಯನಿಕ್ಕಿ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವನು ಪಡೆದು ।
ಮೊದಲು ತನು ಮನ ಧನದ ಮೇಲಣ
ಮದ ವಿಮೋಹಾದಿಗಳನೆಲ್ಲವ
ಕೆದಲಿ ಕೆಡಿಸುವನವನೆ ಜಾಣನು ಬಸವ ಕೇಳಿಂದ || ೩೪೯ ||

ಪ್ರಾಣವಿದು ನೋಡೆಂದು ಪ್ರತಿಗುರು
ವಾಣತಿಯನಿರಿದಿಡಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಕಾಣಿಸುವ ತನ್ನಿಷ್ಟಲಿಂಗವನತಿ ಸಮೇಳದಲಿ ।
ಮಾಣದಾಗಳು ಹಿಡಿದು ಹಿಂಗದೆ
ಕೇಣವಿಲ್ಲದೆ ಸಂದ ನಿಷ್ಕೆಯ
ಜಾಣನೇ ಶಿವ ಭಕ್ತನಹನೈ ಬಸವ ಕೇಳಿಂದ || ೩೫೦ ||

ಇಷ್ಟಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಸಲಿಸುತ
ಲಿಷ್ಟಲಿಂಗಕೆ ಮನವ ಸಲಿಸುತ
ಲಿಷ್ಟಜಂಗಮಕರ್ಥವನು ಸಲೆ ಸಲಿಸ ಕಲಿತಂಗಿ ।
ದೃಷ್ಟವಹ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಯೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ಉ
ತ್ಕೃಷ್ಟವೆನಿಸಿಯೆ ಕಾಣಿಸುವುದೈ ಬಸವ ಕೇಳಿಂದ || ೩೫೧ ||

ದಿಟ ವಿಚಾರಿಸಲಿಷ್ಟ ಲಿಂಗದ
 ಘಟಣೆಯೆಂಬುದು ಸರ್ವ ಸಂಗವ
 ನಟಮಟಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅಂತರ್ಮಾರ್ಗದೋವರಿಗೆ ।
 ಪಟುವೆನಲು ಪತಿಯಾಗಿ ಮಾಯೆಯ
 ನಟನೆಯನು ನೈವಾರಿಸುವ ಸಂ
 ಘಟಕೆ ಸಾಧನವೆನಿಸುವುದು ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ || ೩೫೨ ||

ಅದು ನಿಮಿತ್ತದಲಿಷ್ಟ ಲಿಂಗವೆ
 ಮೊದಲು ಬೇಹುದು ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಳ
 ಪದವ ಪಡೆದಹೆನೆಂಬ ಪಾವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಂಗೆ ।
 ಹೃದಯದೊಳಗಾ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗದ
 ಹದನನಪಾವಡೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
 ದದಲಿ ನಿಲುವಡೆ ಮುಖ್ಯವಿದು ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ || ೩೫೩ ||

ಗುರುವೆ ನೀವೀ ಪೇಳ್ವ ಮಾರ್ಗ
 ಚರಣೆಯನು ಕೇಳಿದಡೆ ಸಾಲದೆ
 ಪರಿವಿಡಿಯಲಿದನೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಲ ಮೂಡುತಿರಬೇಕು ।
 ಪರಿಕಿಸಲು ಸಾವಲ್ಲಿ ಪರಿಯಂ
 ತರವು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಸಮರಕೆ
 ಗರುವನಹ ದಿನವಿನ್ನದಾವುದು ದೇವ ಹೇಳೆಂದ || ೩೫೪ ||

ಈಸುವನುವನು ಕೇಳಿದಡೆ ಮೇ
 ಣೀಸು ದಿನ ತಾ ಕಂಡಡೇನ
 ಭಾಸಿಯಾಗದೆ ಯಾರು ತೇಲುವ ತೇವನ ತಿಳಿವವರು ।
 ಭಾಸಿಯಾಗದೆ ತನು ಮನದ ಮೇ
 ಲಾಸೆ ಹಿಂಗದೆ ಭಕ್ತಿಮಾಡದೆ
 ಹೂಸಿ ಹುಂಡನಲೇನು ಫಲವೈ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೩೫೫ ||

ಹೊನ್ನಿ ನೊಳಗೊಂದೊರೆಯು ವಸ್ತ್ರದ
ಮನ್ನಣೆಯಲೊಂದೆಳೆಯನಥವಾ
ಧಾನ್ಯದೊಳಗಣು ಮಾತ್ರವೆನಗೆನ್ನ ವರಿಗಿರಲೆಂದು
ದೈನ್ಯತೆಯಲಾ ಜಂಗಮಪಸತಿ
ಮನ್ನಿಸದೆ ಮಲೆತಿರ್ದನಾದಡೆ
ನಿನ್ನ ಪಾದಕೆ ದೂರ ನಾನಪ ದೇವ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೫೬ ||

ಕನಕ ಗಿರಿ ರಜತಾದ್ರಿ ಹಾಲಿನ
ವನಧಿ ಸುರ ಕುಚ ಕಾಮ ಧೇನುಗ
ಳಿನಿತು ನಿರುಪಮದಷ್ಟ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದ |
ವಿನುತ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವಾ ಲಿಂ
ಗನವು ಪ್ರಮಥರವಕಟ ಮರುಳೇ
ನಿನಗದೆಲ್ಲಿಯವೇನನಿತ್ತೈ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೫೭ ||

ದೇವ ನಾನಾ ಪರಿಗಳಲಿ ಮೇ
ಣಾವ ಮುಖದಲಿ ಬಂದು ಬೇಡಿದ
ಡೀವೆ ನೀ ದಣಿವಂತಿರೆನ್ನಯ ಧನವ ತನು ಮನವ |
ಈ ವಿಚಾರಕೆ ಹುಸಿದೆನಾದಡೆ
ಭಾವಿಸಲು ಬಳಿಕಾನೆ ನಿನ್ನಯ
ಸೇವೆಗತಿ ದೂರಸ್ಥನೈ ಗುರು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೫೮ ||

ತನುವ ಕೊಟ್ಟೆನು ಮನವ ಕೊಟ್ಟೆನು
ಧನವ ಕೊಟ್ಟೆನು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂಬೇ
ಬಿನುಗು ಬಿಂಕವನಾಡಲಾ ತನು ಮನ ಧನಂಗಳನು |
ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟವರಾರು ತಾನಾ
ರಿನಿತನಪ್ಪಾಯದೆ ಬಪ್ಪಾದೆ ನುಡಿವುದು
ನಿನಗಿಮುಚಿತವೆ ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶ ಕೇಳೆಂದ

|| ೩೫೯ ||

ಅಂತು ಕಾರಣವಧಮ ಹಮ್ಮಿನ
 ಭ್ರಾಂತಿಯನು ಬಲಿದೆಸಿಸಿ ತಾನೋ
 ರಂತೆ ನಿಜನಿರ್ಲೇಪ ಭಕ್ತಿಯನಲಿಯ ಬೇಕಾಗಿ ।
 ಮುಂತೆ ಕಾಣಿಸುವಿಷ್ಟ ಲಿಂಗದ
 ಚಿಂತೆಯಲಿ ಚಿರನಾಗಿ ತನ್ನಯ
 ಚಿಂತಿತಾರ್ಥವ ಹಡೆಯ ಬೇಡುದು ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೩೬೦ ||

ಕೇಳಿದ್ದೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಲಿ
 ಕೋಲು ವಿಡಿದಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಯೆ
 ಮೇಲೆ ರಣರಂಗದಲಿ ಕೈದುವ ಹಿಡಿದು ಹಗೆಗಳನು ।
 ಸೋಲಿಸುವನಂತಿಷ್ಟ ಲಿಂಗದ
 ಕೀಲಣೆಯನಲಿದಲ್ಲದಾಗದು
 ಹೇಳುವಡೆ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲೆಂದ || ೩೬೧ ||

ಈ ತೆಜದಲೊಲಿದಿಷ್ಟ ಲಿಂಗದ
 ಪ್ರೀತಿ ಮಾರ್ಗಾರವನು ಎ
 ಖ್ಯಾತಿ ಯುತ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದಖಿಳ ಭಕ್ತರಿಗೆ ।
 ಓತು ನಿಯಮಿಸಿ ನಿರ್ವಿಕಾರದ
 ನೀತಿ ನಿಶ್ಚಯ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದ
 ರೀತಿ ದಾಯಕನೊಪ್ಪುತಿರ್ದನು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು || ೩೬೨ ||

ಗತಿ ೧೨

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೋಪದೇಶ

ಗುರುವನಱಿಸುವೆನೆಂದು ತಿಟ್ಟನೆ
ತಿರುಗಿದಳು ಗಿರಿ ಗಹ್ವರಂಗಳ
ಗುರುವನಱಿಸುವೆನೆಂದು ತಿಟ್ಟನೆ ತೊಳಲಿದಳು ಧರೆಯು ।
ಗುರುವನಱಿಸುವೆನೆಂದು ಕಾಯವ
ಕರಗುತಿರ್ದಳು ಕಾತರಿಸಿ ಸ
ದ್ಗುರುವನಱಿಸುವ ವೇಧೆಯಲಿ ಮುಱಿದಳು ಮಹದೇವಿ ॥ ೩೬೩ ॥

ವೊಂಪುಳಿಯ ಘನ ಸೌಖ್ಯ ಮಿಕ್ಕಳಿ
ಗಂಪುಗಳಲ್ಲಿನುತ ತನ್ನೊಳು
ಜೊಂಪಿಸುವ ಮನವೆಂಬ ತುಂಬಿಯ ಭಾವ ಮಿಗೆ ತುಂಬಿ ।
ಸಂಪಗೆಯ ಸಾರ್ವಂತೆ ಬಂದಳ
ಲಂಪಿನಲಿ ಮಹದೇವಿ ಮುಕ್ತಿಯ
ಸೊಂಪು ಶೋಭಿಸುವಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ॥ ೩೬೪ ॥

ನೋಡಿ ಕಂಡಳು ವೇದ ತತಿ ಕೈ
ನೀಡಿದಡೆ ಮೈ ನಿಲುಕದಾತನ
ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಲೊಡಲನೀಡಾಡಿದಳು ಜರಣದಲಿ ।
ಕೂಡೆ ಶರಣೆನೆ ಶಿವ ಗಣಕೆ ಕೈ
ಗೂಡಿ ಶರಣೆಂದೆನುತ ಭಕ್ತಿಯ
ಗೂಡು ತಾನೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು ಮಹಾದೇವಿ ॥ ೩೬೫ ॥

ಲೋಕದೊಳು ಸತಿ ಜನ್ಮವನು ತಾ
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನು ಲೋಭ ಮೋಹವ
 ನೂಕಿ ಸಿಸ್ಪೃಹೆಯಾಗಿ ನಿಲುವವರಾರು ಧಾತ್ರಿಯಲಿ ।
 ಈಕೆಗಾರಣೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಎನು
 ತಾಕೆಯನು ಬಸವಣ್ಣ ಮುಖ್ಯರ
 ನೇಕ ಪರಿಯಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು ಶರಣು ಶರಣೆನುತ || ೩೬೬ ||

ನರೆ ತೆರೆಗಳಿಡಿದಡರಿ ತನು ಜ
 ಜ್ವರಿತವಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿನದಲಿ
 ಹಿರಿಯರೆಂದೆನಿಸಿದಡೆ ಹಿರಿಯರೆ ಬೆಟ್ಟದಂದದಲಿ ।
 ಹಿರಿದು ದಿನವರೆ ಹಿರಿಯರಹರೇ
 ನಿರುತ ನಿರಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ
 ಹಿರಿಯತನ ಮಹದೇವಿಗಾಯಿತ್ತೆಂದುದಭವ ಗಣ || ೩೬೭ ||

ಬಳಿಕಲಾಕೆಯ ಚಿತ್ತವತಿ ಸಿ
 ಮೃಗತೆಯಾದುದನಪ್ಪಿದು ತಾ ತ
 ನ್ನೊಳಗೆ ಸಂತೋಷಿಸುತ ಹೋ ಮುಝು ಮಾಯೆಯೆಂದೆನುತ ।
 ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂದೆನ್ನ ಕಾರಣ
 ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿದಳಿನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ
 ನಿಲಿಸ ಬೇಕೆನುತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯನಿಂತೆಂದ || ೩೬೮ ||

ಆಯತವನಳವಡಿಸಿ ದಿಟವಾ
 ಸ್ವಾಯತವನವಗಯಿಸ ಬೇಕೆಂ
 ಬಾಯತಕೆ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಸಲೆ ಸವೆದರಾರುಂಟು ।
 ಬಾಯ ನುಡಿಗಳ ಚದುರರಲ್ಲದೆ
 ಕಾಯದಲಿ ಕಲಿ ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯ
 ದಾಯ ನಿನ್ನಲಿ ನೆಲಸಿತೌ ಮಹದೇವಿ ಕೇಳೆಂದ || ೩೬೯ ||

ಎನುತಲಾ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕಗೆ
ತನು ಮನೋ ವಾಯುಗಳ ಸಂಚವ
ನನಲನಲಿ ಸಲೆ ಸುಡುವ ಸಮತೆಯ ಜೀವ ಪರಮರನು ।
ಅನುಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲ ಮಾಡುವ
ನೆನಹಿಸುಪದೇಶವನು ಮಾಡಿದ
ನನುಪನೋಪಮ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು ॥ ೩೭೦ ॥

ಎಲ್ಲರಲಿ ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಂದೆನು
ತೆಲ್ಲರಲಿ ಹರಕೆಯನು ಕೈಕೊಳು
ತೆಲ್ಲ ಶರಣರ ಚರಣವನು ನೆನಹಿಸಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ।
ಭುಲ್ಲವಿಸಿ ಮೈ ಮುಪ್ಪಿದು ಪಸರಿಸಿ
ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಮಹದೇವಿ ಬಳಿಕೆ
ಮುಲ್ಲಮು ಪ್ರಭು ರಾಯನನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡಕರ್ತಿಯಲಿ ॥ ೩೭೧ ॥

ನಿಲಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲನ ಸಮಾಧಿಯ
ನಳವಡಿಸಿ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನ
ಕಳುಹಿ ತದನಂತರದಲಗ್ಗದ ಬಸವ ರಾಜಂಗಿ ।
ತಿಳುಹುವೆನು ಶಿವ ತತ್ತ್ವ ಭಕ್ತಿಯ
ಬಳಕೆಯನುಭಾವದೊಳಗೇಕ
ಸ್ಥಳವನೆಂದೆನುತಲ್ಲಮು ಪ್ರಭು ರಾಯನಂತೆಂದ ॥ ೩೭೨ ॥

ಗಿಡುವಳುಕಿ ಹೂ ಪತ್ರಗೋಸುಗ
ಮಡು ಸಡುಗಿ ಅಗ್ಗ ವಣಿಗೋಸುಗ
ಕಡಿದುಪಾಹಾರಕ್ಕೆ ಸಕಳಾಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಯ ।
ಕೆಡಿಸುತೀ ಪರಿ ಹೆಪ್ಪಿರುಗಳ ತ
ನೆನ್ನಿಡಲ ವಂಚಿಸಿ ಬಾಹ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ
ನಡೆವವರ ನಾ ಮೆಚ್ಚೆನ್ನೆ ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೭೩ ॥

ಉಸುರು ಗರಗಸದಲ್ಲಿ ತನುವಿನ
 ಬೆಸುಗೆಯನು ಬಿಡ ಮಾಡಿ ಬಿಸುಡದೆ
 ಹಸು ತೃಷೆಯ ಹರಿ ಹುಗಿಲಿನುಪಟಳಕಂಜಿ ಮುಖ ಗುಡದೆ |
 ದಶ ವಿಧೇಂದ್ರಿಯ ದಾಳಿಯಲಿ ಶಂ
 ಕಿಸದೆ ನಿಲುವಡೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
 ದೆಸೆಯ ನೆನೆಯಲು ಭಕ್ತರಹರೈ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೨೭೪ ||

ದೇವದೇವ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದವಿ
 ದಾವ ಶಬುದವ ಚಿತ್ತವಿಸಿದಿರಿ
 ನೀವು ನಿಮ್ಮಯ ಕಿಂಕರರೊಳಾನಾರ ಹೋಲುವೆನು |
 ದೇವ ನೀ ಮನ್ನಿಸಿದೊಡಧಮನೆ
 ಪಾವನಾತ್ಮಕನಲ್ಲದಡೆ ಜಡ
 ಜೀವರಿಂದತಿ ಕಷ್ಟನೆಂದನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ || ೨೭೫ ||

ಪರಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಬಸವೇ
 ಶ್ವರನು ಘನಗುರು ಚೆನ್ನ ಬಸವನು
 ನಿರುಪಮ ಜ್ಞಾನೈಕ ನಿಧಿ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ |
 ವರ ಮಹಾ ಗಣ ತಿಂತಿಣಿಯೊಳನಿ
 ಬರೊಳ ಗಣಿಸುವಡಾನದೇಸಲಿ
 ಹುರುಳು ಹೇಳಾ ದೇವ ಎಂದನು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ || ೨೭೬ ||

ಪೂತು ಮರುರೇ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
 ಮಾತು ತಪ್ಪದು ಭಕ್ತರುಪಮಾ
 ತೀತರಹುದೈ ಬಸವ ಮಡಿವಳ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ |
 ಈತಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲೋಕ
 ಖ್ಯಾತ ಪುರುಷರು ಸತ್ಯವೆನುತ ಪು
 ರಾತನರ ಮಿಗೆ ಹೊಗಳುತಾ ಪ್ರಭು ರಾಯನಿಂತೆಂದ || ೨೭೭ ||

ಆದಿ ಪುರುಷನು ಬಸವ ರಾಜನ
 ನಾದಿ ಪುರುಷನು ಬಸವ ರಾಜನು
 ನಾದ ಪುರುಷನು ಬಸವ ರಾಜನು ಬಸವ ರಾಜನನು ।
 ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಸಲೆಯಾದೆ
 ಪೋದವೆನುತಲಿ ಬಸವ ರಾಜನ
 ನೈದೆ ಹೊಗಳುತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯನಂತೆಂದ || ೩೭೮ ||

ಆದಕಾಲಿಸಿ ಕೇಳು ಭಕ್ತಿಯ
 ಹಾದಿಗೊಂದೇ ಕೀಲು ದಿಟ ಬೇ
 ಕಾದಡೀ ತನುವಿಡಿದು ಕಾಬುದು ತಾ ಸಮಸ್ತವನು ।
 ಆದರಿಸಿ ಈ ತನುವ ಲಿಂಗೋ
 ಪಾದಿಯಲಿ ಭೋಗೈಸಿಕೊಳುತವೆ
 ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಮಾಧಿಯನು ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ || ೩೭೯ ||

ಅನುಶ್ರವಣ ಮನನದ ನಿದಿ ಧ್ಯಾ
 ಸನದಲೊಚ್ಚ ತವಾಗಿ ತನ್ನಯ
 ತನು ಮನೋ ವಾಕ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳೊಂದು ಹುರಿಯಾಗಿ ।
 ನೆನಹು ನೆಲೆಗೊಂಡಾ ಮಹಾತ್ಮಗೆ
 ಘನವದಾವುದು ಗಮಿಸಿದಡೆ ಆ
 ತನೆ ಕಣಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಭಕ್ತನು ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೩೮೦ ||

ತನ್ನೊಳಗೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ
 ತನ್ನೊಳಗೆ ಪಾದೋದಕಾಮೃತ
 ತನ್ನೊಳಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದ ಸಮಸ್ತವೆಲ್ಲವನು ।
 ತನ್ನೊಳೆಯದೆ ಇದಿರಲಪಿಸುವ
 ಭಿನ್ನ ಭಾವ ಭ್ರಮಿತ ಭವಿಗಳು
 ನನ್ನ ಸಾಧಿಸಲೆಯರೈ ಬಸವಣ್ಣ ಕೇಳೆಂದ || ೩೮೧ ||

ಅನುಭವವನಳವಡುವ ಪರಿಯಂ
 ತನುಮತವನೊಳಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಲ
 ದನುವನಂಗೀಕರಿಸಿ ನೀವಿರಲಾ ದಿನಂಗಳಲಿ ।
 ಮನವೊಲಿದು ನಾ ಬಂದು ಮೇಲಣ
 ನೆನಪಿನುಪದೇಶವನು ಮಾಡುವೆ
 ನೆನುತಲಾ ಪ್ರಭು ರಾಯನಾ ಬಸವಣ್ಣಗಿಂತೆಂದ

|| ೩೮೨ ||

ನೋಡಬೇಕಾರಾರು ಭಕ್ತಿಯ
 ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಹಡೆವೆನೆಂದನು
 ಗೂಡಿ ನಿಚ್ಚುಟರಾಗಿ ಧೀರೋದಾರ ವೃತ್ತಿಯಲಿ ।
 ಖೋಡಿಯೋಗದೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಹೇ
 ಡಾಡದವರನು ಕಾಚೆವಾವಿಂ
 ನಾಡೆ ಬಹೆವೆಂದೆನುತಲಿರ್ವನು ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು

|| ೩೮೩ ||

ಸತ್ಯರಾಗಿಹುದಚಲ ಭಕ್ತರು
 ನಿತ್ಯರಾಗಿಹುದಖಿಲ ಭಕ್ತರು
 ಮುಕ್ತರಾಗಿಹುದಮಲ ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆನುತ ।
 ಮತ್ತೆ ಮುದದಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನ
 ನುತ್ತವೋತ್ತಮ ಬಸವ ರಾಜನ
 ಚಿತ್ತ ದಣಿಯಲು ಹರಸಿದನು ಹರುಷದಲಿ ಪ್ರಭು ರಾಯ || ೩೮೪ ||

ಮನವೊಲಿದು ಶಿವ ಶರಣರೆಲ್ಲರು
 ತನ ತನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಸಹಿತವೆ
 ತನುವನೀಡಾಡಿದರು ಗುರುವಿಗೆ ಬಳಿಕಲವರುಗಳ ।
 ವಿನಯದಿಂದಿರ ಹೇಳಿ ಮರ್ತ್ಯದ
 ಮನುಜರನು ಪಾವನವ ಮಾಡುವೆ
 ನೆನುತ ಗಮಿಸಿದನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ

|| ೩೮೫ ||

ಗತಿ ೧೩

ಗೋರಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ

ನಿಧಿಯ ಚಿಂತಾ ಮನೆಯ ದಿವ್ಯಾ
ಷಧಿಯ ಪರುಷದ ಕನೆಯ ಸುಲಲಿತ
ಸುಧೆಯ ಬಿಲಗಳ ಸಿದ್ಧರಸ ಪಾದುಕೆಯನಂಜನವ |
ವಿಧಿ ವಿಧಾನದ ವಸ್ತುಗಳ ತ
ಮೃದಿವಲಪಿಸುವ ಸಾಧಕರ ತವ
ನಿಧಿಯನಿಪ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಕಂಡನು ಬರುತ ಪ್ರಭು ರಾಯ || ೩೮೬ ||

ನಡೆವ ಲತೆಗಳು ನಗುವ ಗಿಡುಗಳು
ನುಡಿವ ಶಿಲೆಗಳು ತೇಜದಿಂದುರಿ
ಯಿಡುವ ತರುಗಳು ದಿವ್ಯ ರುಚಿಗಳನೀವ ಗುಲ್ಮಗಳು |
ಕುಡಿದಡಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯ
ಕೊಡುವ ಮಡುಗಳು ಜಾತಿ ಮೈರವ
ತೊಡದ ಖಗಮೃಗ ಮೆಲಿವಿದವಾ ಸಿರಿ ಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲಿ || ೩೮೭ ||

ಎಲಿ ನೋಡಲು ಸತ್ಯ ಲೋಕಕೆ
ಹಾಲುಸುವ ಗಿರಿ ಶಿಖರಗಳು ಮಿಗೆ
ಮಾಲು ಹೊಕ್ಕಡೆ ಸಪ್ತಪಾತಾಳದ ಸಘಾಡಿಕೆಯ |
ತೋಲುಸುವ ಬಿಂಕದ ಬಿಲಂಗಳು
ಸಾಲು ಸಾಧಕರೇನ ಬಗೆದುದ
ಹೇಲು ಕೊಡುವ ಸು ವಸ್ತುವಿದವು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲಿ || ೩೮೮ ||

ಆ ಮಹಾ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಿ
 ಕಾಮಿತಾರ್ಥವ ಹಡೆವೆನೆಂದು
 ದ್ವಾಮತೆಯ ಗೋರಕ್ಕ ನೆಂಬ ಸಮಸ್ತ ಸಾಧಕನು ।
 ಪ್ರೇಮದಿಂದಿರುತಿರಲಿಕಾ ದಿನ
 ವೀ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿ ಮಯ ನಿ
 ಸ್ನೇಮನಲ್ಲಮನಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಂದನು ವಿನೋದದಲಿ || ೩೮೯ ||

ಬರಲಿಕಾ ಪ್ರಭು ರಾಯನಡಿಗಳಿ
 ಗೆಜಿಗಲೊಲ್ಲದೆ ಹಮ್ಮಿನಿಂದಲಿ
 ಬಿಜಿತು ಬಿಂಕದ ಬಿಮ್ಮಿನಲಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಶರಣೆಂದು ।
 ಉರುತರಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಿಗೆ ಕು
 ಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೂರ್ಮೆಯಲೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
 ಪರಿವಿಡಿಯಲಲ್ಲಮಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಗೋರಕ್ಕ || ೩೯೦ ||

ಅವ ಕಡೆಯಿಂ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿದಿ
 ರಾವ ಕಾರಣ ಬಂದ ಬರವೆಮ
 ಗಾವುದೈ ಬಿಸನೇನು ಹದನು ನಿರೂಪಿಸಾ ಪ್ರಭುವೆ ।
 ನೀವು ಬಹುದೆಮಗತುಳ ಭಾಗ್ಯ ಫ
 ಲಾವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಲಾ ಮಹ
 ದೇವ ಎನುತಲಿ ಉಚಿತ ವಚನವ ನುಡಿದ ಗೋರಕ್ಕ || ೩೯೧ ||

ನುಡಿಯನಾಲಿಸಿ ಕೇಳ್ತು ಭಕ್ತಿಯ
 ಕಡೆಯಲಾವೆಯ್ದೆಂದೆವೆಮಗೀ
 ಕಡೆಯ ಮನುಜರ ಮನಕೆ ಕಡೆಯನು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿ ।
 ಒಡಲಿನಾಸೆಗೆ ಕುದಿದು ಕೋಟಲೆ
 ಪಡುವವರ ಕಳವಳವ ಕಳಚಲು
 ನಡೆದು ಬಂದವರಾವಲೈ ಗೋರಕ್ಕ ಕೇಳಿಂದ || ೩೯೨ ||

ಹೊಸತಲಾ ಲೌಕಿಕದುಚಿತವ
ಪಸರಿಸಲು ಪರಮಾರ್ಥವನೆ ಸೂ
ಚಿಸುತ್ತಲೈದನೆ ಅಲ್ಲದೆನ್ನನು ಮುನ್ನ ಪರಿಕಿಸದೆ |
ಹೆಸರು ಗೊಳುತಲಿದಾನೆ ಈತನ
ಗಸಣಿ ತಾನೇ ಅದಿ ನಾಥನ
ಬೆಸುಗೆಯಾಗಲು ಬೇಕೆನುತ ಗೋರಕ್ಷನಂತೆಂದ

|| ೩೯೩ ||

ಎಲೆ ಮಹಾ ಪುರುಷಾ ನಿಧಾನಿಸಿ
ತಿಳಿಯೆ ನಿನ್ನಂತಸ್ಥವೆಂಬುದು
ನಿಲುಕದೆಮ್ಮಯ ಮತಿಗೆ ನಿನ್ನಯ ರೀತಿ ಹೊಸತಾಗಿ |
ಹೊಲಬು ಹೊಗದೆಮ್ಮಜಿವು ಗಿಜಿವಿಸ
ಸಲುಗೆ ಸಲ್ಲದು ಸಾಕು ನಿನ್ನಯ
ನೆಲೆಯ ನೀನೇ ಬಲ್ಲಿಯೆಂದನು ಬಳಿಕ ಗೋರಕ್ಷ

|| ೩೯೪ ||

ತನ್ನ ಸಪ್ತಾಯದ ಮಂದ ಮತಿಗಳಿ
ಗಿನ್ನು ಪೆಜರಂತಸ್ಥವೆಂಬುದು
ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಕುರುಡ ಕನ್ನಡಿ ವಿಡಿದ ತೆಜಿನಂತೆ |
ನನ್ನ ನಿಜದ ನಿರಾಳವನು ಬಳಿ
ಕಿನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾರು ಮಾತಿನ
ಜಿನ್ನಣಿಗರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಗೋರಕ್ಷ ಕೇಳಿಂದ

|| ೩೯೫ ||

ಕಾಯವೆಂಬುದು ತಾನು ಮಾಯಾ
ಛಾಯವಾಗಿಹುದಿಂತು ತನ್ನೊಂ
ದಾಯತದ ತಿಳಿವೆಂಬುದಿದು ಕಾಪಾಲ ಮಾರ್ಗದಲಿ |
ನ್ಯಾಯ ಧರ್ಮವು ನನ್ನ ಸಪ್ತಾಯ ವಿ
ಡಾಯವೆನಗೇನರಿಧು ಪ್ರಭುವೇ
ಬಾಯ ನುಡಿಗಳ ಬಲ್ಲಿದರು ನಾವಲ್ಲ ಕೇಳಿಂದ

|| ೩೯೬ ||

ಎಲು ತೊಗಲು ಮಲ ಮೂತ್ರ ನೆತ್ತರು
 ಕೊಳಚೆಯಾಗಿಹ ಹೇಸಿಕೆಯ ತನಿ
 ಗೊಳಿಯೊಡಲು ತಾನೆಂಬ ಮೂರ್ಖನು ತನ್ನ ನಟಿದಪನೆ ।
 ಸಲುವುದೇ ಕಾಸಾಲ ಮಾರ್ಗಕೆ
 ಹಳವ ತಹರೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದ
 ನೆಲೆಯನಟುವುದು ಸೂರ್ಯೇ ಗೋರಕ್ಕ ಕೇಳಿಂದ || ೩೯೭ ||

ಮಾಡಲಟಿಯದವಂಗಿ ಕೊಳಚೆಯ
 ಮಾಡವೀ ತನು ತಪ್ಪದೈ ದಿಟ
 ಮಾಡ ಬಲ್ಲಡೆ ಈ ಶರೀರವೆ ರನ್ನವಾಗಿಹುದು ।
 ಖೋಡಿಗಳೆವುದು ಮಾಯೆ ಗೀಯೆಯ
 ನೇಡಿಸುವುದಾ ಮೃತ್ಯುಗಿತ್ಯುವ
 ರೂಢಿಯಲಿ ತನು ಸಿದ್ಧರಾವೈ ಪ್ರಭುವೆ ಕೇಳಿಂದ || ೩೯೮ ||

ಎಲೆ ಮರುಳೆ ಮೃದುವಾದ ಮಾಯೆಯ
 ಬಲೆಯ ಬಲ್ಲಿತಮಾಡಿ ಸಾವನು
 ಗೆಲಿದೆನೆಂದು ನಿರರ್ಥದಲಿ ಹಾರೈಸದಿರು ಬಟಿದೆ ।
 ತಿಳಿವಡೀ ತನು ತಾನೆ ಕಾಲನ
 ನಿಳಯ ನೀನಿದ ನಂಬಿ ನುಡಿದಡೆ
 ಪ್ರಳಯ ನಿನ್ನನು ಬಿಡುವುದೇ ಗೋರಕ್ಕ ಕೇಳಿಂದ || ೩೯೯ ||

ಆದಡಿನೈಕೇಳು ಹಿಡಿಹಿಡಿ
 ಕೈದುನಿದೆಕೋ ಎನ್ನ ತನುವನು
 ಹೊಯ್ದು ನೋಡಾ ನೀನು ಸಿನ್ನಾ ಪನಿತು ಸತ್ಪದಲಿ ।
 ಕೂದಲೊಳಗೊಂದಿನಿತು ಹಟಿ ಮುಟಿ
 ಯಾದಡಕಟಾ ನಾನು ಸಿದ್ಧನೆ
 ವಾದನೇತಕೆ ದೃಷ್ಟವಿದಲಾ ಪ್ರಭುವೆ ನೋಡೆಂದ || ೪೦೦ ||

ಒಲ್ಲೆವೆಂದನಲೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸ
ಬಲ್ಲವನು ಹೊಂದಿಸಿದಡಾತಗೆ
ಹೊಲ್ಲವಾವುದು ನಾವು ಸಲಿಸುವುದೀತನರ್ತಿಯನು ।
ನಿಲ್ಲದೆಜಿಗಲು ಸತ್ತನಾದಡೆ
ಬಲ್ಲಿತಹ ಗೋರಕ್ಷನನು ನಾ
ವಿಲ್ಲಿ ಸೃಜಿಸುವೆವೆನುತಲಾ ಪ್ರಭು ರಾಯನನುವಾದ ॥ ೪೦೧ ॥

ಹಿಡಿದು ಹಿಂಗದೆ ಬಲಿದು ಝಳಿಸಿ
ಜಡಿದು ಹೊಜಿ ಕೈಯಿಂದ ಖಣಿ ಖಟಿ
ಲಿಡಲಿಕಾ ಪ್ರಭುವಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿಜಿ ವೊಯ್ಲನೆಜಿಗಿದಡೆ ।
ನಡುಗಿದುದು ನೆಲ ಶಿಲೆಗಳನು ಮೈ
ಗೊಡಹಿದುದು ಗಿರಿ ಒಂದು ಕೂದಲು
ಕಡಿಯದಾ ಗೋರಕ್ಷನಲಿ ಏನೆಂಬೆನಚ್ಚರಿಯು ॥ ೪೦೨ ॥

ಬಜಿ ಸಿಡಿಲು ಶೀತೋಷ್ಣ ಖಡುಗದ
ಬಿಜುಬು ಹೊಯಿಲಿಗೆ ಕೆಡದ ಪಜ್ರದ
ಬಿಜುಸಿನಂತೆಸಿದ ಶರೀರವು ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದಡೆ ।
ಪೆಜಿತದಾವುದು ಸಿದ್ಧನಾದಡೆ
ಕುಜಿಹದಾವುದು ನೀನು ಬಲ್ಲಡೆ
ಬಜಿಯ ಮಾತನು ಬಟ್ಟು ದಿಟವನು ಪ್ರಭುವೆ ತೋಜಿಕೆಂದ ॥ ೪೦೩ ॥

ಹಿಡಿದುಕೋ ಖಂಡೆಯವನಾದಡೆ
ಹೂಡಿದು ನೋಡೆಮ್ಮುವನು ಮುಂಗೈ
ಮುಡುಹಿಗೆನಿತುಳ್ಳನಿತು ನಿನ್ನಯ ಸರ್ವ ಸತ್ಪದಲಿ ।
ಖಡುಗ ಮುಖದಲಿ ಕಾಬುದಲ್ಲದೆ
ನುಡಿದು ನುಣ್ಣಿಸಲೇನು ಕಾರಣ
ತಡವಿದೇತಕೆ ತಥ್ಯವನು ಗೋರಕ್ಷ ನೋಡೆಂದ ॥ ೪೦೪ ॥

ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಾ ದಡೀತನ
 ಗಾಡಿಯನು ಸಲೆ ಸಿದ್ಧತನದಾ
 ರೂಢನನು ಸಾಧಕಗಿದೆ ಮಹಾ ನವಮಿಯೆಂದೆನುತ |
 ನೀಡಿ ನಿಜ ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯದ
 ಮೋಡಿಯಲಿ ಬಿಡದೆಱಗುತಿರಲೀ
 ಸಾಡಿತವನಸಿ ಅಮಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಬಯಲ ದೇಹದಲಿ || ೪೦೫ ||

ಸೊಪ್ಪಳಾಗದು ಕೈದುವಾನದು
 ಒಪ್ಪವಳಿಯದು ಜಂತ್ರ ಜೋಕೆಗೆ
 ತಪ್ಪದೋಱಿದು ಹೊಡೆಯೆ ಹಾಱುವ ಹದ್ದಿನಂದದಲಿ |
 ನಿಪ್ಪಸರದಸಿ ಬಯಲ ದೇಹಿಯ
 ನಪ್ಪಲಱಿಯದಿದೇನು ಚೋದ್ಯವೊ
 ತಪ್ಪದೀತನೆ ಗುರುವೆನುತ ಗೋರಕ್ಕನಿಂತೆಂದ || ೪೦೬ ||

ಅಣಕವಲ್ಲದು ತನ್ನ ಹೊಯ್ದಡೆ
 ಖಣಲೆನುತ ಖಂಡೆಯಕೆ ಮಾಱುಂ
 ತಣೆದುದೆನ್ನಸಿ ನಿನ್ನ ಹೊಯ್ದಡೆ ಬಯಲ ಹೊಯ್ದಂತೆ |
 ನುಣುಚಿ ನುಣ್ಣನೆ ಕಡೆಗೆ ಖಂಡೆಯ
 ಜುಣುಗಿ ಹೋಯಿತಿದಾವ ಮಹಿಮೆಯ
 ಗುಣವೊ ನಮಗಿದನಱಿಯ ಬಾರದು ಪ್ರಭುವೆ ಹೇಳೆಂದ || ೪೦೭ ||

ಕಾಯ ಬಲಿದಡೆ ಮಾಯೆ ಬಲಿವುದು
 ಮಾಯೆ ಬಲಿದಡೆ ಛಾಯೆ ಬಲಿವುದು
 ಕಾಯ ಮಾಯಾ ಛಾಯೆ ಬಲಿದಡೆ ಸಿದ್ಧನವನಲ್ಲ |
 ಕಾಯ ಮಾಯಾ ಛಾಯಾದಾಗಿನ
 ದಾಯವನು ನೆಱಿ ಕಳೆದನಾದಡೆ
 ರಾಯನಾತನು ಸಿದ್ಧರಲಿ ಗೋರಕ್ಕ ಕೇಳೆಂದ || ೪೦೮ ||

ಅಱಿಯೆ ನಾನಿನ್ನೆ ಬರ ನಿನ್ನಯ
ತೆಪಿನನೆನ್ನಯ ಮತ್ತತನದಲಿ
ಬೆಪಿತಿತುಕೊಂಡಾಸಿದೆನೆನ್ನದು ಸರ್ವ ತಪ್ಪೆನುತ |
ನೆಪಿತಿ ಶರೀರವ ನೀಡಿ ಕೈ ಮುಗಿ
ದೆಪಿಗಿದನು ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಭಾರದ
ಲೊಪಗುವಂತಾ ಪ್ರಭುವಿನಡಿಯೊಳು ಬಳಿಕ ಗೋರಕ್ಷ || ೪೦೯ ||

ಬಿಸಿಯ ಹದಸನು ತಿಳಿದು ಲೋಹವ
ಬೆಸುವವೊಲು ಪರಿಪಾಕ ಭಾವದ
ಹಸನನಪಿನ್ನೀತಗುಪದೇಶಿಸುವೆನೆಂದೆನುತ |
ಒಸೆದು ಹಣೆವಿಡಿದೆತ್ತಿ ಕರುಣವ
ಪಸರಿಸುತ ಗೋರಕ್ಷ ನನು ಮ
ನ್ನಿಸಿದನೆಮ್ಮಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೪೧೦ ||

ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಗೋರಕ್ಷ ಗನುಪಮ
ನಾಥ ಪದವಿಯನಿತ್ತು ಬಳಿಕೊಲಿ
ದಾತನಲಿ ಗುರು ಪೂಜೆಯನು ಕೈ ಕೊಂಡು ಕರುಣದಲಿ |
ಭೂತಳದಲಿಜ್ಞಾನಿಗಳನಿ
ನ್ನೊತು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾಡುವೆ
ನೀತಗಳನೆಂದೆನುತಲಾ ಪ್ರಭು ರಾಯ ಬರುತಿರ್ದ || ೪೧೧ ||

ಬರುತ ಬರುತೀ ಪರಿಯಲುತ್ತರ
ಧರಣಿ ತಳದೊಳು ಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮ
ವಿರಚಿಸುವ ತನಿ ರಸದ ಪರಿಪಾಕದ ಫಲಾವಳಿಯ |
ತರು ಲತಾಳಿಯ ತಿಳಿ ಗೊಳಂಗಳ
ವರ ನಿನಾದದ ವಿಹಗ ವಿತತಿಯ
ನೆರವಿಗಳಲೊಪ್ಪುವ ಮಹಾ ಕಾಸನವ ಪ್ರಭು ಕಂಡ || ೪೧೨ ||

ಕೆಲರು ವೇದವನ್ನೋದುವರು ಕೆಲ
 ಕೆಲರು ಶಾಸ್ತ್ರವ ಕೇಳುವರು ಕೆಲ
 ಕೆಲರು ವೇದಾರ್ಥವನು ಪನ್ಪಾಸವನು ಮಾಡುವರು ।
 ಕೆಲರು ದರ್ಶನ ತರ್ಕ ಭೇದಂ
 ಗಳನು ತಿಳಿವವರೆಲ್ಲಿ ನೋಡಲು
 ತುಳುಕುತಿರ್ಪುದು ಶಬ್ದದ ಸಂಭ್ರಮವಾ ವನಾಂತದಲಿ || ೪೧೩ ||

ಉಡುವುದಾದಡೆ ನಾರು ಹಸಿದುಂ
 ಬಡೆ ಸದಾ ವನ ತರು ಫಲಂಗಳು
 ತೊಡುವುದಾದಡೆ ಭೂತಿ ಹಕ್ಕೆಯ ಹಾಸು ನೋಡಿದಡೆ ।
 ಕಡವನಗಳಿಹ ವಾಸವಾದಡೆ
 ಅಡವಿ ಈ ಸಂಸಾರ ಮುನಿಗಳ
 ಬಿಡದಲಾ ಎಂದೆನುತಲ್ಲಮ ನೋಡಿ ಬೆಲಿಗಾದ || ೪೧೪ ||

ನಾರು ಸೀರೆಗೆ ಮರನುಗಳನಾ
 ಹಾರದಾಸೆಗೆ ಕಂದಮೂಲವ
 ನೀರ ತೃಷೆಗನವರತ ನಾನಾ ನದಿ ಸರೋವರವ ।
 ಹಾರಿಕೊಂಡಿಹ ಘೋರ ತರ ಸಂ
 ಸಾರ ಮುನಿಗಳ ಬಿಡದು ಉಳಿದರ
 ನಾರು ಬಲ್ಲರು ಸುಡಲೆನುತಲ್ಲಮನು ಬೆಲಿಗಾದ || ೪೧೫ ||

ಜನನ ಮರಣ ಭ್ರಮೆಯ ಭವ ಬಂ
 ಧನಕೆ ತಾಳಿದ ಕರ್ಮವೇ ಕಾ
 ರಣವಲಾ ಕೈವಲ್ಯ ಪದವಿಯನೊಲಿವ ಜೀವರಿಗೆ ।
 ಇನಿತನೇನುವನಪ್ಪಿಯಲಪ್ಪಿಯದೆ
 ಮನಸಿಜ್ಞೆಗೆ ಹರಿವುದನುಚಿತ
 ವೆನುತಲುಪದೇಶಿಸಿದನಾ ಪ್ರಭು ಮುನಿಜನಂಗಳಿಗೆ || ೪೧೬ ||

ಲೇಪಿಸಿದಹಂಕಾರವೇ ಪಶು
ಯೂಪ ಕಂಭವೆ ಮನಸು ಪವನ
ಸ್ಥಾಪಿತವೆ ಬಂಧಿಸುವ ಪಾಶ ವಿವೇಕವೇ ಶಸ್ತ್ರ ।
ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಸುಜ್ಞಾನ ವಹ್ನಿ ಸ
ದಾ ಪುನೀತಮಯಾತ್ಮನಧ್ವರಿ
ಈ ಪರಿಯನಲುಹಿಸಿದನಾ ಪ್ರಭು ಮುನಿ ಜನಗಳಿಗೆ || ೪೧೭ ||

ಮಿಥ್ಯವೆಲ್ಲವು ಹೋಮದಾಹುತಿ
ತಥ್ಯವೇ ಶೇಷ ಪ್ರಸಾದವು
ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಲ ನಿಜದ ಪರಮಾನಂದವೇ ತೃಪ್ತಿ ।
ಸತ್ಯ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದ
ತತ್ತ್ವ ತಾನೆಂದಲಾವುದೇ ಫಲ
ವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಪದೇಶಿಸಿದನಾ ಪ್ರಭು ಮುನಿ ವ್ರಜಕೆ || ೪೧೮ ||

ಎನುತ ಯಾಗಕೆ ಆತ್ಮ ಯಾಗವ
ನಸುರತಿಗೆ ನಿಜ ರತಿಯು ದೇವಾ
ರ್ಚನೆಗೆ ಹೃದಯವನು ಪನಯನಕಾ ನಿಜ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯು !
ಇನಿತು ಬಾಹ್ಯದ ಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿಗ
ಳಿನಿತನಂತರ್ಮಾರ್ಗದಲಿ ಸೂ
ಚನೆಯ ಮಾಡಿದನಲ್ಲಮು ಪ್ರಭು ಪರಮ ಮುನಿಗಳಿಗೆ || ೪೧೯ ||

ಗತ ೧೪

ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ

ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ತಾನದಾರಿಗೆ
ಕರುಣಿಸಿದನವರವರಿಗಾ ಕ್ಷಣ
ಪರಮ ಪದವಿಯಲಿರಿಸಿ ತಾನೊಲಿದಾಡುತ್ತಿರಲಿತ್ತು ।
ಗರುವ ಗುಣ ನಿಧಿ ಬಸವ ದಂಡೇ
ಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣದಲಿ ರಚಿಸಿದ
ಪರಿಯನೆಲ್ಲರು ತಿಳಿವುದೀ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೪೨೦ ||

ಗುರು ಗುಹೇಶನ ಚಾರು ಚರಣಾಂ
ಬುರುಹಗಳ ನಾನಾವ ಪರಿಯಲಿ
ವರಿಸಿ ಎನ್ನ ಮನಸ್ಸಮಾಧಿಯನೆಂದು ಪಡೆದಪನೊ ।
ಪರಮ ಪುರುಷನದಾವ ವೇಷವ
ಧರಿಸಿ ಬಹನೋ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ
ಹುರುಳನಾನಂತಲಿ ವೆನೆನುತಲಿ ಬಸವ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೪೨೧ ||

ಆವ ವೇಷದಲಾದಡೆಮ್ಮಯ
ದೇವನೊಲಿದೈತಂದಡಾತನ
ಭಾವ ಭಣಿತೆಯನಲಿವವೊಲು ನಾನೊಂದುಪಾಯವನು ।
ತೀವಿ ತೆಕ್ಕನೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವೆ ನಾ
ನಾವ ಪರಿಯಿಂದಾದಡೆಯು ಮ
ಜ್ಜೀವಿತೇಶನನನುತಲಾ ಬಸವಣ್ಣ ನನುಗೈದ || ೪೨೨ ||

ಅನುಗೊಳಿಸಿದನು ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾ
ಸನವಿದೆಂದದಕಿಟ್ಟು ಹೆಸರನು
ವಿನುತ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಾರ್ಗದಲಿ ತಾ ಕಂಡುದೆಲ್ಲವನು ।
ಕನಕ ಮರಕತ ಮುಖ್ಯ ಮಣಿಗಳ
ಘನ ತರದ ಕೇವಣದ ಲಹರಿಯು
ಮಿನುಗ ಮಿನುಗುವ ವಿಮಲ ಪೀಠವ ಬಸವ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ॥ ೪೨೩ ॥

ಇಂದು ಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯ ಹವ್ಯಳೆ
ಬಂಧಿಸಿದ ಸೋವಾಸ ಸುತ್ತಲು
ಹೊಂದಿ ಹೊರಗಾಣಿಸದ ಸಪ್ತಾವರಣ ಮಯ ಭಿತ್ತಿ ।
ಒಂದಿಡಿಂದೊಂದಧಿಕತರವೆನ
ಲೊಂದು ಗೂಡಿದ ಶೂನ್ಯ ಪೀಠದ
ನಿಂದ ನಿಲವರಿದಾಯ್ತು ಲೋಕದ ಜನದ ಕಣ್ಮನಕೆ ॥ ೪೨೪ ॥

ಹಣ್ಣೆ ಹನ್ನೆರಡಬ್ಬವಾಯಿತು
ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನಕಟಾ
ಎನ್ನ ಗುರುವಿನ್ನೆಂದು ಬಿಜಯಂ ಗೈದು ಕರುಣದಲಿ ।
ಕಣ್ಣೆ ಬಿಡಿನನು ತಿಳುಹಿ ತೆಕ್ಕನೆ
ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯ ತೋಟ ತೊಲಗದೆ
ಮನ್ನಿಸುವನೋ ಎನುತಲಾ ಬಸವಣ್ಣ ಚಿಂತಿಸಿದ ॥ ೪೨೫ ॥

ಅರಸನಪ್ರಿಯದ ಬಿಟ್ಟಿಗೇಸದ
ಪರಿಯಲಾಯಿತೆ ಎನ್ನ ಮಾಟದ
ಪರಿಕರಣೆ ಫಲವೀಯಲಪ್ರಿಯದಲಾ ಮಹಾದೇವ ।
ಹರ ಹರಾ ಎದೆಸುತ ಚಿಂತಾ
ತುರತೆಯಲಿ ಹೊರಗೊಳಗನಾಲಿಸು
ತಿರುತಲಿದನು ಬಯಸಿ ಬರವನು ಬಸವನಲ್ಲವನ ॥ ೪೨೬ ॥

ಈ ತೆಜಿದಲಾ ಶಿವ ಸಮಾಧಿ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರಲೊಂದು ದಿನ ತಾ
 ನೋತು ತನ್ನಯ ಸುಲಲಿತಾಂತರ್ಮುಖದ ಮುಕುರದ
 ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ತನಗಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ಮೈತಹುದನೊಲಿದಮಲ ತತ್ತ್ವ ವಿ
 ಭೂತಿಯನು ತನಗೀವುದನು ನೆಲೆತಿ ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣ || ೪೨೭ ||

ಆವ ವೇಷವ ತೊಟ್ಟಿಹನೊ ಮೇ
 ಣಾವ ಪಥದಲಿ ಸುಳಿವನೋ ದಿಟ
 ವಾವ ವೇಳೆಯಲೊಲಿದು ಬಹನೋ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ |
 ಭಾವಿಸುವಡರಿದನುತಲಾ ಪ್ರಭು
 ದೇವರಿಗೆ ತಾನಿದಿರು ವೋಗುತ
 ಲೀ ವಿಚಾರವನೆನಿಸುತಿರ್ದನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೪೨೮ ||

ಎಡ ಬಲಂಗಳೊಳೆಯ್ವಿ ಭಕ್ತರ
 ಗಡಣ ಹಿಂಭಾಗದಲಿ ನಾನಾ
 ವೊಡವಿ ಪಾಲ ಕುಮಾರಕರ ಸಂದನೆಯ ಸಂದೋಹ |
 ಬಿಡದೆ ಕೈವಾರಿಸುವ ನೆಲಸು
 ಗ್ಗಡಣಿಕಾರರ ಮೊತ್ತಗಳು ಮುಂ
 ಗುಡಿಯಲೊಪ್ಪಿರೆ ನಡೆದನಿದರನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೪೨೯ ||

ವಂದನೆಯ ವೇಷಂಗಳಂಗಳ
 ಹೊಂದದೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿ ಮರುಳಿನ
 ಚಂದದಿಗಿತದಿಂದ ಸುಳಿದಡೆ ಬಸವ ಬಳಿಕೆನ್ನ |
 ಅಂದದೊಳಗನು ತಿಳಿವನೋ ಮೇಣ್
 ಮಂವ ಮತಿಯಾಗಿಹನೊ ನಾನಿದ
 ನಿಂದು ನೋಡುವೆನೆನುತಲಾ ಪ್ರಭು ರಾಯನನುಗೈದ || ೪೩೦ ||

ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯ ಕೆಂಪ ಗೂದಲ
ನಿಟ್ಟೊಡಲ ನಿಡಿ ದೋಳ ತೊನಹಿಸ
ಮುಟ್ಟದೆವೆಗಳ ನಟ್ಟ ನೋಟದ ಲಂಬ ಕರ್ಣಗಳ ।
ದಟ್ಟಡಿಯ ಮಲೆತಂಗದೊಲಹಿಸ
ಕಟ್ಟಳೆಯ ಕಡು ಮರುಳ ವೇಷವ
ತೊಟ್ಟು ತೊಟ್ಟನೆ ಸುಳಿದನಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ ॥ ೪೩೧ ॥

ನೋಡುವವನಪ್ಪಿಯಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ
ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತ ಮರಳಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕೋಡ ಕಯ್ಯವರುಗಳನೇಳಿಸಿ ಬೀಳುತ್ತೇಳುತ್ತಲಿ ।
ಹಾಡುತ್ತಲಿ ನಲಿ ನಲಿದು ಹರಿಸುಟಿ
ಯಾಡುತ್ತಲಿ ನಾನಾವಿನೋದವ
ಮಾಡುತ್ತಿದನು ಜನದೊಳಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ ॥ ೪೩೨ ॥

ಒಮ್ಮೆ ಶಿಶುವಹನೊಮ್ಮೆ ಗುರುವಹ
ನೊಮ್ಮೆ ಬಣಗಹನೊಮ್ಮೆ ಪಟುವಹ
ನೊಮ್ಮೆ ರೂಪಹನೊಮ್ಮೆ ಅಕ್ಕಟ ಬಟ್ಟ ಬಯಲಹನು ।
ಒಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಹನೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿಹ
ನೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲಾ ಎಡೆಯೊಳಿಹ ಪರ
ಬೊಮ್ಮನಲ್ಲವು ಲಿಂಗ ನಟಿಸಿದನೀ ಪ್ರಕಾರದಲಿ ॥ ೪೩೩ ॥

ಹಾಡಿದಡೆ ಹಾಡುವನು ಪಾತ್ರವ
ನಾಡಿದಡೆ ತಾನಾಡುವನು ಕೊಂ
ಡಾಡಿದಡೆ ಕೊಂಡಾಡುವನು ನಮಿಸಿದಡೆ ನಮಿಸುವನು ।
ನೋಡಿದಡೆ ನೋಡುವನು ಬೀವರು
ಮಾಡಿದಂತರೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಗುಣ
ಗಾಥವನೆ ಪಸರಿಸಿದನಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ ॥ ೪೩೪ ॥

ಕಂಡವರು ಬಿಡಿಗಾಗಿ ಬಿಬ್ಬಳ
 ಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಲಿದರಾತನ
 ದಂಡಿಯನು ತಾವಲಿಯಲಿಯದೆ ಕೂಡೆ ಜನವೆಲ್ಲ |
 ಕಂಡನಾತನ ಕಪಟವೇಷದ
 ಕಂಡಿಯನು ನೆಲೆ ನೋಡಿ ಭಾವಿಸಿ
 ದಂಡ ನಾಯಕ ಬಳಿಕ ನಿಶ್ಚೈಸಿದನು ಗುರುವೆಂದು || ೪೩೫ ||

ನೆಲನ ಮಲಿ ಗೊಂಡಿಹ ನಿಧಾನದ
 ಹೊಲಬನಂಜನವಿಡಿದು ಕಣ್ಣಿನ
 ಬಲುಹನುಳ್ಳವ ಕಾಬವೊಲು ಕರವಿಕ್ಕತ ವೇಷದಲಿ |
 ಸುಳಿವ ಸಾಕ್ಷಾದಪ್ರಮೇಯನ
 ನಿಲವನಲಿದನು ಕರಣಗಳ ನಿ
 ಮಳತೆಯೊಳು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಬಳಿಕಾ ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೪೩೬ ||

ಉಕ್ಕಿದುದು ಮನವಲಿದು ಕಂಗಳು
 ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದವು ಮೂರ್ತಿಯನು ಕವಿ
 ದುಕ್ಕುವಾಸಂದಾಶ್ರು ತಲೆ ದೋಲಿದವು ತನು ಪುಳಕ |
 ಮಿಕ್ಕು ಮಿಗೆ ಮತಿಮಲಿದು ಹರುಷವ
 ಹಕ್ಕಿ ಗೊಂಡುದು ನಲವಿನಲಿ ಮೈ
 ಯಿಕ್ಕಿದನು ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಮ ಲಿಂಗನಂಭಿಯಲಿ || ೪೩೭ ||

ಘನಮಹಿಮೆ ಶಿವ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು
 ತನ ತನಗೆ ಹರಿತುದು ತಮ್ಮಯ
 ತನುವನೀಡಾಡಿದರು ಬಳಿಕಾ ಪ್ರಭುವಿನಂಭಿಯಲಿ |
 ವನಿತೆಯರು ನಲವಿನಲಿ ಜಯ ಜಯ
 ಎನುತ ಕರನು ನಯನಗಳ ಬೆಳ
 ಗನೆ ನಿವಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮಂಗಳಾರತಿಯ || ೪೩೮ ||

ಬಂದನಾಗಳೆ ಬಸವ ರಾಜನ
ಮಂದಿರಕೆ ಸಲೆ ಸಕಲ ಸಂಭ್ರಮ
ದಿಂದಲಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಾಧೀನ ವೃತ್ತಿಯಲಿ ।
ಮುಂದೆ ಜಯ ಜಯ ಎನುತ ಪರಮಾ
ನಂದದಲಿ ಪರಿ ಪರಿನ ಭಕ್ತರ
ಸಂದಣಿಯ ಸೌರಂಭದಿಂದಾ ಶೂನ್ಯ ಏಷ್ವರಕೆ || ೪೩೯ ||

ಜಗದ ಜಂತ್ರದ ಸೂತ್ರಧಾರಿಗೆ
ಸಗುಣ ಸಿಗುಣನಹ ಮಹಾತ್ಮಗೆ
ಬಗೆದು ನೋಡಲು ಬಲ್ಲಿತಾವುದು ದಿಟ ವಿಚಾರಿಪಡೆ ।
ಹಗಲು ಗತ್ತಲೆಯೆನಿಸಿ ಹಲಬರ
ಬೆಗಡು ಗೊಳಿಸುವ ಶೂನ್ಯ ಪೀಠವ
ನಗುತಲಡರಿದನಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೪೪೦ ||

ತಳಿತ ತನುವಿನ ರೋಮ ಕೂಪದ
ಕುಳಿಗಳೆಲ್ಲವು ಕಂಗಳಾಗರೆ
ಬಳಸಿ ಭಾವಿಸಿ ಪರಮ ಗುರುವಿನ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನು ।
ತೊಲಗದೀಕ್ಷಿಸಿ ನೇತ್ರದಲಿ ಮು
ಕ್ಕುಳಿಸಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಜಲಧಿಯ
ತುಳುಕುತಿರ್ದನು ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶ ಭಕ್ತಿಯಲಿ || ೪೪೧ ||

ನೆರೆದುದಾರೋಗಣೆಗೆ ನಾನಾ
ಪರಿಯ ಜಡೆಗಳ ತಾಳು ಬೋಳಿನ
ವರ ವಿಭೂತಿಯ ಲಿಂಗದಂಗದ ಕರ ಕಮಂಡಲದ ।
ಬೆರಳ ಜಪ ಮಣಿ ಮಾಲಿಕೆಯ ವಿ
ಸ್ತರದ ಕಂಬಳಿ ಕಂಠಗಳ ಭಾ
ಸುರದ ಜಂಗಮ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಬಳಸಿನಲಿ || ೪೪೨ ||

ಬಳಸಿದಗ್ಗದ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ತೊಳ
 ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಶೂನ್ಯ ಪೀಠದ
 ತಲೆಯ ಬಯಲಾಸನದಲಮಲ ಬ್ರಹ್ಮ ನೆಲಸಿರಲು |
 ನಲಿದು ನೋಡುವ ಕಣ್ಮನಂಗಳ
 ತೊಲಗಲಿಷೆಯದೆ ಬಂದ ಜಂಗಮ
 ಗಳನದೇನೆಂದಿಷೆಯದಿದ್ಧನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೪೪೩ ||

ಹೊಸತ ಮಾಡಿದನಿಂದು ಜಂಗಮ
 ಹಸಿದು ಬಿಜಯಂ ಗೈದಡಿತ್ತಣ
 ದೆಸೆಯ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಸತ್ಕರಿಸುವುದು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ |
 ಬಸವನಾದಡೆ ಇಂದ್ರ ಚಾಲದ
 ಹಸರಿಗಗೆ ಮರುಳಾದನಾತನ
 ಗಸಣಿ ನಮಗೇಕೆನುತಲೆದ್ದುದು ಜಂಗಮ ಸ್ತೋಮ || ೪೪೪ ||

ಭೋರನಲ್ಲಿಂದುಭಯ ಶಂಖವ
 ಪೂರವಿಸಿಕೊಳ್ಳತೆದ್ದು ಹೋದರು
 ಸಾರ ಭಕ್ತಿಯ ಶರಧಿಯಿಡಿದನು ಬಳಿಕಲಾ ಹದನ |
 ದೂರವಾದೆನು ಸಮಯಕವರುಪ
 ಚಾರಗಳನಾಸವರಿಗೊದಗದೆ
 ಮೇರೆದಪ್ಪಿದೆನೇ ಶಿವಾ ಎನುತಿರ್ದ ಬಸವಣ್ಣ || ೪೪೫ ||

ನಾವು ಬಡ ಜಂಗಮವು ಬಂದಡೆ
 ನೀವು ನಮ್ಮನು ತೃಪ್ತಿ ಬಡಿಸದೆ
 ಆವ ಕಾರಣ ನೀನು ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ದೆ ಬಸವಣ್ಣ |
 ಭಾವಿಸುವಡಾ ಸಾಧನದ ಸಂ
 ಭಾವನೆಗಳು ಸಮಗ್ರವವನಿ
 ನ್ನಾವನಾರೋಗಿಸುವನೈ ಪ್ರಭು ರಾಯ ಪೇಳೆಂದ || ೪೪೬ ||

ಮಾಱಿ ನುಡಿದಡೆ ನಿನೊಳಗೆ ನಾ
 ನಾಱಿ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬ
 ತಾಱಿ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮವು ಸಂತುಷ್ಟಿ ಪಡುವಂತೆ ।
 ತೋಱುವೆನು ಮೊದಲೆನ್ನ ಹಸಿವಿನ
 ದೂಱಿ ನೀ ದಿಟ ಸಿಲಿಸ ಬಲ್ಲಡೆ
 ಮಾಱಿ ಮಾತುಗಳೇನು ಕಾರಣ ಬಸವ ಕೇಳಿಂದ || ೪೪೭ ||

ಎನಲು ಪನ್ನೀರಿನಲಿ ಪಾದಾ
 ಚನೆಯ ಮಲಯಜ ಹಿಮಗಳನುಲೇ
 ಪಸವ ಮೌಕ್ತಿಕದಕ್ಕ ತೆಯ ನವ ಕುಸುಮ ಪೂಜೆಗಳ ।
 ಎನುತ ಧೂಪವ ರತ್ನದೀಪವ
 ನನುಗೊಳಿಸಿ ವಂದಿಸಿದನೀ ಪರಿ
 ಮನವೊಲಿದು ಬಸವಣ್ಣನಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯನು || ೪೪೮ ||

ಎಸೆವ ನವ ರತ್ನಗಳಿಯಲಿ ತೆ
 ತಿಸಿದ ಹೊನ್ನಡ್ಡಣಿಗೆಗಳು ಮಿಗೆ
 ಪಸರಿಸಿದ ಪರಿಯಾಣಗಳು ಕೆಲವಟ್ಟಲೋಳಿಯಲಿ ।
 ಬಿಸಿಬಿಸಿಯ ಪರಿವಾಕತೆಯ ಷಡು
 ರಸ ಮಯಂಗಳ ಬೋನವನು ಗಡ
 ಣಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಲಿ ಬಸವಣ್ಣ || ೪೪೯ ||

ಹೊನ್ನ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ವಾಸವ
 ಹೊನ್ನ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ತುಪ್ಪವ
 ಹೊನ್ನ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ವಾಯುಸ ಪಳಹ ಶಿಖರಿಣಿಯ ।
 ಹೊನ್ನ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಬೋನವ
 ತನ್ನ ಮುಂದಕೆ ತಂದು ನಿಲಿಸದ
 ಮುನ್ನಲಾರೋಗಿಸಿದನಾ ಪ್ರಭು ಲಿಂಗ ನನು ನಗುತ || ೪೫೦ ||

ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವುಂಬ ತವಕದ
 ಭಲ್ಲವಣೆಯನೆ ಕಂಡು ಹರಿಹರಿ
 ದೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲಿ ಮಾಡಿದರ್ !
 ಸಲ್ಲಲಿತ ಪಕ್ಕಾನ್ನ ಫಲಗಳ
 ನೊಳ್ಳಿತಾಗಿಯೆ ತಂದು ಸಲಿಸಲು
 ಪಲ್ಲವಿಸಿದುದು ಮತ್ತೆ ಹಸು ಗುರುವಿಗೆ ನೂರ್ಮಡಿಸಿ || ೪೫೧ ||

ಅಂಬರವೆ ಬಾಯ್ಪಿ ಟಿಕ್ಕಿದು ಬೇರ್ನೆಸಿ
 ಕೊಂಬಡದಕಿನ್ನಾರು ದಿಟ ಸಾ
 ಕೆಂಬ ತೆಜಿದಲಿ ತೇಗುವಂತುಣಲಕ್ಕ ಬಲ್ಲವರು !
 ಇಂಬು ಗೊಟ್ಟಡೆ ಸಕಲ ಲೋಕವ
 ನುಂಬ ಮಹಿಮಗೆ ನೀಡುತ್ತೈದನೆ
 ನಂಬಬಲ್ಲಡೆ ಬಸವನೇ ಶಿವನೆಂದುದಖಿಕ ಜನ || ೪೫೨ ||

ಪಂಚ ಪರುಷವನುಳ್ಳ ಬಸವನ
 ಸಂಚಿಸಿದ ಸಾಧನ ಸಮಗ್ರತೆ
 ಮುಂಚೆ ಬೇರ್ನೆಸಿ ಹೋದುದೂಟದ ಮೊದಲ ಚೂನೆಯಲಿ !
 ಮುಂಚುತಿರ್ದುಡು ದೀಪನ ಪ್ರಭೆ
 ಸಂಚಲಿಸದತಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ
 ಗೊಂಚಲಂದದಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ರಾಯನಂಗದಲಿ || ೪೫೩ ||

ಆವ ಮುಖದಲಿ ಬಂದು ಬೇಡಿದ
 ಡೀವೆನಾತಂಗೆಂಬ ಭಕ್ತಿಯ
 ಸೇವೆಗೊಣೆಯವೀಗಲಾಯಿತು ಶಿವಮಹಾದೇವ !
 ದೇವನೇ ಹಸಿದುಣುತಲಿಹನಿ
 ನ್ನಾವ ಪರಿಯಲಿ ದಣಿಸುವೆನೊ ಮಹ
 ದೇವ ಎನುತಲಿ ಮನದೊಳಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ಚಿಂತಿಸಿದ || ೪೫೪ ||

ಕಡುಗಲಿಗೆ ಕರುಳೊಗಳು ಕಯ್ಯಲಿ
ಹಿಡಿದು ಸಮರಕೆ ನಡೆವನಲ್ಲದೆ
ಕಡೆಗೆ ಸಾರಲಿ ಬಹುದೆ ಭಕ್ತನ ಧನ ಸಮರ್ಪಿಸಲು |
ಬಡಲು ಮನಗಳನೊಡನೆಯರ್ಪಿಸಿ
ಕಡೆಯ ಕಾಣಿವುದೆಂದು ನುಡಿದರು
ಮಡಿವಳಯ್ಯನು ಚೆನ್ನ ಬಸವನು ಬಸವ ರಾಜಂಗೆ || ೪೫೫ ||

ತೆತ್ತಿಗರು ತಾವಾದ ಕಾರಣ
ತತ್ತ ವೇಳೆಯಲಾದಿರೈ ದಿಟ
ಹೆತ್ತ ತಂದೆಗಳಹುದು ಮಡಿವಳ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ |
ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ತನುವಿನ
ತುತ್ತ ನೀಡುವೆ ಗುರುವಿಗೆನುತಲಿ
ಚೆತ್ತದಲಿ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದನು ಬಸವ ದಂಡೇಶ || ೪೫೬ ||

ಹಸಿದು ಬಂದವನಲ್ಲವರ್ಥದ
ದಿಸೆಗೆ ಬಂದವನಲ್ಲ ಕಾಮದ
ಮನೆಗೆ ಮನದಲಿ ನೊಂದು ಬಂದವನಲ್ಲ ನಾ ನಿನ್ನ |
ಹಸರಿಸಿದ ದಾಸೋಹತನವನು
ಸಸನೆ ಮಾಡಲು ಬಂದೆನಲ್ಲದೆ
ಅಶನದಾಸೆಗಳೆನ್ನಲುಂಟೇ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೪೫೭ ||

ಕನ್ನಡಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕೆನ್ನೊಂ
ದನ್ಯ ಚೆಲುವಿಕೆಯಾಗ ಬಲ್ಲದೆ
ನಿನ್ನ ಮನದೊಳು ಮಾಟ ಕೂಟದ ಬುದ್ಧಿ ಮಮಕರಿಸಿ |
ನನ್ನ ಹಸು ಹುರಿದುಂಡುದಲ್ಲದೆ
ನಿನ್ನ ಮನದಲಿ ಮಾಟವಿಲ್ಲದೊ
ಡೆನ್ನ ತನುವಿಗೆ ಉಟವಿಲ್ಲೆ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ || ೪೫೮ ||

ಬಳಿಕ ಹಸ್ತೋದಕವನತಿ ಸಿ
 ಮೌಳ ಸುಗಂಧ ವಿಲೇಪವನು ಪರಿ
 ಮೌಳದ ಕರ್ಪುರ ವೀಳೆಯಂಗಳನಿತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಲಿ |
 ನಲಿದು ಗುರುವಿನ ಪಾದ ಪಂಕಜ
 ಗಳ ಸನಿಪಾಪದಲೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು
 ಬಳಸಿದಳಿ ಕುಳದಂತೆ ಬಸವಣ್ಣಾದಿ ಭಕ್ತ ಗಣ || ೪೫ ||

ಬಸವ ಬಾರೈ ನಿನ್ನ ಜಂಗಮ
 ಹಸಿದರಲ್ಲಾ ಕರೆಯ ಹೋಗಿನೆ
 ಬಿಸನ ಕೈಕೊಂಡಲ್ಲವು ಪ್ರಭುವಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು |
 ಬಸೆದು ಬಂದು ಮಹಂತರನು ಪ್ರಾ
 ಥಿಸುತಲಾರೋಗಣೆಗೆ ಕರೆಯಲು
 ಬಸವ ರಾಜಗೆ ಬಳಿಕ ನುಡಿದುದು ಜಂಗಮ ಸ್ತೋಮ || ೪೬ ||

ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ ಮಹಿಮೆಯೋ ಮೇಣ್
 ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯೊ ಜಂಗಮಕೆ ದಿಟ
 ನಿನ್ನ ಗುರುವಾರೋಗಿಸಲು ದಣಿವಾಯ್ತು ನಮಗಿಲ್ಲ |
 ನಿನ್ನ ಗುರು ಸಚರಾಚರದ ಜೈ
 ತನ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯೊ ಎಸುತಲಾ ಬಸ
 ವಣ್ಣನಿದಿರಲಿ ನುಡಿವುತಿರ್ದುದು ಜಂಗಮ ಸ್ತೋಮ || ೪೭ ||

ಗುರುವಿಗೊರೆದ ಸುಗಂಧಲೇಪನ
 ಗುರುವಿಗಿಟ್ಟ ಕ್ಷತಿಗಳೆಲ್ಲವು
 ಗುರುವಿಗಿಕ್ಕಿದ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಗಳೈದೆ ಜಂಗಮಕೆ |
 ಭರಿತವಾಗಿರೆ ತಿಳಿದನಿಂಗಿತ
 ದಿವನಿಲಿ ದಣಿವಾದಭೇದವ
 ಕರಣದಲಿ ನೆಲಿ ಕಂಡು ಸರಿದನು ಬಳಿಕ ಬಸವಣ್ಣ || ೪೮ ||

ಬಂದನಾಗಳೆ ಬಸವ ತನ್ನಯ
ಮಂದಿರಕೆ ಗುರು ವಾದದಲಿ ಶರ
ಣೆಂದು ಬಳಿಕಾ ಹದನನೆಲ್ಲವನೊಲಿದು ಬಿನ್ನೈಸೆ ।
ಮುಂದೆ ಮೋಹಿಸಿ ನೆರೆದ ಭಕ್ತರ
ಸಂದಣಿಗಳುಘೆ ಎನಲು ಪರಮಾ
ನಂದ ಶರಧಿಯ ಲಹರಿಯಂತಿರೆ ಮೆಚ್ಚಿದುದಾಸ್ಥಾನ ॥ ೪೬೩ ॥

ಬಸುರಿ ಹೆಂಗಸಿನೂಟ ಹೊಟ್ಟೆಯ
ಶಿಶುವ ದಣಿಸುವವೊಲು ಜಗಂಗಳ
ಬಸುರಿಯೊಳಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀ ದಣಿಯುಣಲು ಜಂಗಮಕೆ ।
ಹಸಿವದೆಲ್ಲಿಯದೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂ
ತಸವು ಸಂತುಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು
ಹೊಸತಿದಾದುದು ಲೋಕದೊಳು ಗುರು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೬೪ ॥

ನಿನ್ನ ಭಾವನೆಯಿದ್ದ ಪರಿಯಲ
ನಿನ್ನ ಜಂಗಮ ತುಷ್ಟರಾದಡೆ
ನನ್ನ ನೇತಕೆ ಟಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದೆ ಬಿಡದೆ ಬಯಲೆಂಗೆ ।
ನಿನ್ನ ಕತದಿಂದಾದೆನಲ್ಲದೆ
ಮುನ್ನ ನಾನೆಂದೆಂಬ ವಾಸನೆ
ಎನ್ನಲುಂಟೀ ದಿಟ ವಿಚಾರಿಸೆ ಬಸವ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೬೫ ॥

ಲಿಂಗ ನೀನಾರೋಗಿಸಿದಜಾ
ಜಂಗಮವು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು
ಜಂಗಮದ ಸಂತುಷ್ಟ ಸಚರಾಚರದೊಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ।
ಹಿಂಗದಿತ್ತುದು ದಣೆವನೀ ಚಿ
ತ್ರಂಗಳಾಟದ ಸೂತ್ರವೆಲ್ಲವು
ಲಿಂಗ ನಿನ್ನಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂದನು ಬಳಿಕ ಬಸವಣ್ಣ ॥ ೪೬೬ ॥

ಬಸವ ಮಾಡಿದಡಾಡ್ನು ಗುರು ನೆಲೆ
 ಬಸವ ಮಾಡಿದಡಾಯ್ನು ಲಿಂಗವು
 ಬಸವ ಮಾಡಿದಡಾಯ್ನು ಜಂಗಮವಪ್ಪಿವ ಮಹಿಮಂಗೆ ।
 ಬಸವನಿಂದಧ್ಯಾತ್ಮವೇ ಪಸ
 ರಿಸಿತು ಲೋಕದೊಳಂತು ಕಾರಣ
 ಬಸವನೇ ಪರ ದೈವವೆಂದೆನುತಿದ್ ಗುರು ರಾಯ || ೪೬೭ ||

ದೇವ ನಿನ್ನಯ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು
 ಜೀವ ನೀನೇ ಪರಮನಿಂತೀ
 ಜೀವ ಪರಮರನೊಂದು ಮಾಡಿ ನಿರಾವಲಂಬನದ ।
 ಶಾವನೆಡೆ ಗುಡು ಸಾಕು ಹೊಗಳುವ
 ಪಾವು ನಿನಗೊಂದಿದಿರೆ ಎನುತಲಿ
 ತೀವಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಬಸವಣ್ಣ || ೪೬೮ ||

ಹೆಚ್ಚಿದನು ಗುರು ಕರುಣದಿಂದಲಿ
 ನಚ್ಚಿದನು ಗುರು ಬಸವ ರಾಜನ
 ಮೆಚ್ಚಿದನು ಗುರು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಸವಿಯ ತನಿ ರಸವ ।
 ಕೊಚ್ಚಿದನು ಗುರು ಮಱಿವೆಯೆಲ್ಲವ
 ಮುಚ್ಚಿದನು ಗುರು ಭಿನ್ನ ಭಾವವ
 ಬಿಚ್ಚಿದನು ಗುರು ಭವದ ಬಂಧವ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಲಿ || ೪೬೯ ||

ಹಲವು ದಿನ ಮಱಿದೊಳಿಗಿ ನಿದ್ರೆಯ
 ಬಲೆಯೊಳಗೆ ದುಸ್ಸುಪ್ಪ ಕೋಟಿಯ
 ಕೊಲೆ ಗೆಲಸಕೊಳಗಾದವರನೆಬ್ಬಿಸುವ ತೆಪ್ಪಿನಂತೆ ।
 ತೊಲಗಿಸುವೆ ಸಂಸಾರ ಸ್ವಪ್ನವ
 ತಿಳುಹಿ ನಿಜ ಪದವಿಗಳ ಕೊಡುವೆನು
 ಸುಲಭದಲಿ ನಾನೆನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗಿಂದ ಗುರು ರಾಯ || ೪೭೦ ||

ಎಂದು ಬಳಿಕವರವರಿಗುಚಿತಗ

ಳಿಂದಲವರವರನುಭವಂಗಳ

ಹೊಂದಿಕೆಯ ಹೋಲುವೆಯು ಬೆಂಬಳಿ ವಿಡಿದು ಕರುಣದಲಿ |

ಸಂದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಶಿರದ

ಲ್ಲಿಂದ ಮೂಡಿದ ಸುಖದ ಪರಮಾ

ನಂದವಹ ಸಂಕೇತಗಳ ಕರುಣಿಸಿದ ಗುರು ರಾಯ || ೪೭೧ ||

ಮರಣವಿಲ್ಲದ ಜನನವಿಲ್ಲದ

ಕರಣವಿಲ್ಲದ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದ

ಪರವಿಹಂಗಳೊಳೊಡಲ ಬಿಟ್ಟಿಯ ಹೊಲಿಗಳನು ಹಲಿದ |

ನಿರುಪಮದ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿಶ್ಚಲ

ಪರಮ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಪದವಿಯ

ಕರುಣಿಸಿದನಾ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಬಸವಂಗೆ || ೪೭೨ ||

ಭೂರುಹದ ತಾಯ್ಪೊರಿಗಮೃತದ

ನೀರನೆಲಿದಡೆ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸು

ಸಾರ ವೇದಿಸುವಂತೆ ಬಸವನ ಭಕ್ತಿ ಬಂಧುಗಳು |

ಹಾರವಿಸುವಂತೆಮ್ಮ ಬಸವನ

ಕಾರಣದಲಿಲ್ಲರಿಗೆ ತನ್ನಯ

ಸಾರ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಪದವಿಯನಿತ್ತು ಗುರು ರಾಯ || ೪೭೩ ||

ಗತಿ ೧೫

ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರಸನ್ನತೆ

ಶರಣ ಸಂದೋಹವನು ತನ್ನಯ
ಪರಮ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಪದವಿಯು
ಲಿರಿಸಿ ತಾನಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತಲವರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ।
ಕರುಣದಲಿ ಸಲೆ ಸಕಲ ಸಚರಾ
ಚರದೊಳಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೆ
ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನಿರ್ದನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಲಿ || ೪೭೪ ||

ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ತನ್ನಯ
ಚರಣ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯ ಕಮಲಾ
ಕರದಲಾಡುತ ಹಂಸೆಯಂತಿರುತ್ತಿರ್ದನೊಲಿದಿತ್ತು ।
ಹರುಷದಲಿ ಬಳಿಕತ್ತ ಪರಮೇ
ಶ್ವರನೊಳಾ ಕೈಲಾಸ ಪುರದಲಿ
ಸರಸ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮಾಡುತುದಿಂತೆಂದಳಾ ಗಿರಿಜೆ || ೪೭೫ ||

ಎಲೆ ಸದಾಶಿವ ಎನ್ನ ಸಾತ್ವಿಕ
ಕಳೆಯ ನಿನ್ನಯ ಗಣವ ನೀನಂ
ದಿಳಿಯೊಳುದಯಿಸಿ ಅಲ್ಲನು ಪ್ರಭು ಲಿಂಗನೊಲವಿಂದ ।
ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯತ್ವವನು ಸಾಧಿಸಿ
ಕೊಳಲಿ ಎದನಿಬರನು ಕಳುಹಿದೆ
ಬಳಿಕಲವರೇನಾದರೆಂದಾಲಿಸಿದಳಾ ಗಿರಿಜೆ || ೪೭೬ ||

ಎನಲು ಬಸವಣ್ಣಾದಿ ಭಕ್ತರಿ
ಗನುಪಮದ ಪದವಾದುದನು ತಾ
ನೆನೆದ ನೆನಹಿಗೆ ಮುನ್ನ ಕಂಡನು ಶರ್ವ ಸರ್ವಜ್ಞ |
ಮನವೊಲಿದು ನಸು ನಗೆಯ ಕಾಂತಿಯ
ನನೆಯನಲರಿಸುತಾ ಹದನ ನಿಜ
ವನಿತೆಗೊರೆವುತಲಿದ್ವನಾನಂದದಲಿ ಶಶಿ ಮೌಳಿ

|| ೪೭೭ ||

ದೇವಿ ಕೇಳೆ ನಿನ್ನಂಶದಾ ಮಹ
ದೇವಿ ಎನ್ನಂಶದ ಗಣಂಗಳು
ದೇವ ಕನ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರಲ್ಲಮನಿಂದ ಜಗವಲಿಯೆ |
ತೀವಿ ತಮ್ಮಯ ನಾಮ ರೂಪ
ಕ್ರೀ ಎಳಾಸವನಿಳುಹಿ ನಿತ್ಯ ನಿ
ರಾವಲಂಬದ ಸುಖಿಗಳಾದರು ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳೆಂದ

|| ೪೭೮ ||

ಲೇಸು ಮತ್ತೆಯು ನಿಮ್ಮವರು ಕೈ
ಲಾಸ ಪದವಿಯ ಮಿಲಿ ನಿರುಪಮ
ವಾಸವನೆ ಪಂಠಣಿಸಿ ಕೊಂಡರೆಲೈ ಮಹಾದೇವ |
ಈ ಸುಖಂಗಳನಲ್ಲಮನೆ ನಿ
ರ್ಣಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಶರಣರಿಗೆ ಸಂ
ತೋಷವಿಂದೆನಗಾದುದೆಂದಳು ಬಳಿಕ ಗಿರಿ ಜಾತೆ

|| ೪೭೯ ||

ದೇವ ನೀನೆಂದಂತೆ ಘನಮಹಿ
ಮಾವಲಂಬನು ತಪ್ಪದೈ ಪ್ರಭು
ದೇವ ನಾನದನಜ್ಞದೇವಿಗಳು ನಿನ್ನ ಕರುಣದಲಿ |
ದೇವ ನಿಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪಕ
ದಾವುದರಿದೆಂದೆನುತ ಪಾರ್ವತಿ
ದೇವಿ ಸಂತೋಷದಲಿ ನುಡಿದಳು ಬಳಿಕ ಶಂಕರಗೆ

|| ೪೮೦ ||

ಇಂತು ಸತತೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲಿ
 ಸಂತತಾನಂದೈಕ ರಸದಲಿ
 ಕಾಂತೆ ಸಹಿತರುತಿರ್ದನೀಶ್ವರನತ್ತ ಬಳಿಕಿತ್ತ ।
 ಚಿಂತಿತಾರ್ಥವನಖಿಳ ಭಕ್ತರ
 ತಿಂತಿಣಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
 ಸಂತಸದಲಿರುತಿರ್ದನೆಲ್ಲರ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲಿ

|| ೪೮೧ ||

ಬಾಲರನು ವೃದ್ಧರನು ಭೂಮಿ
 ವಾಲರನು ಬಡವರನು ಸದಮಲ
 ಶೀಲರನು ಗುಣಿಗಳನು ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮರನು ಭಕ್ತರನು ।
 ಲೋಲತೆಯಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜಾತಿಯ
 ಜಾಲವನು ಸರ್ವರನು ಕರುಣಿಸಿ
 ಪಾಲಿಸುತ್ತಲಿರುತಿರ್ದನೆಮ್ಮಯ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರನು

|| ೪೮೨ ||

ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕಿಞ್ಞಿಯರಿಗೆ ಸದಮಲ
 ಚರಿತರಿಗೆ ಚದುರರಿಗೆ ಸಜ್ಜನ
 ಶರಣರಿಗೆ ಮುಗ್ಧರಿಗೆ ಸಕಲ ಕಲಾ ವಿದಗ್ಧರಿಗೆ ।
 ಗರುವರಿಗೆ ಹಿತವರಿಗೆ ಸಚರಾ
 ಚರರಿಗನುದಿನ ಕರುಣದಿಂದಲಿ
 ವರದನಾಗಲಿ ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಲೀಲೆಯಲಿ

|| ೪೮೩ ||

ಅನುಬಂಧ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಪದ್ಯ ೧. “ಶ್ರೀಮದಮಲಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮ” ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮ = ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನು. ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಕವಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಾಮ ಭಕ್ತಿ—ಆಗಬೇಕೆಂದು ಕವಿಯ ಅಶಯ. ವೇದ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ತೋಮನುತ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಗಳು, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾದ ಆಗಮ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಪಡುತ್ತವೆ. ಕವಿ ವೇದಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರನು ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುವವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ನಾಮ ರೂಪ ಕ್ರೀ ಕಳಾಪ ವಿರಾಮ = ನಾಮ - ಹೆಸರು, ರೂಪ - ಆಕಾರಾದಿಗಳು, ಕ್ರೀ - ಕ್ರಿಯೆ (‘ಕ್ರೀ’ ಎಂಬ ಮೂಲ ಧಾತುರೂಪವನ್ನೇ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.)—ಹೆಸರು ಆಕಾರ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನು; ನಿಷ್ಕಲನಾದ ಪರವಸ್ತು. (ಪಿಡುಪರ್ಮಿ ಸ್ತೋಮನಾಥ ಕವಿ “ನಾಮ ರೂಪಕ್ರಿಯಾ ನಟನಾಭಿರಾಮ” ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಮ ರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಾಳುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.) ಅನುಪಮ ದಿವ್ಯತೇಜೋ ವೈಷ್ಣವ ಮೂರುತಿ = ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ ಆಗಿರುವ ಮೂರುತಿ. (“ನಿರಾಮಯಂ ನಿರಾಕಾರಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಶಿವಮ್ | ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ನಿರಾಲ ಮ್ಬಂ ಸರ್ವಾಧಾರ ಮನೂಪಮಮ್ ||” ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಂತ್ರದ ಆರನೆಯ ಪಟಲ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಸಾರಾವಳಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, “...ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕತಾಂ ದ್ಯೋತಿತಕಂ | ಪೋಮ ವ್ಯಾಸಿ ಪರಂ ಶಿವಾಖ್ಯಮಕಲಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ಪ್ರಪದ್ಯೇಧಿಯಾ ||” ಎಂದು ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಚಾಮರಸನು ಆ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. (ಪರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣ, ಕಾಂಡ I, ಪುಟ 44ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.) ಗುರು ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ=ಇದು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಪರವಾಗಿಯೂ, ಪರಶಿವನ ಪರವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಶಿವನು ಮೊದಲು ವೇದಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮಸಿಗೂ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಥರಿಗೂ, ಆಗಮಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯೇಶ್ವರಾದಿಗಳಿಗೂ ಬೋಧಿಸಿ ಜಗದ್ಗುರುವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ; ಗುಹೇಶ್ವರ-ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನಾಗಿ ಗುಹೇಶ್ವರನಾಮಾಂಕಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಲಿಂಗ-ಎಂದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಪರಶಿವ ಅಥವಾ ಪರವಸ್ತು. “ತಸ್ಮಾಲ್ಲಿಂಗಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಲಕ್ಷಣಮ್” ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರ, ಅರಣ್ಯ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕ 14ರಲ್ಲಿ “ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ಪರಂ ಲಿಂಗಂ ಶ್ರುತಿರಾಹ ಶಿವಾತ್ಮಕಂ” ಎಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಸೂತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪುಟ 25ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಛಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೋಧಮಾಡಲು ಹೊರಟ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಗುರುವೆನಿಸಿಕೊಂಡನು; ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ—ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವುಳ್ಳವನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. (ಗುಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಗೇಶ್ವರ, ಗೋಗೇಶ್ವರ, ಗೋಹೇಶ್ವರ, ಗೋಹೇಶ್ವರ ಎಂದು ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಜನಿಸಿದಾಗ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯ ಗೋಗೇಶ್ವರಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ II ನೋಡಿ.) ಗುಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪರವಸ್ತು—ನಿಷ್ಕಲ, ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ಇರುವುದೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನಾಮರೂಪ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ನಿಷ್ಕಲ.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವೇ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕುಲ.
ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸ್ಥೂಲರೂಪವೇ ಸಕಲ.

2. ಪದ್ಯ ೨. “ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಲ್ಲಲಿತ ಸನ್ಮಾರ್ಗ
ವನು”, ಇತ್ಯಾದಿ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ “ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು” ಎಂಬುವು ಅನೇಕ
ವಿವೇ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮಠಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಅಥವಾ
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವ
ದುಂಟು. “ಬಸವಣ್ಣನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಂದ ನೋಡ” (ಶೂ.ಸಂ., ಸಿದ್ಧ
ವೀರಣಾರ್ಯ ರಚಿತ, ಪುಟ ೧೬೦.) “ವೀರಭದ್ರದೇವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯೋ
ದ್ಭವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿಜವನರಿದು” (ಶೂ.ಸಂ., K. A. 105, ಮೈ. ಓ. ಲೈ.
ಕೆಂಚವೀರಣ್ಣೊಡೆಯಾದಿಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಪುಟ 1.) “ಮೇಲಣ ಗವಿಯ
ಶಾಂತನಂಜೇಶ ಗುರು ಸಂಪ್ರದಾಯವದಂತೆನೆ” (ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾ
ಪುರಾಣ, ಕಾಂಡ 1, ಸಂಧಿ 1, ಪದ್ಯ 54)—ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ‘ಸಂಪ್ರದಾಯ’
ಎಂದರೆ ಗುರುಪೀಠದ ವಂಶವೃಕ್ಷ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ
ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಚಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಎಂದು ರೂಢಿಯಾಗಿ
ಅರ್ಥಮಾಡುವುದುಂಟು. ಅಷ್ಟಮಿಯ ತಿಥಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಕೆಲವರು,
ರೋಹಿಣೀ ಸಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುವವರು
ಕೆಲವರು—ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.
ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ.
ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ, ಪ್ರಭುವಿನ ಪಂಥದಲ್ಲಿ
ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮೈರಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೆಚ್ಚು
ಕಡಮೆ “ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ್ಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗಮನಾಥನೆಂಬೆ”
ಎನ್ನತಕ್ಕವರು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು “ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸದಾಚಾರವಿಲ್ಲದ ನಿಜ ಗುರು
ವುಂಜೀ ಮರುಳೇ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ಹೇಳತಕ್ಕವನು.
“ಅದ್ವೈತವೆಂಬ ಶಿಶುವೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲವ ಸೋಂಕಲೊಡನೆ ಎನ್ನ ತನ್ಮಂತೆ
ಮಾಡಿತ್ತಾಗಿ ಎನ್ನ ನಾನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಅರತುಹೋಯಿತ್ತು ಕೇಳಾ,
ಮತ್ತೆ ಅನ್ಯವಿಚಾರವನೆಂತು ಅರಿಯೆ” (ಶೂ.ಸಂ., ಸಿದ್ಧವೀರಣಾರ್ಯ

ನದು, ಪುಟ ೧೫೧) ಎಂಬ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆತನ ಉಪದೇಶ. ಕವಿ ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

೩. ಪದ್ಯ ೫. “ಸತ್ತವರ ಕಥೆಯಲ್ಲ, ಜನನದ ಕುತ್ತದಲಿ ಕುದಿ ಕುದಿದು ಕರ್ಮದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸಿಲುಕುವರ ಸೀಮೆಯು ಹೊಲಬು ತಾನಲ್ಲ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಅಥವಾ ದೇವತೆಗಳ ರಂಜಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸತ್ತವರು ಹುಟ್ಟುವರು, ಹುಟ್ಟಿದವರು ಸಾಯುವರು; ಈ ಜನನ ಮರಣಾತ್ಮಕ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಲೋಕದ ಜನವೆಲ್ಲ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವುದು. ಶಿವಶರಣರಾದರೂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಜೀವಸ್ಮುಕ್ತರೆನಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನನ ಮರಣಾದಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಕುರಿತು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

ಕಂ || “ರಸೆಯೊಳಾ ರಸವತ್ಕವಿತೆಯ | ಸುಸಿರಲ್ಪಡೆದಸಮನಯನನಂ ಪೊಗಳದೆ ಮಾ || ಸಿಸರಂ ಸುರರಂ ಪೊಗಳ್ವುದು | ಕಸಪರಮಂ ಕಳೆದು ಕಸವನಾಂತವೊಲಕ್ಕುಂ ||” “ಅದರಿಂದೆ ಮಹಿತ ಮಹಿಮಾ | ಸ್ವದನಂ ಶಿವನಂ ತದೀಯ ಶರಣವ್ರಜಮಂ || ಪದೆದು ಮುದಮೊದವೆ ಬಲ್ಲಂ | ದದೆ ಸುತಿಸಂ ಸುತಿಸೆನುಳಿದ ಸುರರಂ ನರರಂ ||” ಎಂದು ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

4. ಪದ್ಯ ೧೨. “ಶಶಿಯ ಶೀತಳದಂತೆ...”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಶಿವ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಅವಿನಾಭಾವದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ‘ಅವಿನಾಭಾವ’ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಶಿಯ ಶೀತಳದಂತೆ=ಚಂದ್ರನೂ ಶೈತ್ಯವೂ-ಎಂದರೆ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಶೈತ್ಯವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ, ಕರ್ಪುರದಸೆವ ಕಂಪುಗಳಂತೆ=ಕರ್ಪುರವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುವಾಸನೆಯೂ ಹೇಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ. (ಉಳಿದವನ್ನೂ

ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು.) ಲಸಿತ=ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ಮಿಥುನಾಳಾಪ=ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ದ್ವಂದ್ವವು, ಹೊಜಿಗಾಣಿಸದೆ=ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ. ಶಿವಶಕ್ತಿಯರ ಅವಿನಾಭಾವವನ್ನು “ವುಷ್ಟಗಂಧವದುಜ್ಜ್ವಲಾ” ಎಂದು ಉಪಮಾನದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ (ಪುಟ 5), “ಯಥಾ ಚಂದ್ರೇ ಸ್ಥಿರಾ ಜ್ಯೋತ್ಸಾ ವಿಶ್ವವಸ್ತು ಪ್ರಕಾಶಿಸೀ | ತಥಾ ಶಕ್ತಿರ್ಮಮರ್ಶಾತ್ಮಾ ಪ್ರಕಾರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಾ ||” ಎಂದು ಶಿವಾನುಭವಸೂತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೂ (ಪುಟ ೨೦-೨೧), “ಶಿವಸಿಲ್ಲದಾ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯ ತೊಲಗಿ ಶಿವಸಿಲ್ಲ ವುಷ್ಟಗಂಧಂ ಮಾರುತಾಂಬರಂಗಳ ತೆರಂ ಪರಿಭಾವಿಸೆ”, ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾ ಪುರಾಣ, ನೊದಲನೆಯ ಕಾಂಡ 8ನೆಯ ಸಂಧಿ, ಪದ್ಯ 7ರಲ್ಲಿಯೂ (ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ “ನ ಶಿವೇನ ಏನಾ ಶಕ್ತೀರ್ನ ಶಕ್ತಿರಹಿತಶ್ಮಿವಃ | ವುಷ್ಟಗಂಧಾ ವಿವಾಸ್ಯೋನ್ಯಂ ಮಾರುತಾಂಬರಯೋರಿವ” ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ 18ನೆಯ ಪದ್ಯದ ತರುವಾಯ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.) ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. “ಇಂಗಡಲೊಳಿಂವು ಬೆಳ | ದಿಂಗಳೊಳು ತಂವು ಕುಸು | ಮಂಗಳೊಳು ಕಂವು ಬಿರೆದಂತೆ ಪರಮನೊಳು | ಪಿಂಗದಗಸುತೆಗೆ ನತನಪ್ಪೆಂ ||”

5. ಪದ್ಯ ೩೭. “ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರುಗಳ ಜಾವಣಿಯ ದನ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಭಾವೆ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ದನಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಒಂದೇ ಹಗ್ಗದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾವಣಿಯ ದನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರುಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯಾಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಜಾವಣಿಯ ದನವೆಂದೂ, ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಗ್ಗ ಮಾಯೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

6. ಪದ್ಯ ೧೧೯. “ಈತನಾರಂಬಡೆ ಸದಾ ಸಾಕ್ಷಾತನು...”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾಕ್ಷಾತನು=(ಶಿವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ) ಗೋಚರನು. “ಅವರ್ಣೋ ವರ್ಣಸಂಯುಕ್ತೋ ಏರೂಪೀ ವಿಶ್ವರೂಪಭೃತ್ | ಪರಮಾತ್ಮಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಕಶ್ಚಿದ್ವೇವೋಽಸ್ಮಿ ಚಿಚ್ಛಿವಃ ||” (ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ ೧ನೆಯ ಪಟಲ ಶ್ಲೋಕ ೨೦). ಅಸ್ತಿ-ಉಂಟು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗೋಚರನು.

ಅವನಿ, ಜಲ, ಅನಲ, ಅನಿಲ, [ಅಧ್ರ] ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ದೇಹವಿಲ್ಲದವನು, ಜಾತನಲ್ಲ=ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಈಗ ಹೊಸತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲ. ಅಜಾತನಲ್ಲ=ಹುಟ್ಟದೇ ಇರುವವನೂ ಅಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಜಿಜ್ಞಾಸಮೇತನಾಗಿ ಸಕಲನಾಗದೇ ಇರತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಉಪಮಾತೀತನು ಈ ಶಿಶು=ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಈ ಶಿಶು. “ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ” ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸರಿ ಹೋಲಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದವನು.

7. ಪದ್ಯ ೧೧೦ “ಮಾಯೆಯಗಲಿದ ಬಳಿಕ..”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಎಂದು ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಾಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏರಹವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಾದರೆ ಆ ಏರಹ ದುಃಖದ ದಶಮಾವಸ್ಥೆ ಮರಣವೇ ಸಂಘಟಿಸುವುದೆಂದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾತ್ರ ಸಕಳಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಶಿವತತ್ವದ ಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವಿಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದೆಂದರೇನು? ಅದು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ದೇಹ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲಿಯದು? ಎಂದು ಪ್ರಾಸಂಗಭಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದರೆ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಬಹುದು, ಅಥವಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಬಹುದು.

ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದವನಿಗೆ, ಕಾಯವುಂಟೇ=ದೇಹವಿರುವುದೇ-ಎಂದರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಅದರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪ್ರಾಣವಾಗಿಹ ವಾಯು ಸಡೆವುದೇ=ಪ್ರಾಣವಾಯು ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ವಾಯು ಸಂಚಾರವೂ ರಕ್ತ ಸಂಚಾರವೂ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಲು ಕೈ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಡುಕುವುವೇ=ಚಲಿಸುವುವೇ? ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಬಾಯನುಡಿ, ವೆವಹಾರ, ಬೆಸನಗಳಾಯತವು—ಇವುಗಳಾವುವೂ ಇರುವು

ದಿಲ್ಲ. ಸಾಯದಂತಿರೆ ಸತ್ತೆ=ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸತ್ತ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲವೂ ಇವೆ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಾಗ ವಾಯು ಸಂಚಾರ, ರಕ್ತಸಂಚಾರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ, ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಆಡುತ್ತವೆ.

8. ಪದ್ಯ ೧೨೧. “ಬಲ್ಲಜೀ ಶಿಶುವೇತಜತೋಳಗವನಲ್ಲ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಮಾರಿದವನು. ಹೊಜಿಗಿಹನಲ್ಲ=ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲ, ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಮಾರಿದವನು. ಭಾವಿಸಲು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಿಹನು ಅಲ್ಲ=ಮೊದಲು ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡವನು ಅಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಅನಾಥ. “ಮಾಯಾ ಸಮೇತಸ್ಸಕಲೋ ಸಿಷ್ಕುಲಃ ಕೇವಲಃ ಪರಃ | ಅಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ ದ್ವಯಾ ತೀತೋ ವಾಙ್ಮನೋಽಗೋಚರಾತ್ಮಕಃ ||” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕವಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ; (ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಪಟಲ 1, ಶ್ಲೋಕ ೧೯). “ನಾಂತಸ್ತಂ ನ ಬಹಿರಾಸ್ತ್ಯಪ್ತಮಪರೋಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪಕಂ | ಆಕಾಶಾಭ್ಯಂತರಾಕಾಶಮಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತದೇವ ಹಿ ||” (ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ಪಟಲ ೨, ಶ್ಲೋಕ ೨) ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಕವಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

9. ಪದ್ಯ ೧೨೮. “ಬಗೆಯೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮೇಳವ ನೊಲ್ಲದಾ ಪ್ರಭುವಗಲಿ ತಾನಿರ ಬಲ್ಲನೇ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ನಿರಹಂಕಾರ-ಆಹಂಭಾವವನ್ನು ತೊರೆದವನು, ಎಂದರೆ ‘ಸೋಹಂ’, ‘ನಾಹಂ’, ‘ಕೋಹಂ’—ಎಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಹಮ್ಮುಗಳಿಲ್ಲದವನು. ಆ ಶಿವನೆ ನಾನು ಎಂಬ ಭಾವ “ಸೋಹಂ”. ಈ ಹಮ್ಮು ಇದ್ದರೆ ಶಿವಜೀವರಿಗೆ ಭೇದವೇ ತೋರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸೋಹಂ ಭಾವವೂ ಅಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥ. ಶರೀರಾದಿಗಳು ನಾನಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವವೇ “ನಾಹಂ”. ಈ ಹಮ್ಮು ಅಳಿದರೆ ನಾನು ಜ್ಞಾನಿ ಎಂಬ ಆಹಂಕಾರವೂ ತೊಲಗುವುದು. ನಾನು ಯಾರು? ಎಂದು ವಿಚಾರಪರನಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಯಸುವುದೇ “ಕೋಹಂ” ಎಂಬ ಹಮ್ಮು.

[“ಸೋಹಂ, ನಾಹಂ ಕೋಹಂ” ಎಂಬ ಹಮ್ಮುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಶರೀರವೆ ನಾನು ಎಂಬ ಭಾವ

“ಸೋಹಂ”. ಇದರಿಂದ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪೋಹಾದಿಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ದುಃಖಕಾರಣರು ; ಶರೀರವು ನಾನಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು “ನಾಹಂ” ಎಂಬ ಹಮ್ಮು. ನಾನು ಯಾರು? ಎಂದು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಸರಾಯಣನಾಗುವುದು “ಕೋಹಂ” ಎಂಬ ಹಮ್ಮು. ಈ ರೀತಿ ಮನೋವಿಜಯ ಕಾವ್ಯ, ಆರನೆಯ ಪ್ರಕರಣ, ಪದ್ಯಗಳು 15, 16, 17 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.] ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ “ನಾಹಂ ಕೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎಂಬ ಭಾವ ವಿರಹಿತ ನಾಗರಪನು” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದಾರ್ಯರ ವಚನವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದವನು ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸುಜ್ಞಾನಿ=ಜ್ಞಾನಿ-ಜಂಗಮವು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ. ಸುಜ್ಞಾನಿ ಜಂಗಮರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರವಸ್ತು. ಹೀಗೆ ನಿರಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿರಹಂಕಾರವೂ ಸುಜ್ಞಾನವೂ ಇರುವವರಿಗೆ ಪರವಸ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಶಿವ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪರಶಿವನನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಭಿಪ್ರಾಯ. (ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದ ಐಕ್ಯವಾಗುವುದು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.)

10. ಪದ್ಯ ೧೨೯. “ಬಳಿಕ ತತ್ವವಿವೇಕವೆಲ್ಲವನಳವಡಿಸಿ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ತತ್ವ ಎಂದರೆ ಶಿವತತ್ವ. ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಶಿವತತ್ವ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಆಗಮ ಪರಿಜ್ಞಾನ, ಪುಟ 24). ಐಕ್ಯಭಾವ ಸ್ಥಳವ ಕಾಣಿಸಿ=ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ. ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಯನೆನಿಸಿ=ದೃಷ್ಟವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣಮಯನು=ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಕಾರಣತನುವಿನ ಭಾವಲಿಂಗ—ಇವುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ನಿತ್ಯವನು=ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ಇತ್ತನು=ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು.

11. ಪದ್ಯ ೧೪೮. “ನೋಟವೆಸೆದದು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮುನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದ ಬೇಟವಲ್ಲದೆ=ಹಿಂದೆ ಕಾಮಾತುರರಿಂದ ಬಯಸಿದ ಭಾವ ತಪ್ಪಿ

ಬೇಜಿ^೨ ಬುದ್ಧಿಯ ಕೂಟದಿಂದ=(ಶಿವತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ) ಬೇರೆ ಯಾದ ಬುದ್ಧಿಯ ಸೇರಿಕೆಯಿಂದ, ಲತಾಂಗ=ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಅಂಗವು, (ಕೈ) ಲಂಬಿಸಿತು=ಮುಂದುವರಿಯಿತು, ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಾಟಿ ನಲಿದುದು ಚಿತ್ತ=ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಚಿತ್ತವು ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂತೋಷಿಸಿತು, ಈ ನಟನಾಟಕನ-ನಟನಂತೆ ವೇಷತಾಳಿ ಬಂದಂಥ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು, ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ=ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾಟ ಮಕರಿಸಿ=ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ದೇಹದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಚಲಗೂಡಿ, ಕಾಣಲಾಯಿತು=ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

["ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯ" ಎಂಬ ಕಡೆ "ಆನತ ಸ್ಥಿತಿಯ" ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ. ಇದರಂತೆ "ಲತಾಂಗ ಲಂಬಿಸಿತು ಆನತ ಸ್ಥಿತಿಯ" ಎಂದು ಓದಿಕೊಂಡರೆ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.—ನಿಂತು ಸರ್ತಿಸು. ತ್ತಿದ್ಧ ಮಾಯೆಯ ಅಂಗವೆಂಬ ಲತೆ ಆನತ ಸ್ಥಿತಿಯ=ಬಗ್ಗಿದ ಆಕಾರವನ್ನು, ಲಂಬಿಸಿತು=ಆಶ್ರಯಿಸಿತು. ಅಂದರೆ ಮಾಯೆ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ತುಡುಕಲು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿರಲು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಮಾಯೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನ ಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆತುರತೆಯೂ, "ಆನತ" ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ, ಅಲ್ಲಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಯೆಗೆ ಆಗಲೇ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಸಮ್ರತೆಯೂ, ವಿನಯವೂ, ಸೌಜನ್ಯವೂ ತಲೆದೋರಿದುವು ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ತೋರುವುದು.]

12. ಪದ್ಯ ೨೦೩. "ಅಳನು ಮಿಡುಕನು....", ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜನಿಸಿದಾಗ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಭಯಪಟ್ಟಿರಲು ಈಶ್ವರನೇ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಬಂದು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಜೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನೆಂದೂ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಚಾತುರೇದಮುನಿ ಎಂಬಾತನು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಬಂದು ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಿದಂತೆ ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

13. ಪದ್ಯ ೨೦೪. "ಪರಮನಹೆ ನೀನೆಂದು....", ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಂದೀಶ್ವರಾವತಾರ. ಸಂದೀಶ್ವರನು ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭು

ವೆಂದೂ, ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೂ ಶಿವನಿಗೂ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ನಿರುತ ನಿನ್ನು ವನಗಲಿ ನಾನಿರೆನೆಂದು ಕುಱುಹಾಗಿ ನೆರಹು ವಂತಿರೆ ದಿವ್ಯ ಲಿಂಗವ ಕೊರಳಿನಲಿ ಅವಧರಿಸಿ=ನಿರಾಕಾರನೂ ಅಗೋಚರನೂ ಆದ ನಿಷ್ಕಲ ಪರಶಿವನು ಸಾಕಾರನೂ ಗೋಚರನೂ ಆಗಿ ಸಕಲ ರೂಪಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕುರುಹಿನಿಂದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಾನೆ ಗುರುವಾದ=ವಿಭೂತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಲಿಂಗಧಾರಣಮಾಡಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಮತ್ತು ಬೋಧಾಗುರುವಾದನು. (ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವ. ವೀರಶೈವಧರ್ಮಶಿರೋಮಣಿ, ಪುಟ 110.)

14. ಪದ್ಯ ೨೦೫. “ನಂಬುಗೆಯ ಕೊಡುವಂತೆ”, ಇತ್ಯಾದಿ. “ತತ್ತ್ವಮಸಿ” ಎಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯದ ನಂಬುಗೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ, ಹಸ್ತವನಿಂಬಿನಲಿ ಮಸ್ತಕದೊಳಿರಿಸುತ್ತಲಿ=ದೀಕ್ಷಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಹಸ್ತ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವಾಗುವುದು. ಗುರು ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದ ಬಳಿಯಿರುವ ನಿಷ್ಕಲದ ಜೈತನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ, ಶಿಷ್ಯನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತಂದು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವನು. ಹಸ್ತ ಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ವೇದಾಧೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಉಂಬತಾಣವಿದೆಂದು=ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳ ಎಂದು, ಕಿವಿಯ ಮೂಲಕ ವಾಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಭಕ್ತನ ದೇಹವಾದ್ಯಂತವೂ ಮಂತ್ರಮಯವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. (ಇದರ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವಸೂತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಪುಟ ೬೬-೬೯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು.)

15. ಪದ್ಯ ೨೦೬. “ಉಪನಯನ ಲಕ್ಷ್ಯವನು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಉಪನಯನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಉಪನಯನವಾದಂತೆ ಬರೆದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಹರೀಶ್ವರನೇ ಮೊದಲಿಗನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಚಾಮರಸ ಮತ್ತು ಸಿಂಗಿರಾಜ ಉಪ

ನಯನವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಪನಯನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನೇ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭೀಮಕವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದಂಡೇಶ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರಕಾರ ಗುರುರಾಜ, ನಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ, ಎಳಂದೂರು ಹರೀಶ್ವರ, ಶಂಕರ ಕವಿ ಮುಂತಾದವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಚಾಮರಸನು ಉಪನಯನವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲಾಕಾರರು ಉಪನಯನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ—ಮಾಡಜೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ—ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಪವಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

[ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರೀಶ್ವರನಿಗೆ ಉಪನಯನವಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ, ರಾಘವಾಂಕನಿಗೆ ಉಪನಯನವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.]

16. ಪದ್ಯ ೨೪೨. “ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುತ್ತಲೆ . . .”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಾಹ್ಯ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ—ಇವರ ಸೇವೆಮಾಡಿದರೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

17. ಪದ್ಯ ೨೪೫. “ಸಾವಡೀ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಲ್ಲಮನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಬಾಹ್ಯ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ಅತ್ಯಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾವಡೆ=ಸಾಯುವುದಾದರೆ, ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ತಾ, ಮುನ್ನ=ಮೊದಲು, ಏಕೆ=ಏತಕ್ಕೆ, ಎಂದರೆ ವ್ಯರ್ಥ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಸುವಿನ=ಹಸಿವಿನ, ಬೇವಸದಲಿ=ದುಃಖದಲ್ಲಿ, ಅಡಗಡಿಗೆ, ಬೇವಡೆ=ಬೆಂದುಹೋಗುವುದಾದರೆ, ಒಕ್ಕುಡ = ಪ್ರಸಾದವನ್ನು, ಉಣಲೇಕೆ=ಉಂಡು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?—ವ್ಯರ್ಥ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ ಸಾಯುವುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ನಿರ್ಭಾವದಂಗವನಱಿಯದನ್ನ ಕ=ಮನಸ್ಸನ್ನು ಲಯಮಾಡಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ, ಸಾವುದಾದಡೆ=ಸಾಯುವುದಾದರೆ, ಮಾಣದೈ=ತಪ್ಪದು, ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಜನನ ಮರಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

18. ಪದ್ಯ ೨೪೩. “ಪರಿಕಿಸಲು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಗುರು ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ-ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರವಸ್ತು ಮೂರು ರೂಪಾಯಿತು. ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮದ ಇರವು=ಸ್ಥಿತಿ, ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ಅವೆಡೆ=ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲವೇನು? ಎನ್ನುವುದು, ಈ ಉಪಚರಣೆಗೆ=ಉಪಚಾರದ ಮಾತಿಗೆ, ಅಜುಹಿಸದು=ತಿಳಿ ವಳಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾವುರಾಣ, ಕಾಂಡ 1, ಸಂಧಿ ೨, ೩ ಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.)

19. ಪದ್ಯ ೨೫೩. “ನೋಟವೇ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪಿನ ಮಾಟವಾದ ನಿಮಿತ್ತ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಮಿಷಯ್ಯನ ಜೀವಕಳೆಯೂ ಬಂದು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ನೋಟವೇ ಕೂಟ, ಕೂಟವೇ ಪ್ರಾಣ. ಪ್ರಾಣವೇ ಏಕ, ಏಕವೇ ಸಮರಸ, ಆ ಸಮರಸವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಪರಿಪೂರ್ಣವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತಾನೇ ಗುಹೇಶ್ವರಾ” ಎಂಬ ಗುಹೇಶ್ವರ ವಚನದಂತೆ (ಶಿವಯೋಗ ರಹಸ್ಯ, ಪುಟ ೨೭, ಲಿಂಗಸೂತ್ರ ನಿರ್ಣಯ- ಗುಹೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು, ಪುಟ ೧-೨) ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂಲಗ್ನವಾದುದೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಯೋಗ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಣವೂ ಬಂದು ಸೇರಿತು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕರಸ್ಥಲದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು-ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮ ವನ್ನು-ನೇತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಯಿತು. “ನೇತ್ರದೇವಾತ್ಮರಂ ನಾಸ್ತಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ನೇತ್ರವು ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಅಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ,

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೂ ಹೋಯಿತು—ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಆಡದೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ನಿಬ್ಬಿರಗಾಗಿ ನಿಂತದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣರೂಪಿಣಿಯಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎರಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶಿವ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಣರೂಪಿಣಿಯಾದ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದಳು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ, ೧೨ನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ, ೩ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ ಅಧಾರದಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.

20. ಪದ್ಯ ೨೨೦. “ಕೇಳಿದೌ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ೨೬ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸಿ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಮನು ಈಗ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಕಂಗಳೇಕೆ ನೋಡಬೇಡವೆಂದರೆ ಮಾಣವು? ಶ್ರೋತ್ರಂಗಳೇಕೆ ಅಲಸಬೇಡವೆಂದರೆ ಮಾಣವು? ನಾಸಿಕವೇಕೆ ವಾಸಿಸ ಬೇಡವೆಂದರೆ ಮಾಣದು? ತ್ವಕ್ಮೇಕೆ ಸೋಂಕಬೇಡವೆಂದರೆ ಮಾಣದು? ಈ ಭೇದವನರಿದು ನುಡಿಯಲು ಸಮಧಾತುವಾಯಿತ್ತು. ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಲದ ಕಾರಣ ಅಭಿಮಾನದ ಲಜ್ಜೆ ಬೇಸತ್ತು ಹೋಯಿತ್ತು” ಎಂಬ ವಚನದ ಅರ್ಥದಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುವುದು, ಮಗು ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೋ ಹಾಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಆದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಕಡಮೆಮಾಡುತ್ತ ಎರೆಹಾಲಿನ ಕಡೆಗೂ, ಅನ್ನದ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರೇಮ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ತಾಯಿ ಯಾದವಳು ಹೇಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವಳೋ, ಕಡೆಗೆ ಮೊಲೆಹಾಲಿನ ಚಾಪಲ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಗೆ ಮರೆಯಿಸಿಬಿಡುವಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುವಾದವನು ಭಕ್ತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯುವುದನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

21. ಪದ್ಯ ೨೨೬. “ಅಕಟ ನಿಮ್ಮಯ ಗುರುವಿನಾಗಮ ಯುಕ್ತುತಿ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದುದೆ=ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ.

ವಿಟ್ಟು ದೇವರೆಂದು ಒದ್ದಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತೆ? ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮನಸ್ಸು ಏರದೇ ಹೋಯಿತೇ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸಕಲ ಕಲ್ಪನು=ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಗೋಚರವೂ ಕ್ಲಿಪ್ತ ಪರಿಮಾಣ ಆಕಾರಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಶಿಲೆಯನ್ನು, ಕಡಿದು, ಕಲ್ಲಿಗೆ=ದೇವರೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ತಿಳಿದ ಶಿಲೆಗೆ, ಶಿಖರ, ದೇಗುಲ ಎಂದು ಮಾಡಿಸಿ ಮಕರಿಸುವರು, ಇವರು ಒಡ್ಡರಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲ. “ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದ ಮಾನವರು ದೇಗುಲದೊಳಗೊಂದು ದೇವರನು ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಬೆರಗಾದೆನಯ್ಯೆ....” “ಕಲ್ಲದೇವರ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಪಮನೆಯ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಪಮೇಲೆ ಕೆಡೆದರೆ ದೇವರೆತ್ತ ಹೋದರೋ....” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನುಡಿದ ಅಲ್ಲಮನು ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

22 ಪದ್ಯ ೨೮೮. “ಕೆಣಕದಿರು ನೀ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಣಿಕೆ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿಡಿಯ ಕೆದಲುವೆನು—ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನು ಮೃಡರೂಪಿಯೆಂದೂ, ಆತನಿಗೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದುವೆಂದೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ.

23. ಪದ್ಯ ೨೯೨. “ಕಡಲನತಿಮುಧನವನು ಮಾಡಲು....”, ಇತ್ಯಾದಿ ಪದ್ಯದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ. “ತೊಡೆದನಾಗಳೆ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿಡಿಯ” ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಜ್ವಾಲೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಮನು ತನ್ನ ಅಂಗಾಲ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆಯೂ, ಕಡೆಗೆ ಆ ಎರಡು ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

24. ಪದ್ಯ ೩೧೨. “ಎಂದು ಬಳಕೇಕಾಂತದಲಿ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಾಯ ಕರಣದ ಸಂದು ಸಂಬಂಧವನು=ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ, ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗ ಜೈತನ್ಯಗಳ ಕೀಲಿಗಳನ್ನು, ಸೂಚಿಸಿ=ತಿಳಿಸಿ, ಜೀವ ಪರಮರನು=ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರನ್ನು, ಒಂದುಮಾಡುವ=ಸಮರಸಭಾವದಿಂದ ಏಕೈವಮಾಡಿಸುವ, ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಯ

ಹೊಂದಿಕೆಯನು=ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಚರಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಭಕ್ತಿ, ಅವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಅನುಭವಭಕ್ತಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮರಸಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಗಸ್ಥಲಗಳ ಸೇರಿಕೆಯನ್ನು, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧರಾಮಂಗೆ ಅಂದು ಕರುಣದಲಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು—ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

25. ಪದ್ಯ ೩೧೯. “ಕರತಳದೊಳೆಡೆಗೊಂಡು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ವೂಡಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಚರನನು=ಜಂಗಮಾಕಾರವನ್ನು, ಅಂಗೀಕರಿಸಿ=ಕೈಕೊಂಡು, ಬಂದಡೆ=ಬಂದವ್ವಾದರೆ, ಲೇಸು ಲೇಸನುತ—ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಲಿಂಗದೇವನೇ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

26. ಪದ್ಯ ೩೨೯. “ನೋಡಿದ್ದೆ ರಾಮಯ್ಯ ಭಕ್ತರು ಮಾಡುವುದು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ. ಆ ಲಿಂಗವು ಬೇಡದು ಬಿಸಗೊಳ್ಳದು. “ಎರೆದರೆ ನೆನೆಯದು ಮರೆದರೆ ಬಾಡದು. ಹುರುಳ್ಳಿಲ್ಲ ಹುರುಳ್ಳಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಜಂಗಮಕ್ಕರೆದರೆ ಸ್ಥಾವರ ನೆನೆಯುತ್ತ.” “....ಜಂಗಮವಾಪ್ಪಾಯನವಾದರೆ ಲಿಂಗ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಹುದಯ್ಯ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಈಗ ಜಂಗಮವೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರಲು ಜಂಗಮವನ್ನು ಉದಾಸೀನಮಾಡಿ ಹುರುಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ಆತುರರಾಗಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಮನು ನಿಡಂಬಿಸುವನು.

27. ಪದ್ಯ ೩೫೦. “ಪ್ರಾಣವಿದು ನೋಡೆಂದು ಪ್ರತಿ ಗುರು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರತಿ ಗುರು=ಗುರುರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಶಿವಲಿಂಗವು ಕೃಥವಾ ಪರಮೇಶ್ವರನು. (ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ, ೯ನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ, ಉಭಯ

ಸ್ಥಲ ; ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ಪುಟ ೮೧) ಪ್ರಾಣವಿದು ನೋಡೆಂದು=ಇದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು, ನೋಡು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಆಣತಿಯನಿರಿದಿಡಲು= ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಣದಂತೆ ತಿಳಿದು ಶರೀರದಿಂದ ಆಗಲಿಸದೆ ಇರು-ಎಂಬ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ("ಪ್ರಾಣವದ್ಧಾರಣೀಯಂ ತತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮಿದಂ ತವ | ಕದಾಚಿತ್ಪುತ್ರಚಿದ್ವಾಪಿ ನ ವಿಯೋಜಯ ದೇಹತಃ || ಯದಿ ಪ್ರಮಾದಾ ತ್ವತೀಲಿಂಗೇ ದೇಹಾಸ್ಮಹೀತಲೇ | ಪ್ರಾಣಾನ್ವಿಮುಂಚ ಸಹಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಂಪದಃ"-ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ, ೬ನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ, ಶ್ಲೋಕಗಳು ೨೬-೨೭; "ಪ್ರಾಣವದ್ಧಾರಣೀಯಂ ಹಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮಿದಂತವ | ಉತ್ತಮಾಂಗೇ ಗಲೇ ಕಕ್ಷೇ ತಥಾ ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇಪಿ ವಾ || ಕರಸ್ಥಲೇಪಿ ವಾ ನಿತ್ಯಂ ಸಾವಧಾನೇನ ಧಾರಯ | ಪ್ರಮಾದಾತ್ವತೀಲಿಂಗೇ ಭಿನ್ನೇ ಜೋರಾದಿಭಿರ್ಹೃತೇ || ಪೀಠಾದುತ್ಕ್ರಮಿತೇ ವಾಪಿ ಸಹ ಪ್ರಾಣಾನ್ವರಿತ್ಯಜ | ಮಯಾನಿಯಮಿತಾಚಾರೇ ಪ್ರಸಾದೇ ವಾದವಾರಿಣಿ ||" ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರ, ಪಂಚಮ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕಗಳು ೫೦-೫೨) ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ತನ್ನಿಷ್ಟಲಿಂಗವನತಿ ಸಮೇಷದಲಿ-ಅಂತರ್ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವು ಸಾಧಕನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನು ಗುರುವು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಸಕಲವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ದೈಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

28. ಪದ್ಯ ೩೫೧. "ಇಷ್ಟಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಸಲಿಸುತ . . .", ಇತ್ಯಾದಿ. ಶರೀರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುರುವನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕು; ಮನಸ್ಸು ಅನ್ಯತ್ರ ಚಲಿಸದಂತೆ ಅದನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಧನವನ್ನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮದಮೋಹಾದಿಗಳೂ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮುಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುವು. ಈ ಬಾಹ್ಯ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಸೇವೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಫಲವು ಈ ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರದಿಂದ ಸುಡುವುದೇ ಗುರುವಿಗೆ ತನುವನ್ನು ಸಲಿಸುವುದರ ಫಲ; ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಬಿಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವುದೇ ಮನವನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲಿಸುವುದರ ಫಲ; ಕಾರಣ

ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಭಾವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಕಿಂಚಿದಾಜ್ಞತೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವುದೇ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಫಲ. (ಕಾಡಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ವಚನ ಮತ್ತು ಆದರ ಬೀಕೆಯನ್ನು -ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ, ಭಾಗ ೧, ಪುಟಗಳು ೩೬೪-೩೬೫ ನೋಡಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.)

29. ಪದ್ಯ ೩೬೪. “ಪೊಂಪುಳಿಯ ಘನಸೌಖ್ಯ....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪದ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಈ ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ—ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತುಂಬಿಗಳು ಸಂಪಗೆಯ ಹೂವುಗಳ ಬಳಿ ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕವಿಸಮಯ. (“ಅರಳಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೊದರೊಳಗೆ ತಿರುಗಿದೊಡೆ | ತೆರಳಬಲ್ಲದೆ ಸಂಪಗೆಯ ಬಸಕೆ ಮರಿದುಂಬಿ |” ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ, ಪದ್ಯ ೫೭.) ಹೀಗೆಯೆ ಮನುಷ್ಯರು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಸುಖಕ್ಕೆ ಎಳಸದೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೇ ಬಯಸುವರು. ಆದರೆ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕನು ಇತರರಿಗೆ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಎಳಸಿ ವಿಷಯಸುಖಾದಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದಳು. ಮನವೆಂಬ ತುಂಬಿಯ ಭಾವ ಮಿಗೆ ತುಂಬಿ—ಮೊದಲನೆಯ ತುಂಬಿ ನಾಮವದ, ಎರಡನೆಯದು ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥವು ಸುಲಭವಾಗಿಯೆ ಇದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಎಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ (“ತುಂಬಿ ಪರಿಮಳ ಉಂಡುದೋ, ಪರಿಮಳ ತುಂಬಿಯನುಂಡುದೋ, ಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣವಾಯಿತೋ, ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವಾಯಿತೋ ಗುಹೇಶ್ವರಾ ಈ ಉಭಯದ ಭೇದವ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ”, “ತುಂಬಿಯೆಂದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರು....” ಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಗಳು, ಪುಟ ೩೭೬) ಮನಸ್ಸು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಾವವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಆತ್ಮನ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಗಳನ್ನು (ಆಣವಾದಿ ಮಲಗಳನ್ನು) ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸಮರಸಭಾವ ವಳವಟ್ಟು ನಿಷ್ಕಲಲಿಂಗವಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಸೇರಿದಳು ಎಂದು ವಿಶೇಷಾರ್ಥ.

೩೦. ಪದ್ಯ ೩೬೯. “ಆಯತವನಳವಡಿಸಿ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಯತ ಲಿಂಗ, ಸ್ವಾಯತ ಲಿಂಗ, ಸನ್ನಿಹಿತ ಲಿಂಗ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು. (“.....ಇಂತು ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳು ತನುತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಯತ, ಸ್ವಾಯತ, ಸನ್ನಿಹಿತಂಗಳಾಗಲು ಆ ಶರಣನ ಷಡಂಗದಲ್ಲಿ....”—ಶೂ. ಸಂ. ಸಿದ್ಧ ವೀರಣಾರ್ಯನದು, ಪುಟ ೧೭.) ಆಯತವ=ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು, ಅಳವಡಿಸಿ=ಧರಿಸಿ, ಸ್ವಾಯತವ=ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು, ಅವಗ್ರಯಿಸಬೇಕು=ಅವಗ್ರಹಿಸಬೇಕು, ಎಂಬ ಆಯತಕೆ=ಭಕ್ತಿಯ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ, ಸರ್ವಾಂಗವನು ಸಲಿಸುವೆದ ರಾರುಂಟು ಇತ್ಯಾದಿ, ಕಾಯದಲಿ ಕಲಿ ಯಾರು=ದೇಹ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟ ಭೀರ ರಾರು? ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳು ವರು. ನಿನಂತೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಸೂರೆಗೊಂಡು ಶರೀರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

೩೧. ಪದ್ಯ ೩೭೦. “ಎನುತಲಾ ಮಹದೇವಿಯಕ್ಕಿಗೆ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ತನು ಮನೋ ವಾಯುಗಳ=ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳ ಸಂಚವನು=ಸಮೂಹವನ್ನು, ಅನಲನಲಿ=ಮಹಾಜ್ವಾಲಾಗ್ನಿ ಯಲ್ಲಿ, ಸಲಿ ಸುಡುವ, ಸಮತೆಯ=ಸರ್ವ ಸಮತಾಭಾವದ, ಜೀವ ಪರಮರನು ಅನುಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ವಯಲಮಾಡುವ=“ನಿತ್ಯಜ್ವಲ ಕೇವಲೇ ಕುಂಭೇ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಷ್ಣುಪದಂ ಮರುತ್ | ತಥಾ ಖಲು ತಯೋರೈಕ್ಯಂ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನೋಃ ||” ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ೨ನೆಯ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕ ೪೭ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕೇವಲ ಕುಂಭಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡ್ವಾಕಾಶಸಾಧನದಲ್ಲಿ (ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ) ಸೇರಿಸುವುದೇ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಐಕ್ಯಮಾಡುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು. “ದೇಹವಾತ್ರೇ ಜ್ವಲದ್ವಾನ್ವನಮಹ್ನಾ ಭೂತಗುಣಾಧಿಕಂ | ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ದಶಾಂಗವಲ್ಲಿಂಗಂ ಧೂಪಯೇದ್ಧಾರಣಾದ್ಧುಧಃ ||” (ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ೩ನೆಯ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕ ೩೪ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ)—“ತನು ಮನೋ ವಾಯುಗಳ ಸಂಚವನನಲನಲಿ ಸಲಿ ಸುಡುವ” ಎಂಬುದನ್ನು

ಅರ್ಥಮಾಡಲೂ ಬಹುದು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

೩೨. ಪದ್ಯ ೩೭೨. “ನಿಲಸಿ ನಿರ್ವಯಲಿನ ಸಮಾಧಿಯನಳವಡಿಸಿ..”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಏಕಸ್ಥಳವನೆಂದೆನುತ”, “ತಸ್ಮಾತ್ತಿ ಕೂಟನಾಮಾಪಿ ತ್ರಿವೇಣೀಸಂಗಮಸ್ಥಲಂ | ಶೃಂಗಾಟಕಚತುಃಪೀಠ ನಾಮ ಸ್ಥೋಕಸ್ಥಲಸ್ಯ ಪಿ ||” (ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ೨ನೆಯ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕ ೩೭೨ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ.) ‘ಏಕಸ್ಥಳ’ ಎಂಬುದು ಭ್ರೂಮಧ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಸ್ಥಾನವು ಮಹಾಲಿಂಗದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಈ ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲು ತೊಡಗಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೩. ಪದ್ಯ ೩೭೩. “ಗಿಡವಳುಕೆ ಹೂ ಪತ್ರಗೋಸುಗ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುನಾದಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯೇ ಮೇಲೆಂದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಆತ್ಮಲಿಂಗವಿಂದಂ ಪಶ್ಯ ಸ್ಥಿಮಸ್ಥೈತಿ ಕರ್ಮಭ್ರಮೈತಿ | ಅಹಿಂಸಾದ್ಯಷ್ಟಪುಷ್ಪೈಸ್ತನ್ಮಾನಸೈರಂಗ ಪೂಜಯ ||” ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ೫ನೆಯ ಪಟಲ, ೧೧ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆಯೂ, “ವೈರಾಗ್ಯಚ್ಛಾನಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಿನಾಂ ಸ್ಥಿರ ಚೇತಸಾಂ | ಅಂತರ್ಲಿಂಗಾಸುಸಂಧಾನೇ ರುಚಿರ್ಬಾಹ್ಯೇ ನ ಬಾಯತೇ||” ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ ೬ನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆಯೂ ಬಾಹ್ಯಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೩೪. ಪದ್ಯ ೩೭೪. “ಉಸುರು ಗರಗಸದಲ್ಲಿ ತನುವಿನ ಬಿಸುಗೆ ಯನು..”, ಇತ್ಯಾದಿ. ನಿಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಗಳು ಆಡುತ್ತ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕಡಮೆಮಾಡುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಕುಂಭಕಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಸಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಮರಣವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು. ತನುವಿನ ಬಿಸುಗೆಯನು = ಕಾಯ ಮತ್ತು ಬೇವ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು, ಬಿಡಮಾಡಿ =

ಬಿಡುವಂತೆಮಾಡಿ, ಬಿಸುಡದೆ=ಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗದೆ, ಹಸು ತೃಷೆಯ ಹರಿ ಹುಗಿಲಿನ=ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಪ್ರವೇಶದ, ಉಪಟಳ ಕಂಜಿ ಮುಖಗುಡದೆ=ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಶಾರೀರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೊಳಗಾಗದೆ, ದಶವಿಧೇಂದ್ರಿಯ ಧಾಳಿಯಲಿ=ಚ್ಚಾನೇಂದ್ರಿಯ ಗಳು ಐದು, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಐದು, ಇವುಗಳ ಮುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ-ಇಂದ್ರಿಯಾಧೀನನಾಗದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಕೊಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೫. ಪದ್ಯ ೩೭೯. “ಆದಪಾಲಿಸಿ ಕೇಳು....”, ಇತ್ಯಾದಿ. ತನುವಿಡಿದು ಕಾಯಿದು ತಾ ಸಮಸ್ತವನು=ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವಿಂದಲೆ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಸದೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವ ಆಚಾರಾದಿ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಆದರಿಸಿ ಈ ತನುವ, ಲಿಂಗೋಪಾದಿಯಲಿ ಭೋಗೈಸಿ ಕೊಳುತವೆ—“ಮನ ಉಂಟೆ ಮರುಳೇ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ? ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮನ ಮಗ್ನ ಉಂಟೆ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ? ಇಲ್ಲದ ಮನ ಉಂಟೆಂದು ನುಡಿದು ಅಡಗಿಸಿದೆ ನೆಂಬ ಮಾತು ಮನವ ನೆಲೆಮಾಡಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಗುಹೇಶ್ವರನನಿಂದ ಶರಣಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಅಡಗಲಿಲ್ಲ ಕೇಳಾ” ಎಂಬ ವಚನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದಂತೆ ಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ಕರಣಗಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಲಯವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಶರೀರವು ಏಶ್ವರೂಪದ ಪ್ರತಿರೂಪ ವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಭೋಗಿಸು ತ್ತೇನೆ-ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಬೇಕು ; ಕರಣ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೬. ಪದ್ಯ ೩೮೦. “ತನ್ನೊಳಗೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ, ಮಂತ್ರ, ವಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ಎಂಬೀ ಎಂಟು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು. ಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಚಾರಗಳು ವರ್ಷವು ದಕ್ಕೆ ಈ ಎಂಟು ಅವರಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ

ದ್ದಾರೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದರೆ ಒಳಗೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡು ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳೇ ಧೈಯಗಳಲ್ಲ, ಅವು ಒಳಗಿನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾದ ಜಿಂದು ಕಳೆಗಳೆಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸಾಧಕನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಆಗಬೇಕು. (ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ಪುಟ ೯೮, ೪ನೆಯ ಪಟಲ, ಶ್ಲೋಕ ೩೨ರ ಟೀಕು.)

ಪಾದೋದಕಾಮೃತ—ಇದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ದಶವಿಧವಾಗಿದೆ:—ಗುರು ಪಾದೋದಕ, ಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕ, ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾಧಕನಿಗೆ “ಸಹಸ್ರಾರಪದ್ಮಸ್ಥಿತಾಪಾರಧಾರಾಂ ಸುಧಾಮಾಧುರೀಂ ಸಾಧುರೀತ್ಯಾ ಪಿಬಧ್ವಿಃ | ಚಿದಾನಂದಕಂದೈರ್ಮುಹುರಯೋಗಿಬ್ರಂದೈಸ್ಸದಾ ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ಸಮುಜ್ಜ್ವಲಿಂಧಮಾಣಂ” (ಪೀಠಶ್ಲೋಕ ೨೨೨ರ ಶ್ಲೋಕ ೫) ಎಂಬುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಿಧುಜಿಂಬದಿಂದ ಸ್ವಸುಸುಪ ಅಮೃತಜಲವೇ ಪಾದೋದಕಾಮೃತ; ಪರಮಪ್ರಸಾದ—ತ್ಯಪ್ತಿ—ಆನಂದ ರೂಪವಾದುದು. “ಪರಮ ಸದ್ಭಕ್ತನಾದ ಪೀಠಶ್ಲೋಕನಿಗೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮರೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನ ಸ್ವರೂಪಿಗಳು; ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಪರಶಿವನ ಜ್ಞಾನರಸವು; ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಶಿವನ ಕರುಣಾಮೃತವು; ವಿಭೂತಿಯೆಂದರೆ ಆಶಂಭುವಿನ ಮೈವೆಳಗು; ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೆಂದರೆ ಆ ಪಶುಪತಿಯ ನೇತ್ರವು; ಮಂತ್ರವೆಂದರೆ ಶಿವನ ವಾಕ್ಯ.” (ಶಿವಾಸುಧನ, ಬಾಹ್ಯ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು, ಪುಟ ೨೬೧-೨೬೨, ೧೯೩೪ನೆಯ ಚನಪರಿ ಸಂಚಿಕೆ.)

೩೭. ಪದ್ಯ ೩೯೬. “ಕಾಯವೆಂಬುದು ತಾನು ಮಾಯಾಭಾಯವಾಗಿರುವುದಿಂತು..”, ಇತ್ಯಾದಿ. ದೇಹವು ಮಾಯೆಯ ವಿಕಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಪಂಚೀಕರಣಗಳೂ ಸೇರಿ ಮಾಯೆಯ ಆಚ್ಛಾನುಸಾರ ರಚಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ತನ್ನೊಂದು ಆಯತದ ತಿಳಿವೆಂಬುದು ಇದು ಕಾಪಾಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ. ಈ ದೇಹವು ನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೇನೆ; ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗೋರಕ್ಷನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

೩೮. ಪದ್ಯ ೪೦೮. “ಕಾಯ ಬಲಿದಡೆ..”, ಇತ್ಯಾದಿ. ದೇಹ ಗಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ—ಎಂದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಯ ಬಲಿದಡೆ=ದೇಹವು ಸಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದರೆ, ಮಾಯೆ=ಶರೀರಾಭಿಮಾನವು-ಅಹಂಭಾವ, ಅಭಿಮಾನಾದಿಗಳು ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. “ಬ್ರಹ್ಮ ಘನವೆಂಬೆನೆ? ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುಂಗಿತ್ತು ಮಾಯೆ, ವಿಷ್ಣು ಘನವೆಂಬೆನೆ? ವಿಷ್ಣುವ ಸುಂಗಿತ್ತು ಮಾಯೆ. ರುದ್ರ ಘನವೆಂಬೆನೆ? ರುದ್ರನ ಸುಂಗಿತ್ತು ಮಾಯೆ. ತಾ ಘನವೆಂಬೆನೆ? ತನ್ನ ಸುಂಗಿತ್ತು ಮಾಯೆ. ಇಂತು ಸರ್ವವು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ. ಬಬ್ಬ ರನ್ನೊಬ್ಬ ರನ್ನೊಳ ಕೊಂಡಿತ್ತು ಹೇಳಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ” ಎಂಬ ಪಂಚನಾಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ರಾಜಸ, ಸಾತ್ವಿಕ, ತಾಮಸಾಹಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣಾದಿಗಳೇ ಮಾಯಾರ್ಥಿನರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಯ ಬಲಿದಡೆ ಶರೀರಾಭಿಮಾನವು ಹೆಚ್ಚಿ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಅಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಪಟುತ್ವವೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಪಂಚವಾಸನೆ ಹೆಚ್ಚು ವಾದರಿಂದ ಮಾಯೆ ಬಲಿದಡೆ ಛಾಯೆ ಬಲಿಯುವುದು, ಛಾಯೆ=ಪ್ರಪಂಚ ವಾಸನೆ. ಕಾಯ ಮಾಯಾ ಛಾಯೆ ಬಲಿದಡೆ ಸಿದ್ಧನವನಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ, ಈ ದೇಹ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಗಳು, ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಾದ ಅಹಂಕಾರಾದಿಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ಆಸೆ ವಾಸನೆಗಳು ಇವುಗಳ ಆಗಿನ ದಾಯವನು=ಫಲರೂಪವನ್ನು, ನೆಲೆ ಕಳೆದನಾದಡೆ-ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೯. ಪದ್ಯ ೪೧೨. “ಲೇಪಿಸಿದಹಂಕಾರವೇ ಪಶು”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆತ್ಮಯಾಗದ ವಿವರವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಹಾರವಾಗಬೇಕಾದ ಪಶು ಅಹಂಕಾರವೆನ್ನುವುದು ; ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದೇ ಯಾಗಸ್ತಂಭ—ಹಗ್ಗದಿಂದ ಪಶುವನ್ನು ಕಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಪಶುವೂ ಬಿಗಿಮುಲ್ಲುಡುತ್ತದೆ, ಕಂಬವೂ ಬಿಗಿಯುಲ್ಲುಡುತ್ತದೆ; ಮನಸ್ಸು ಏಕೋ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಬಂಧಿಸುವ ಪಾಶ ಬಂಧಿಸುವ ಹಗ್ಗ, ಪವನಸ್ಥಾಪಿತ=ವಾಯುವನ್ನು ಕುಂಭಕ ಮಾಡುವುದು ; (ವಾಯುವಿನ ಹರಿದಾಟ ನಿಂತರೆ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ನಿಲ್ಲುವವು, ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಸ್ತಬ್ಧವಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಹರಿದಾಟ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಆಗ ವಿವೇಕೋದಯ

ಪಾಗುವುದು) — ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರವೇ ಇದು. ಎವೇಕೋ ದಯದಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವುದು. ಮುಲತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಕರ್ಮ ತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಸುಡುವ ಬಿಂಕಿಯೇ ಇದು. ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಅಂಗಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯಾಗಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಾಗುವನು. ಅಂಗ ಲಿಂಗಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು.

40. ಪದ್ಯ ೪೧೮. “ ಮಿಥ್ಯವೆಲ್ಲವು ಹೋಮದಾಹುತಿ”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮದಪೋಹಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು ಹೋಮದಾಹುತಿ ; ಮಾಯಾಧೀನನಾಗಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದು — ಇದೇ ಮಿಥ್ಯ — ಆಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು (ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲ). ಆ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಶಿವತತ್ವವೆಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶವೇ ತಾನು ಭುಂಜಿಸತಕ್ಕ ವ್ಯಸಾದ. ಆ ಶಿವತತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅನಂದ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯೇ ತೃಪ್ತಿ. ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಅನಂದದ ಪರಿಣಾಮವೇ ತೃಪ್ತಿ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವೇ ತಾನೆಂದವಿವುದು — ತಾನಾಗುವುದು — ಫಲ.

41. ಪದ್ಯ ೪೨೩. “ ಅನುಗೊಳಿಸಿದನು ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವಿದೆಂದದ ಕಿಟ್ಟು ಹೆಸರನು”, ಇತ್ಯಾದಿ. ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನ ಎಂದರೆ ಭಕ್ತನ ಪಶ್ಚಿಮ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನವು. ಬ್ರಹ್ಮರುಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತು ಇರುವುದೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಶೂನ್ಯ’ ಎನ್ನುವುದು ಪರವಸ್ತುವಿಗೇ ಹೆಸರು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. “ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದೊಳ್ ಮುಳುಂಗಿದುದೇ ಶೂನ್ಯಭಾವವೆಂದರ್ಥ.” (ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ೫ನೆಯ ಪಟಲ, ೩೮ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ.) ವೀರಶೈವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಾದಿ ಷಡ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪಶ್ಚಿಮ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಂಡ ಶಿವಪ್ರಕಾಶದ ವ್ಯಕ್ತರೂಪನಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವನ್ನು ಆ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರು. ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಾಡಿ ಷಟ್ಪಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುವ ಲಿಂಗಗಳನ್ನೂ ಚಂದ್ರನಾಡಿ, ಸೂರ್ಯನಾಡಿ, ಸುಷುಮ್ನಾ

ನಾಡಿಗಳನ್ನೂ, ಕುಂಡಲಿನೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುವಂತೆ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಲಿಂಗಗಳ ಜ್ಯೋತಿ ಈ ರೀತಿ ಇರುವುದೆಂದು ಶಿವ ಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಕಳೆ ಎಂದಡೆ, ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪೌರ್ಣಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗವು ಮಣಿವೂರಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿನ ಲತೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಅನಾಹತದಲ್ಲಿ ಸ್ಫಟಿಕದ ಶಲಾಕೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ವಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಗೊಂಚಲಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಅಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದೀಪ್ತಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಶಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧತಾರೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಉಳಕ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಾ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು” (ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ವಚನ). ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೫ನೆಯ ಪಟಲ, ೧೦ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—

“ಪೂರ್ಣೇಂದುಬಿಂಬಮಿವ ಸಸ್ಮಣಿದೀಪಿಕೇವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸೂರ್ಯ ಇವ ವಹ್ನಿಶಿಖೇವ ಸಿಂಹಂ । ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭೇವ ಶಿವಲಿಂಗಮಹೋ ವಿಚಿತ್ರಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಂತರೇ ಜ್ವಲತಿ ಪಶ್ಯತು ಚಕ್ಷುರಗ್ರೇ ।”

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲು ಕನಕ, ಮರಕತ, ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು.

ಶಬ್ದಕೋಶ

೮೮

ಅಕ್ಕಜ	೧೨೩	ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಅಕ್ಕಜು	೧೨೩	ಪ್ರೀತಿ
ಅಂಗವಟ್ಟು	೬೪	ಅಂಗಸೌಷ್ಠವ, ದೇಹರಚನೆ
ಅಂಗವಣಿ	೨೮೭	ಪರಾಕ್ರಮ
ಅಗ್ಗದ	೩೭೨	ಹೆಚ್ಚಿನ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ
ಅಗ್ಗಳೆಯತನ	೨೫೭	ಹಿರಿಯತನ
ಅಟಮಟಗತನ	೧೬೧	ಮೋಸ
ಅಟಮಟಸು	೩೫೨	ಉಪಾಯದಿಂದ ಬಿಡಿಸು
ಅಡಬಳ	೧೮೬	ಮಾಂಸ
ಅಡರು	೧೩	ಹತ್ತು
ಅಡಸು	೩೨೪	ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು
ಅಡ್ಡಣಿಗೆ	೪೪೯	ಮುಕ್ಕಾಲು ಮಣಿ
ಅಣಕ	೧೯೫	ಹಾಸ್ಯ, ಕುಚೋದ್ಯ
ಅಣೆ	೪೦೭	ಚುಚ್ಚು
ಅರ್ತಿ	೫೪	ಪ್ರೀತಿ
ಅತುಳ	೧೯೯	ಹೆಚ್ಚಾದ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ
ಅರ್ಥ	೩೩	ಹಣ, ದ್ರವ್ಯ
ಅರ್ಥಿ	೩೩	(ಹಣವನ್ನು) ಯಾಚಿಸುವವನು
ಅದಟು	೨೫	ಪರಾಕ್ರಮ
ಅಂದವಿಗರು	೩೧೭	ರೂಪಿಗಳು
ಅನುಕರಿಸು	೬೦	ಅನುಕರಣ ಮಾಡು, ಹೇಳಿ
		ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡು
ಅನುಗೂಡಿ	೩೮೩	ಸಿದ್ಧರಾಗಿ (ಕಾರ್ಯವನ್ನು)
		ಕೈಕೊಂಡು
ಅನುಭಾವಿ	೧೨೮	ಅನುಭವವುಳ್ಳವ, ಜ್ಞಾನಿ
ಅನ್ಯಾಪದೇಶ	೨೪೬	ಬೇರೆ ರೀತಿ

ಅಜಿತವು	೧೫೭	ಬತ್ತಿದವು
ಅರಿದು	೨೨	ಅಸಾಧ್ಯ
ಅಜಾವು	೨೧	ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ
ಅಜಿಯಟ್ಟು	೪೩೨	ಓಡಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು
ಅಲಂಪು	೩೬೪	ಸಂತೋಷ
ಅಸಿಯ	೬೫	ತೆಳುವಾದ
ಅಳಬಳ	೧೪೬	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ಅಳಲು	೨೫೮	ದುಃಖ
ಅಳವಿ	೬೮	ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶಕ್ತಿ
ಅಳವುದೇ	೮೭	ನಷ್ಟವಾಗುವುದೇ
ಅಳುಕಿ	೩೭೩	ಭಯಪಟ್ಟು
ಅಳುಪು	೭೬	ಆಸೆಪಡು

ಆ

ಆಡುವೊಲ	೫೩	ಆಟದ ಬಯಲು
ಆಣತಿ	೩೫೦	ಅಪ್ಪಣೆ, ಆಜ್ಞೆ
ಆತು	೧೨೨	ಬದಗಿ, ಸೇರಿ (ಧಾತು—ಆನು)
ಆನು	೨೭೮	ಎದುರಿಸು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ಆಯತ	೧೦೦	ವಿಸ್ತಾರ
ಆರವೆ	೩೦೬	ಆರಾಮ, ತೋಟ
ಆಜಿನು	೧೩೪	ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಸಮರ್ಥಳಲ್ಲ
ಆರೂಢ	೪೦೫	ಎರಿದುವಿಕೆ, ಪಡೆದಿರುವಿಕೆ
ಆರೋಗಣೆ	೪೪೨	ಭೋಜನ, ಊಟ
ಆಲಿ	೨೪೯	ದೃಷ್ಟಿ, ನೋಟ (ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ)
ಆಲೋಕಿಸು	೧೪೪	ನೋಡು, ಈಕ್ಷಿಸು
ಆವರಿಸಿ	೩೨೧	ಗ್ರಹಿಸಿ (ಅವಗ್ರಹಿಸಿ)
ಆಸನ್ನಿಸು	೨೧೬	ಸೇರು, ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು, ಬರು
ಆಸಲು	೧೫೮	ಬಳಲಿಕೆ
ಆಳ್ವನ	೨೭೯	ಯಜಮಾನನ
ಆಳಾಪಿಸು	೫೫	ಆಲೋಚಿಸು

ಇ

ಇಕ್ಕೆ	೨೬೮	ಮನೆ, ವಾಸಸ್ಥಳ
ಇಂಗಿತ	೧೪೪	ಮನೋಭಾವ

ಇಟ್ಟಣಿಸಿ	೧೪೩	ಗುಂಪು ಸೇರಿ
ಇಡಿದ	೩೧	ತುಂಬಿದ
ಇನಿಯಳು	೨೦	ಪ್ರಿಯಳು, ಮಡದಿ
ಇಂಬಿನಲಿ	೨೦೫	ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಇರವು	೧೦೮	ಸ್ಥಿತಿ

ಈ

ಈಡಾಡು	೯೪	ಬಿಡು, ಬಿಡು
ಈಸ್ಸಿತಾರ್ಥ	೧೯೮	ಮನಸ್ಸಿನ ಬಯಕೆ
ಈಸು	೨೮೫	ಇಷ್ಟು

ಉ

ಉಕ್ಕುಲಿಸು	೨೭೯	ವಿಾರು, ಕೈವಿಾರು
ಉಗ್ಗಡಣೆ	೬೬	ಘೋಷ
ಉತ್ತರಾಯ	೨೨೯	ದೂರದವರು, ಪರಕೀಯರು
ಉಪಟಳ	೩೭೪	ಹಿಂಸೆ, ಮುಷಿ
ಉಪಮಿಸು	೨೯೩	ಹೋಲಿಸು
ಉಮ್ಮಳಿಕೆ	೯೭	ವ್ಯಥೆ, ಕಳವಳ
ಉಜುಬಿ	೧೬೯	ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಉಜುವ	೬೫	ಒಪ್ಪುವ

ಎ

ಎಕ್ಕೆವಿಡು	೨೭೨	ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು (ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹ)
ಎಗ್ಗತನ	೧೪೩	ದಡ್ಡತನ
ಎಡೆ	೨೩೩	ಸ್ಥಳ
ಎಡೆವಳಿ	೨೩೦	ನಾಶವಾಗು, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು
ಎರವು	೨೨೨	ಸಾಲ
ಎಜಕ	೮೨	ಪ್ರೀತಿ
ಎಜಿಯ	೨೯೪	ಯಜಮಾನ, ಒಡೆಯ, ಕಾಪಾಡುವವನು
ಎಜಿವಾಲು	೨೭೦	ಎರೆಯುವ ಹಾಲು, ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಕುಡಿಸುವ ಹಾಲು
ಎವೆ	೪೩೧	ರೆಪ್ಪೆ

ಏ

ಎಡಿಸು	೩೯೮	ಹಾಸ್ಯಮಾಡು, ತಿರಸ್ಕರಿಸು
ಎಸಳಿ	೩೭೬	ಎಷ್ಟರ
ಎಳಿಸು	೨೮೩	ನಿಂದಿಸು, ಹಾಸ್ಯಮಾಡು

ಒ

ಒಕ್ಕು	೨೩೯	ಚೆಲ್ಲಿ, ಹಂಚಿ
ಒಚ್ಚೆ ತವಾಗಿ	೩೮೦	ಅಚ್ಚು ಗಟ್ಟಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಒಡ್ಡವಣಿ	೨೭೮	ರೀತಿ, ಸ್ವರೂಪ
ಒಡ್ಡುಸು	೩೨೯	ರಾಶಿಮಾಡು
ಒರೆದ	೧೭, ೪೬೨	ಲೇಪಿಸಿದ
ಒಲವು	೧೧	ಪ್ರೀತಿ
ಒಲಹು	೪೩೧	ಇತ್ತ, ಅತ್ತ, ಚಲಿಸು, ತೂಗಾಡು, ತೊನೆದಾಟ, ಒಲವು
ಒಸೆಮ	೧೨	ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ

ಓ

ಓಜೆ	೮೯	ರೀತಿ, ಕ್ರಮ, ನಡತೆ
ಓತು	೧೦೩	ಪ್ರೀತಿಸಟ್ಟು, ಸೋತು
ಓರಂತೆ	೩೬೦	ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಓವಿ	೮೨	ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು, ರಕ್ಷಿಸಿ
ಓಸರಿಸು	೨೩೦	ಓರೆಮಾಡು (ತೊಲಗು)

ಕ

ಕಚ್ಚೆಟ	೧೬೪	(ಕಕ್ಕಾಪಟ್ಟ) ಕೌಪೀನ
ಕಡದುಲು	೫೮	ಕಣಜ
ಕಡವಸ	೧೫೪	(ಚರ್ಮ) ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ
ಕಡುಹು	೨೯೨	ಬಲ, ಹೆಚ್ಚಿಕೆ
ಕಡೆಯನು	೩೯೨	ಕೊನೆಯನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು), ಲಯವನ್ನು
ಕಂಡಿ	೪೩೫	ವೇಷ, ಸ್ಥಿತಿ
ಕಣ್ಣಕಿಸುರು	೧೨೩	ದೃಷ್ಟಿದೋಷ
ಕತ	೧೯೪	ನೆಪ, ಕಾರಣ
ಕನ್ಯಾಮಾಡ	೫೫	ಅಂತಃಪುರ

ಕರಣಗಳು	೧೧೫	ಇಂದ್ರಿಯಗಳು
ಕರು	೨೫೧	ಪುತ್ರಳಿ, ಎರಕದ ಬೊಂಬೆ
ಕವಲುವಟ್ಟಿ	೩೬	ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ, ಅಡ್ಡದಾರಿ
ಕಳ	೩೨	ಯುದ್ಧರಂಗ
ಕಾಕರು	೧೪೯	ನೀಚರು
ಕಾಗುದುರೆ	೩೧೧	ನೀಚ ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆ
ಕಾರಣಕನ್ಯೆ	೫೭	ಅವತಾರವಾಡಿದ ಹೆಂಗಸು, ಉದ್ದೇಶಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಾ- ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವಳು.
ಕಾರಣಿ	೩೧	ಗೋಡೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ವಾಗಿ ಎಲೆಯುವ ಕೆಂಪು ಗೆರೆ
ಕಾಳುಮತಿ	೧೭೧	ನೀಚ ಬುದ್ಧಿ
ಕಾಹು	೯೩	ಕಾವಲು
ಕಿಸುಕುಳ	೩೦೯	ತುಚ್ಛ, ಅಲ್ಪ
ಕೀಲಣ	೧೮೬	ತಂತ್ರ (?)
ಕೀಸು	೧೬೭	ಗೀರು, ಕೆತ್ತು
ಕ್ರೀ	೧	ಕ್ರಿಯೆ
ಕುಡಿವರಿದು	೧೭೯	ಬಳ್ಳಿ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ
ಕುತ್ತು	೫	ರೋಗ
ಕೆಲದ	೫೭	ಸಮಾಪದ, ಪಕ್ಕದ
ಕೆಲವಟ್ಟಲು	೪೪೯	ತಟ್ಟೆಯ ಸುತ್ತ ಇಡುವ ಬಟ್ಟಲು
ಕೇಳಿ	೧೨೬	ಕ್ರೇಡೆ
ಕೇಣ	೩೫೧	ಮತ್ತರ, ದುರಾಸೆ, ದೋಷ
ಕೇವಣ	೪೨೩	(ಕ್ರೇವಣ) ಸೇರಿಸುವಿಕೆ, ಬಂಧಿಸುವಿಕೆ
ಕೈದು	೨೮೦	ಆಯುಧ
ಕೈವಾರ	೨೮೪	ಹೊಗಳಿಕೆ
ಕೊಳುಕೊಡೆ	೨೧೯	ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತರುವುದು, ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ
ಕೋಟೆರ	೨೫೩	ಪೊಟ್ಟರೆ
ಕೋಟಲೆ	೭೪	ತೊಂದರೆ
ಕೋಡ	೪೩೨	ದಾನಮಾಡುವ
ಕೋಳ	೨೭೩	ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು
ಕೋಳುವೋಗು	೨೭೩	ಗುರಿಯಾಗು, ತುತ್ತಾಗು, ಸೋಲು

ಮಿ

ಖಡ್ಗತನ	೨೭೫	ನೀಚತನ, ಮೂರ್ಖತೆ, ಖಂಡಿತತನ
ಖಂಡೆಯು	೪೦೪	ಕತ್ತಿ
ಖತಿ	೧೬೦	ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ರೇಕ
ಖಾತಿ	೨೩	ಕೋಪ
ಖುಲ್ಲತನ	೧೩೫	ನೀಚತನ
ಖೋಡಿಗಳೆ	೨೭೭	ತಪ್ಪು ಹುಡುಕು, ದೂಸಿಸು

ಗ

ಗಡಣಿಸು	೪೪೯	ರಾಶಿಮಾಡು
ಗರುವ	೩೫೪	ಯೋಗ್ಯ, ಗೌರವವುಳ್ಳವ
ಗಸಣೆ	೧೫೦	ತೊಂದರೆ
ಗಾಲು	೯೬	ತಪ್ಪು, ಅಪರಾಧ
ಗುಡ್ಡ	೨೭೨	ಶಿಷ್ಯ
ಗುಡಿ	೭೫	ಮಂಟಪ

ಘ

ಘಟಣೆ	೩೫೨	ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಘಡಾವಣೆ	೬೬	ಮೃದಂಗ ಧ್ವನಿ, ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿ
ಘೂರ್ಮಿಸು	೨೯೦	ಗದರಿಸು, ಗರ್ಜಿಸು

ಚಿ

ಚರವನು	೩೧೯	ಜಂಗಮಾಕಾರವನ್ನು
ಚಳತೆ	೧೪೬	ಚಾಂಚಲ್ಯ
ಚಳೆಯು	೩೧	ಚಿಮ್ಮುಕೆಸುವುದು
ಚಾಟು	೧೬೦	ಚಮತ್ಕಾರ, ಚತುರ
ಚೌಪಾಳಿಗೆ	೭೩	ಚೆಚ್ಚಿಕವಾದ ಮಂಟಪ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಮಂದಿರ.
ಚಿಮ್ಮುಜು	೬೫	ಎಳೆದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಗಂಟು
ಚೂಣೆ	೪೫೩	ಅಗ್ರ, ಮುಂಭಾಗ

ಜ

ಜಗುಳಿ	೧೮೧	ಜಾರಿ
ಜಂಗುಳಿ	೫೩	ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ

ಜಾತಿಜಾಣಿಕೆ	೧೪೩	ಸಹಜವಾದ ಜಾಣತನ
ಜಾತ್ಯಶ್ಚ	೩೧೧	ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆ
ಜಾವೇಗ	೮೫	ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ
ಜನುಗುಮತಿ	೧೬೪	ತುಚ್ಛವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು, ಅಲ್ಪಮತಿ
ಜೋಗವಿಸು	೧೦೨	ಸೇರಿಕೊ

ಘ

ಧಾಳಕತನ	೮೨	ಚಮತ್ಕಾರ, ಧಳುಕು
--------	----	----------------

ಛ

ತರ್ಕೈಸಿ	೩೩೫	ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಆಸ್ತಿಕೊಂಡು
ತತ್ತವಸರ	೩೨೧	ಸುಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲಸ (ತತ್ತ + ಅವಸರ ಧಾತು—ತರು)
ತಮಂಧ	೪೭	ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ
ತರಹರ	೪೨	ಮನಸ್ಕಾಂತಿ, ಮನಸ್ಪರ್ಶ, ಸಮಾಧಾನ
ತವಕ	೧೫೨	ಆಸೆ, ವೇಗ
ತವಸಧಿ	೩೮೬	ಭಂಡಾರ
ತಳಿತ	೧೪೧	ಹೊಂದಿದ
ತಳುವು	೩೧೯	ತಡವಾಡುವುದು, ತಡ
ತಾಮರಸ	೧೭೮	ತಾವರೆ
ತಾಜದ	೪೧೬	ಬತ್ತಿಯೋಗದ, ಒಣಗಿಹೋಗದ
ತಿಟ್ಟವಿಟ್ಟಿತು	೧೦೭	ಚಿತ್ರದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿತು
ತಿಣ್ಣನೆ	೧೦೭	ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ತಿಮಿರ	೧೭೮	ಕತ್ತಲೆ
ತೀಡು	೨೩೭	ಬೇಸು, ಆಗುವಾಡು, ತರು
ತೀವಿ	೩೦	ತುಂಬಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ತೂಬಿಜಿ	೧೨೩	ಉಃಖೆ ಎಂದು ಊದು
ತೂರೊಕ್ಕಿದ್ಧಾರ	೬೭	ವಾಡ್ಯಧ್ವನಿ
ತೆಂಕ	೨೨	ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು
ತೆಕ್ಕೆ	೨೭೯	ಆಲಿಂಗನ
ತತ್ತಿಗ	೪೫೬	ಆಪ್ತಸ್ನೇಹಿತ, ಸಮೀಪದ ಬಂಧು
ತತ್ತಿಸು	೨೫೨	ಬಂದು ಸೇರು

ತತ್ತ್ವವಣೆ	೨೧೪	ಜೋಡಣೆ
ತೆರೆ	೩೬೭	ಚರ್ಮದ ಸುಕ್ಕು, ಮಡಿಕೆ
ತೊಡಕು	೩೦೨	ಗೊಡವೆ, ವಿಚಾರ
ತೊನಹು	೪೩೧	ತೂಗಾಟ
ತೋಟ	೨೭೫	ಹೋರಾಟ, ಕಾದಾಟ

೨

ದಂಡಿ	೪೩೫	ವೈಪರೀತ್ಯ, ವಿಸರೀತ ವರ್ತನೆ
ದಂದುಗ	೩೩೭	ತೊಂದರೆ, ಕಾಟ
ದಾಯ	೨೧೮	ಆಸ್ತಿ
ದಾಯಗ	೪	ಭ್ರಾತೃ, ಭಕ್ತ (ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆ)
ದಾವಾನಳ	೧೪೧	ಕಾಳ್ಕಚ್ಚು
ದಾಸೋಹತನ	೨೧೨	ದಾಸನ ಭಾವ, ಭಕ್ತಭಾವ
ದಾಳಿ	೩೭೪	ಮುತ್ತಿಗೆ
ದುರಿತ	೧೮	ಪಾಪ
ದುಸ್ತರ	೨೪	ಅಸಾಧ್ಯ
ದೂಪಿಸು	೧೫೩	ಬಳಲು, ಆಯಾಸ ಹೊಂದು
ದೂರಿಸು	೧೫೯	ವೃಥೆಸಡು
ದೇನಿಗ	೧೮೧	ಊರಿದೂರಿಗೆ ಅಲಿಯುವವ, ಭಿಕಾರಿ
ದೂರಾರತನ	೨೭೭	ಮೂರ್ಖತನ, ಹಠ

೩

ಧಾವತಿ	೧೬೭	ಆತುರ, ತವಕ
-------	-----	-----------

೪

ನಟ್ಟುವಿಗತನ	೧೪೯	ನಟನ ವೃತ್ತಿ
ನಿಚ್ಚ	೧೦೩	ನಿತ್ಯ, ದಿನವೂ
ನಿಚ್ಚಟರು	೩೮೩	ದೃಢಮನಸ್ಕರು, ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯವುಳ್ಳವರು
ನಿಟ್ಟೊಡಲು	೪೩	ಉದ್ದವಾದ ದೇಹ
ನಿಧಾನಿಸು	೧೯೨	ಆಲೋಚಿಸು
ನಿವ್ವಸರ	೪೦೭	ಕ್ರೂರವಾದ, ಪ್ರಬಲವಾದ
ನಿಬ್ಬಿಟಗು	೨೪೮	ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಡೆಯದ ದೃಷ್ಟಿ
ನಿರ್ಭಾವದ	೨೪೫	ಭಾವವಿಲ್ಲದ, ಮನಸ್ಸು ಲಯವಾದ

ನಿರಾಕುಳ	೧೦	ವ್ಯಸನವಿಲ್ಲದ
ನಿರಾಳ	೧೦	ಶಾಂತವಾದ ಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲದ
ನಾಗವಾಸ	೭೨	ನಾಟ್ಯಗಾರರ ಮನೆ, ನಾಟ್ಯಗಾತಿಯರ ಗುಂಪು
ನಾರಂಗ	೩೦	ಕಿತ್ತಿಳಿ
ನಿಲವು	೧೮೭	ಸ್ಥಿತಿ, ಔನ್ನತ್ಯ
ನಿರ್ಲೇಪನು	೨೮೦	ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನು, ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದವನು
ನಿರ್ವಾಣ	೩೪೦	ಬತ್ತಲೆ, ಮುಕ್ತಿ
ನಿರ್ವಯಲು	೨೬೬	ಬಯಲಾಗುವುದು, ಲಿಂಗೈಕ್ಯ, ಮುಕ್ತಿ
ನಿಶ್ಚಳ	೧೦	ಚಲಿಸದ, ಸ್ಥಿರ, 'ಕೂಟಸ್ಥ'
ನೀಟಿ	೯೬	ಸುಂದರಿ
ನೆಗಳು	೮೯	ಮಾಡು
ನೆನಹು	೪೦	ಧ್ಯಾನ
ನೆಮ್ಮುಗೆ	೧೬೯	ಸಂಬಂಧ
ನೆರಹು	೮೮	ಕೂಡಿಸು (ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳು)
ನೆಲನುಗ್ಗಡಣಿಕಾರರು	೪೨೯	ಪಾದಾವಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವವರು
ನೇಸಲು	೧೧೩	ಸೂರ್ಯ
ನೇಹ	೧೪೫	ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ
ನೈವಾರಿಸು	೩೫೨	ನಿವಾರಿಸು

ಪ

ಪಕ್ಕ	೧೮೬	ರೆಕ್ಕೆ
ಪಚ್ಚು	೨೦೫	ಪಿಸುಮಾತು ಆಡು
ಪತಿಕರಿಸಿ	೧೩೧	ಒಲಿದು
ಪಟು	೯೩	ಅರೋಗದ್ವೈಕಾಯ
ಪರಕಲಿಸಿ	೧೫	ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿ
ಪರಕರಣೆ	೪೨೬	ಸಿದ್ಧತೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಪರಿಕಿಸು	೧೬೫	ಆಲೋಚಿಸು
ಪರಿಚರಿಸಿ	೫೫	ಸೇವೆಮಾಡಿ-ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ
ಪರಿ ಪರಿವ	೪೩೯	ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡುವ
ಪರಿಮಿತ	೩೩೯	ಮಿತಗೋಷ್ಠಿ, ಪ್ರಮುಖರ ಸಭೆ
ಪರಿವಿಡಿ	೩೫೪	ಕ್ರಮ

ಪರುಶವಿಸು	೩೨೯	ವಿವರಿಸು, ವಿಸ್ತರಿಸು
ಪಲ್ಲವಿಸಿ	೧೩೫	ಹೆಚ್ಚಿಸಿ
ಪಾತ್ರದ	೧೦೨	ನಾಟ್ಯದ
ಪಾಷಾಣ	೨೭೬	ಕಲ್ಲು, ಶಿಲೆ
ಪೂರವಿಸು	೧೧೮	ತುಂಬು
ಪೂವಲಿ	೩೧	ರಂಗವಲ್ಲಿ
ಪೈಜೆ	೨೫	ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಒ

ಬಗೆಬಂದ	೧೩೧	ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದ
ಬಟ್ಟೆ	೧೭೮	ಮಾರ್ಗ, ದಾರಿ
ಬಂಡಿಕಾರ	೧೬೧	ಕಳ್ಳ
ಬನ್ನ	೯೮	ಭಂಗ, ಸೋಲು
ಬಜನು	೪೨೫	ಕ್ರಾಮ, ಬರ (ಅತಿಯಾದ ಆಸೆ)
ಬಣಗ	೨೮೮	ಅಪ್ರಯೋಜಕ, ಅರಿಯದವ
ಬಜಾದೆ	೯೨	ವೃದ್ಧವಾಗಿ
ಬಜಾಮಾತು	೨೩	ವೃದ್ಧವಾದ ಮಾತು
ಬಲ್ಲಹ	೧೫೫	ವಲಭ, ಸ್ವಾಮಿ
ಬಲುಹು	೧೮೭	ಶಕ್ತಿ
ಬಸವಳಿ	೧೫೩	ಶಕ್ತಿಗುಂದು
ಬಳಿಯಟ್ಟು	೩೨೩	ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು
ಬಾತಡೆ	೯೪	ಉಬ್ಬಿದರೆ
ಬಾಯ್ಬರೆ	೧೫	ತುಟೆ
ಬಾಣಸ	೧೮೬	ಅಡಿಗೆ
ಬಿಂಕೆ ಕಾಣ	೭೦	ಜಂಬಗಾರ, ಗರ್ವಿಷ್ಠ
ಬಿತ್ತರ	೪೪	ವಿವರ, ವಿವರ
ಬಿಡಮಾಡಿ	೩೭೪	ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ಬಿಡುಗು	೩೫೯	ಕೇಳು
ಬಿಜುಬು	೪೦೩	ಕಾರಿನ್ಯ (ಪ್ರಬಲ)
ಬಿಜುಪೊಯ್ಲು	೪೦೨	ಪ್ರಬಲವಾದ ಹೊಡೆತ
ಬೀಯ	೪	ವ್ಯಯ
ಬುಲ್ಲವಿಸು	೨೨	ಮರುಳುಮಾಡು, ಮೋಹ ಹುಟ್ಟಿಸು,
		ಉಬ್ಬು (ವಿಸ್ಮಯಿಸು)
ಜಿಗಡುಗೊಳ	೮೧	ಹೆದರು

ಬೆದೆ	೧೦೭	ಬಿತ್ತನೆ
ಬೆಬ್ಬಳಗೊಂಡು	೪೩೫	ಗಾಬರಿಗೊಂಡು
ಬೆಸನು	೧೦೩	ಅಸ್ತಣೆ
ಬೆಸಲಾದಂತೆ	೨೭೨	ಈದಂತೆ, ಹಡೆದಂತೆ
ಬೆಸುಗೆ	೩೫	ಹೊಂದಿಕೆ, ಕೂಡಿಕೆ
ಬೆಳವಿಗೆ	೧೦೭	ಬೆಳೆವಳಿಗೆ
ಬೆಳೆನೀರ್	೧೩	ಮರಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವ ನೀರು
ಬೋನ	೪೫೦	ಅನ್ನ
ಬೆಂವಸ	೨೪೫	ತೊಂದರೆ, ದುಃಖ, ಚಿಂತೆ
ಬೋಳೆಯರು	೧೫೫	ದೇವತೆಗಳು
ಬೋಳ್ಳೆಸು	೮೧	ಸಮಾಧಾನಮಾಡು

ಭ

ಭಣಿತೆ	೨೯೭	ಮಾತು (ಮಾತಿನ ರೀತಿ)
ಭರಭಾರ	೩೪೪	ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಾರ
ಭವ	೧೬	ಜನ್ಮ, ಸಂಸಾರ
ಭವಭಾರಿ	೨೭೪	ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುವನು, ಸಂಸಾರಿ
ಭವರೋಗಿ	೨೮೯	ಜನ್ಮನ ಮರಣಗಳೆಂಬ ರೋಗವುಳ್ಳವನು
ಭವಿ	೨೪೧	ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದವನು
ಭ್ರಾಮಕದ ನುಡಿ	೧೭೮	ದುಚ್ಚು ಮಾತು, ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಮಾತು
ಭಾವೆ	೩೭	ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು
ಭುಲ್ಲವಣೆ	೧೧೦	ಮೋಹ
ಭೂತಿ	೧೫೪	ವಿಭೂತಿ
ಭೋಗಾರುಹ	೩೧೬	ಸುಖದಾಯಕ

ಮ

ಮಕರಿಸು	೧೪೮, ೨೫೩	ಒತ್ತು, ಹೆಚ್ಚು, ವರ್ಧಿಸು (?)
ಮಂಡಿಸಿ	೩೦೭	ಕುಳಿತು
ಮಮಕರಿಸಿ	೨೫೩	ಅಹಂಕರಿಸಿ
ಮರುಳಾಡು	೯೨	ದೂರು, ನಂದಿಸು
ಮಜವೆ	೨೦೩	ಅಜ್ಞಾನ
ಮಲೆವುತ	೨೭	ಗರ್ವಸುತ್ತು
ಮಸಕ	೧೫೭	ವಿಜೃಂಭಣೆ

ಮಾರ್ಕೆಂಡು	೧೯೨	ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ
ಸುಮಾದ	೩೯೮	ಮನೆ (ಮಹಡಿ)
ಮಾಣಿಸು	೨೫೮	ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ನಿವಾರಿಸು
ಮಾದುದು	೧೫೭	ಹೋಯಿತು, ಅಡಗಿತು (ಧಾತು—ಮಾಣ್)
ಮಾಜಾಂತು	೪೦೭	ಎದುರಾಗಿ, ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿ
ಮಿಡುಕು	೧೦೦	ಅಲ್ಲಾಡು, ಚಲಿಸು
ಮಿಜುಸ	೬೫	ಹೊಳೆಯುವ
ಮುಟ್ಟಲಿ	೩೫೪	ಕಡೆತನಕ (ಮುಗಿಯುವತನಕ)
ಮುಗುಳು	೧೧೫	ಮೊಗ್ಗು
ಮುಡುಬ	೨೫೦	ಹೆಳವ
ಮುಡುಹು	೪೦೪	ಭುಜ
ಮುಂಗುಡಿ	೪೨೯	ಮುಂಭಾಗ
ಮುರುಟಿಸು	೩೮	ಕುಗ್ಗಿಸು
ಮುತ್ತ	೩೮	ಮುಪ್ಪುವಡೆದು, ಮುಪ್ಪಾಗಿ (ಧಾತು—ಮುದು)
ಮುರಿದು	೯೦	ತಿರುಗಿ
ಮುಱುವಡೆದ	೧೬೯	ಸೋತ, ಅವಮಾನಿತಳಾದ, ಭಂಗಪಟ್ಟ
ಮುಂತ	೨೭	ಮೊದಲು
ಮೇಳ	೧೨೮	ಜೊತೆ, ಸಹವಾಸ
ಮೇಳಾವ	೧೧೨	ಸೇರಿಕೆ
ಮೊಗಸಿ	೧೧೭	ಶ್ರಮಿಸಿ (?), ಸಾಧನೆಮಾಡಿ (?)
ಮೊಗ್ಗು	೨೮೬	ಇಂದ್ರಜಾಲ
ಮೋಡಿ	೪೦೫	ರೀತಿ, ಕ್ರಮ, ವರಸೆ
ಮೋಹಿಸಿ	೪೬೩	ಸೇರಿ, ಗುಂಪುಕೂಡಿ

ರ

ರಾಗ	೨೮೯	ಅನುರಕ್ತಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ
ರಾಘೆ	೩೧೧	ತೊಡೆ
ರುಚಿ	೧೨	ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ

ಝ

ಝಟ್ಟು	೯೯	ಪ್ರಚಾರ, ಬಹಿರಂಗ
ಝೋಡಾಡು	೧೬೫	ಹಾಸ್ಯಮಾಡು, ಕಾಡು

ಲ

ಲಾಕುಳ	೧೫೪	ದಂಡ, ದೊಣ್ಣೆ
ಲಾಗಿಸು	೩೦೦	ಮುಂದುವರಿ
ಲಾಗು	೩	ಲಾಘವ, ಸುಖಭ
ಲೋಗರು	೩	ಜನರು, ಲೋಕದವರು
ಲೋಚು	೧೬೪	ಉಂಭನ, ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ವ

ವಹಣಿ	೬೬	ವಿಡಾಯ (ಜೋಕು?)
ವಾಸಿ	೧೬೭	ಕೀರ್ತಿ
ವಾಸಿಗ	೭೦	ಕೀರ್ತಿಪಡೆದವ
ವಿಕಳ	೯೨	ಹುಚ್ಚು, ಮತಿಭ್ರಮೆ
ವಿಗಡ	೩೨	ಶೂರ
ವಿಡಾಯ	೪	ಸೊಗಸುಗಾರಿಕೆ
ವಿಷಮಕುಲ	೨೧೯	ಭಿನ್ನ ಜಾತಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿ
ವಗ್ಗಳಿಸಿ	೩೮	ಹೆಚ್ಚಿ, ಅಧಿಕವಾಗಿ
ವೇದಿಸುವೆ	೧೩೮	ತಿಳಿಸುವೆ
ವೈಹಾಳಿ	೨೧೫	ಸೈನ್ಯದ ಮೆರೆವಣಿಗೆ, ಕುದುರೆಯ ಸವಾರಿ

ಸ

ಸಕ್ಕೇಲಕ	೨೭೦	ಸಂಬಂಧ
ಸಘಾಡಿಕೆ	೩೨೯	ಹೊಂದಿಕೆ, ಜೋಡಣೆ
ಸಮನಿಸು	೩೧	ಉಂಟಾಗು
ಸಮಯ	೨೨೯	ಮತಸಿದ್ಧಾಂತ
ಸಮ್ಮೇಳ	೩೫	ಕೂಟ, ಜೊತೆ
ಸಯವಾದ	೩೧೫	ಕೂಡಿಕೊಂಡ, ಒಂದಾದ
ಸರಿಸಗೊಂಡುದು	೧೪೨	ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು
ಸಲ್ಲವಿಡು	೭೧	ಹೋಗುಬಿಡು
ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯ	೪೦೫	ಬಲ ಎಡ (ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬಲಕ್ಕೂ ಎಡಕ್ಕೂ ಹೊಡೆಯುವುದು)
ಸಸಿನೆ	೩೨೦	ನೆಟ್ಟಗೆ, ಡೊಂಕೆಲ್ಲದೆ, ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ
ಸಂಘಟ	೩೫೨	ಪ್ರಯತ್ನ, ಸಂದರ್ಭ, ವಿಚಾರ

ಸಂಚಲವಾಗಿ	೪೦	ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಲಿಸಿ
ಸಂದ	೧೩೬	ಹೆಸರಾದ
ಸಂದಣಿಸು	೯	ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು
ಸಂಭಾವಿಸು	೬೯	ಗೌರವಿಸು
ಸಂವರಿಸು	೧೫೪	ಗಂಟು ಕಟ್ಟು
ಸಾರಣೆ	೩೧	ಸಾರಿಸುವುದು
ಸಾರಲು	೧೬೬	ಬಳಿ ಸೇರಲು, ನೆರವೇರಲು
ಸ್ವಾನುಭಾವ	೧೯೪	ಸ್ವಂತ ಅನುಭಾವ
ಸಾಂಗತ್ಯ	೪೪	ಸಂಬಂಧ, ಹೊಂದಿಕೆ
ಸೀಕರಿಗೊಳಿಸು	೨೯೦	ಕರಿಯಾಗಿಸು, ಇದ್ದಿಲಾಗಿ ಮಾಡು, ಸುಡು
ಸ್ಫುರಣೆಯನು	೧೫	ಹೊಳೆದದ್ದನ್ನು, ತೋರಿದ್ದನ್ನು
ಸೂಡುತಲಿ	೧೫೪	ಗಂಟು ಕಟ್ಟು
ಸೆಜ್ಜೆಯ ಮಂದಿರ	೮೬	ಮಲಗುವ ಮನೆ
ಸೆಳೆ	೨೬	ಆಕರ್ಷಿಸು, ಪ್ರೀತಿಸು
ಸೌರಂಭ	೨೯	ಸಂತೋಷ, ಸಂಭ್ರಮ

ಹ

ಹಕ್ಕೆ	೪೧೪	ಶಯನಾಸನ (ಮಲಗುವ) ಹಾಸಿಗೆ
ಹಣ್ಣೆ	೯೮	ಸಿದ್ಧವಾಗಿ
ಹದನು	೮೮	ಸಂಗತಿ, ವೃತ್ತಾಂತ
ಹದವಳೆ	೧೯೧	ಹದವಾದ ಮಳೆ
ಹಮಳ	೨೪	ಕ್ಷೇಮ
ಹಪ್ಪಳೆ	೪೨೪	ಚಪ್ಪಡಿ
ಹರಗು	೩೦೯	ಸಮಮಾಡು, ಹೆಂಟಿಯೊಡೆದು ಸಿದ್ಧಮಾಡು
ಹರಿತಂದು	೧೮೧	ಓಡಿಬಂದು, ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು
ಹರಿದು	೨೧೬	ಓಡಿಹೋಗಿ
ಹರಿಸುಟಗೆ	೧೬೩	(ನುಗ್ಗಿ ಓಡಿಯುವುದು?)
ಹಜಗಲನು	೨೬೯	ಹರಿಗೋಲನ್ನು
ಹಜಮುಜ	೪೦೦	ಭೇದಿಸುವುದು, ತುಂಡಾಗುವುದು
ಹಜವು	೧೬೯	ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಉಪಾಯ
ಹಮೆಲ್ಲ	೩೫	ಅಲೋಚನೆಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ, ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ
ಹಸರಿಸು	೧೯೧	ಪ್ರಸರಿಸು

ಹಳಿದು	೨೮೩	ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ನಂದಿಸಿ
ಹಾರಬೇಡ	೧೮೪	ಹಾರೈಸಬೇಡ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಡ
ಹಾರವಿಸು	೬೭	ಅಪೇಕ್ಷಿಸು, ಆಶಿಸು
ಹಾರಿಕೊಂಡು	೪೧೫	ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು
ಹಿಸುಣಗ	೨೨೬	ಚಾಡಿಕೋರ (ನಂದೆಮಾಡುವವ)
ಹಿಳುಕು	೬೮	ಬಾಣದ ಹಿಡಿ, ಕೋಲು
ಹುಗಿಲು	೩೭೪	ಪ್ರವೇಶ
ಹುರಿಗೊಳಿಸು	೪೬	ಹಗ್ಗದಂತೆ ಹೆಣೆ
ಹುರುಳು	೧೭೦	ಸತ್ಯ
ಹುಂಡ	೩೫೫	ಅನಾಗರಿಕ, ಹಳ್ಳಿಯವ (ವಿಷಯಲಂಪಟ)
ಹೂಡಿ	೧೪೦	ಕಟ್ಟಿ, ಬಂಧಿಸಿ
ಹೂಣಿಕೆ	೨೫	ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಹೆಡತಲೆ	೨೮೪	ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗ
ಹೆಜಿಹಿಂಗಬಾರದ	೬೪	ಅಳಿಸಿಹೋಗದ, ಮರೆತುಹೋಗದ
ಹೇಡಾಡದವರು	೩೮೩	ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದವರು, ಹೇಡಿಗಳಂತೆ ಆಗದವರು
ಹೇವ	೧೪೬	ನಾಚಿಕೆ, ಲಜ್ಜೆ
ಹೊರಳಿ	೧೧೫	ಗುಂಪು
ಹೊಲಬು	೫	ಮಾರ್ಗ, ರೀತಿ, ದಿಕ್ಕು
ಹೊಲಬು	೮೭	ದಾರಿ, ಗುರುತು, ನೆಪ್ಪು
ಹೊರೆಯಲಿ	೧೧೫	ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ
ಹೋರಬೆ	೨೬೮	ಜಗಳ (ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೋರಾಟ)

